

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β', τεύχος 191, Παρασκευή 30 Οκτωβρίου 1981

Δρχ. 40

Αλλαγή υπό σκέψιν...

- Στρατός και Αλλαγή:
Μια άποψη
μέσα από τα απόρρητα έγγραφα
- Τα κόμματα μετά τις εκλογές:
ΠΑΣΟΚ - ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
- ΚΚΕ και ΚΚΕεσωτ.
- Ανάλυση εκλογικών
αποτελεσμάτων

Και γέλιο σε σκίτσα...

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

«Το πιο συναρπαστικό για μας στις εικόνες της λαϊκής-μας κληρονομιάς είναι αυτή η αίσθηση της πληρότητας και της συνοχής που αναδύεται από κάθε στοιχείο ξεχωριστά και από όλα μαζί ως σύνολο: σαν να καθρεφτίζονται σε κάθε ανθρώπινο δημιούργημα οι συνεκτικές σχέσεις και οι δεσμοί που συνέδεαν ανθρώπους και πράγματα σε μια αμοιβαία ικανοποιητική ανταλλαγή».

ΟΡΕΣΤΗΣ ΔΟΥΜΑΝΗΣ

- Ένα μοναδικό φωτογραφικό λεύκωμα 224 σελίδων του Δημήτρη Παπαδήμου, που με υπερηφάνεια παρουσιάζουν οι εκδόσεις Αντώνης Λιβάνης — «Νέα Σύνορα». Κυκλοφορεί σε πέντε γλώσσες. Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ρωσικά και με πρόλογο του Ορέστη Δουμάνη. Τυπωμένο σε χαρτί ματ ιλλουστρασιόν ευρωπαϊκό 150 γραμμαρίων, αποτελεί μια πολύτιμη καταγραφή και αποτύπωση του ελληνικού κόσμου που χάνεται, που φεύγει.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΦΕΥΓΕΙ

- Ο «έντυπος πρεσβευτής» μιας άλλης Ελλάδας στο εξωτερικό. Ένα δώρο ποιότητας για εκλεκτούς φίλους.
Παραγγελίες — Πληροφορίες: Αντώνης Λιβάνης, «Νέα Σύνορα», Σόλωνος, 94 τηλ. 36.10.589, 36.00.398. Αθήνα.

Περίοδος Β'
Χρόνος 8ος
Τεύχος 191

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Η Αλλαγή μετά τον εκ- βιασμό της «ενισχυμένης».....	4
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6
ΠΛ. ΣΕΡΒΑ:	
Συνέντευξη με τον Β. Λυσσαρίδη...	9
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Ευρωεκλογές και ευ- ροβουλευτές '81.....	10
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: «Στην Εξουσία».....	12
Ε. Κ. ΛΟΓΙΚΟΥ:	
Διαβάζοντας το νέο εκλογικό χάρτη	13
ΛΑΚΗ ΠΑΣΚΟΥ: Τα προβλήματα της	
Αλλαγής στην πράξη.....	18
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Κιγκινάτοι.....	20
Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗ: Μετά την ήττα οι	
επίγονοι σιωπούν και αναμένουν...	21
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Αυτοκριτική.....	23
ΔΗΜ. ΔΕΨΗ:	
ΚΚΕσσ.: Μετεκλογικά αδιέξοδα....	24
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Μετά το 5% και την	
απλή αναλογική.....	27
ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΥΡΙΑΖΗ: Μετά την απο- τυχία της πολιτικής των ποσοστών.	28
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Οι βλαβερές συνέπειες	
του χαφιεδισμού.....	30
ΣΤΡ. ΣΧΟΛΙΔΗ: Φυτρώνουν γαρίφα- λα στις λόγχες;.....	32
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ευρωπαίος.....	35
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
ΗΠΑ - ΒΟΡΕΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ - ΕΣΣΔ ...	36
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: Η πολιτική	
του Σαντάτ προδίδει τους Άραβες.	38
Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ: Η Αίγυπτος σε κρίση	
και αποσύνθεση.....	39
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	43
ΑΝΤΙΘΕΜΑΤΑ	
Γ. Α. ΜΑΓΚΑΚΗ:	
Η απόγνωση της Ρωμιοσύνης.....	44
ΑΛ. Γ. ΞΥΔΗ: Η «καλλιτεχνική συλ- λογή» της Εθνικής Τράπεζας.....	46
Κ. Α. ΜΑΝΙΑΤΗ:	
Περιμένοντας τους βαρβάρους....	47
Λ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ:	
Το φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.....	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΓΗΣΗ

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΙ Η «ΑΛΛΑΓΗ»

Η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ, η μεγάλη πλειοψηφία των δυνάμεων της Αλλαγής είναι φυσικά αποδοκιμασία μιας πολιτικής, μιας νοοτροπίας, μιας πρακτικής, εκείνης της «Νέας Δημοκρατίας». Είναι, όμως, κυρίως μια εκδήλωση προσδοκίας και ελπίδας που αντιστοιχό-της σπάνια συναντάμε στην πρόσφατη πολιτική-μας ιστορία. Οι δυνάμεις της Αλλαγής, και κυρίως φυσι-κά η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, επωμίζονται ένα βαρύ φορτίο και ένα υπεύθυνο έργο· έχουν όμως το προνόμιο να κρατούν στα χέρια-τους την προοπτική μιας νέας ιστορικής πορείας του τόπου. Γιατι ανεξάρτητα από τις διαφορές στις εκτιμήσεις ως προς το χαρακτήρα της Αλλαγής, το σίγουρο είναι ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια συνολική στροφή της πολιτικής ζωής της χώ-ρας, που η έκβασή-της δεν μπορεί με ευκολία να προδιαγραφεί.

Η επιτυχία επομένως του ΠΑΣΟΚ, δεν αποτελεί — και δεν πρέπει να θεω-ρηθεί — αποκλειστική υπόθεση του κυβερνητικού κόμματος. Είναι συναρτη-μένη με τη στάση των άλλων δυνάμεων της Αλλαγής, που και αυτές, βέβαια, και συμβολή στην πτώση της Δεξιάς διεκδικούν, και πρόγραμμα και στόχους έχουν που συμπίπτουν σε θέματα ουσίας με τις κυβερνητικές εξαγγελίες.

Χρειάζεται, λοιπόν, και η κυβέρνηση να θέλει, να ξέρει και να μπορεί να στηρίζεται στα άλλα κόμματα της Αλλαγής, και οι υπόλοιπες δυνάμεις να έ-χουν την ευθύνη και την πρωτοβουλία της βοήθειας, όπου χρειάζεται, και της κριτικής, όπου απαιτείται.

Γιατι, γενικότερα, θα ήταν ολέθριο λάθος να θεωρηθεί η Αλλαγή ως υπόθε-ση κυβερνητικών χειρισμών. Η αλήθεια είναι πως τα πολλά και τολμηρά μέ-τρα που απαιτούνται για να υλοποιηθεί ένα πρόγραμμα αλλαγής, προϋποθέ-τουν μια πανεθνικής κλίμακας κοινωνική ενεργοποίηση. Επιβάλλουν την α-νάδειξη μιας νέας λαϊκής κινητικότητας και πρωτοβουλίας. Απαιτούν την ε-νεργό, διαρκή και συνειδητή παρεμβολή του λαϊκού παράγοντα, που θα απο-δειχτεί τελικά το μόνο κεφάλαιο και το κύριο στήριγμα της επιχείρησης του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Γι' αυτό, χρειάζεται ένα νέο κλίμα διαλόγου, κριτικής και ελευθερίας. Και η κυβέρνηση θα πρέπει να έχει την ετοιμότητα να διαλέγεται με τις άλλες πολιτικές δυνάμεις και την κοινωνία. Και οι άλλες πολιτικές δυνάμεις οφεί-λουν σταθερά να συμβάλλουν δημιουργικά, αλλά και να επιβάλλουν — όταν χρειάζεται — νέο πλαίσιο προσέγγισης και πρακτικής.

Αλλά πρέπει, γενικότερα, να βρουν τάχιστα τη δυνατότητα πρακτικής και συλλογικής έκφρασης οι κοινωνικές δυνάμεις της Αλλαγής. Να ενδυναμω-θούν τα συνδικάτα, τα σωματεία, οι πολυποίκιλες κοινωνικές συσπειρώσεις, να αναπτυχθούν αυτόνομα τα κοινωνικά κινήματα, ώστε να διαμορφωθεί ένα αρραγές, πολύφωνο κοινωνικό μέτωπο, που θα αποτελεί το σταθερό υπόβα-θρο των μέτρων κοινωνικού μετασχηματισμού, που είναι η μόνη προοπτική προόδου για τη χώρα.

Σ' αυτό το πλαίσιο ο ρόλος του ΑΝΤΙ θα παραμείνει ΑΝΤΙ... Θα παραμείνει, δηλαδή, το βήμα που θα επιχειρεί, προωθώντας το διάλογο και την αλληλο-κριτική, την ανάδειξη της προβληματικής, την πληροφόρηση και τη μαχητική παρέμβαση σε θέματα αιχμής, να προωθήσει την ενότητα του κοινωνικού και πολιτικού μπλοκ δυνάμεων που θα δοκιμάσουν στην πράξη τα προβλήματα του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Η δοκιμασία αυτή πάντως θα είναι κοινή. Και οι καρποί επίσης.

αντι

Η Αλλαγή μετά τον εκβιασμό της «ενισχυμένης»...

ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ κιόλας δύο σχεδόν εβδομάδες από τις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου... Και όσο και αν νεότερα γεγονότα — η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, η συνέντευξη του πρωθυπουργού στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο ABC, η δήλωση για το άνοιγμα του Φακέλου της Κύπρου, κ.ά. — φορτίζουν το δεκαπενθήμερο με τις δικές-τους προεκτάσεις, δεν επικαλύπτουν, παρ' όλα αυτά, το συνταρακτικό αποτέλεσμα των εκλογών, που δεν είναι άλλο από την εκλογική ήττα της Δεξιάς και την άνοδο — την «ορμητική άνοδο» — των δυνάμεων της Αλλαγής. «Η Ελλάδα το πάει αριστερά», έγραψε το «Τάιμ»... «Η Ελλάδα στρέφεται προς το σοσιαλισμό», έγραψε το «Νιούσγουικ».

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ όμως σημαίνει απομάκρυνση της Δεξιάς από την κυβέρνηση και αντικατάστασή-της από μια δημοκρατική-προοδευτική κυβέρνηση — την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ; Την απάντηση θα δώσει, ασφαλώς, ο χρόνος... Ός τότε, δεν έχουμε λόγους να μη συμμεριστούμε την αισιοδοξία ενός λαού που πιστεύει, ειλικρινά, πως με την ψήφο-του της 18ης Οκτωβρίου, άνοιξε το δρόμο για την πραγμάτωση των ελπίδων και αξιώσεών-του — ονείρων και ελπίδων δεκαετιών.

Το περιεχόμενο μιας λέξης

Η ΑΛΛΑΓΗ είναι, βέβαια, μια λέξη. Την έμαθαν και την γράφουν, με λατινικούς χαρακτήρες, ακόμη και οι αξιωματούχοι του Στάιτ Ντηπάρτμεντ: Allaghi. Ωστόσο, στον προσδιορισμό του περιεχομένου-της, οι εκτιμήσεις διαφέρουν:

Για τον Ρυθμιστή του πολιτεύματος λ.χ., η Αλλαγή, ακριβέστερα η εναλλαγή κομμάτων στην εξουσία, ανταποκρίνεται στο μύχιο πόθο-του να καταξιωθεί στη συνείδηση των Ελλήνων σαν ο υπερκομματικός πρόεδρος, που δεν ταυτίζεται, κατ' ανάγκη, με τη Δεξιά. Για τη Δεξιά πάλι, Αλλαγή, μια και, έτσι είτε αλλιώς, θα την υποστεί, σημαίνει ένα «μικρό διάλειμμα εκτός εξουσίας», με στόχο την ανασύνταξη δυνάμεων (πρώτο βήμα) και την υπονόμευση (δεύτερο βήμα) της Αλλαγής. Εκτός αν η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ενταχθεί και αυτή στο «σύστημα»... Για ορισμένα δημοσιογραφικά συγκροτήματα, Αλλαγή σημαίνει, προπαντός, δικομματικό σύστημα — Νέα Δημοκρατία-ΠΑΣΟΚ-Νέα Δημοκρατία... — με πλουραλιστικό άλλοθι την παρουσία ενός τρίτου κόμματος, που δε θα ξεπερνά, κάθε φορά, το 9-11%. Όλα τα άλλα, συνεπώς, όπως οι αναφορές στην πώληση ή στο καλπονοθευτικό εκλογικό σύστημα, το αίτημα για την απλή αναλογική, κτλ., είναι εκ του πονηρού, αφού ο λαός απόδειξε με την ψήφο-του πως δε θέλει ούτε πολυφωνία, ούτε πολυκομματισμό!

ΑΠΟΨΗ για την Αλλαγή, όμως, έχουν και οι Αμερικανοί: Αν θα θεσπίσετε ή όχι — μας διαμνηνούν — την αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή ή τον πολιτικό γάμο ή τη διοικητική αποκέντρωση, αν θα μπάσετε στην πολιτική-σας ζωή κάποιο στοιχείο λαϊκισμού ή θ' ανεβάσετε τους εργαζόμενους στα κέντρα που παίρνονται οι αποφάσεις, αυτό είναι δική-σας υπόθε-

ση... Για μας, τους καλούς και ακατάλυτους συμμάχους-σας, το «προέχον» — και αυτό θα πει «Αλλαγή»... — είναι να μη φύγουν οι βάσεις-μας, να μη φύγετε ποτέ από το ΝΑΤΟ...

ΚΑΙ ΓΙΑ το λαό, που έχει γνώμη, δύναμη, γεμίζει πλατείες, ανεμίζει σημαίες, ενθουσιάζεται και, κάποτε, δακρύζει, τι σημαίνει Αλλαγή; Σημαίνει μερικά πολύ απλά πράγματα:

Ένα ικανοποιητικό, πριν απ' όλα, εισόδημα... Κάποια άμεσα μέτρα για τη στρατιά των ανέργων-μας, ιδιαίτερα των νέων επιστημόνων-μας... Δημοκρατία στους μηχανισμούς της δημόσιας ζωής, στο εργοστάσιο, στο συνδικαλισμό, στην τοπική αυτοδιοίκηση... Χαλιναγωγή της οικονομικής — και της πολιτικής — δύναμης του μεγάλου κεφαλαίου, έλεγχο στις τιμές και τα κέρδη... Άνοιγμα του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης στην πλουραλιστική πληροφόρηση... Εξουδετέρωση των αντιδραστικών-συνωμοτικών πυρήνων στο στρατό και τα σώματα ασφαλείας, μεθόδευση της εξόδου-μας από το ΝΑΤΟ, ευρωπαϊκή πολιτική, που να συμβάλλει στην απομάκρυνση της απειλής του πολέμου, κ.ά. Η σειρά είναι, πράγματι, ατελείωτη...

Κάποιοι αδυσώπητοι αριθμοί

Η ΑΛΛΑΓΗ όμως εκφράσθηκε και με κάποιους αδυσώπητους αριθμούς... Με το 48% των ψήφων που συγκέντρωσε το ΠΑΣΟΚ, με το 10,9 του ΚΚΕ και με το 1,35 του ΚΚΕ Εσωτερικού... Να είναι αυτή η ακριβής δυναμική-της; Μάλλον όχι, αφού τελικά κατίσχυσε ο εκβιασμός της «ενισχυμένης», η απλουστευτική θεωρία πως για να φύγει η Δεξιά έπρεπε να ψηφισθεί μόνο το ΠΑΣΟΚ! Έτσι, ένα κόμμα, όπως λ.χ. το ΚΚΕ Εσωτερικού, που συγκέντρωσε για τη Βουλή 80 χιλιάδες περίπου ψήφους και 280.000 ψήφους για την Ευρωβουλή, δε θα έχει φωνή στη νέα εθνική Βουλή, παρ' το ότι το όραμά-του, για ένα σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία, στηριγμένο στην πιο πλατιά συνεργασία κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, διαπότισε ολόκληρο το πολιτικό φάσμα του εκλογικού σώματος.

ΑΛΛΑ σημαντική διαρροή υπέστη και το ΚΚΕ, παρά την άρτια οργανωτική-του συγκρότηση και την προσφυγή-του στη μυθολογία του 17%. Η διαρροή προκύπτει και από τη διαφορά ψήφων ανάμεσα στη Βουλή (620.000) και την Ευρωβουλή (680.000 περίπου), που, στην προκειμένη περίπτωση, δεν εκφράζει, βέβαια, κάποια ιδιαίτερη εκτίμηση του εκλογικού σώματος απέναντι στην «ευρωπαϊκή» (;) πολιτική του ΚΚΕ, όσο τη συνειδησιακή «ενοχή» 60.000 περίπου ψηφοφόρων του ΚΚΕ, που ψήφισαν μεν το κόμμα-τους για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά έδωσαν την άλλη ψήφο-τους στο ΠΑΣΟΚ, «για να φύγει η Δεξιά».

(Σε άλλες στήλες, το ΑΝΤΙ σχολιάζει αναλυτικότερα τις διεργασίες που συντελούνται, σήμερα, στο ΠΑΣΟΚ, στη Νέα Δημοκρατία, στο ΚΚΕ και στο ΚΚΕ Εσωτερικού).

Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ διεθνείς αναλυτές εξακολουθούν να σχολιάζουν τα «συν» και «πλην», που τίθενται, τη στιγμή αυτή, μπρος στη νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ (ο αρχισυντάκτης λ.χ. της «Μοντ» Αντρέ Φονταίν, πιστεύει πως η νέα ελληνική κυβέρνηση «δεν μπορεί ν' αντιμετωπίσει κατά πρόσωπο την αμερικανική ισχύ, γιατί η ελληνική οικονομία έχει αδήριτη ανάγκη από τις υπηρεσίες της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου»), ο ίδιος ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου εξάγγειλε μια σειρά αποφάσεις, «έτσι ώστε ο λαός να νιώσει, από τις πρώτες κιόλας μέρες, την Αλλαγή». Συγκεκριμένα εξάγγειλε:

● ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ της Εθνικής Αντίστασης, την κατάργηση όλων των επιτροπών λογοκρισίας (θεάτρου, κινηματογράφου, τραγουδιών, κτλ.), καθώς και την κατάργηση των διαβόητων «επιτροπών νομιμοφροσύνης» (νόμος 64/1974), που επανειλημμένα, ως σήμερα, χρησιμοποιήθηκαν για διώξεις και απολύσεις συνδικαλιστών. Το τι θα προβλέπει το νομοσχέδιο που επεξεργάζεται η κυβέρνηση, για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, απομένει ν' αποσαφηνισθεί. Εξυπακούεται πάντως, πως «αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης» δε σημαίνει απλώς το «δικαίωμα» των αντιστασιακών οργανώσεων να καταθέτουν ένα ή δύο στεφάνια, στην επέτειο του ΕΑΜ, αλλά κάτι πολύ ευρύτερο: Από την αποκατάσταση, στα νόμιμα δικαιώματά-τους, όλων των αντιστασιακών, θυμάτων της αγριότητας του κράτους της Δεξιάς, ως την κατάργηση όλων των νόμων και θεσμών που στήριξαν την πρακτική του αντικομμουνισμού. Και, φυσικά, αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης σημαίνει κατάργηση του κατάπτυστου νόμου της χούντας 79/69, που αναγνωρίζει σαν «εθνική αντίσταση» τα πάγματα ασφαλείας και τους άλλους χιτλερικούς σχηματισμούς.

● ΤΟ ΑΝΟΙΓΜΑ του «Φακέλου» της κυπριακής προδοσίας. Ως τώρα, η Δεξιά κρατούσε το Φάκελο αυτόν κλειστό, «χάριν των διεθνών σχέσεων της χώρας»... Διαφορετικά, υποστήριζαν οι κυβερνήσεις της Δεξιάς, θ' αποδεικνυόταν πως όλοι οι καλοί-μας φίλοι — Άγγλοι, Αμερικανοί, Γάλλοι, Σοβιετικοί, κ.ά. — ανέχθηκαν, αν δεν ευλόγησαν, την τουρκική εισβολή στην Κύπρο! Και, φυσικά, η διεθνής αυτή διάσταση του Φακέλου, ενδιαφέρει τον ελληνικό λαό, που θέλει να πληροφορηθεί πώς έδρασαν, στην κρίσιμότερη ώρα της κυπριακής τραγωδίας, οι υποτιθέμενοι αυτοί φίλοι-του. Πρωτίστως όμως ο ελληνικός λαός ενδιαφέρεται να μάθει ποιοί και πόσοι από τους πρωτεργάτες του χουντικού πραξικοπήματος στην Κύπρο, βρίσκονται σήμερα στις ένοπλες δυνάμεις, ποιές θέσεις-κλειδιά κατέχουν και τι είδους ηθικοπολιτική «διαπαιδαγώγηση» δίνουν στα στρατευμένα παιδιά του λαού. Οι σκέψεις αυτές, αλλά και η σιωπή με την οποία ο φιλοκυβερνητικός Τύπος κάλυψε τη σχετική είδηση, ακόμη η εγκατάλειψη, από πλευράς ΠΑΣΟΚ — πολύ πριν από την προεκλογική περίοδο — του αιτήματος για αποχουντοποίηση-κάθαρση, όλα αυτά, ωθούν ορισμένους παρατηρητές στο συμπέρασμα ότι ο Φάκελος της κυπριακής προδοσίας δε θ' ανοίξει. Και αν ανοίξει, δε θα έλθουν το φως όλα τα συνταρακτικά στοιχεία-του. Από την άλλη, εν μπορεί να μη σημειώσει κανείς την «επανατοποθέτηση» του Κυπριακού, όπως προκύπτει μετά τις συνομιλίες Παπανδρέου-Κυπριανού, με βασικό περιεχόμενο το άτυπο σχέδιο Βαλντχάιμ. Η «επανατοποθέτηση» αυτή, άλλωστε, φαίνεται και από το διάγγελμα του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, α την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, όπου για πρώτη φορά, η

κατοχή του 40% του κυπριακού εδάφους, χαρακτηρίζεται σαν κατοχή «ενός τμήματος του εθνικού εδάφους».

Η συνέντευξη στο ABC

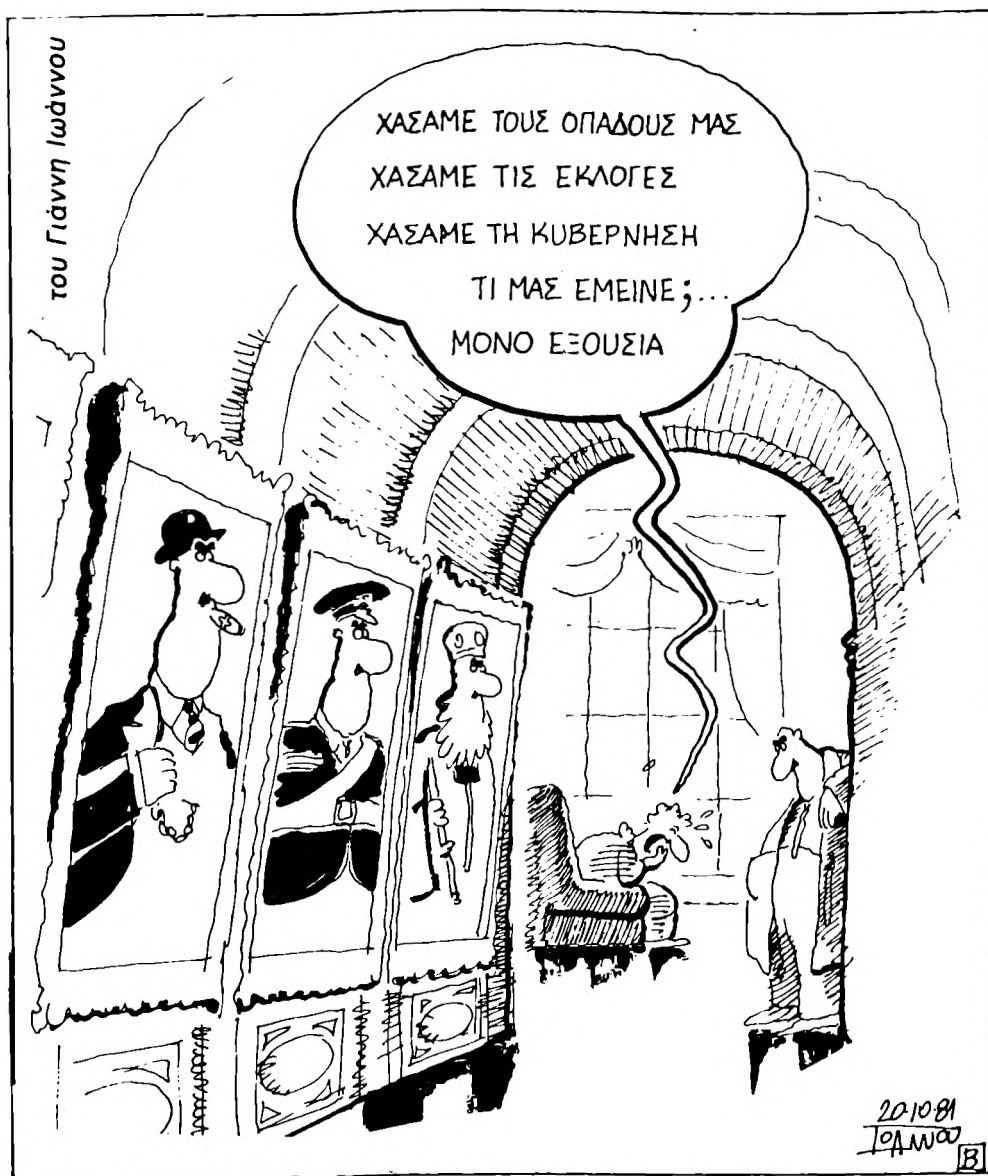
ΕΝΑ «συγκλονιστικό στοιχείο» του δεκαπενθημέρου, ήταν, ασφαλώς, και η συνέντευξη του πρωθυπουργού στο ABC. Η συνέντευξη ικανοποίησε. Ο Α. Παπανδρέου μίλησε — δημόσια — στους Αμερικανούς, με μια γλώσσα εθνικής αξιοπρέπειας: «Η αμερικανική κυβέρνηση πρέπει ν' αναγνωρίσει πως υπάρχει μια ελληνική κυβέρνηση που έχει καθήκον να υπηρετήσει πρωτίστως και, πάνω απ' όλα, τα συμφέροντα του ελληνικού λαού». Η διαπίστωση αυτή, δεν εμποδίζει, ωστόσο, κάποιες άλλες επισημάνσεις. Το θέμα λ.χ. της παραμονής-μας ή όχι στο ΝΑΤΟ, έφθασε να εξαρτάται από το αν οι Αμερικανοί είναι πρόθυμοι να αναφερθούν στην αλληλογραφία Μπίτσιου-Κίσινγκερ, έτους 1976, πιο συγκεκριμένα αν είναι πρόθυμοι να δηλώσουν πως δε θα μείνουν αδιάφοροι σε περίπτωση οποιασδήποτε εκδήλωσης βίας στο Αιγαίο. Το θέμα — είπε ο πρωθυπουργός — είναι πολύ απλό. Η αμερικανική κυβέρνηση είναι το κλειδί, παράγοντας-κλειδί της ατλαντικής συμμαχίας. Μια απλή δήλωση — une déclaration pure et simple, θα έλεγαν οι διπλωμάτες — ότι τα σύνορα της Ελλάδας είναι εγγυημένα απέναντι σε κάθε απειλή, από οποιαδήποτε κατεύθυνση, θα ήταν αρκετή.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ μερικοί από τους όρους που έθεσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός, για την παραμονή — στη βάση κάποιου χρονοδιαγράμματος — των εδώ αμερικανικών στρατιωτικών εγκαταστάσεων, δεν αντέχουν, ομολογούμε, στη βάση μιας αυστηρής κριτικής. Δεν μπορεί, επί παραδείγματι, να υπάρξει οποιαδήποτε εγγύηση, ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που θα συλλέγουν οι Αμερικανοί, από τις εδώ βάσεις-τους, δεν θα τα κοινοποιούν και στην Άγκυρα, εφόσον — υποτίθεται — τα στοιχεία αυτά, κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη της συμμαχίας... Άλλο τόσο, ο «πλήρης έλεγχος» των βάσεων, από ελληνικής πλευράς, στον οποίο αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός, δεν μπορεί παρά να είναι πλασματικός. Την άποψη αυτή, υποστήριξε επανειλημμένα, στη Βουλή, ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου, αναφερόμενος στο επίπεδο υψηλής τεχνολογίας των βάσεων, που προϋποθέτει ανάλογη κατάρτιση από μέρους αυτών που θ' ασκήσουν τον έλεγχο, αλλά και στο γεγονός ότι η επεξεργασία του πληροφοριακού υλικού που συλλέγεται από τις εδώ βάσεις, γίνεται, κατά κανόνα, εκτός Ελλάδος — στη Δυτική Γερμανία, κατά μια πληροφορία.

ΔΕΝ ΓΡΑΦΟΥΜΕ τα παραπάνω, από οποιαδήποτε αρνητική διάθεση. Κατανοούμε πως και η έξοδος της χώρας από το στρατιωτικό ΝΑΤΟ, και η απομάκρυνση των βάσεων, απαιτούν κάποια μεθόδευση. Κατανοούμε ακόμη, πως την επομένη της ανόδου του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, θα ήταν, πράγματι, «ανόητο, να βαδίσουμε προς αναμέτρηση με τις ΗΠΑ»... Από την άλλη, όμως, δεν είναι δυνατόν να μη θυμίσουμε πως, επί μια ολόκληρη επταετία, το ΠΑΣΟΚ «γαλούχησε» έναν ολόκληρο κόσμο με το σύνθημα «Έξω - για πάντα - από - το - ΝΑΤΟ» ή «Έξω - τώρα - οι - Αμερικάνοι»... Αυτή η ανακολουθία, επιτρέπει σήμερα στον κ. Αβέρωφ να εμφανίζεται σαν «τιμητής» των δυνάμεων της Αλλαγής ή να λέει πως χαιρεί γιατί το ΠΑΣΟΚ ακολουθεί τη δική-του (περίπου!) πολιτική...

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, εξυπακούεται πως κανένα αίσθημα ευφορίας, καμιά επανάπαυση δεν θα πρέπει ν' αμβλύνει τη δημοκρατική επαγρύπνηση της νέας κυβέρνησης και, προπαντός, του λαού. Γιατι, στη γωνιά του δρόμου, δεν λείπουν ούτε οι εραστές της εκτροπής, ούτε οι «ρεαλιστές» εκείνοι — δικοί-μας και ξένοι — που απλώς ζητούν να εντάξουν την Αλλαγή στο σύστημα...

ΑΝΤΩΝΩΡ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης αποτελεί μια πράξη συνέπειας για τη νέα κυβέρνηση· πράξη συνέπειας και τιμής. Είναι ταυτόχρονα μια σημαδιακή πράξη με ιστορικές διαστάσεις, γιατί αποκαθιστά την πραγματική συνέχεια της πρόσφατης ιστορίας-μας, επανασυνδέει το νήμα της ιστορικής πορείας απ' το 1940 στο 1981.

Αυτή η περίοδος αλλοιώθηκε, αποσιωπήθηκε, στρεβλώθηκε και λειδωρήθηκε από τη Δεξιά. Και η νέα κυβέρνηση απλά επισφράγισε αυτό που αποτελεί χρόνια τώρα κοινή συνείδηση και παλλαϊκό αίτημα. Είμαστε βέβαιοι πως σύντομα η κυβέρνηση θα δώσει την ολοκληρωμένη πλευρά της ιστορικής αυτής πρωτοβουλίας, δηλαδή τον ελεύθερο επαναπατρισμό των προσφύγων, την ηθική ανταμοιβή και υλική κάλυψη όλων εκείνων, που, αντί να τιμηθούν για το έργο-τους, καταδιώχθηκαν αδίστακτα από το μισαλλόδοξο μεταπολεμικό καθεστώς.

Παρ' όλα αυτά, η πρωτοβουλία αυτή δεν στερείται και ορισμένων πολιτικών πλευρών, που μπορούν και πρέπει να συζητηθούν, όπως αυτή του τύπου του εορτασμού που θα επισφραγίζει αυτή τη νέα πραγματικότητα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα ήταν κοντόθωρη και αντίστροφη στο ιστορικό νόημα της Αντίστασης κάθε προσπάθεια κομμα-

«Με την ευκαιρία...»

Μια εκδήλωση «εθνικής» δημοσιογραφίας

Αφού πήραμε προεκλογικά... το Έθνος στα χέρια-μας (τα εισαγωγικά παραλείπονται — όπως και στη σχετική διαφήμιση) πήραμε και μετεκλογικά ορισμένα μαθήματα «εθνικής» δημοσιογραφίας:

Τη Δευτέρα των εκλογών, στις 19 Οκτωβρίου, το «ΕΘΝΟΣ» βγαίνει με τίτλο «ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΛΑΟΣ» και με μία φωτογραφία που απεικονίζει τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου να «τσουγκρίζει» με τον Διευθυντή του «ΕΘΝΟΥΣ» κ. Α. Φιλιππόπουλο και δυο πολιτικούς συντά-

κτες της ίδιας εφημερίδας. Το μήνυμα σαφές: «Ο Αντρέας γιορτάζει τη Νίκη με το ΕΘΝΟΣ — Λαέ νά η εφημερίδα του Αντρέα — Αντρέα νά η εφημερίδα-σου». (Αν κάνουμε λάθος στην ερμηνεία θα θέλαμε ν' ακούσουμε μια άλλη — από τα... έγκυρα χείλη του διαπράξαντος τη διαμόρφωση της πρώτης σελίδας του «ΕΘΝΟΥΣ», στις 19 Οκτωβρίου!).

Και για να μη μένουν αμφιβολίες στον δύστυχο αναγνώστη η φωτογραφία συνοδεύεται από την εξής λεζάντα: «Ο ηγέτης του σοσιαλιστικού κινήματος (ΠΑ-

ΣΟΚ) Ανδρέας Παπανδρέου με την ευκαιρία της μεγάλης νίκης τσουγκρίζει τα ποτήρια με τους πολιτικούς συντάκτες του "ΕΘΝΟΥΣ"....».

«Με την ευκαιρία», λοιπόν, «της μεγάλης νίκης» το γεγονός που απεικονίζεται στη φωτογραφία — απλοελληνικά, δηλαδή, η φωτογραφία πρέπει να τραβήχτηκε (αυτό τουλάχιστον επιχειρεί να «περάσει» η λεζάντα), μετά την ανακοίνωση των πρώτων εκλογικών αποτελεσμάτων...

Σκόπιμη «ανακρίβεια» ή ΑΠΑΘΗ με στόχο τον δύστυχο α-

ναγνώστη — κι ίσως όχι μόνο αυτόν — το γεγονός; Περιμένουμε απάντηση, γιατί η φωτογραφία αυτή τραβήχτηκε το Σάββατο το βράδυ στις 17 Οκτωβρίου (κι όχι την Κυριακή των εκλογών) στο πάρτυ της παραμονής των εκλογών που έδωσε ο Α. Παπανδρέου στο Καστρί!

Πρόκειται για μιαν ακόμη εκδήλωση της κακόμορφης (τουλάχιστο στη μέθοδο) «Εθνικής»-(μας) δημοσιογραφίας — «με την ευκαιρία...».

τικοποίησης και εκμετάλλευσης του έπους αυτού του λαού-μας.

Η μη κομματικοποίηση όμως, δεν συνεπάγεται και τον αποκλεισμό οργανώσεων και φορέων αντιστασιακών από τις εκδηλώσεις που πανελλαδικά επισφραγίζουν αυτή την πραγματικότητα. Και αυτό όχι μόνο για λόγους ιστορικής δικαιοσύνης. Αλλά γιατί η Αντίσταση πρέπει να παραμένει μια ζώσα πραγματικότητα, να είναι κτήμα του λαού, ενεργό σημείο αναφοράς της κοινωνικής, πολιτικής και εθνικής-του συνείδησης.

Την ώρα που γράφονται τούτες οι γραμμές, οι σχετικές επιλογές είναι ρευστές. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι κυβέρνηση, κόμματα και οργανώσεις θα πράξουν αντάξια του ύψους και του ήθους, του νοήματος τελικά, που φέρνει μαζί-της η Εθνική Αντίσταση, η κορυφαία αυτή στιγμή της νεοελληνικής-μας ιστορίας.

«ΑΛΗΤΕΣ - ΠΡΟΔΟΤΕΣ - ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ»...

Δεν είναι καθόλου παράξενο το πως αντικομμουνισμός και κινδυνολογία προβλήθηκαν από το ίδιο πρόσωπο, παράλληλα με την επίδειξη της πιο πούρας και επίπλαστης εθνικόφροσύνης. Όλ' αυτά και πολλά άλλα συνδύασε στην ομιλία-του στο Σύνταγμα ο εμπνευστής, ίσως, του «ήπιου κλίματος» κ. Γ. Ράλλης, που, προ του αντίπαλου δέους και των εκλογών, το αποκήρυξε καταφεύγοντας στις παλιές δοκιμασμένες μεθόδους, οι οποίες αποδείχθηκαν σίγουρα παλιές και αδόκιμες για τα σημερινά δεδομένα.

Όμως, το σύνθημα: «Αλήτες - προδότες - κομμουνιστές» που έντεχνα καλλιεργήθηκε πριν φωναχτεί από τους θερμόαιμους μόνο οπαδούς του μέχρι χθές κυβερνητικού κόμματος, έφερε στη μνήμη κάποιες από τις σκοτει-

νότερες στιγμές της νεοελληνικής ιστορίας.

Ο αρχηγός της «Ν.Δ.», θέλοντας να ταυτίσει το κόμμα-του τόσο με την έννοια της δημοκρατίας όσο και του έθνους, δεν δίστασε να αναξέσει, κυριολεκτικά, παλιές πληγές, και χρησιμοποιώντας ψευδώς και αυθαίρετα τους εμπρησμούς των πολυκαταστημάτων θέλησε να φανατίσει ένα ολόκληρο πλήθος ενάντια σε μια παράταξη την Αριστερά.

Το αν όλ' αυτά συνέβησαν αφού λίγο πριν είχε... ψαλλεί στην προεκλογική συγκέντρωση της «Ν.Δ.» ο εθνικός ύμνος, δείχνουν τη διάσταση του χάους που επιχειρήθηκε ν' ανοιχθεί πριν δυο βδομάδες στο Σύνταγμα, μα και το ανάστημα των ανδρών που προέβησαν σ' ένα τέτοιο εγχείρημα.

Η λαϊκή ετυμηγορία της 18ης Οκτωβρίου υπήρξε η δέουσα απάντηση στην τακτική που επιλέχτηκε από το συνέδριο της «Ν.Δ.», εφαρμόστηκε στις περισσότερες προεκλογικές συγκεντρώσεις και κορυφώθηκε στη συγκέντρωση της πλατείας Συντάγματος. Οι δημοκρατικοί θεσμοί λειτούργησαν κατά της πολιτικής της ανωμαλίας και του διχασμού που επιχείρησαν αυτοί που υποτίθεται πως τους προασπίζουν. Η εκ νέου κανονάρχηση στο ίδιο παλιό τροπάρι — με την ευκαιρία της συζήτησης για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης — δείχνει ότι το πάθημα της 18ης Οκτώβρη δεν φρονημάτισε τους ηγέτες της «Νέας Δημοκρατίας». Έχουν να δρέψουν φαίνεται και άλλους καρπούς από μια προϊούσα περιθωριοποίηση.

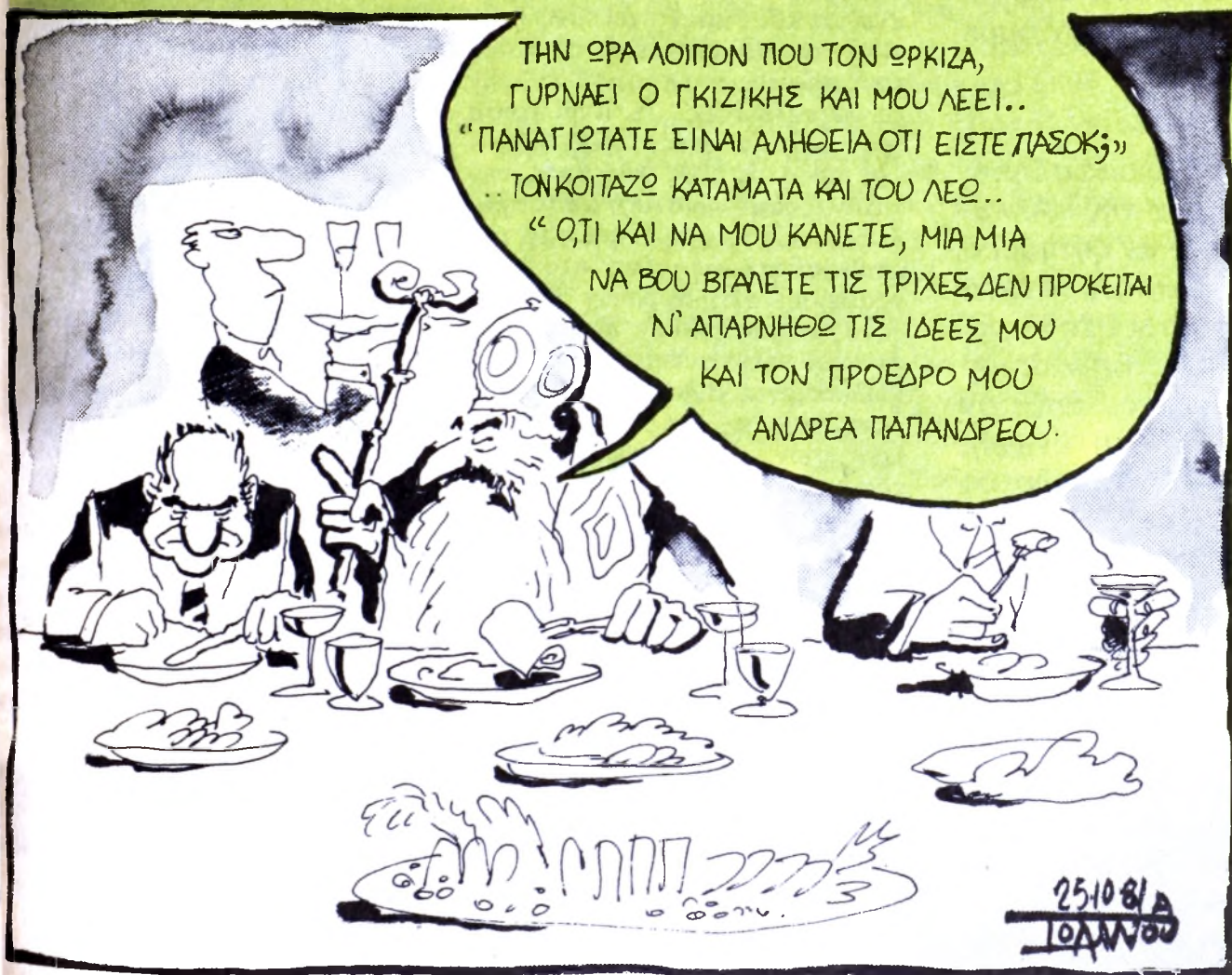
Το αξίζουν άλλωστε.

ΤΟ «ΝΕΦΟΣ» ΚΑΤΑ... ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Γενική η ευφορία, λοιπόν, μετά την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε, όπως πικρόχολα παρατήρησε κυβερ-

Από Διός, άρξασθαι...

του Γιάννη Ιωάννου

Αν στις διάφορες ορκομωσίες των πολιτικών και κυβερνητικών παραγόντων τα πρόσωπα αλλάζουν, οι Έλληνες τηλεθεατές και αναγνώστες των εφημερίδων θα σημειώναν την παρουσία ενός προσώπου συχνότερα ακόμη κι απ' τον σημερινό Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλή.

Πρόκειται φυσικά για τον αρχιεπίσκοπο κ. Σεραφείμ ο οποίος αφού ευλόγησε την Ιωαννινική πολιτεία έχει, ως σήμερα, ορκίσει ούτε λίγο, ούτε πολύ τεσσερις προέδρους Δημοκρατίας, αρχή κάνοντας από τον αλησμόνητο εκείνο Γκιζίκη και φαίνεται ότι ο Γκιζίκης αποδείχθηκε... γουρλίδικος για τον κ. Σεραφείμ, αφού ορκίσε και τους τρεις διαδόχους-του και προέδρους κυβερνήσεων, για ν' αφήσουμε τις κυβερνήσεις και τους ανασχηματισμούς!

Ίσως τα πράγματα να μην πρέπει να γίνονται και διαφορετικά, δεδομένου ότι απ' όλες τις πλευρές υποστηρίζεται ο διαχωρισμός κράτους και εκκλησίας.

Δεν ξέρουμε, όμως, μήπως κάποιος ιερέας απ' αυτούς που τόσο διώχθηκαν ή από κάποιους άλλους που παραμερίστηκαν ή ένας απλός παπάς από ένα εκκλησάκι προαστείου θα ήταν ο καταλληλότερος για την τελετή ορκομωσίας του κ. Παπανδρέου. Να ορκίσει αυτός, ένας «μη προνομιούχος» λειτουργός της εκκλησίας, την κυβέρνηση των «μη προνομιούχων Ελλήνων». Την κυβέρνηση της αλλαγής.

νητική, ως... χθες, εφημερίδα «Το πρωί των εκλογών οι μισοί Έλληνες ήταν ΠΑΣΟΚ. Το βράδι, όλοι!».

Η αλλαγή, όμως, είχε και τις συνέπειές-της στις στήλες των περισσότερων εφημερίδων της επομένης, όταν η κατήφεια των δεινών που, μέχρι την προηγούμενη, ταλάνιζαν τον κόσμο, έδωσε τη θέση-της στο χαμόγελο της ελπίδας. Μάλιστα, ήταν τόση η δύναμή-της, που παρέσυρε μακριά, αλλά, μόνο, από τις σελίδες του αθηναϊκού Τύπου, το επάρατο νέφος και τις θλιβερές συνέπειές-του.

Υπήρξαν όμως και οι, σπάνιες, εξαιρέσεις όπως η «ΑΥΓΗ» που με μονόστηλο τίτλο στην πρώτη σελίδα (Τρίτη, 20 Οκτωβρίου '81) επέμεινε με χιούμορ και επιδεικτική αντικειμενικότητα: «Και το νέφος... νέφος!».

Το ερώτημα παραμένει: Επρόκειτο για έμπρακτη απόδειξη του ότι: «Η αλλαγή δεν είναι περίπατος» ή, για υπενθύμιση του συνθήματος που συγκίνησε τα πλήθη των τελευταίων κινητοποιήσεων κατά του «σύννεφου»: «Το νέφος δεν φεύγει με κάποιο ποσοστό. Ελάτε να φυσήξουμε απ' το Λυκαβηττό»;

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ

Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, που οπωσδήποτε αποτελεί μια χειρονομία της κυβέρνησης της «Αλλαγής», θα βρει, συμβολικά, το χαρακτήρα-της αν ζητηθεί ο άμεσος επαναπατρισμός του Μάρκου Βαφειάδη. Εύστοχα ο Τάσος Βουρνάς (ΑΥΓΗ, 27.10.81) αναφέρεται στην προσωπικότητα του καπετάνιου του ΕΛΑΣ και κατόπιν αρχηγού του Δημοκρατικού Στρατού, του διωγμένου από τον Ζαχαριάδη και πρόσφυγα από τότε στη Σοβιετική Ένωση, που γηραιός — περασμένα τα ογδόντα — ζει άρρωστος στην πόλη Πέντζα.

Αλλά κι άλλος ένας λόγος υπάρχει που και γι' αυτόν θ' άξιζε να κληθεί ο Μάρκος και να επαναπατριστεί προδρομικά των γενικότερων μέτρων. Ο Κολλιγιάννης κι αυτός ήσαν οι μόνοι από τους ηγέτες του Κομμουνιστικού Κινήματος που το ΚΚΕ δεν έδωσε καμιά μάχη για τον επαναπατρισμό-τους εφτά χρόνια τώρα. Ο πρώτος δεν υπάρχει πια. Ο Μάρκος, όμως, έχει ακόμη την ελπίδα να γυρίσει και να καταθέσει το μερτικό-του στην ιστορική-μας κληρονομιά.

Αξίζει αυτή η χειρονομία για τον άνθρωπο, τον αγωνιστή — γι' αυτόν που είναι ακόμη η ζωντανή μνήμη της ιστορίας-μας.

Σ.Ε.Β. ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Την μεθεπόμενη της εκλογικής νίκης του ΠΑΣΟΚ δόθηκε στη δημοσιότητα μια πληρωμένη καταχώρηση-ανακοίνωση του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων. Με την ανακοίνωσή-του αυτή ο Σ.Ε.Β. «συμβουλεύει» τη νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ για την κρίση της ελληνικής οικονομίας και επισημαίνει τα οξύτα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες βιομήχανοι. Υπαινίσσεται όμως και τις θέσεις του Σ.Ε.Β. για καθορισμό των ορίων επέκτασης του δημοσίου τομέα, του κρατικού παρεμβατισμού και των «επιχειρηματικών πειραματισμών», καθώς και τη θέλησή-του να αποσαφηνίσει η νέα κυβέρνηση τα πλαίσια της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

Η σημασία αυτής της ανακοίνωσης είναι κύρια πολιτική. Και εκείνο που πρέπει να επισημανθεί αλλά και να αντιμετωπισθεί, είναι ο πολιτικός ρόλος που, όπως διαφαίνεται από την ανακοίνωση, κρατά για τον εαυτό-του ο Σ.Ε.Β. μετά την απώλεια της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας από τη Ν.Δ. Θα προσπαθήσει δηλαδή, όπως αντίστοιχα συμβαίνει στη Γαλλία, να αποτελέσει ο Σύνδεσμος έναν πόλο και πολιτικής αντιπολίτευσης στη νέα κυβέρνηση. Ο νέος πολιτικός ρόλος του Σ.Ε.Β. δεν θα έχει να κάνει μόνο με τις στενές οικονομικές επιδιώξεις και τα συμφέροντα των βιομηχάνων, τα οποία εκπροσωπεί, αλλά θα τείνει να γίνει πιο ενεργός στους μηχανισμούς της οικονομίας, του κράτους και της διοίκησης.

Όσα λοιπόν αφήνει να νήθουν η ανακοίνωση του Σ.Ε.Β. είναι τα προηγούμενα και όχι η επισήμανση της κρίσης της ελληνικής οικονομίας, που άλλωστε είναι γνωστή.

Όλοι εμείς, οι απλοί πολίτες, για να κρίνουμε, θα περιμένουμε τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης στη Βουλή σε λίγες μέρες και τα προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης — όλοι εμείς — οι λιγότερο ανυπόμονοι από τον Σ.Ε.Β...

ΘΕΛΩ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ-ΜΟΥ

Μία είδηση που διαβάσαμε τελευταία στις εφημερίδες μας θύμισε το φάκελό-μας!

Το ΑΝΤΙ παλιότερα (βλ. τχ. 159) ζήτησε το φάκελό-του από το Γραφείο Πληροφοριών Άμυνας των ΗΠΑ, γνωστό ως DIA, αξιοποιώντας το «φιλελεύθερο» πνεύμα που διακατέχει τους Αμερικάνους και επιτρέπει σ' όλους τους πολίτες του κόσμου να δουν το φάκελό-τους. Η αναζήτηση του φακέλου-μας προωθήθηκε και προς τη CIA και προς την NSA. Ακόμη οριστική απάντηση δεν έχουμε πάρει. Πέρα από την επιβεβαίωση ύπαρξης «τοπικού γραφείου» πληροφοριών στην Αθήνα, διαπιστώσαμε πως η γραφειοκρατική αντιμετώπιση και κωλυσιεργία είναι η καταλληλότερη μέθοδος αντιμετώπισης όλων των «φιλελεύθερων» μέτρων.

Στον τόπο-μας, το Σύνταγμα δίνει μία ανάλογη δυνατότητα στους πολίτες. Μπορούμε με αίτησή-μας να ζητήσουμε να μας γνωστοποιηθεί το περιεχόμενο του ατομικού-μας φακέλου που υπάρχει στις αρμόδιες υπηρεσίες και περιέχει τα στοιχεία της Αστυνομίας για τη δραστηριότητά-μας.

Ο πολίτης Λεωνίδας Καλλιβερετάκης θεώρησε πως θα μπορούσε να ασκήσει το συνταγματικό-του δικαίωμα και ζήτησε να δει το φάκελό-του. Δεν έλαβε τις πληροφορίες που ζήτησε. Έλαβε δη-

λαδή την απόδειξη ότι η γραφειοκρατική αντιμετώπιση είναι η καλύτερη μέθοδος καταστράτηγησης των ελευθεριών και δυνατοτήτων του πολίτη.

Τα πρότυπα είναι γνωστά και δεδομένα. Η μεθοδολογία της κατ' επιφασή ελεύθερης άσκησης των δικαιωμάτων κάθε πολίτη σε μια υποτιθέμενα ελεύθερη και ευνομούμενη πολιτεία είχε, κατά κόρον, αξιοποιηθεί τη «χρυσή» περίοδο της Δεξιάς, μετά τη μεταπολίτευση.

Το αίτημα, όμως, της ουσιαστικής απόδοσης στον πολίτη των δικαιωμάτων και ελευθεριών-του παραμένει. Η «Αλλαγή» θα πρέπει αυτό να μην το ξεχάσει.

Αφετηρία νέας πορείας

Με την ευκαιρία της άφιξης στην Αθήνα του δρ. Βάσου Λυσσαρίδη, προέδρου της ΕΔΕΚ, ο συνεργάτης-μας Πλουτής Σέρβας είχε μαζί-του την παρακάτω συνομιλία για το Κυπριακό και τις «Ιδέες Βαλντχάιμ».

Αξίζει να σημειωθεί πως την περίοδο αυτή το Κυπριακό διέρχεται μια ακόμα κρίσιμη φάση-του. Για πρώτη φορά ο ΟΗΕ, δια

του Γενικού Γραμματέα-του κ. Βαλντχάιμ, εκφράζει επίσημα τις απόψεις-του για τα αποτελέσματα των διακοινοτικών συνομιλιών και εισηγείται συγκεκριμένη βάση εντός της οποίας θα πρέπει να επιδιωχθεί η λύση αυτού του προβλήματος. Από αυτή την άποψη οι χειρισμοί της ελληνοκυπριακής πλευράς αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

ΕΡ: Πώς πρέπει να ερμηνευθούν οι εκδηλώσεις στην Κύπρο για τη νίκη του ΠΑΣΟΚ και πώς η ΕΔΕΚ εκτιμά την Αλλαγή;

ΑΠ: Ο Κυπριακός λαός δικαιολογημένα πανηγυρίζει τη νίκη του ΠΑΣΟΚ, όχι μόνο σαν αφετηρία για μια νέα πορεία της Ελλάδας, αλλά και για μία ποιοτική αλλαγή στους παράγοντες που συνθέτουν το Κυπριακό πρόβλημα.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα Κύπρου, η ΕΔΕΚ, θεωρεί ότι η νίκη του ΠΑΣΟΚ δεν είναι μόνο νίκη των σοσιαλιστικών ιδεών, αλλά και νίκη της θέσης ότι το Κυπριακό δεν είναι θέμα συνταγματικών και συννοριακών διευθετήσεων μεταξύ δύο χωριστών κρατικών οντοτήτων, άποψη που έμμεσα είναι αποδεκτή από ορισμένες πλευρές. Το Κυπριακό είναι θέμα κατοχής και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μόνο με την εφαρμογή των ψηφισμάτων του ΟΗΕ και την κατοχύρωση μιας ενιαίας, ανεξάρτητης και κυρίαρχης Κύπρου μπορεί να λυθεί. Αυτό αποτελεί την πάγια πολιτική, τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και της ΕΔΕΚ.

ΕΡ: Ποιές επιπτώσεις μπορεί να έχει η Αλλαγή στην Κύπρο;

ΑΠ: Οι επιπτώσεις είναι ολοφάνερες. Αντί να ασκούνται πιέσεις για την αποδοχή των νατοϊκών σχεδίων, που νομιμοποιούν τα τετελεσμένα, θα υπάρχει συμπαράσταση προς μια συνετή αγωνιστική πορεία για κατάργησή-τους. Οι διπλωματικές υπηρεσίες της Ελλάδας θα αποτελούν φορείς διεθνοποίησης και όχι στεγανοποίησης του Κυπριακού.

ΕΡ: Πολύς λόγος γίνεται για τις «νέες ιδέες» Βαλντχάιμ και οι απόψεις είναι δισταμενες. Θα το βρίσκατε χρήσιμο να παραθέτατε τις απόψεις της ΕΔΕΚ;

ΑΠ: Μετά την υποβολή των απαράδεκτων προτάσεων της Τουρκίας (για πρώτη φορά έγινε επίσημη παραδοχή ότι η Τουρκία ήταν ο συγγραφέας των προτάσεων) το δικό-μας καθήκον ήταν η απόρριψή-τους και η προσφυγή στον ΟΗΕ. Και το καθήκον του Βαλντχάιμ ήταν η έκθεση των δύο τοποθετήσεων στη

Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Αντί όμως γι' αυτό, η δική-μας πλευρά ενεπλάκη σ' ένα διάλογο, με τάση την αναγνώριση δύο κρατών. Έτσι, ο καταλογισμός της ευθύνης της Τουρκίας μεταφέρεται από αντιδικία μεταξύ Κύπρου και κατοχικής δύναμης, σε αντιδικία μεταξύ Κύπρου και Βαλντχάιμ.

Το περιεχόμενο των «Ιδεών Βαλντχάιμ» δεν διαφέρει κατά πολύ από το αμερικανικό σχέδιο και φαίνεται ότι ίδια είναι η πηγή έμπνευσής-τους. Τυχόν αποδοχή-τους θα σήμαινε αποδοχή ουσιαστικής διχοτόμησης. Απόρριψή-τους θα μας φέρει σε αντιπαράθεση με τον ίδιο τον ΟΗΕ.

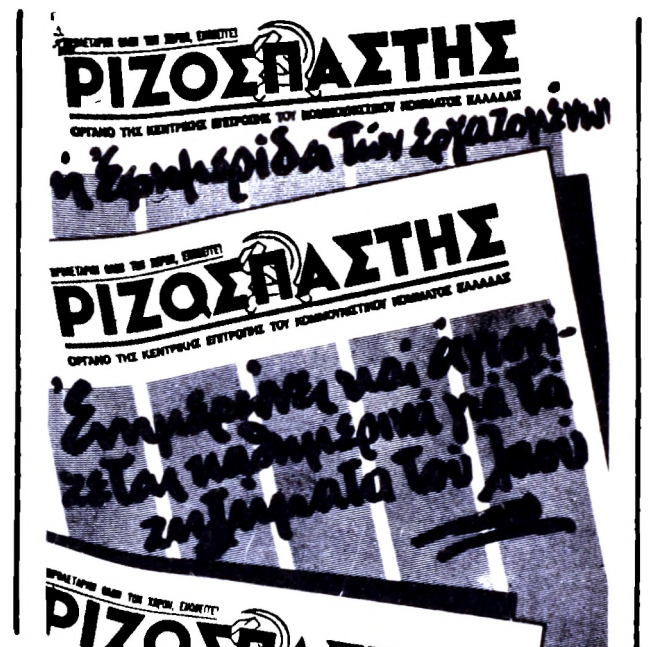
Ακόμη, η τυχόν απόρριψή-τους και από τις δύο πλευρές δίνει την εντύπωση ανευθυνότητας για το αδιέξοδο, και αντί να μεταφέρει τον αντίλογο μεταξύ της κατοχικής δύναμης και της Κύπρου τον μεταφέρει σε αντίλογο μεταξύ Κύπρου και Βαλντχάιμ. Έτσι εκτρέπεται το Κυπριακό από τη σωστή βάση-του, τη βάση της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανάγκης εφαρμογής των ψηφισμάτων του ΟΗΕ.

Θα έπρεπε ευθύς εξαρχής να αποθαρρυνθεί ο Βαλντχάιμ και να του υποδειχθεί ότι το καθήκον-του δεν είναι η υποβολή ιδεών που καταστρατηγούν τις αρχές και τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, αλλά η επιστασία για την εφαρμογή-τους.

ΕΡ: Οι τελευταίες εξελίξεις στη Μέση Ανατολή έχουν δημιουργήσει νέες οξυμένες καταστάσεις, ιδιαίτερα στις γειτονικές προς την Κύπρο χώρες. Νομίζετε πως αυτές οι εξελίξεις έχουν και θα συνεχίσουν να έχουν τις επιδράσεις-τους στην Κύπρο; Θα μπορούσατε να συνδέσετε την ερμηνεία-τους με τις σχετικές επιρροές των Υπερδυνάμεων στην περιοχή;

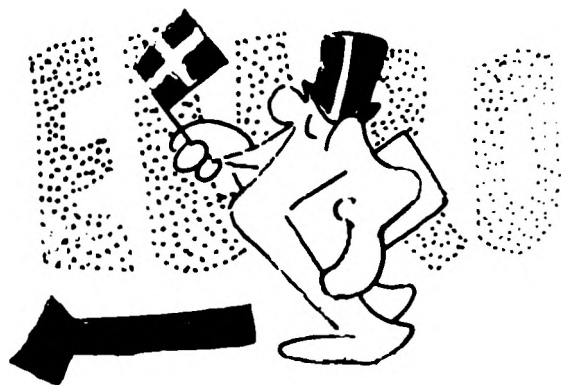
ΑΠ: Φαίνεται ότι η στρατηγική σημασία της Κύπρου αποκτά νέα διάσταση. Ταυτόχρονα οι πολιτικοστρατιωτικοί κύκλοι των ΗΠΑ θα ιεραρχούν ακόμη πιο ψηλά τη σημασία της Τουρκίας. Έτσι θα πρέπει να αναμένουμε όξυνση των πιέσεων για αποδοχή σχεδίων που να ευνοούν τα τουρκικά συμφέροντα.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ
Ρομαντικοί -
Εποχή Παλαμά
Μεταπαλαμικοί
ποιητές
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
●
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

κυκλοφορεί
Junky
ΟΥΤΛΙΑΜ ΜΠΑΡΟΥΖ
Εισαγωγή
Αλέν Γκινσμπέργκ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΠΕΡΑ

Ευρωεκλογές- ευρωβουλευτές '81:

το «κάτι άλλο»

(«Ανήκουμε και εις την Ευρώπη»)

του Πέτρου Στάγκου

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 1981: Η πρώτη διαδικασία άμεσης — ή σχεδόν άμεσης — ανάδειξης της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τους ίδιους — ή σχεδόν τους ίδιους — κανόνες του εκλογικού παιχνιδιού που ισχύουν στο σημερινό σύστημα εξουσίας (το «Πολίτευμα» αλλιώς) που λέγεται «Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία» και του οποίου το «Θεμέλιον» — κατά το Σύνταγμα — «είναι η λαϊκή κυριαρχία».

Ήδη με την πρώτη προσέγγιση («η καλή μέρα απ' το πρωί φαίνεται...») γίνονται αναπόφευκτες ορισμένες επισημάνσεις που, θέλοντας και μη, μας οδηγούν αλλού...

Συναρτημένη διαδικασία σε σκοταδιστικά πλαίσια

Λέμε λοιπόν κατ' αρχήν ότι πρόκειται για διαδικασία μιας *σχεδόν* άμεσης (ξεχωριστής δηλαδή) ανάδειξης της ελληνικής αντιπροσωπείας — γιατί είναι «ηλίου φαινότερον» ότι η ανάδειξη των νέων ευρωβουλευτών αποτέλεσε αντικειμενικά μια *συναρτημένη διαδικασία* από την εκλογική αναμέτρηση ΠΑΣΟΚ-ΝΔ στο εθνικό επίπεδο για την ελληνική βουλή, μια διαδικασία βισματωμένη στην τρέχουσα πολιτική σύγκρουση, όπου το θέμα ευρωεκλογές ήταν και παρέμεινε περιθωριακό και ευκαιριακό σημείο αναφοράς.

Η *ταυτόχρονη διεξαγωγή των δύο εκλογών* στις 18 Οκτωβρίου κάτω από τις γνωστές συνθήκες της συγκεκριμένης ιστορικής συγκυρίας (δραματική υπογράμμιση, με χαρακτήρα διλήμματος, της κρισιμότητας των πολιτικών επιλογών στο εσωτερικό μέτωπο για τη μελλοντική πορεία της χώρας και τη διαμόρφωση του συσχετισμού των δυνάμεων στην άσκηση της εξουσίας), καθόρισε αποφασιστικά αυτήν την περιθωριοποίηση των ευρωεκλογών και τον συναρτημένο χαρακτήρα της διαδικασίας — (στις εκλογές για την ελληνική βουλή «ο κόσμος χάνεται», ενώ στις ευρωεκλογές... «χτενίζεται»).

Αν σ' αυτό το δεδομένο προστεθεί και το γεγονός της *ανυπαρκτής σχεδόν πληροφόρησης και γνώσης* (για την συντριπτική πλειοψηφία του εκλογικού σώματος) σχετικά με το *τι «σσίπραγμα» είναι αυτό το Ευρωκοινοβούλιο, τι ακριβώς ψηφίζει κανείς* στις ευρωεκλογές, και γιατί, συμπληρώνεται η «μαγική εικόνα» αυτής της εκλογικής διαδικασίας.

Οι ευθύνες, βέβαια, των κομμάτων — είτε ανήκουν στην κατηγορία των δημοκρατικών, προοδευτικών κτλ. είτε στην κατηγορία των άλλων — για τούτη την *σκοταδιστική πραγματικότητα* δεν είναι μικρές. Για την πρώτη κατηγορία (ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ δηλαδή) η σχετική ενημέρωση του λαού - ψηφοφόρου μέσα στα του, προεκλογικά τουλάχιστον, υπογραμμισμένου αντι-ΕΟΚικού μένους, εμπεριείχε τον «κίνδυνο» μιας φιλοευρωπαϊκής - φιλο-ΕΟΚικής προπαγάνδας — οπότε «άσε καλύ-

τερα, να μένει το βύσσινο» και στο κάτω - κάτω της γραφής, μια *ζωή συνθηματολογία*, τώρα μας έπιασε η πηλάλα της πληροφόρησης; Κι όσο για τη δεύτερη κατηγορία, η ενημέρωση του λαού - ψηφοφόρου — πέρα από το ευρηματικό εκείνο και αμίμητο «*Ευρώπη σ' αγαπώ*» ενός νεοδημοκράτη υποψήφιου ευρωβουλευτή — ήταν απλά και μόνο φιλο-ΕΟΚική προπαγάνδα — οπότε «άνθρακες ο θησαυρός»...

Διαφοροποιήσεις στ' αποτελέσματα και το «εγκώμιο της σιωπής»

Παρ' όλα αυτά υπήρξαν διαφοροποιήσεις ορατές και «διαγυμνού οφθαλμού» μεταξύ των δύο αποτελεσμάτων για την ελληνική Βουλή και για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

— *Θεαματικές απώλειες*, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν μέχρι στιγμής, της τάξης του 7,77% και του 4,33% για το ΠΑΣΟΚ και τη Ν.Δ. που «κατέβηκαν» από το 48,06% στο 40,29% και από το 35,86% στο 31,53% αντίστοιχα, και

— *Θεαματικές προσαιξήσεις* της τάξης του 3,78% και 3,45% για δύο από τους ηττημένους των εκλογών της 18ης Οκτωβρίου, το ΚΚΕεσωτ. και το ΚΟΔΗΣΟ-ΚΑΕ, που «σάλταραν» από το 1,37% στο 5,15% και από το 0,72% στο 4,17% αντίστοιχα, ενώ και το ΚΚΕ σημείωσε μίαν αύξηση από το 10,92% (ας μην γίνουμε «κακοί» σ' αυτό το σημείο για εκείνο το περιφημο 17% ... έ;) στο 12,68%, της τάξης δηλαδή του 1,76%.

Σίγουρα η ανάλυση και η ερμηνεία αυτών των διαφοροποιήσεων παρουσιάζει ένα αυξημένο ενδιαφέρον ιδιαίτερα ως προς την *αποκρυπτογράφηση του εκπεμπόμενου «μηνύματος»* — σε ποιο βαθμό π.χ. τα αποτελέσματα των ευρω-εκλογών αποτελούν μίαν γνησιότερη καταγραφή του υπαρκτού σήμερα φάσματος των πολιτικών δυνάμεων της χώρας λόγω της αποδέσμευσης του λαού - ψηφοφόρου από τη μέγκενη του «Αλλαγή τώρα ή ποτέ» ή σε ποιο βαθμό και πού (κοινωνικά) έπαιξε ρόλο η ειδική παράμετρος της συγκεκριμένης πολιτικής των διαφόρων κομμάτων για την ΕΟΚ και την Ευρώπη κ.ά. — αλλά το εγχείρημα αυτό μας το επιφυλάσσει στο εγγύς μέλλον ο φίλος Ηλίας Καρράς.

Η καταγραφή, όμως, και μόνο των διαφοροποιήσεων αυτών είναι επίσης πολιτικό γεγονός που «*χαλάει τη σούπα*» της γενικής *θριαμβολογίας* για την αναμφισβήτητη νίκη του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές για το ελληνικό κοινοβούλιο (και για να μην έχουμε χρωστούμενα: είναι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι η καταγραφή και η επισήμανση των διαφοροποιήσεων αυτών *πέρασε «ντούκου»* — τουλάχιστον μέχρι την ώρα που γράφεται αυτό το σημείωμα — στον ανενδοίαστα και γιατί όχι, ιδιοτελώς ΠΑΣΟΚίζοντα αθηναϊκό Τύπο που, λαλίστατος ων, έπλεξε στην συγκεκριμένη περίπτωση το «εγκώμιο της σιωπής», μια και ίσως η ανάλυση του φαινομένου *θα μπορούσε να μην είναι τόσο*

ευχάριστη στη νέα εξουσία ή και να προωθήσει απλά και μόνο ορισμένους πολιτικούς συλλογισμούς που αποκλίνουν από τις μέχρι τώρα μετεκλογικές απογραφές).

Πάντως, για να τελειώνουμε μ' αυτό, η ύπαρξη αυτών των διαφοροποιήσεων μεταξύ των δύο αποτελεσμάτων, όχι μόνο δεν αναιρεί τον συναρτημένο χαρακτήρα των ευρωεκλογών της 18ης Οκτωβρίου, όπως αναφέραμε προηγούμενα, αλλά *αντίθετα* υπογραμμίζει μ' έναν άλλον τρόπο το μέγεθός-του!

Με την απλή αναλογική και το «σταύρωμα» χωρίς σταυρό

Λέμε επίσης ότι οι εκλογές για την ανάδειξη των ευρωβουλευτών έγιναν με *σ χ ε δ ό ν* τους ίδιους κανόνες που ισχύουν και για την εκλογή των βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο — και γιατί οι ευρωεκλογές έγιναν με το σύστημα της απλής αναλογικής (η ενισχυμένη παρέμεινε για να... ενισχύσει την πολιτική Αλλαγή στα εθνικά πλαίσια ως «ιστορική επιταγή» που αλλιώς — *τραγικό στην κυριολεξία και αναμφισβήτητο το γεγονός* — δεν θα μπορούσε να εξαργυρωθεί την δεδομένη χρονική στιγμή, αλλά και γιατί η απουσία της διαδικασίας του «σταυρώματος» συνολικά στο ψηφοδέλτιο της πολιτικής προτίμησης του ψηφοφόρου — κατά το πρότυπο των υποψήφιων βουλευτών επικρατείας — αποτελούν *δύο βασικές αποκλίσεις* από τα μέχρι τώρα ισχύοντα στο διεξαγόμενο σε εθνικά πλαίσια κοινοβουλευτικό εκλογικό παιχνίδι.

Αν όμως η πρώτη απόκλιση είναι κατά κοινή ομολογία σύδρομο δημοκρατίας, για τη δεύτερη, ας μας επιτραπεί να έχουμε τις επιφυλάξεις-μας — το λιγότερο! — γιατί εκτός από τον *αμφίδρομο εξευτελισμό (υποψήφιου) βουλευτή και ψηφοφόρου*, που συνεπάγεται κατά κανόνα ο θεσμός της σταυροδοσίας και το σύστημα της εκλογικής πελατείας που συντηρεί και αναπαράγει, υπάρχει και η «άλλη πλευρά του λόφου»: *η μετάθεση του προβλήματος για τον καθορισμό των «σίγουρων» βουλευτών* — ανάλογα με την σειρά της κατάταξής-τους στο ψηφοδέλτιο, στην περίπτωση της κατάργησης του σταυρού — *στα άδυτα των ενδοκομματικών μαγειρειών*, όπου μηχανισμοί, σκοπιμότητες, προσωπικές προτιμήσεις και ισορροπίες παίζουν πριν από τις εκλογές το ρόλο του «κυρίαρχου λαού» — και *ερήμην-του!*

Τι «σταύρωμα» συνεπάγεται η «δημοκρατική» αυτή απόκλιση από τα μέχρι τώρα ισχύοντα — και για τον υποψήφιο βουλευτή και για το λαό - ψηφοφόρο — «σηκώνει» ακόμα πολλή συζήτηση, που είτε έτσι είτε αλλιώς θα γίνει, όταν θα μπει επί τάπητος το θέμα της αλλαγής του εκλογικού νόμου.

Στην συγκεκριμένη πάντως περίπτωση των ευρωβουλευτών αυτού του γύρου, πέρα απ' όλα όσα «συνέβησαν» εσωκομματικά — και που ορισμένα είδαν το φως της δημοσιότητας — αυτό που έγινε αναντίρρητα, ήταν η παραπομπή της αγωνίας — *«βγαίνω, δε βγαίνω»* — στις «κάτω», οριακές ζώνες της λίστας κάθε κόμματος, ανάλογα με τις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες για την διαμόρφωση του τελικού εκλογικού αποτελέσματος.

«Κόσμος πάει κι έρχεται — έρχεται και χάνεται...»

ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΕΣ 1981: Ο χάρτης της πολιτικής σύνθεσης και της προσωπικής συγκρότησης της ελληνικής αντιπροσωπείας που πρόκυψε από τις ευρωεκλογές της 18ης Οκτωβρίου, (και που θα παραμείνει για τα επόμενα δυόμισι χρόνια) «αγνώριστος» — αν συγκριθεί μ' εκείνον που προϋπήρχε.

Στην 24δα των ευρωβουλευτών της προηγούμενης περιόδου (από τον Ιανουάριο δηλαδή μέχρι τώρα) υπήρχε στους πολιτικούς συσχετισμούς η σφραγίδα του συσχετισμού των πολιτι-

κών δυνάμεων της προηγούμενης βουλής — «αναλογικά» μεν σε έδρες δε... Έτσι η Ν.Δ. είχε την απόλυτη πλειοψηφία με 14 ευρωβουλευτές, το ΠΑΣΟΚ διέθετε 7 και από 1 το ΚΚΕ, το ΚΟΔΗΣΟ και η ΕΔΗΚ.

Στην 24δα των ευρωβουλευτών της σημερινής αντιπροσωπείας οι πολιτικοί συσχετισμοί έχουν αλλάξει άρδην: η Ν.Δ. περιορίστηκε στις 8 έδρες (η 8η από υπόλοιπο στην δεύτερη κατανομή), το ΠΑΣΟΚ «πήρε κεφάλι» με 10 έδρες (η 10η κι αυτή από υπόλοιπο στη δεύτερη κατανομή), το ΚΚΕ τριπλασίασε τη δύναμή-του παίρνοντας «ολόκληρες» από την πρώτη κατανομή τις 3 έδρες-του, το ΚΚΕεσωτ. εμφανίστηκε στο ευρωκοινοβουλευτικό προσκήνιο με 1 έδρα (αφήνοντας και «μπόλικο» υπόλοιπο που πήγε χαμένο), το ΚΟΔΗΣΟ διατήρησε την έδρα-του (συγκεντρώνοντας ακριβώς το εκλογικό μέτρο), ενώ η ΕΔΗΚ έχασε τη δική-της και τέλος το κόμμα του δοτού «άρπαξε» την 24η έδρα (μάλλον από την τρίτη κατανομή — στη βάση των προσωρινών στοιχείων που υπάρχουν).

Εκεί όμως που ο χάρτης ανατρέπεται κυριολεκτικά είναι στον τομέα της *προσωπικής συγκρότησης* της ευρωκοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας. Από τους 24 ευρωβουλευτές της προηγούμενης περιόδου θα συναντήσουμε 7 μόνο στην καινούρια σύνθεση της αντιπροσωπείας:

— Τρεις από το ΠΑΣΟΚ μετά την υφυπουργοποίηση του Ασημάκη Φωτήλα — το είχε πει ο άνθρωπος στο Στρασβούργο τον Σεπτέμβριο — τον Σπ. Πλασκοβίτη, σαν επικαφαλής, τον Αντ. Γεωργιάδη — «μόνιμος κάτοικος εξωτερικού» εδώ και πολύν καιρό ο ικανότατος και ένας από τους σεμνότερους Έλληνες ευρωβουλευτές — και τον Κ. Νικολάου — καλός και στις διεθνείς, αλλά και στις... δημόσιες σχέσεις).

— Τρεις από τη Ν.Δ. (τον Λ. Μπουρνιά — εξάλλου πήρε και παράσημο ο άνθρωπος από τον Δήμαρχο του Στρασβούργου κ. Φλεμλέν — τον Κ. Γόντικα — αυτός είναι ο... δράστης του «Ευρώπη σ' αγαπώ» και πέραν αυτού με επιδόσεις στα διεθνή, πάει π.χ. για την προεδρία της μικτής κοινοβουλευτικής επιτροπής του ΝΑΤΟ — και του Ευστρ. Παπαευστρατίου).

— και έναν, «αλλά λέοντα», του ΚΟΔΗΣΟ, τον απαραίτητο και χαιρόντα ίσως της μεγαλύτερης υπόληψης «ανά τας Ευρώπας», Γιάγκο Πεζματζόγλου.

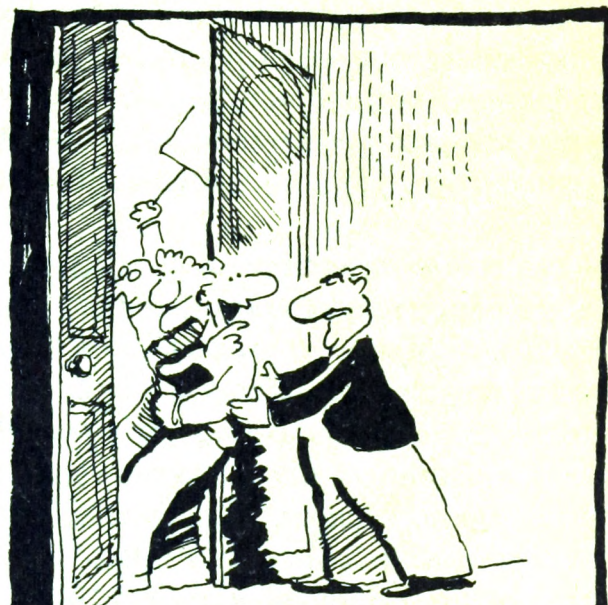
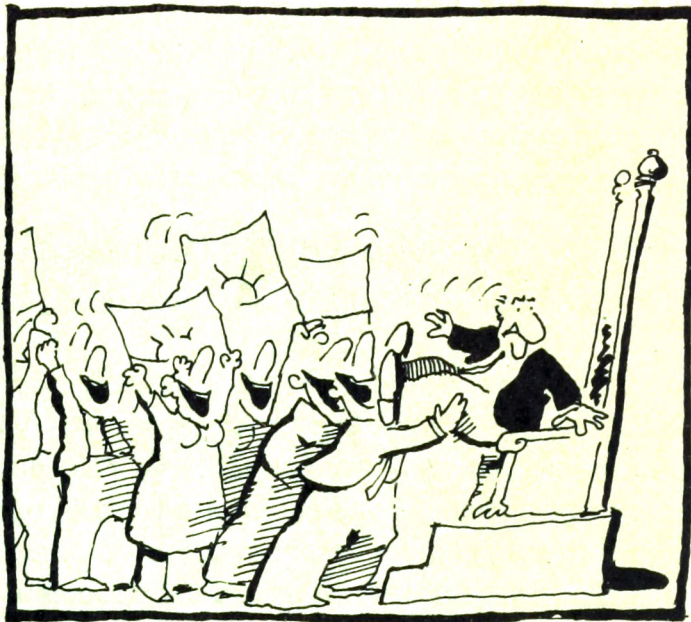
Κατά τα άλλα *απουσίες* που καταγράφονται με τραγικό τρόπο για τους νεοδημοκράτες «πρώην» — από τον «Ποντικό»-φαγωμένο Μ. Βαρδάκα και τον παραιτηθέντα της πολιτικής Β. Βλαχόπουλο, μέχρι τους «σφαγμένους» στο βωμό της ενίσχυσης του κόμματος της Ν.Δ. στην αναμέτρηση με το ΠΑΣΟΚ για το ελληνικό κοινοβούλιο Θ. Βύζα, Γ. Δαλακούρα, Ι. Δημόπουλο, Ν. Ζαρντινίδη, Ι. Κατσαφάδο, Σπ. Μαρκοζάνη και Ε. Σουσουρογιάννη που «μαυρίστηκαν» για τα καλά, με διασωθέντες μόνο δύο, τους Γ. Βογιατζή στην Εύβοια και Δ. Φράγκο στο υπόλοιπο Αττικής.

Στα ίδια πλαίσια του τραγικού και η καταγραφή της απουσίας του έρημου και μόνου αρχηγού της ΕΔΗΚ Ι. Ζιγδη.

Διαφορετικού χαρακτήρα η απουσία του Κ. Κάππου που βρίσκεται περισσότερο «στα νερά-του» στο ελληνικό κοινοβούλιο — όπου και θα επιστρέψει, ενώ για το ΠΑΣΟΚ ισχύει σε μείζονα κλίμακα το ίδιο, τη στιγμή που οι τρεις από τους 4 απόντες πρώην ευρωβουλευτές, δύο έγιναν υπουργοί (Εξωτερικών, ο Γιάννης Χαραλαμπίδης και Βιομηχανίας ο Α. Πεπονής) ένας υφυπουργός (Εξωτερικών ο Ασημάκης Φωτήλας) και ο τέταρτος, ο Ι. Κουτσοχέρας επιστρέφει στα έδρανα της ελληνικής βουλής.

«Κόσμος που πάει έρχεται» — το Ευρωκοινοβούλιο σημαίνει πέρα απ' όλα τ' άλλα και το «πήγαινε - έλα» — κόσμος που *έρχεται και χάνεται...*

(Για τις νεοεισδοχές - περιμένουμε το «ντεμπούτο» της νέας ελληνικής ευρωκοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας στο Στρασβούργο τον Νοέμβριο και θα επανέλθουμε). ■

Διαβάζοντας τον καινούργιο εκλογικό χάρτη

του Ε. Κ. Λογικού

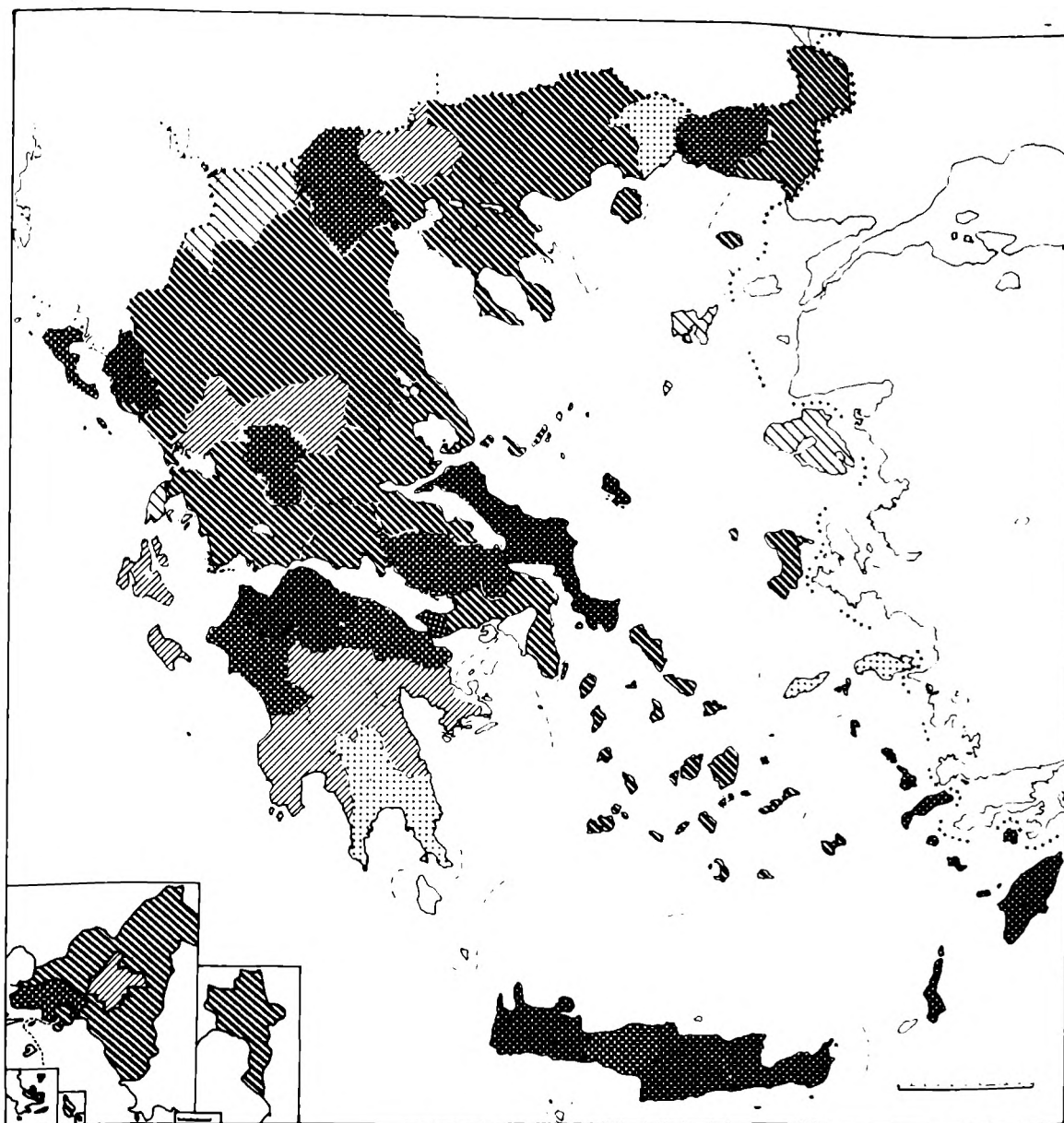
Ο εκλογικός θρίαμβος του ΠΑΣΟΚ, ο καταποντισμός της Ν.Δ. και η κοινοβουλευτική εξαφάνιση των μικρών κομμάτων, διαμόρφωσαν ένα καινούργιο και ριζικά διαφορετικό πολιτικό τοπίο, ανατρέποντας εκ βάθρων τα μέχρι σήμερα εκλογικά δεδομένα — όπως τουλάχιστον είχαν διαμορφωθεί από τη μεταπολίτευση του 1974 και μετά.

Το κύριο και καθοριστικό στοιχείο υπήρξε βέβαια το τεράστιο εκλογικό ρεύμα προς το ΠΑΣΟΚ — το μεγαλύτερο που έχει σημειωθεί στη σύγχρονη ελληνική ιστορία.

Το ΠΑΣΟΚ αύξησε τη δύναμή-του κατά 23% περίπου, απορροφώντας το σύνολο σχεδόν του κεντρώου χώρου και αποσπώντας ταυτόχρονα ένα εξαιρετικά σημαντικό τμήμα από την εκλογική βάση της Δεξιάς.

Μια πρόχειρη ποσοτική εκτίμηση των δύο ρευμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πρώτο εκπροσωπεί περίπου ένα 9% του εκλογικού σώματος (από το 12% της

Τα εκλογικά αποτελέσματα του ΠΑΣΟΚ

εως 35% 35-40% 40-45% 45-50% 50-55% πάνω από 55%

Εκλογές 18 — 10 — 1981

Εκλογές 20 — 11 — 1977

	Ελληνικό	Κοινοβούλιο			Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο			Σύνολο χώρας	Αστικές περιοχές	Αγροτικές & ημιαστικές περιοχές
	Σύνολο χώρας	Αστικές περιοχές	Αγροτικές & ημιαστικές περιοχές	Σύνολο χώρας	Αστικές περιοχές	Αγροτικές & ημιαστικές περιοχές				
Ν.Δ.	35,9%	30,9%	39,5%	31,6%	26,3%	35,2%	Ν.Δ. (και ΚΝΦ)	42,9%	40,5%	44,7%
Κόμμα Προοδευτικών	1,7%	1,5%	1,8%	2,0%	1,8%	2,1%				
ΚΟΔΗΣΟ-ΚΑΕ	0,7%	1,0%	0,4%	4,2%	6,0%	2,8%	Ε.Π.	6,8%	5,5%	7,8%
Διάφοροι κεντρώοι (ΕΔΗΚ, Κ.Φ., Χ.Δ.)	0,9%	1,1%	0,8%	3,2%	3,1%	3,3%	ΕΔΗΚ	11,9%	10,3%	13,1%
ΠΑΣΟΚ	48,1%	48,2%	48,0%	40,3%	37,4%	42,5%	ΠΑΣΟΚ	25,3%	24,7%	25,8%
ΚΚΕ εσωτ.	1,4%	2,2%	0,7%	5,1%	8,1%	3,1%	Συμμαχία	2,7%	4,7%	1,3%
ΚΚΕ	10,9%	14,6%	8,2%	12,7%	16,7%	9,7%	ΚΚΕ	9,4%	13,2%	6,6%

ΕΔΗΚ, τα διάφορα κεντρώα κόμματα διατήρησαν το 1,6% ενώ η κεντρώα διεύρυνση πρέπει να απέφερε στη Ν.Δ. κάποιο 1-1,5%) και επομένως το δεύτερο αντιπροσωπεύει ένα 14% περίπου του εκλογικού σώματος — δηλαδή το 30% της εκλογικής δύναμης που διέθετε η Δεξιά το 1977.

Η μαζική και ραγδαία αυτή μεταστροφή των ψηφοφόρων — πέρα από τους πολιτικούς λόγους που την προκάλεσαν — φανερώνει ότι έχει συντελεσθεί μια σημαντική εξασθένιση των παραδοσιακών σχέσεων πελατείας. Εξασθένιση που επιτρέπει την εύκολη αποδέσμευση των ψηφοφόρων και που διαπιστώνεται και στο εσωτερικό της Ν.Δ. με την επιτυχή εμφάνιση σειράς νέων υποψηφίων: είναι χαρακτηριστικό ότι, παρά την ήττα, που κατά κανόνα δεν ευνοεί τους νέους υποψηφίους, οι 26 από τους 115 βουλευτές της Ν.Δ. εκλέχτηκαν φέτος για πρώτη φορά — κι απ' αυτούς μόνο 4 πολιτεύτηκαν ως άμεσοι διάδοχοι συγγενών-τους.

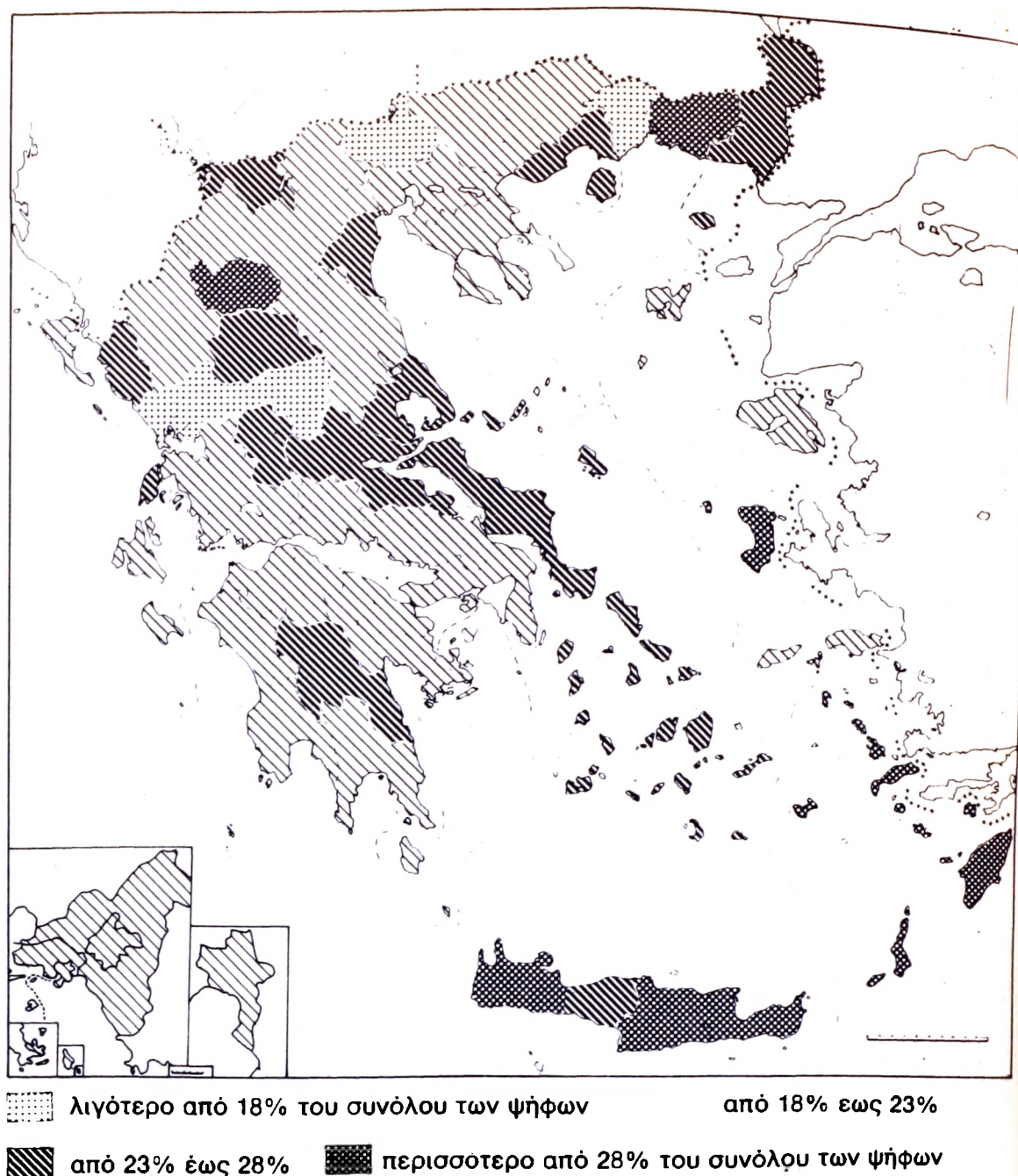
Το ΠΑΣΟΚ παρουσίασε μια σχετικά ομοιογενή δύναμη, σ' όλη σχεδόν τη χώρα, απόλυτα εξισορροπημένη μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι κύριες εστίες δύναμης-του παρέμειναν οι ίδιες μ' αυτές που είχαν διαγραφεί ήδη από το 1977 (βλ. και ΑΝΤΙ, τχ. 89). Πρώτα απ' όλα η Κρήτη, σ' όλους τους νομούς της οποίας το ΠΑΣΟΚ κέρδισε την απόλυτη πλειοψηφία, ενώ το Ηράκλειο (65,9%) και το Λασιθί (63,2%) ήταν οι μόνες περιφέρειες όπου ξεπέρασε το 60%.

Δεύτερο, η βόρεια και βορειοδυτική Πελοπόννησος (Κορινθία, Αχαΐα, Ηλεία) όπου επίσης το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε παντού την απόλυτη πλειοψηφία. Τρίτο, η περιοχή Ημαθίας-Πέλλης, οι μόνοι Νομοί της Μακεδονίας όπου ξεπέρασε το 50% (και οι μόνοι όπου στις προηγούμενες εκλογές είχε ξεπεράσει το 30%). Το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε επίσης την απόλυτη πλειοψηφία και σε οκτώ ακόμα εκλογικές περιφέρειες (Β' Πειραιώς, Βοιωτία, Εύβοια, Ευρυτανία, Θεσπρωτία, Κέρκυρα, Ροδόπη και Δωδεκάνησα) από τις οποίες αξίζει να σημειωθεί ειδικότερα η περίπτωση της Ροδόπης — όπου για πρώτη φορά στράφηκε προς το ΠΑΣΟΚ και ένα σημαντικό τμήμα του μουσουλμανικού στοιχείου.

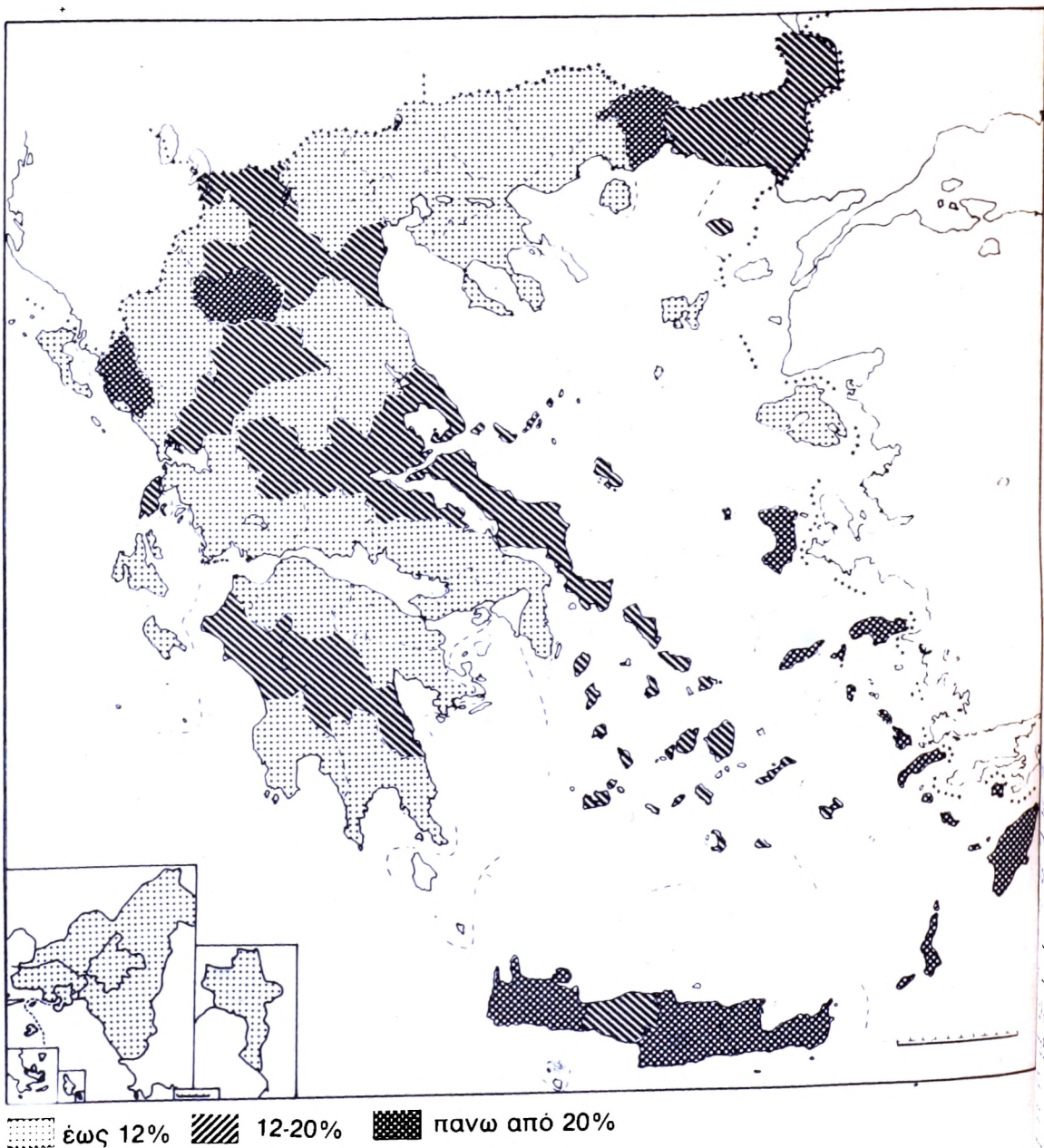
Τα σημεία αδυναμίας του ΠΑΣΟΚ, αντίθετα, ήταν πολύ περιορισμένα και μόνο σε επτά περιπτώσεις έπεσε κάτω από 40% (στις τέσσερις μάλιστα απ' αυτές — Λευκάδα, Καστοριά, Φλώρινα και Λέσβο — ξεπέρασε το 39% και υπολήφθηκε απλώς κατά ορισμένα δέκατα του 40%). Τα πραγματικά σημεία αδυναμίας του ΠΑΣΟΚ ήταν δηλαδή μόνο η Σάμος (όπου συγκέντρωσε το χαμηλότερο ποσοστό-του — 33,7% — όπως εξ άλλου είχε συμβεί και το 1977), η Λακωνία (όπου όμως η δύναμή-του ήταν σχεδόν ίδια μ' αυτή που είχε η Ε.Κ. το 1964) και η Ξάνθη (όπου η παρουσία του Αλ. Μπαλτατζή — το ΚΟΔΗΣΟ-ΚΑΕ συγκέντρωσε το 14,5% — παρεμπόδισε την άνοδό-του).

Παρ' όλο που το κύριο ποσοτικά ρεύμα ήταν η διαρροή από τη Ν.Δ. προς το ΠΑ-

Η αύξηση του ΠΑΣΟΚ (σε απόλυτο μέγεθος)

Η εκλογική δύναμη της ΕΔΗΚ το 1977

ΣΟΚ, η αύξηση της εκλογικής δύναμης του ΠΑΣΟΚ ακολουθεί με εντυπωσιακή πιστότητα την κατανομή της δύναμης της ΕΔΗΚ στις προηγούμενες εκλογές. Κι αυτό γιατί φαίνεται ότι η διαρροή από τη Δεξιά υπήρξε σχετικά ομοιογενής σ' ολόκληρη τη χώρα, ενώ αντίθετα η επιρροή της ΕΔΗΚ το 1977 παρουσίαζε έντονες ανισομέρειες. Η αναλογία ανάμεσα στην αύξηση του ΠΑΣΟΚ και τη δύναμη της ΕΔΗΚ στις προηγούμενες εκλογές προκύπτει άμεσα παραβάλλοντας τους αντίστοιχους χάρτες: με ελάχιστες εξαιρέσεις (Α' και Β' Πειραιώς, Α' Θεσσαλονίκης, Καβάλα) όλες οι μεγάλες αυξήσεις του ΠΑΣΟΚ σημειώθηκαν σε περιφέρειες όπου η ΕΔΗΚ είχε συγκεντρώσει ποσοστά μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Και μόνο η προσχώρηση ορισμένων σημαντικών κεντρών πολιτευτών στη Ν.Δ. απέτρεψε την τελείως ομοιόμορφη εκδήλωση του φαινομένου σε όλες τις αντίστοιχες περιφέρειες (βλ. τις εξαιρέσεις της Ηλείας, της Άρτας, της Κοζάνης και της Σάμου).

Πάντως, συχνά, η απορρόφηση του κεντρώου χώρου από το ΠΑΣΟΚ εκφράστηκε, σε περιοχές όπου η ΕΔΗΚ ήταν ισχυρή το 1977, με την προσχώρηση στο ΠΑΣΟΚ βασικών κεντρών πολιτευτών, που εκλέχτηκαν και βουλευτές (π.χ. στην Αρκαδία, την Εύβοια, τη Φθιώτιδα, τα Τρίκαλα, τον Έβρο κτλ.).

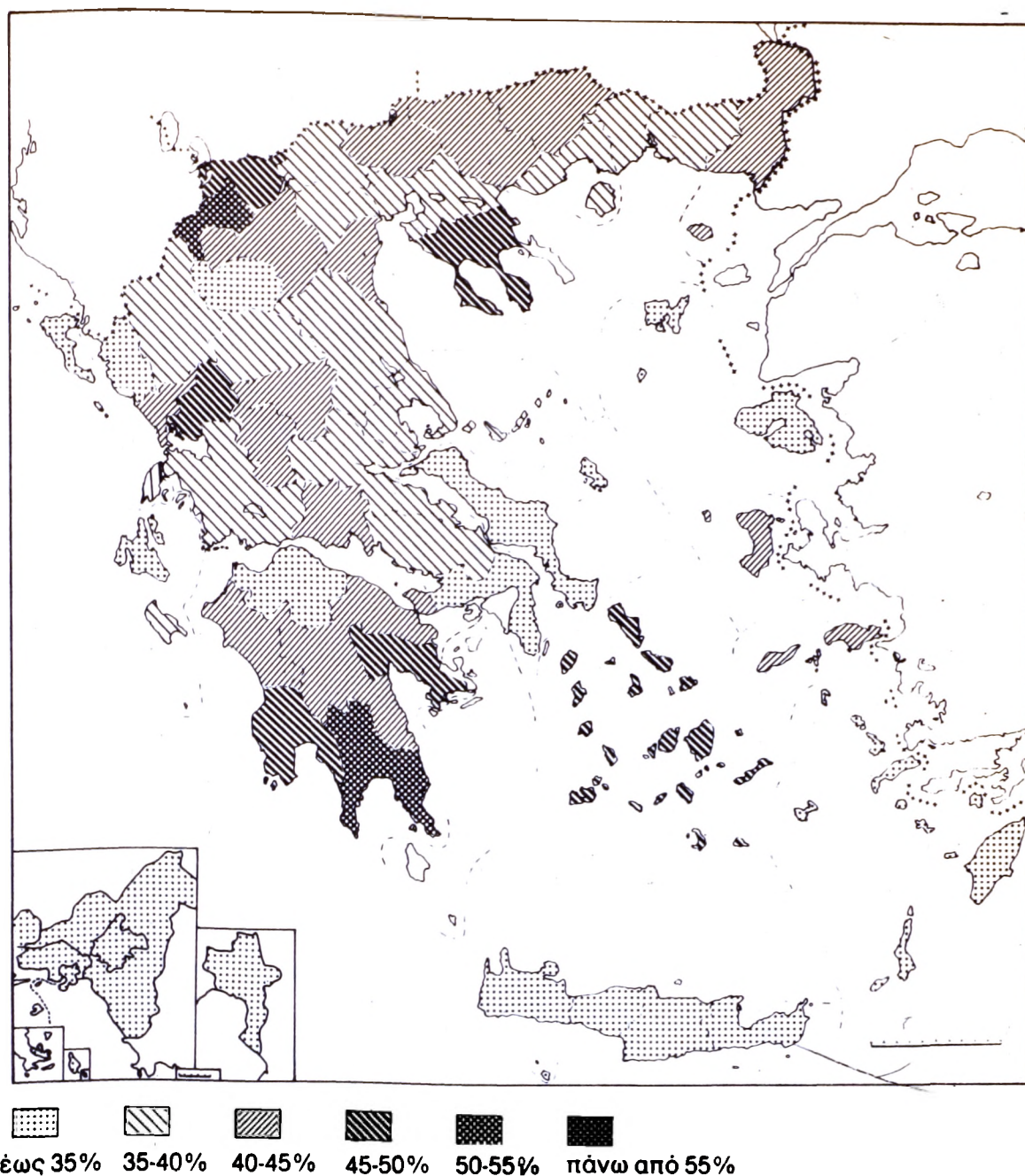
Όπως σημειώθηκε και προηγουμένως, η διαρροή από τη Ν.Δ. προς το ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε το μεγαλύτερο από ποσοτική και το καθοριστικό από πολιτική άποψη ρεύμα των εκλογών της 18 Οκτωβρίου.

Βέβαια, η μείωση της εκλογικής δύναμης της Ν.Δ. υπήρξε σχετικά περιορισμένη (από 41,84% σε 35,86%), όμως η σύγκριση θα πρέπει να γίνει ως προς το σύνολο της εκλογικής δύναμης που συγκέντρωσαν τα δεξιά κόμματα το 1977, δηλαδή ως προς το άθροισμα της Ν.Δ., της Εθνικής Παράταξης και του Κόμματος Νεοφλελευθέρων, γιατί τα δύο τελευταία κόμματα είχαν ουσιαστικά συγχωνευτεί στη Ν.Δ.

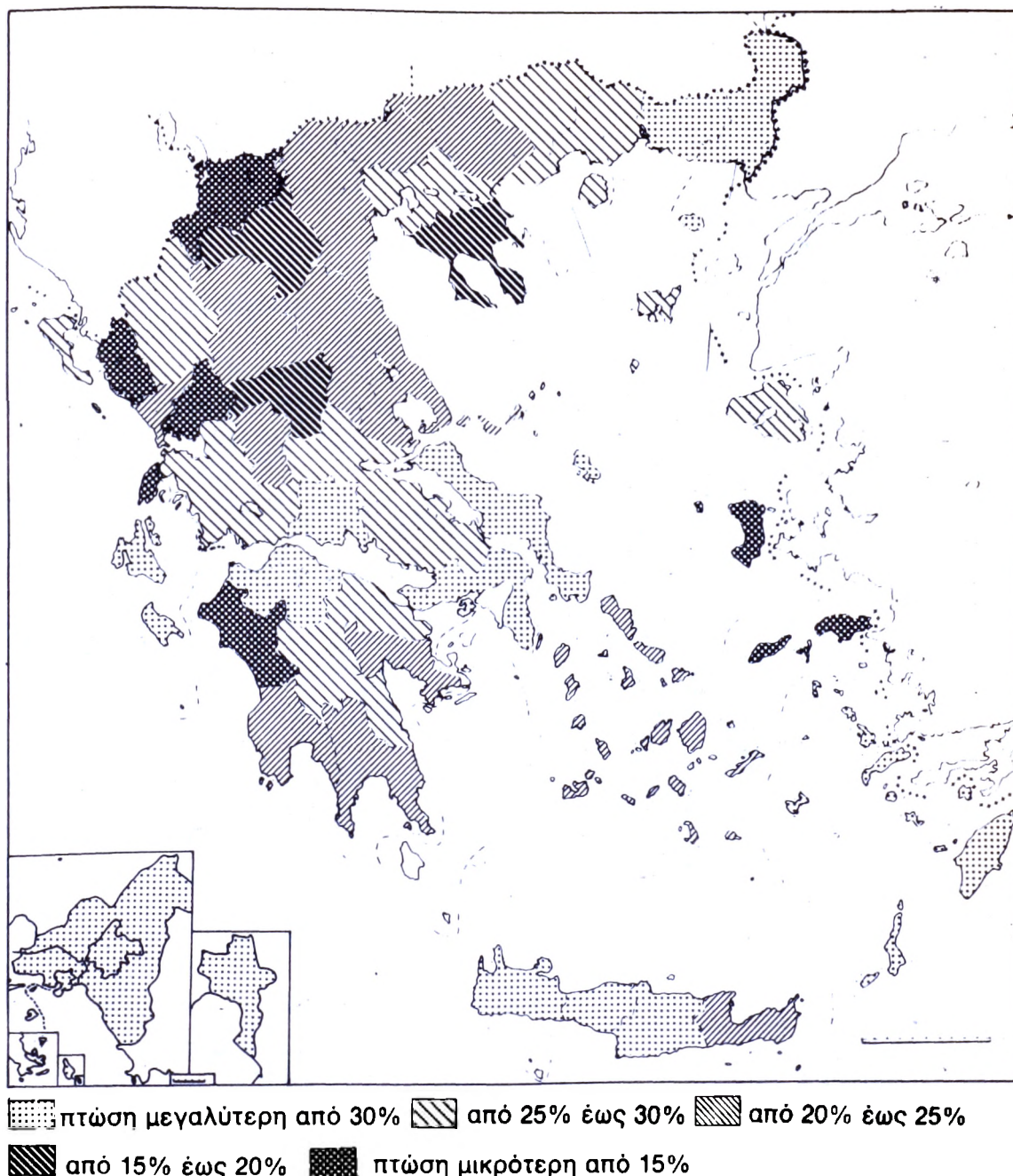
Συγκρίνοντας τα πρόσφατα αποτελέσματα της Ν.Δ. μ' αυτό το σύνολο (που στις εκλογές του 1977 αντιπροσώπευε το 49,74%) γίνεται αμέσως φανερό ότι η μεγαλύτερη διαρροή από τη Δεξιά σημειώθηκε στα αστικά κέντρα (πάνω από 15% — δηλαδή ένας στους τρεις ψηφοφόρους της Δεξιάς) και κύρια στην πρωτεύουσα και στη Θεσσαλονίκη.

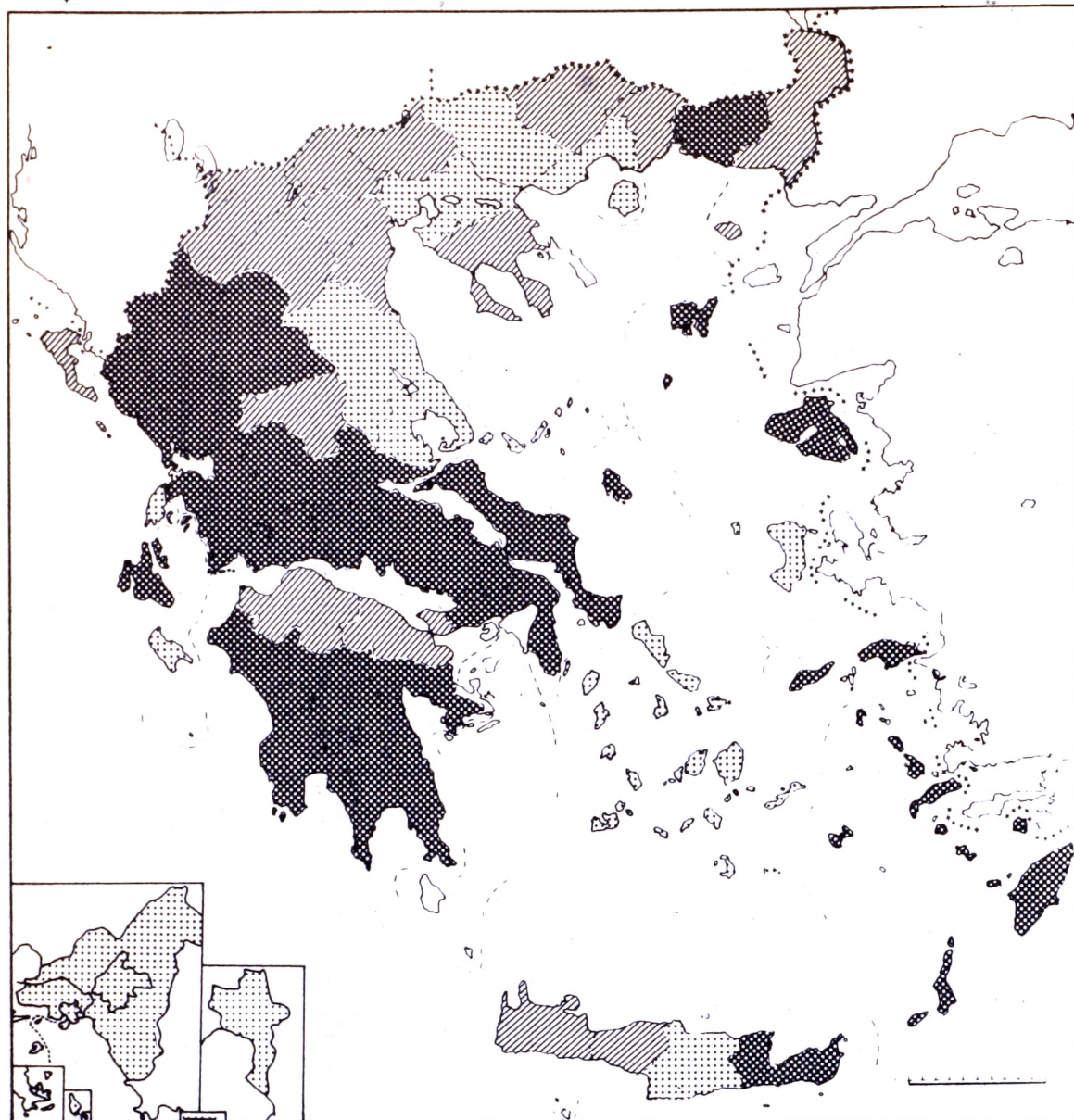
Το φαινόμενο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο γιατί συχνά το ΠΑΣΟΚ θεωρείτο — μάλλον αβάσιμα όπως αποδείχτηκε — ως κίνημα αγροτικής διαμαρτυρίας, αλλά και γιατί μόνο η ανθεκτικότητα που επέδειξε η Ν.Δ. στις αγροτικές περιοχές (και η οποία επιτεύχθηκε βέβαια με επιταγές, κινδυνολογία, διευρύνσεις κτλ.) της επέτρεψε να συγκρατηθεί τελικά πάνω από το 35%. Αυτό φαίνεται καθαρά και στο χάρτη της Ν.Δ., όπου όλες σχεδόν οι

Τα εκλογικά αποτελέσματα της ΝΔ

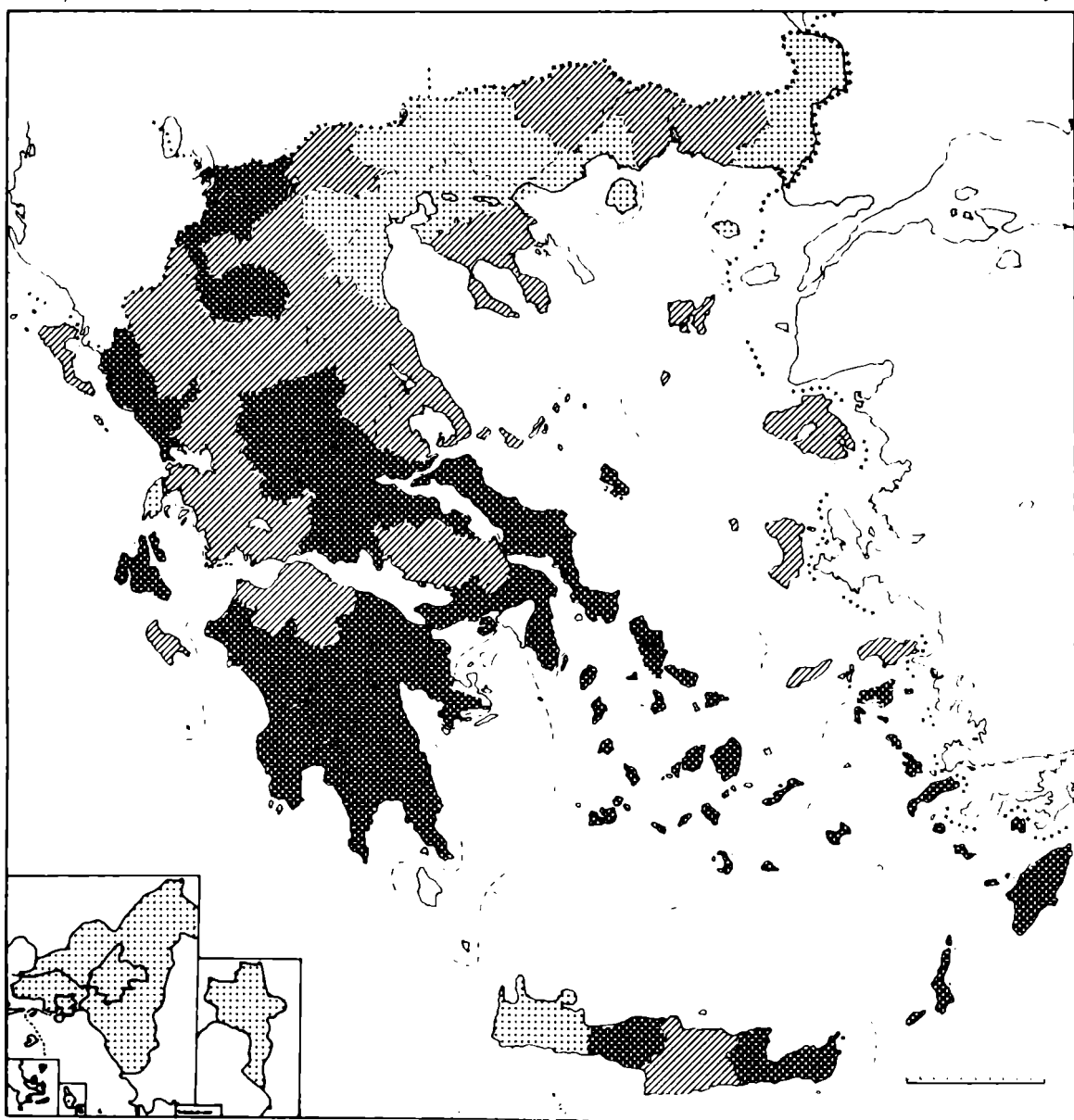
Η πτώση της Ν.Δ., ως προς το σύνολο της Δεξιάς το 1977

Σύγκριση της εκλογικής δύναμης ΚΚΕ και ΚΚΕσвт. (αθροιστικά) ως προς την εκλογική δύναμη ΚΚΕ και «Συμμαχίας» το 1977 (επίσης αθροιστικά).

μείωση αύξηση μικρότερη από 1% αύξηση μεγαλύτερη από 1%

Σύγκριση της εκλογικής δύναμης του ΚΚΕ με την εκλογική δύναμη της ΕΔΑ το 1963.

μείωση μεγαλύτερη από 5% του συνόλου των ψήφων μείωση μικρότερη από 5% του συνόλου των ψήφων αύξηση

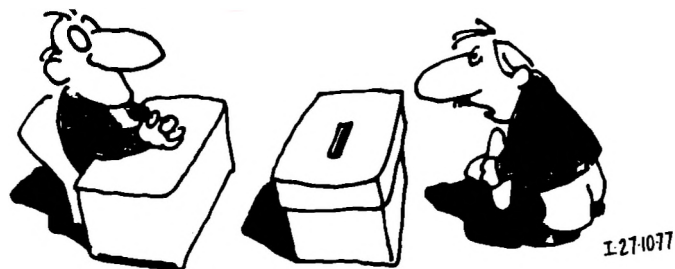
εκλογικές περιφέρειες της επαρχίας (εκτός από την Κρήτη, την Αχαΐα, την Κεφαλονιά) βρίσκονται πάνω από το όριο του 35%, ενώ και οι τέσσερις περιφέρειες της πρωτεύουσας καθώς και η Α' Θεσσαλονίκης βρίσκονται κάτω απ' αυτό το όριο.

Ο δεύτερος χάρτης της Ν.Δ. δείχνει τη σχετική πτώση-της ως προς τη συνολική δύναμη της Δεξιάς το 1977. Γίνεται κι εδώ φανερό ότι πτώση της Ν.Δ. στην πρωτεύουσα και στη Θεσσαλονίκη υπήρξε συγκριτικά μεγαλύτερη απ' ό,τι σ' όλες τις άλλες περιοχές της χώρας. Οι άλλες περιφέρειες όπου η πτώση της Ν.Δ. υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική — δεν συγκέντρωσε ούτε το 70% της δύναμης που διέθετε η Δεξιά το 1977 — ήταν η Αττική, η Εύβοια, η Αχαΐα, η Φωκίδα, η Ζάκυνθος, η Κεφαλονιά, η Ροδόπη, ο Έβρος (όπου το Κ. Π. συγκέντρωσε το 5,9% των ψήφων — χάρη προφανώς στην υποστήριξη μιας σημαντικής μερίδας των στρατιωτικών), τα Δωδεκάνησα και τέλος οι τρεις από τις τέσσερις περιφέρειες της Κρήτης (Ηράκλειο, Χανιά, Ρέθυμνο).

Αντίθετα, σχετικά μικρή μείωση, ως προς το σύνολο της Δεξιάς — η δύναμη της Ν.Δ. να αντιπροσωπεύει πάνω από το 80% της αντίστοιχης δύναμης της Δεξιάς το 1977 — παρουσίασε η Ν.Δ. μόνο σε 10 περιφέρειες που όλες (εκτός από τη Χίο) χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι η κεντρώα διεύρυνση εκπροσωπείτο με ισχυρούς τοπικούς πολιτευτές, ορισμένοι από τους οποίους και εκλέχτηκαν (Κανελλόπουλος, Σοφούλης, Θεοχαρίδης). Η σχετική επιτυχία της κεντρώας διεύρυνσης — σε τοπικό επίπεδο αποτέλεσε σε ορισμένες περιπτώσεις σωτήρια ένεση για τη Ν.Δ. — εκφράζεται επίσης και με την εκλογή μιας σειράς άλλων κεντρώων πολιτευτών (Σ. Παπαπολίτης, Αγ. Βλαχοθανάσης, Κ. Γιατράκος, Μ. Παπακωνσταντίνου, Ι. Σεργάκης κ.ά.).

Όμως η πλήρης κατάρρευση της Δεξιάς στην Κρήτη σημάδεψε την πολιτική αποτυχία της κεντρώας διεύρυνσης, δηλαδή την αδυναμία-της να αποτελέσει γενικό πολιτικό ρεύμα, έστω και στο επίπεδο μιας ευρύτερης γεωγραφικής περιφέρειας.

Η μεγαλύτερη πτώση της Ν.Δ. στις αστικές περιοχές απ' ό,τι στις αγροτικές είχε ως συνέπεια να διευρυνθεί ακόμη περισσότερο το χάσμα που πάντα χαρακτήριζε την εκλογική επιρροή της Δεξιάς: μια επιρροή που βασικός άξονάς-της είναι η πολύμορφη χειραγώγηση του αγροτικού κόσμου ώστε να αποτελεί το κύριο στήριγμα της Δεξιάς σε εκλογικό επίπεδο. Το χάσμα αυτό είχε αισθητά μειωθεί με την επανεμφάνιση του Καραμανλή το 1974. Όμως η ιδεολογική και πολιτική ταύτιση της Ν.Δ. με την προδικτατορική ΕΡΕ, είχε ως συνέπεια και αντίστοιχους μετασχηματισμούς στην εκλογική-της βάση. Ένα ακόμα σημείο, ανάμεσα σε τόσα άλλα, πολύ ουσιαστικότερα φυσικά, που κάνει τις πρόσφατες εκλογές να θυμίζουν τις εκλογές που είχαν προγραμματιστεί για το Μάιο του 1967 και αναβλήθηκαν επί δύο εptaετίες.

Στο χώρο της κομμουνιστικής Αριστεράς, το εκλογικό αποτέλεσμα επισφράγισε την σχεδόν απόλυτη, πλέον, κυριαρχία του ΚΚΕ, που κατόρθωσε — παρά το ευρύτατο πασοκικό ρεύμα — να αυξήσει, έστω και ελαφρώς, τη δύναμή-του. Το σύνθημα του 17% πέτυχε δηλαδή τον άμεσο στόχο-του (να μην υπάρξει διαρροή από το ΚΚΕ προς το ΠΑΣΟΚ), άσχετα αν το τίμημα, σε απογοήτευση και πικρία, αποδειχτεί ιδιαίτερα βαρύ.

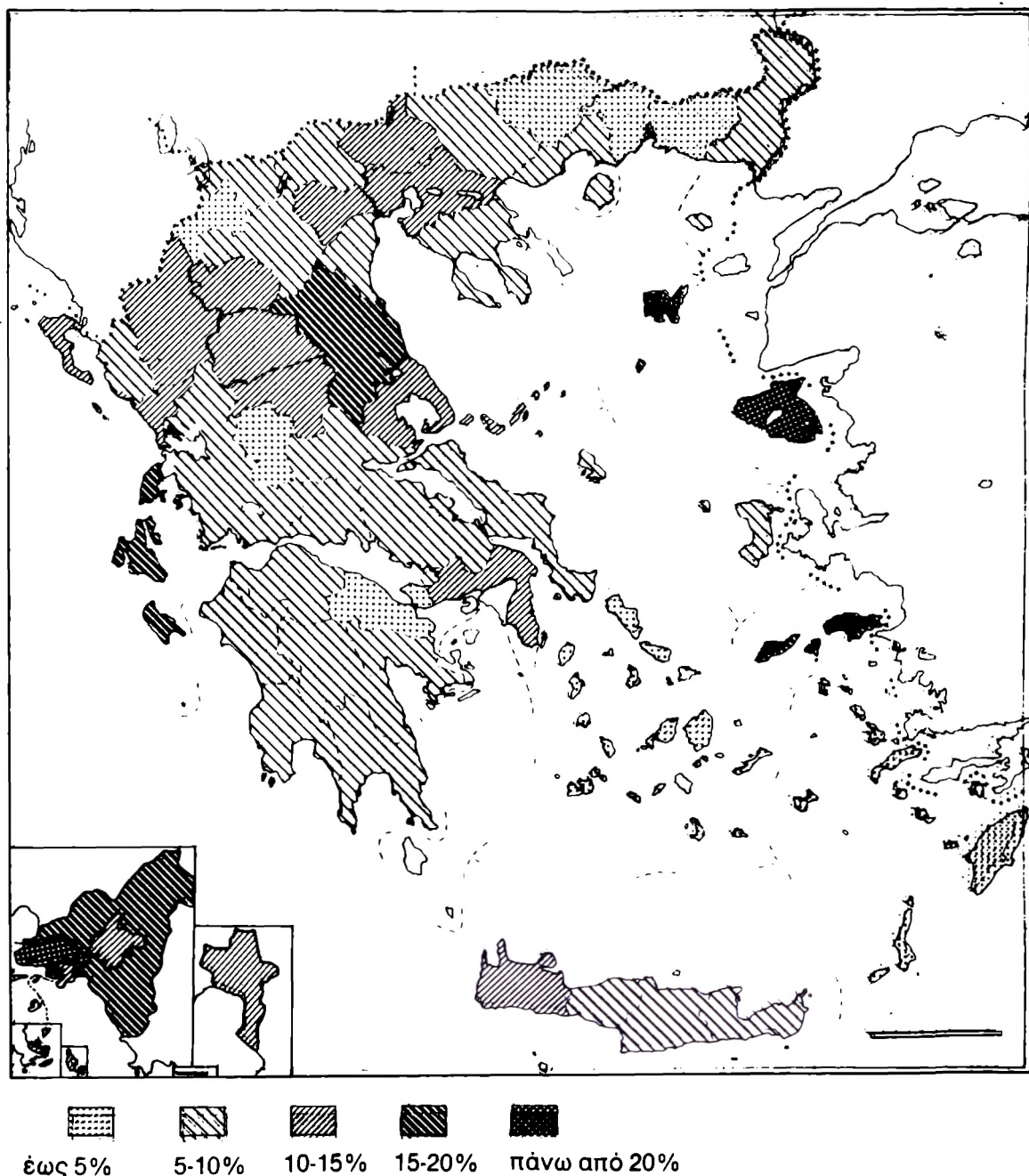
Αθροιστικά, οι δύο συνιστώσες της κομμουνιστικής Αριστεράς συγκέντρωσαν το 12,29% των ψήφων, δηλαδή σχεδόν το ίδιο ποσοστό μ' αυτό που είχαν συγκεντρώσει στις προηγούμενες εκλογές το ΚΚΕ και η «Συμμαχία» (12,08%). Όμως μια αναλυτικότερη προσέγγιση των εκλογικών αποτελεσμάτων δείχνει ότι η φαινομενική αυτή σταθερότητα υποκρύπτει σημαντικές ανακατατάξεις που δεν περιορίζονται σε μια εσωτερική ανακατανομή της εκλογικής απήχησης του ΚΚΕ και του ΚΚΕεσωτ.

Όπως προκύπτει καθαρά από τον πίνακα το ΚΚΕ αύξησε σημαντικά τη δύναμή-του στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές, όπου υπερκάλυψε, και με διαφορά, την πτώση της «Συμμαχίας». Αντίθετα, στις αστικές περιοχές η αύξησή-του ήταν πολύ πιο περιορισμένη — αντιστοιχούσε στο μεγαλύτερο μέρος-της σε μια φυσιολογική αύξηση λόγω της προσθήκης πέντε νέων ηλικιών στο εκλογικό σώμα — και κατά κανένα τρόπο δεν κάλυπτε την πτώση της «Συμμαχίας».

Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται ακόμα περισσότερο αν εξετασθεί η γεωγραφική κατανομή της εκλογικής επιρροής του ΚΚΕ και του ΚΚΕεσωτ. (αθροιστικά) ως προς την επιρροή του ΚΚΕ και της «Συμμαχίας».

Όπως φαίνεται και στο χάρτη, σε περισσότερες από τις μισές εκλογικές περιφέρειες το ΚΚΕ υπερκάλυψε την πτώση της «Συμμαχίας» κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 1% (αύξηση που θα μπορούσε να οφείλεται ενδεχόμενα στην προσθήκη νέων ψηφοφόρων). Γεγονός που σημαίνει ότι στις περιφέρειες αυτές το ΚΚΕ κατόρθωσε να κατακτήσει (ή να επανακτήσει) ψηφοφόρους που το 1977 (και προφανώς και το 1974) βρίσκονταν απομακρυσμένοι από την κομμουνιστική Αριστερά. Τα βασικά μάλιστα κέρδη του ΚΚΕ εντοπίζονται (με ελάχιστες εξαιρέσεις — Λέσβος, Αιτωλοακαρνανία και Τρίκαλα) στις λεγόμενες «άγονες» περιφέρειες, εκεί δηλαδή όπου το ΚΚΕ δεν είχε πρακτικά καμιά ελπίδα να εκλέξει βουλευτή. Αντίθετα, στις περιφέρειες όπου το ΚΚΕ διεκδικούσε την επανεκλογή των βουλευτών-του ή την άμεση κατάκτηση νέων βουλευτικών εδρών (π.χ. Β' Θεσσαλονίκης, Ηράκλειο), η περιορισμένη αύξησή του δεν κάλυψε ούτε καν την πτώση της «Συμμαχίας».

Τα εκλογικά αποτελέσματα του ΚΚΕ

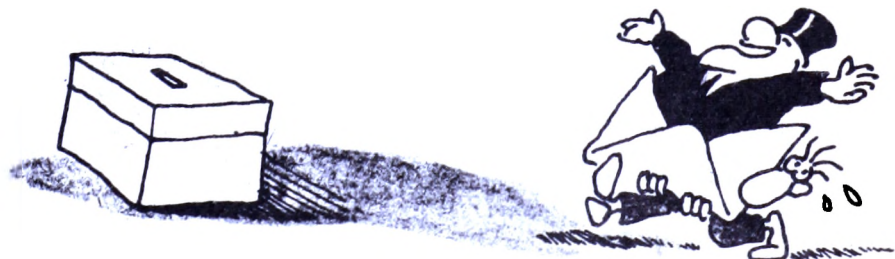

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περιφέρεια της Μαγνησίας όπου το 1977 το ΚΚΕ είχε κερδίσει μία έδρα με 247 ψήφους διαφορά. Φέτος η Μαγνησία ήταν η μόνη εκλογική περιφέρεια όπου η δύναμη του ΚΚΕ μειώθηκε, και η έδρα διασώθηκε μόνο με 154 ψήφους διαφορά. Απόδειξη ότι το ΚΚΕ δεν μπόρεσε να κερδίσει σχεδόν κανέναν από τους ψηφοφόρους της «Συμμαχίας», που είχε συγκεντρώσει το 3,3% (φέτος το ΚΚΕ εσωτ. περιορίστηκε στο 1,3%).

Όμως, η Μαγνησία είναι ίσως το πιο εντυπωσιακό παράδειγμα ενός γενικότερου φαινομένου: το ΚΚΕ παρουσίασε ουσιαστική στασιμότητα, ακριβώς εκεί όπου διέθετε μια σημαντική επιρροή, εκεί όπου διεκδικούσε την εκλογή των βουλευτών-του, εκεί όπου η «Συμμαχία» είχε εμφανίσει το 1977 μια κάποια σχετική δύναμη από την οποία μπορούσε να ελπίζει ότι θα επωφεληθεί. Όμως φαίνεται ότι το ΚΚΕ εσωτ., ακόμα κι όταν δεν μπόρεσε να συγκρατήσει τους ψηφοφόρους της «Συμμαχίας», λειτούργησε, όπου διέθετε μια κάποια δύναμη, ως φραγμός για την επέκταση του ΚΚΕ.

Επίσης το ΚΚΕ παρουσίασε στασιμότητα εκεί όπου η σημαντική προδικτατορική επιρροή της ΕΔΑ του άφηνε, θεωρητικά, μεγάλα περιθώρια για επέκταση προς το τμήμα εκείνο του εκλογικού σώματος που ονομάζει εαμογενές (βλ. χάρτη). Ενώ αντίθετα, παρουσιάζει μια αξιοσημείωτη ανοδική τάση στις περιφέρειες ακριβώς όπου η προδικτατορική επιρροή της ΕΔΑ ήταν εξαιρετικά περιορισμένη: σε τρεις μάλιστα περιφέρειες (Αρκαδία, Ευρυτανία και Καστοριά) το ΚΚΕ ξεπέρασε φέτος ακόμα και τα ποσοστά που είχε συγκεντρώσει το 1958 η ΕΔΑ — φαινόμενο που δεν είχε ξανασυμβεί από τότε σε καμιά περιφέρεια.

Οι ανακατατάξεις αυτές στην εκλογική επιρροή του ΚΚΕ, εάν σταθεροποιηθούν και συνεχισθούν, θα είναι τα πρώτα βήματα μιας οπωσδήποτε αργόσυρτης αλλά εξαιρετικά σημαντικής διαδικασίας που οδηγεί στην απαρχή μιας διαφοροποίησης της εκλογικής επιρροής του ΚΚΕ από αυτήν της προδικτατορικής ΕΔΑ — δηλαδή στην απαρχή μιας διαφοροποίησης της εκλογικής επιρροής του ΚΚΕ από τη διαχωριστική τομή που δημιούργησε ο εμφύλιος πόλεμος του 1946-'49.

του Γιάννη Ιωάννου

Τα προβλήματα της Αλλαγής στην πράξη

του Λάκη Πάσκου

«ΛΑΟΣ - ΠΑΣΟΚ στην εξουσία είναι τώρα πραγματικότητα», είπε ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου στο συγκεντρωμένο έξω από το σπίτι-του στο Καστρί πλήθος, που πανηγύριζε το βράδι της Κυριακής των εκλογών το πραγματικά εντυπωσιακό αποτέλεσμα. Η αλήθεια όμως είναι, πως η πραγματικότητα αυτή είναι μια ατέλειωτη σειρά από δυσκολίες και προβλήματα που τώρα ανακύπτουν και που δεν ξεορκίζονται μόνο με την επίκληση του εκλογικού ποσοστού του ΠΑΣΟΚ.

Τα προβλήματα και οι δυσκολίες αυτές συναρτώνται άμεσα με τη διαχείριση της κρατικής εξουσίας. Από τον απολογισμό αυτής της διαχείρισης — αν υποθέσουμε δηλαδή ότι η πολιτική βούληση είναι δεδομένη — θα εξαρτηθεί η ανταπόκριση ή μη στις προεκλογικές εξαγγελίες.

Ένα από τα βασικά στοιχεία για την εφαρμογή των μέτρων που περιέχονται στο κυβερνητικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ είναι, κατά τους λόγους του νέου πρωθυπουργού, η «λαϊκή συμμετοχή».

Ετσι η επιτυχής διεκπεραίωση των στόχων του λεγόμενου «Προγράμματος της ΑΛΛΑΓΗΣ» που ο κ. Α. Παπανδρέου επαγγέλθηκε στους ψηφοφόρους εξαρτάται κατά μεγάλο βαθμό και από την αποφασιστική και αποτελεσματική διαμόρφωση των σχέσεων κυβέρνησης και κόμματος. Το πρόβλημα δεν είναι καινούργιο, τουλάχιστον στην πολιτική θεωρία. Στη συγκεκριμένη όμως πρακτική που αφορά τη χώρα, αποτελεί φαινόμενο για τον ελληνικό αριστερό χώρο.

Τί θα γίνει δηλαδή; Ποιά θα είναι η παρέμβαση του Κινήματος στις κυβερνητικές αποφάσεις. Πώς θα εξασφαλισθεί η

«λαϊκή συμμετοχή» στο κυβερνητικό έργο; Ποιά θα είναι η συστοιχία κομματικών οργάνων και κυβέρνησης ή κοινοβουλευτικής ομάδας; Τα ερωτήματα αυτά προσδιορίζουν και το είδος των προβλημάτων που ανακύπτουν.

Η πορεία που θ' ακολουθήσει το ΠΑΣΟΚ — δισυπόστατο τώρα — ως κυβέρνηση και ως κόμμα, προσλαμβάνει μια επιπρόσθετη «ιδιαιτερότητα», καθώς δεσπόζει και στις δυο «υποστάσεις»-του η προσωπικότητα του κ. Ανδρέα Παπανδρέου.

Ο ίδιος ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου σε μια συνέντευξή-του σε ανύποπτο (;) χρόνο προς το «Βήμα της Κυριακής» δήλωσε πως το ΠΑΣΟΚ θα προχωρήσει στη συγκρότηση του πρώτου επίσημου Συνεδρίου-του μέσα στο 1982 και πάντως μέσα στο πρώτο εξάμηνο. Άλλες πληροφορίες που δημοσιεύθηκαν στην «Ελευθεροτυπία» αναφέρουν ότι το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ θα συνέλθει την άνοιξη και ότι σύντομα συνέρχεται η Κεντρική Επιτροπή για να συμπληρώσει το Εκτελεστικό Γραφείο. Είναι φυσικό να υποθέσει κανένας πως ο κ. Παπανδρέου, προβλέποντας ίσως τα προβλήματα που έρχονται, θεωρεί ότι το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ αποτελεί το κατάλληλο πλαίσιο για να ξεπεραστούν και επιλυθούν αυτά τα προβλήματα.

Το ζήτημα του «συγχρονισμού του Κινήματος» με την κυβέρνηση είναι ένα ζήτημα που αγγίζει το πρόβλημα του συσχετισμού των δυνάμεων μέσα στο κόμμα και που τώρα — με την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας — είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα διαταραχθεί. Επιχείρημα υπέρ αυτής της συλλογιστικής δε νομίζουμε ότι

χρειάζεται άλλο, παρά μια ματιά στη σύνθεση της νέας κυβέρνησης. Ολόκληρο σχεδόν το Εκτελεστικό Γραφείο (Γεννηματάς, Τσοχατζόπουλος, Χαραλαμπίδης, Αυγερινός) απορροφήθηκε από την κυβέρνηση, ενώ το ίδιο συμβαίνει με τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής του Κινήματος που αναλαμβάνουν κατώτερες πολιτικές κυβερνητικές θέσεις (γενικοί γραμματείς υπουργείων κτλ.).

Από την άλλη ο σχηματισμός μιας πολυπληθούς κοινοβουλευτικής ομάδας (173 σε σύγκριση με τους 93 την περασμένη τετραετία) αποτελεί αναμφισβήτητο έναν πρόσθετο παράγοντα «αποσταθεροποίησης» των λειτουργικών μηχανισμών του Κινήματος. Αν την ίδια την ώρα η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ πρέπει να «εκτελεί» και η κοινοβουλευτική-του ομάδα να τη στηρίζει στη Βουλή είναι εύκολο για τον καθένα να εννοήσει ότι τα κέντρα λήψης αποφάσεων που θα δεσμεύουν το κόμμα απέναντι στο λαό μετατίθενται από το Καστρί και τα κομματικά γραφεία στο Πολιτικό Γραφείο, τα υπουργεία και τους διαδρόμους της Βουλής.

Είναι σαφές ότι σήμερα το ΠΑΣΟΚ επικαλύπτει την κυβέρνηση κατά μεγάλα ποσοστά — σχεδόν έχουν ταυτισθεί. Τι θα γίνει αλήθεια αύριο αν η κυβέρνηση αρχίσει να επικαλύπτει το ΠΑΣΟΚ; Οι δυνατότητες για μια τέτοια πορεία υπάρχουν, αφού τα «κομματικά μέλη» έγιναν πια υπουργοί, εννοούμε απέκτησαν εξουσία. Θα λειτουργήσει η κυβερνητική εξουσία και ως κομματική δύναμη; Και αν ναι, σε ποιό βαθμό;

Ας δούμε τα πράγματα κάπως ειδικότερα, ξεκινώντας από ένα γεγονός που επι-

σήμανε ήδη ο Τύπος: Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κράτησε μέχρι την τελευταία στιγμή μυστικό (ακόμα και από θεωρούμενους στενούς συνεργάτες-του) τον κατάλογο των μελών της νέας κυβέρνησης, και αιφνιδίασε πολλούς. Από την άλλη όμως δεν μπορεί κανένας να ισχυριστεί ότι η κυβέρνηση που «έφτιαξε» ο κ. Παπανδρέου δεν είναι κομματική. Αντίθετα μάλιστα, η νέα κυβέρνηση προέρχεται κυριολεκτικά από τα «σπλάχνα» του ΠΑΣΟΚ.

Αν αναφέρεται το γεγονός αυτό είναι για να υποδειχθεί πως η θέση που θα λάβει ο κ. Α. Παπανδρέου σε σχέση με το πρόβλημα αυτό θα έχει μια απόλυτα καθοριστική σημασία. Δεν θα πρέπει, όμως, να παραγνωρίζεται και η συμβολή των «ομάδων» εκείνων που επηρεάζουν ή διαμορφώνουν κάποιες καταστάσεις.

Σ' ένα πρώτο πλάνο, βρίσκονται οι «άνθρωποι του Κινήματος» οι άνθρωποι — δηλαδή — του Εκτελεστικού Γραφείου που ακολουθούν τον κ. Α. Παπανδρέου από τον καιρό του ΠΑΚ και από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ. Η ανάθεση σ' αυτούς καιριών κυβερνητικών τομέων που συναρτώνται με τη «διαφορετική ποιότητα» που υποσχέθηκε ο κ. Παπανδρέου στην πρώτη πανηγυρική συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου, ενδεικνύει την κατηγορία των στελεχών αυτών. Και είναι βέβαιο πως το ρόλο που διαδραμάτισαν τα στελέχη αυτά μέσα στο Κίνημα θα τον κρατήσουν και στο πλαίσιο της λειτουργίας της κυβέρνησης. Στην «πρώτη γραμμή» λοιπόν της κυβερνητικής δραστηριότητας οι κ.κ. Τσοχατζόπουλος, Γεννηματάς, Αυγερινός, Χαραλαμπίδης. Υπεύθυνος για θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της συνολικής επεξεργασίας του «προγράμματος της αλλαγής» ο κ. Γεννηματάς, θα έχει ένα πρωτεύοντα ρόλο στο κυβερνητικό έργο δεδομένου ότι η αποκέντρωση και η προικοδότηση με αποφασιστικές αρμοδιότητες των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτέλεσαν κύρια αιχμή των προεκλογικών εξαγγελιών του ΠΑΣΟΚ.

Η κοινοβουλευτική ομάδα με «κυρίαρχο» τον κ. Γιάννη Αλευρά, ο «ορισμός» του οποίου ως προέδρου της νέας Βουλής υ-

πήρξε η πρώτη πρωθυπουργική εξαγγελία, αποτελεί το δεύτερο δυναμικό πόλο στο νέο συσχετισμό δυνάμεων μέσα στο ΠΑΣΟΚ.

Σ' ένα τρίτο πλάνο δουλεύει η λεγόμενη «ομάδα των οικονομολόγων», με αρχαιότερο τον καθηγητή Απόστολο Λάζαρη, που ανέλαβε το Υπουργείο Συντονισμού και προορίζεται για το υπερυπουργείο Εθνικής Οικονομίας, όταν και εφόσον ψηφιστεί από τη νέα Βουλή ο νόμος για τη διαφοροποίηση της οργανικής σύνθεσης της κυβέρνησης που σκοπεύει να εφαρμόσει ο κ. Α. Παπανδρέου.

Επικεφαλής για χρόνια της λεγόμενης Επιτροπής Ανάλυσης και Προγραμματισμού του ΠΑΣΟΚ, ο κ. Λάζαρης, συγκρότησε γύρω-του ένα επιτελείο νέων οικονομολόγων με σκοπό την επεξεργασία της οικονομικής πολιτικής του κόμματος.

Σε κάποια απόσταση, και από θέση ελεύθερων μάλλον σκοπευτών, κινούνται και μερικά άλλα ονόματα οικονομολόγων που φιλοδοξούν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην «υπόθεση της αλλαγής», όπως είναι οι κ.κ. Αρσένης, Κουλουριανός, Παπαντωνίου και άλλοι. Οι τρεις αυτοί πήραν, όπως είναι γνωστό, μέρος στη συνάντηση της Κέρκυρας με τον κ. Παπανδρέου. Η συνάντηση εκείνη είχε χαρακτηριστεί τότε ως ο προθάλαμος για την είσοδο στην κυβέρνηση. Έτσι, αν ο οικονομικός τομέας έχει πάντοτε μια αυξημένη σπουδαιότητα για κάθε κυβέρνηση, τότε οι «οικονομολόγοι» του ΠΑΣΟΚ βρίσκονται σε μια ασφαλή θέση επιρροής. Πάντως και οι τρεις που αναφέραμε πιο πάνω έχουν τεθεί στη διάθεση του κ. Παπανδρέου και δεν αποκλείεται μέχρι να κυκλοφορήσει το ΑΝΤΙ να έχουν ήδη καταλάβει ζωτικές οικονομικές θέσεις στο δημόσιο τομέα, όπως είναι οι διοικήσεις τραπεζών ή άλλων οργανισμών κοινής ωφέλειας.

Η ανάληψη παρόμοιων κυβερνητικών θέσεων θα μεταφρασθεί και σε κομματική επιρροή;

Ένας ακόμη κύκλος προσώπων με «αφανή» επιρροή είναι εκείνος που ο «Ταχυδρόμος» ονόμασε «Αχαιούς». Πρόκειται

για τους παλιούς στενούς φίλους του Ανδρέα Παπανδρέου που μαζί-τους πέρασε τις δύσκολες στιγμές του '36 και του '64. Ανάμεσά-τους ο Αντώνης Στρατής, σύμβουλος για πολιτικές υποθέσεις σήμερα του πρωθυπουργού, και ο υφυπουργός προεδρίας κ. Δημήτρης Μαρούδας, που ακολουθεί τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ ως επί του Τύπου εκπρόσωπός-του από τότε που για πρώτη φορά εμφανίστηκε στην πολιτική σκηνή για να διεκδικήσει βουλευτική έδρα στην Αχαΐα.

Οι επισημάνσεις αυτές δεν εξαντλούν σίγουρα το πλαίσιο εκείνο που θα αποφασίσει τις νέες ισορροπίες κομματικών οργάνων, κυβέρνησης και κοινοβουλευτικής ομάδας. Το πέραςμα πάντως στην κυβέρνηση θα πολλαπλασιάσει αυτά τα κέντρα με το ενδεχόμενο μιας επικίνδυνης προοπτικής. Η παρουσία του κ. Α. Παπανδρέου ασκεί σίγουρα κατασταλτικό αποτέλεσμα στις φιλοδοξίες και πρωτοβουλίες που γεννιούνται. Εκείνο που είναι βέβαιο είναι η μετατόπιση του «τεκμηρίου αποφασιστικής αρμοδιότητας στην κυβέρνηση» και την κοινοβουλευτική ομάδα.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΉ ΠΗΓΗΣ 17, ΤΗΛ 36-39-980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ **ΟΛΩΝ** ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΕΔΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

"Ελεύθερος Τύπος"

«ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»: ΑΠΟΧΩΡΟΥΜΕ ΚΑΙ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΟΥΜΕ

Μετά την ήττα οι επίγονοι σιωπούν και αναμένουν

του Γιάννη Παπουτσάνη

ΑΝ ΕΙΝΑΙ αλήθεια ότι το καλύτερο που μπορούσε να ελπίζει η «Νέα Δημοκρατία» ήταν μια «αξιοπρεπής ήττα», η εκτίμηση αυτή έγινε, σήμερα, πραγματικότητα.

Η ΗΤΤΑ υπήρξε, φυσικά, οδυνηρή. Αλλά και προσφέρει, αυτή τη στιγμή, στη Δεξιά τη μόνη διέξοδο, για να σταθμίσει δυνατότητες και συγκυρίες, να προσδιορίσει επακριβώς το στίγμα η και να δράσει σαν ευπρόσωπη αντιπολίτευση, ικανή να διεκδικήσει και πάλι — κάποτε — την εξουσία. Το τελευταίο αυτό, με την προϋπόθεση ότι θα κινηθεί στα πλαίσια του δημοκρατικού πολιτεύματος και θ' αποφύγει τον πειρασμό να προσφύγει σε πράξεις ή μεθόδους που υπηρετούν σχέδια ή στόχους κύκλων της εκτροπής.

Η ΠΟΡΕΙΑ δεν θα είναι καθόλου εύκολη. Η «Νέα Δημοκρατία», χωρίς να είναι σήμερα ούτε τόσο «νέα» ούτε τόσο «δημοκρατία», χωρίς χαρισματικό ηγέτη, χωρίς πολιτική που ν' ανταποκρίνεται στοιχειωδώς στις επιταγές των καιρών, σπαρασσόμενη από τις εσωτερικές-της αντιθέσεις, βρίσκεται σήμερα στη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης — θέση που ήταν αδιανόητο να φαντασθούν τα περισσότερα στελέχη-της, αφού είχαν ταυτίσει την έννοια του «έθνους» με την παραμονή του κόμματός-τους στην εξουσία!

Η συντριβή των ελπίδων και της κινδυνολογίας

ΣΠΑΝΙΑ κόμμα κατέβηκε στις εκλογές, διεκδικώντας «ανανέωση της εντολής», με τέτοια έλλειψη επιχειρημάτων, όπως η «Νέα Δημοκρατία». Έτσι, αντί για επιχειρήματα, έκρινε ότι θα μπορούσε να κερδίσει τις εκλογές αν, πρώτο, υποβάθμιζε τις διαφορές στους κόλπους-της και, δεύτερο, διαμόρφωνε ένα έντονα

πολωτικό κλίμα, με κύριο σημείο αναφοράς κάποιους αβυσσαλέους «κινδύνους»!

ΤΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ των «κινδύνων» αυτών — κοινώς κινδυνολογία — καθόρισε ο πρώην υπουργός Προεδρίας κ. Κ. Στεφανόπουλος, μιλώντας από το βήμα του έκτακτου συνεδρίου της «Νέας Δημοκρατίας», τον περασμένο Ιούνιο, με το ακόλουθο τριπτυχο:

- «Δεν έχει θεμελιωθεί η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, η οποία κινδυνεύει κάθε μέρα».

- «Είμαστε, ουσιαστικά, οι μοναδικοί εγγυητές της Δημοκρατίας. Μόνο εμείς την υπερασπίζουμε σωστικά».

- «Δεν έχουμε στις επερχόμενες εκλογές να διαλέξουμε μεταξύ δύο κομμάτων, αλλά μεταξύ δύο καθεστώτων».

Η ΗΤΤΑ της Δεξιάς την 18η Οκτωβρίου δεν σήμαινε μόνο την αποδοκιμασία της ολέθριας, στους περισσότερους τομείς, πολιτικής-της. Σήμαινε, ταυτόχρονα, την καταδίκη μιας τέτοιας αντιπαράθεσης σ' ένα επίπεδο κινδυνολογικό. Γιατι ενώ στη βάση αυτής της πόλωσης κερδήθηκε το «μέγα πάθος» των συνέδρων του τότε κυβερνόντος κόμματος, ο «κοιμισμένος γίγαντας» που επιχειρήσε να... αφυπνίσει ο κ. Γ. Ράλλης αποδείχθηκε απλώς νάνος.

ΚΙΝΔΥΝΟΛΟΓΙΚΑ διλήμματα δεν είχαν απήχηση πια στον Έλληνα ψηφοφόρο που, εκτός από το ότι έφερε το άγχος των αλλοπρόσαλλων ενεργειών και μέτρων της «Νέας Δημοκρατίας», δεν μπορούσε, από την άλλη, να κατανοήσει γιατί η δημοκρατία της «Ν.Δ.» κινδύνευε από το ΠΑΣΟΚ και

της Σόνιας Μητραλιά

δεν κινδύνευε από το θανάσιμο και προοδευτικό εναγκαλισμό της με τους λακέδες της δικτατορίας και τους πολιτευτές και παράγοντες της «Εθνικής Παράταξης».

ΟΣΟ ΓΙΑ την «παλιννόστηση των πεπλανημένων», στην οποία τόσο πολύ επέμεναν οι κ.κ. Αβέρωφ και Ράλλης, και αν ακόμη υποτεθεί πως πραγματοποιήθηκε, δεν μπόρεσε ούτε στο ελάχιστο να καλύψει την... μετανάστευση των ουσιαστικά «πεπλανημένων» ψηφοφόρων της «Νέας Δημοκρατίας» προς τις δυνάμεις της Αλλαγής.

Προς αναζήτηση των «αποδιοπομπαίων»

ΑΝ ΤΟ συνέδριο της «Ν.Δ.», προς στιγμή, «εξαφάνισε» όλες τις αλληλοσυγκρουόμενες τάσεις, η συντριπτική εκλογική ήττα τις έφερε και πάλι στο κομματικό προσκήνιο, σε μια νέα οξυμένη κατάσταση.

Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ, βέβαια, δεν εμφανίστηκε στη σύσκεψη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Όπως άλλωστε και ο κ. Θεοτόκης. Από την άλλη, παραμένει γεγονός πως κανένας, από τους παρόντες βουλευτές, δεν έθεσε άμεσα θέμα ηγεσίας, ενώ δυναμικοί δελφίνοι, όπως οι κ.κ. Καραμανλής, Έβερτ, Μπούτος, Μητσοτάκης και Στεφανόπουλος, τήρησαν εύγλωττη σιωπή.

ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ να υποθέσει κανείς πως η κρίση αποφεύχθηκε;

ΠΡΟΤΟΥ περάσει ένα εικοσιτετράωρο, ο κ. Αβέρωφ έσπευσε να διευκρινίσει πως κακώς η απουσία-του από τη σύσκεψη αποδόθηκε σε «λόγους υγείας» ή «στην πρόθεσή-του να αποχωρήσει της πολιτικής» — αφήνοντας σαφώς να εννοηθεί ότι, αφού είναι υγιέστατος και δεν έχει πρόθεση να εγκαταλείψει την πολιτική, έπεται πως κάτι άλλο έχει κατά νου! (Λίγο αργότερα, οι κομματικοί-του φίλοι διάδιδαν πως ο κ. Αβέρωφ «δεν πρόκειται να διασπάσει τη Νέα Δημοκρατία», γιατί απλώς θα προχωρήσει στην ίδρυση νέου, δικού-του κόμματος...).

Χώρος προς αναγνώριση

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, οι περί τον κ. Γ. Ράλλη, προσπαθούν ν' αποτιμήσουν τα αποτελέσματα των εκλογών, από πλευράς εσωκομματικού συσχετισμού δυνάμεων.

ΠΡΩΤΗ διαπίστωση, με βάση τους σταυρούς προτιμήσεως — όπως είχαν δοθεί ως το τέλος της προηγούμενης εβδομάδας: Από τις διευρύνσεις που πραγματοποίησε η «Ν.Δ.», εκείνη που απέδωσε ήταν αυτή προς τις κεντρώες δυνάμεις. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο ότι εκεί που ο κεντρώος χώρος εκπροσωπούνταν με έγκυρα, στα μέτρα-του, πρόσωπα, η «Ν.Δ.» είχε και τη μικρότερη απώλεια δυνάμεων, ενώ σε άλλες περιοχές, όπως στη Σάμο, αύξησε το ποσοστό-της.

ΑΠΟ ΤΑ αποτελέσματα της πρώτης καταμέτρησης των σταυρών στους υποψήφιους, προκύπτει ακόμη ότι δώδεκα, οι:

Α. Κοκκέβης
Σ. Παπαπολίτης
Α. Βλαχοθανάσης
Κ. Γιατράκος
Αθ.Κανελλόπουλος
Μ.Παπακωνσταντίνου
Σ. Κούβελας
Δ. Θεοχαρίδης
Γιασ.Μεμέτ Ογλού
Δ. Κοπελούζος
Θ. Σοφούλης
Ι. Σεργάκης

προέρχονται από την κεντρώα διεύρυνση, εφόσον στο παρελθόν έθεσαν υποψηφιότητα ή είχαν εκλεγεί είτε με την ΕΚ-ΝΔ είτε με την ΕΔΗΚ.

Από τη «διεύρυνση» προς τους «Νεοφιλελεύθερους» του '77, εξελέγη μόνο ο Κ. Μητσοτάκης, ενώ πολιτευτές από την Εθνική Παράταξη εξελέγησαν, πλην του Σ. Θεοτόκη, οι:

Γ. Μανίκας, Δ. Μανουσάκος, Κ. Γκουγκουρέλης και Θ. Παπαδόπουλος.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ η κοινοβουλευτική ομάδα της «Ν.Δ.»... πλουτίζεται μ' ένα ακόμη μέλος της Β' Συμβουλευτικής, τον:

Η. Βεσδρεβάνο (Θεσπρωτία), ένα χουντικό δήμαρχο, τον Κ. Σημαιοφορίδη (Καστοριά), ένα μέλος του ΕΠΟΚ, τον Θ. Γάτσο (Πέλλα) κι ένα γιο χουντικού υπουργού, τον Θ. Δαμιανό (Δράμα).

ΣΥΝΟΛΙΚΑ οι πρωτοεκλεγέντες βουλευτές της «Ν.Δ.» ανέρχονται σε είκοσι έξι, ενώ σαράντα έξι, σε σύνολο εκατόν δεκαπέντε δεν μετείχαν στην προηγούμενη Βουλή.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ δηλαδή για μια, σαφώς, ανανέωση (το κατά πόσο πρόκειται και για... αλλαγή θα το εξακριβώσουμε στην πράξη) της κοινοβουλευτικής φυσιογνωμίας του κόμματος της Δεξιάς. Γεγονός που δείχνει ότι οι ψηφοφόροι που έμειναν πιστοί στο μέχρι πρόσφατα κυβερνών κόμμα, επιζήτησαν και αυτοί την αλλαγή, τουλάχιστον σε επίπεδο προσώπων.

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ αυτά ίσως να προσφέρονται για «αξιολόγηση», για όλους — σημερινή ηγεσία, αλλά και επίδοξους επιγόνους — που αναζητούν, σε κάποιο βάθος, τα αίτια της ήττας του, ως χθες, κυβερνητικού κόμματος...

κυκλοφορούν

Παιδότοπος
παιδικός σταθμός
νηπιαγωγείο

Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οί ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη

- Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

Atlantis

Τά πιο φίνα πουκάμισα,
στis πιο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

τηλ. 88.39.323

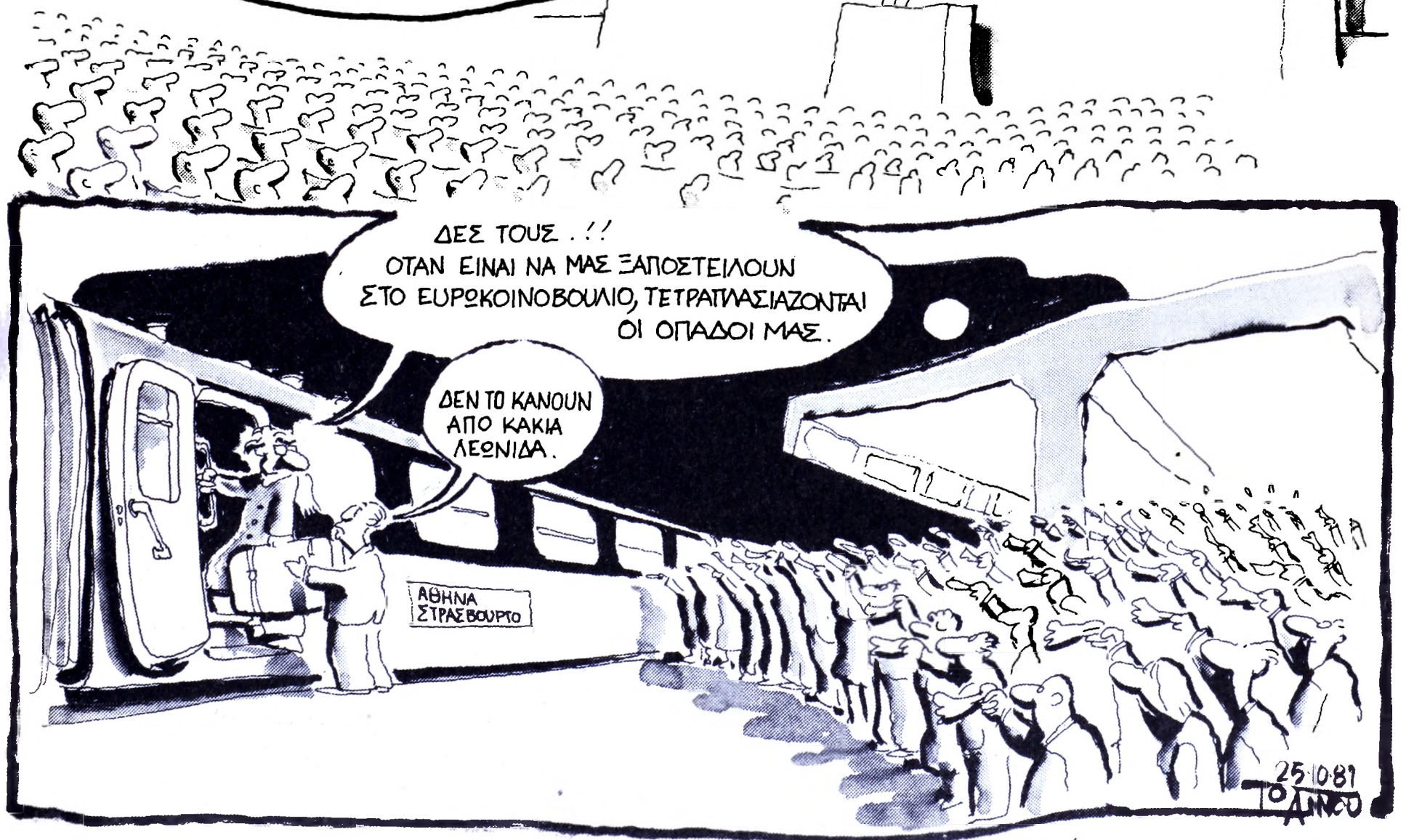
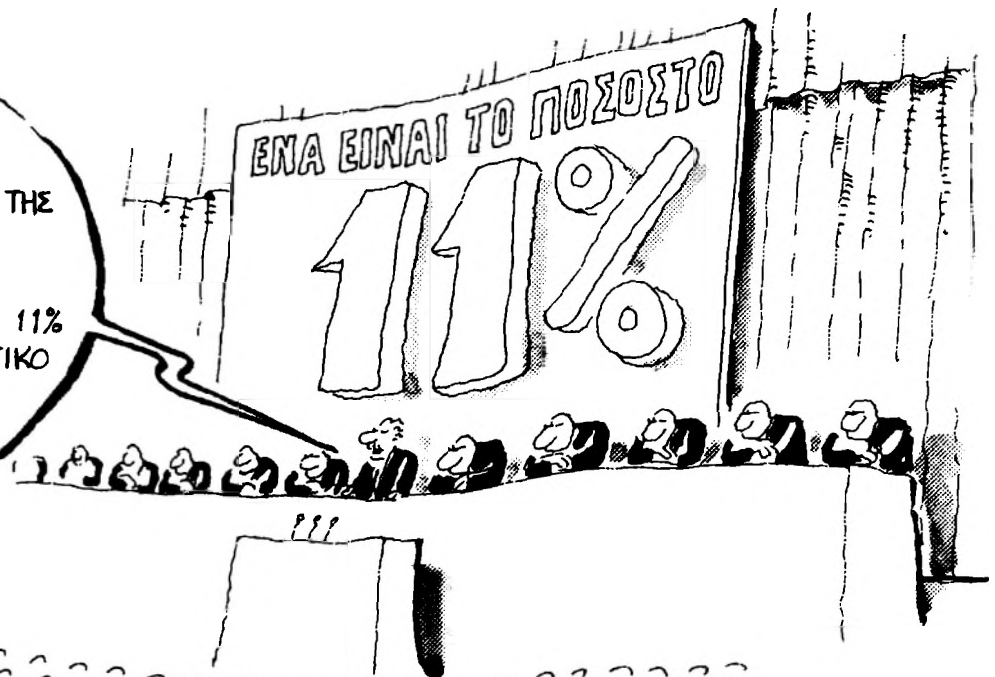
ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΠΛΑΝΟ ΤΟΥ 17%
ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΠΛΕΚΤΑΝΗ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ
ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ, ΤΟΣΟ ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΠΟΥ
ΕΞΑΠΑΤΗΣΕ ΚΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.
ΕΥΤΥΧΩΣ Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΜΕ ΤΟ ΑΛΛΑΗΤΟ ΕΝΣΤΙΚΤΟ ΤΗΣ
ΔΕΝ ΠΑΡΑΣΥΡΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΑΓΙΔΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ ΣΩΣΤΟ ΚΑΙ ΓΝΗΣΙΟ 11%.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ, ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΑ ΤΟ 11%
ΣΑΝ ΤΟ ΜΟΝΟ ΣΤΟΧΟ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ
ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΠΟΥ ΠΙΣΤΕΨΑΝ ΤΟ
ΣΥΝΘΗΜΑ ΤΟΥ "17%" ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΗΝ
ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥΣ.

Μετεκλογικά αδιέξοδα

Του Δ. Δέψη

του Γιάννη Ιωάννου

Το εκλογικό αποτέλεσμα του ΚΚΕ εσωτ. αποτέλεσε δυσάρεστη έκπληξη μόνο για όσους πίστευαν τους απίθανους αριθμούς που παρουσίαζε κάθε τόσο η *Αυγή*: 60.000 Αθηναίοι στα εγκαίνια του εκλογικού κέντρου, 100.000 στην Ομόνοια, αρκετοί ώστε να εκλεγεί και εκεί «βουλευτής της ανανέωσης», στη Θεσσαλονίκη. Υπήρχαν όμως και κάποιοι άλλοι αριθμοί, σκληροί και ξεροκέφαλοι, γνωστοί εδώ και τέσσερα χρόνια, από τις εκλογές του 1977: Το ΚΚΕ εσωτ. έπρεπε να συγκρατήσει το ποσοστό του Κύρκου στη Β' Αθηνών (3,45%), να αυξήσει κατά 50% το ποσοστό του Δρακόπουλου στην Α' (3,08%), να διπλασιάσει το ποσοστό του Αναγνωστάκη στη Θεσσαλονίκη (4,02%) για να κερδίσει έδρες στις αντίστοιχες περιοχές. Το τελευταίο ήταν αδύνατο, το δεύτερο απίθανο, το πρώτο έμοιαζε εφικτό αλλά αποδείχθηκε ανέφικτο. Κι έτσι αυτή τη στιγμή το ΚΚΕ εσωτ. βρίσκεται με το μισό ακριβώς ποσοστό απ' αυτό που είχε πάρει συνολικά η *Συμμαχία* το 1977 και — το χειρότερο — χωρίς εκπρόσωπο στη Βουλή.

Το αποτέλεσμα είναι συγκυριακό; Οφείλεται στην πώλωση, στην ψυχολογία της χαμένης ψήφου, στον πόλεμο του ΚΚΕ — όπως θέλει να πιστεύει η μετεκλογική *Αυγή*; Ή μήπως δεν αποτελεί παρά την επίσημη καταγραφή μιας βαθύτερης και ουσιαστικότερης αλήθειας, ότι δηλαδή τα μικρά κόμματα είναι άχρηστα, όπως προσπάθησε να μας πείσει το *Βήμα*; Ή μήπως, τέλος, δεν οφείλεται παρά στη λανθασμένη πολιτική γραμμή που ακολούθησε, παλιότερα και πρόσφατα, το ΚΚΕ εσωτ. — όπως θα ήθελαν πολλοί από τους «ανένταχτους» που του συμπαράστηκαν στην τελευταία εκλογική μάχη;

Θα ήταν λάθος να ερμηνεύσει κανείς ένα τόσο πολύπλοκο φαινόμενο, όπως οι σχέσεις ενός κόμματος με το εκλογικό σώμα, ανάγοντάς-το σε μία και μόνη αιτία. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο πολιτικός χαρακτήρας της αναμέτρησης και η ανάγκη του εκλογέα να «ψηφίσει χρήσιμα» στρέφονταν ενάντια στα μικρά κόμματα. Όμως το ΚΚΕ αναδείχθηκε «μεγάλο κόμμα» ακριβώς γιατί κατάφερε μέσα σ' αυτήν την πολιτική αναμέτρη-

ση όχι μόνο να διατηρήσει αλλά και ν' αυξήσει τη δύναμή-του. Είναι φανερό λοιπόν πως θα πρέπει να φταιει και η γραμμή του ΚΚΕ εσωτ. για το συγκεκριμένο πολιτικό αποτέλεσμα. Από την άλλη μεριά, καμιά πολιτική γραμμή δεν μπορεί να λειτουργήσει θαυματουργά και ν' ανατρέψει κάποιες γενικές τάσεις που τις διαμορφώνει η κοινωνική πραγματικότητα. Κανείς δηλαδή δεν μπορούσε να περιμένει πως με μια «καλύτερη γραμμή» το ΚΚΕ εσωτ. θ' αποκτούσε βουλευτή και στη Θεσσαλονίκη.

Μπαίνει όμως κανείς στον πειρασμό να ισχυριστεί πως το ΚΚΕ εσωτ. έκανε ό,τι μπορούσε για να μείνει χωρίς βουλευτές. Τη στιγμή που ήταν ολοφάνερο ότι οι κομματικές-του δυνάμεις δεν επαρκούσαν ούτε στη Β' Αθηνών, για να εκλέξουν τον Κύρκο, προσπαθεί να βρει στηρίγματα στους γύρω-του, στους ανένταχτους, μόλις την τελευταία στιγμή, 2-3 μήνες πριν τις εκλογές. Προηγούμενα, ακολουθώντας μία «πολιτική πυγμής» απέναντι στην ΕΔΑ, κατάφερε να την στείλει στο ΠΑΣΟΚ. Κι ακόμα πιο πριν έκανε ό,τι μπορούσε για ν' αποτύχουν οι προσπάθειες συνεργασίας ΕΔΑ - *Σοσιαλιστικής Πορείας* - Β' *Πανελλαδικής*, καταφέροντας τελικά να διαλύσει τις δύο τελευταίες. Κατάφερε δηλαδή στα δύο τελευταία χρόνια είτε να εξαφανίσει είτε ν' απομακρύνει από κοντά-του όλες εκείνες τις οργανωμένες δυνάμεις που θα μπορούσαν ίσως να του συμπαρασταθούν στην εκλογική μάχη. Κι όλα αυτά δεν συμβαίνουν σε ανύποπτο χρόνο γιατί από πέρυσι την Άνοιξη, με την προαγωγή του Καραμανλή στην Προεδρία, έχει αρχίσει η προεκλογική περίοδος.

Είναι φανερό πως το ΚΚΕ εσωτ. καθοδηγήθηκε από τις εκλογές του 1977 και μετά με βάση τη σοφή τακτική του «όποιος καεί στο χυλό καλό είναι να φυσά και το γιαούρτι»: Αφού η *Συμμαχία* μας χαντάκωσε, μακριά από όποιον μας πλησιάζει. Και έτσι κατάφερε, πράγματι, ν' αναδείξει την ανόθευτη, χωρίς προσμεϊξεις, ανανεωτική κομμουνιστική, ευρωκομμουνιστική φυσιογνωμία-του. Αποδείχτηκε όμως πως η φυσιο-

γνωμία αυτή δεν ήταν καθόλου πιο ελκυστική για τους ψηφοφόρους, και η ιδέα ενός «ενιαίου ΚΚΕ», έστω και στη βάση των αρχών της ανανέωσης, δεν φαίνεται να τους ενθουσιάζει καθόλου.

Υπάρχει όμως και η οπτική που υιοθέτησε ως τώρα η *Αυγή*, και που ίσως αποτελέσει και την επίσημη θέση του κόμματος, δηλαδή ότι η δύναμη του ΚΚΕ εσωτ. δεν μετριέται με το 1,4% των ελληνικών βουλευτικών εκλογών αλλά με το 5,15% του Ευρωκοινοβουλίου. Μ' αυτή τη λογική όμως θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και τ' αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών για να προσδιοριστεί η δύναμη των κομμάτων. Σ' αυτή την περίπτωση η Αριστερά θα έπρεπε να κυβερνά την Ελλάδα εδώ και 20 τουλάχιστον χρόνια. Όμως οι ψήφοι που έπαιρνε και παίρνει πάντα η Αριστερά στις δημοτικές εκλογές ποτέ δεν είχαν ως τώρα μεταφερθεί σ' αυτήν και στις βουλευτικές. Φαίνεται πως το ΠΑΣΟΚ κατάφερε, ή σχεδόν, κι αυτόν τον άθλο. Ας μη συγκρίνουμε μεταξύ-τους εκλογικές αναμετρήσεις όπου διακυβεύονται διαφορετικού είδους εξουσίες. Το 5,15%, στην καλύτερη περίπτωση, εκφράζει το ποσοστό αυτών που τείνουν «ευήκοον ούς» προς το ΚΚΕ εσωτ. και που ίσως μπορέσει στο μέλλον να τους κερδίσει.

Όμως, τι είναι αυτό το επιπλέον 4% που πήρε το ΚΚΕ εσωτ. στην Ευρωβουλή; Πρόκειται μήπως για τους μετριοπαθείς «συντρόφους της άλλης πλευράς» που κάνουν χειρονομία καλής θέλησης; Το γεγονός ότι και το ΚΚΕ εισέπραξε κάπου 1,8% παραπάνω στις εκλογές για την Ευρωβουλή μας εμποδίζει να καταλήξουμε σ' ένα τέτοιο συμπέρασμα. Πρέπει μάλλον να θεωρήσουμε ότι στην πολύ μεγάλη πλειοψηφία-τους είναι ψήφοι που προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ — ψήφοι αριστερών, σοσιαλιστών αλλά όχι κομμουνιστών. Η ερμηνεία αυτή είναι ριζικά αντίθετη με την άποψη ότι αυτό το 4% ανήκει ήδη στο ΚΚΕ εσωτ. ότι πρόκειται για κερδισμένους οπαδούς της «κομμουνιστικής ανανέωσης» που υπέκυψαν στον εκβιασμό και ψήφισαν ΠΑΣΟΚ, και οδηγεί σε διαμετρικά αντίθετα πολιτικά συμπεράσματα για το μέλλον, για το ποιοι θα μπορούσαν να είναι οι μελλοντικοί οπαδοί και ψηφοφόροι του ΚΚΕ εσωτ.

Φθάνουμε έτσι στο καίριο πρόβλημα: είναι δυνατή, και κάτω από ποιούς όρους, η επιβίωση του ΚΚΕ εσωτ.; Η ηγεσία-του εμφανίζεται να το πιστεύει ακράδαντα και στο κάτω κάτω αποτελεί κι υποχρέωσή-της. Για τα απλά όμως μέλη του εσωτερικού, όπως και για πολλούς απ' αυτούς που το υποστήριξαν

στις εκλογές, η απάντηση δεν είναι τόσο προφανής. Όλοι ξέρουν πως στην πολιτική οι «ηθικές νίκες» δεν αρκούν και δεν αντισταθμίζουν τις πολιτικές ήττες. Για το ΚΚΕ εσωτ. αρχίζει αυτή τη στιγμή η «διάβαση της ερήμου» κι απαιτείται εξαιρετική αντοχή για την επίτευξή-της.

Βρίσκεται σε εξαιρετικά δύσκολη θέση όχι μόνο εξ αιτίας του εκλογικού αποτελέσματος αλλά και γιατί διάλεξε τη σωστή γραμμή της κριτικής-υποστήριξης προς το ΠΑΣΟΚ. Είναι λοιπόν αναγκασμένο, για δεύτερη φορά στην ιστορία-του, να

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ

Το ΚΚΕ εσωτ. συγκεντρώνοντας το 1,37% των ψήφων περιορίστηκε ακριβώς στο μισό της δύναμης που είχε εμφανίσει η «Συμμαχία» στις προηγούμενες εκλογές. Η μείωση αυτή ήταν γεωγραφικά ομοιόμορφη, με ελάχιστες εξαιρέσεις: αύξηση σε σχέση με τη «Συμμαχία», το ΚΚΕ εσωτ. εμφάνισε μόνο σε μια περιφέρεια, στη Θεσπρωτία, όπου από 0,75% πέρασε στο 0,93%.

Αυτό που πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα είναι ότι στην πτωτική τάση, η Αθήνα — όπου υποτίθεται ότι εντοπιζόνταν και οι ελπίδες για κοινοβουλευτική εκπροσώπηση του ΚΚΕ εσωτ. — δεν επέδειξε μεγαλύτερη ανθεκτικότητα από την επαρχία: στην Α' Αθηνών το ΚΚΕ εσωτ. συγκέντρωσε το 3,3% (το μεγαλύτερο ποσοστό-του) έναντι 6% της «Συμμαχίας» και στη Β' Αθηνών συγκέντρωσε 2,8% έναντι 5,2% της «Συμμαχίας». Βέβαια η σύγκριση της δύναμης του ΚΚΕ εσωτ. με τη δύναμη της «Συμμαχίας» είναι σύγκριση ανομοιογενών μεγεθών, γιατί στη «Συμμαχία» μετείχαν επίσης η ΕΔΑ, η Σοσιαλιστική Πρωτοβουλία, η Σοσιαλιστική Πορεία και η Χριστιανική Δημοκρατία.

Η δυσκολία στη διαφοροποίηση της δύναμης του καθενός από τους πέντε φορείς που συνέπτυξαν τη «Συμμαχία» προέρχεται από το γεγονός ότι από τους 139.356 ψήφους που συγκέντρωσε συνολικά, τους 63.059 συγκέντρωσε στις περιφέρειες που ισχύει η δισταυρία, ενώ άλλους 4.385 σε περιφέρειες όπου

είχε έναν μόνο υποψήφιο. Πάντως, από τους υπόλοιπους 71.912 ψήφους της «Συμμαχίας», οι υποψήφιοι του ΚΚΕ εσωτ. συγκέντρωσαν 44.289, στους οποίους αν προστεθούν οι 12.600 σταυροί του Χ. Δρακόπουλου, οι 17.675 του Λ. Κύρκου, οι 8.749 του Μ. Αναγνωστάκη και ένα μεγάλο τμήμα από τους ψήφους της «Συμμαχίας» στις περιφέρειες όπου υπήρχε ένας μόνο υποψήφιος, μπορεί να εκτιμηθεί ότι η δύναμη του ΚΚΕ εσωτ. κυμαίνονταν γύρω στους 85.000 - 90.000 ψήφους, δηλαδή περίπου 1,7%.

Αυτό που δίνει σήμερα ελπίδες στο ΚΚΕ εσωτ. είναι η επιτυχία-του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όπου συγκέντρωσε το 5,1%. Σύμφωνα μάλιστα με την ανάλυση των ψήφων για το Ευρωκοινοβούλιο σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, το ΚΚΕ εσωτ. συγκέντρωσε στα αστικά κέντρα το 8,1%, γεγονός που σημαίνει ότι στην Αθήνα πρέπει να προσέγγισε το 10%. Τις ελπίδες-του το ΚΚΕ εσωτ. στηρίζει κυρίως στην υπόθεση ότι οι ψήφοι που του δόθηκαν για το Ευρωκοινοβούλιο δεν προέρχονταν από ένα πολιτικά ανομοιογενές σύνολο που απλώς διατύπωσε, ανέξοδα και ευκαιριακά, μια αόριστη συμπάθεια, αλλά ότι εξέφραζαν μια ενιαία πολιτική και ιδεολογική θέση που θα μπορούσε να μορφοποιηθεί στο άμεσο μέλλον. Υπόθεση που μένει όμως να επαληθευτεί, θεωρητικά και κυρίως πρακτικά.

ασκήσει «ήπια αντιπολίτευση» προς την κυβέρνηση. Πρώτη φορά αυτό έγινε την περίοδο '74 - '78, με την περίφημη ΕΑΔΕ. Κι ακόμα πληρώνει το ΚΚΕ εσωτ. τα σπασμένα της εποχής εκείνης. Μιά πορεία ακόμη πιο κοντινή προς το κυβερνητικό κόμμα, το ΠΑΣΟΚ τώρα, είναι δυνατό να έχει διαφορετικά αποτελέσματα; Ορισμένοι από τους «ανένταχτους» που το υποστήριξαν, κύρια όσοι συσπειρώνονται γύρω από τον *Πολίτη*, φαίνεται ότι απαντούν αρνητικά, αν κρίνει κανείς από τη βιαιότητα των επιθέσεών-τους ενάντια στο ΠΑΣΟΚ. Μια βιαιότητα που καμιά σχέση δεν έχει με το λαϊκό αίσθημα και που κατά κανένα τρόπο δεν χαρακτηρίζει το ΚΚΕ εσωτ. που, αντίθετα, ως τώρα μάλλον συμπολιτεύεται παρά αντιπολιτεύεται. Από την άλλη μεριά το ΚΚΕ δεν έχει πολλούς ενδοιασμούς στο να ασκήσει δημαγωγική «αριστερή αντιπολίτευση», σε μια προσπάθεια να εισπράξει αυτό τη μελλοντική «φθορά» του ΠΑΣΟΚ. Ελπίζει μήπως το ΚΚΕ εσωτ. να εισπράξει την απογοήτευση των οπαδών του ΚΚΕ; Τα παραδείγματα της Γαλλίας, της Ιταλίας (ακόμη και της Ελλάδας: πόσοι από τη *Συμμαχία* στράφηκαν προς το ΚΚΕ;) δείχνουν πως οι κομμουνιστές δεν εγκαταλείπουν το κόμμα-τους για να μεταπηδήσουν σ' ένα άλλο, «καλύτερο», αλλά πάλι κομμουνιστικό κόμμα.

Και σ' ό,τι αφορά τις ιδεολογικοπολιτικές επιλογές και σ' ό,τι αφορά την πολιτική πρακτική το ΚΚΕ εσωτ. είναι άσχημα στριμωγμένο. Το θέμα του Κομμουνιστικού Κόμματος έκλεισε οριστικά και αμετάκλητα: Οι αντιρρήσεις του ΚΚΕ εσωτ. στο δόγμα «ένα είναι το κόμμα» ελάχιστα ισχυρότερα ερείσματα έχουν από τις αντιρρήσεις του ΚΚΕ(μ-λ) ή του ΕΚΚΕ. Απαιτείται η δική-τους πολιτική - ιδεολογική μυωπία για να επιμένει κανείς στην ανάδειξη του σωστού (ευρωκομμουνιστικού ή σταλινικού) ΚΚΕ. Ταυτόχρονα όμως (ακριβώς επειδή δεν είναι ούτε ΚΚΕ(μ-λ) ούτε ΚΚΕ), το ΚΚΕ εσωτ. είναι υποχρεωμένο να ασκήσει μια υπεύθυνη αντιπολίτευση που η κομματική αποτελεσματικότητά-της είναι πολύ συζητήσιμη.

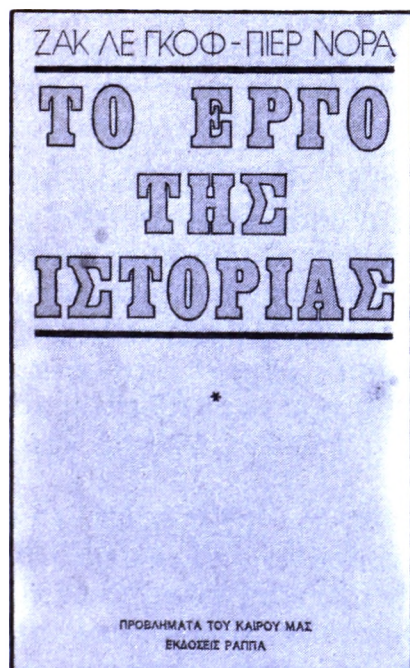
Αδιέξοδο λοιπόν; Γιά το ΚΚΕ εσωτ. γιά το κόμμα που διεκ-

δίκησε τις σημαίες, τα λάβαρα και τα εξαπτέρυγα του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος, που ένιωθε συνεχώς την ανάγκη ανακάλυψης αδελφών κομμάτων ή καθεστώτων (κι αναγκάζοταν (;) να βαφτίζει ανανεωτικούς τον Τσαουσέσκου και τον Κιμ Ιλ Σουνγκ), που αποτεινόταν στους «συντρόφους της άλλης πλευράς», που κατέφευγε στον Λένιν για ν' αποδείξει πόσο κακό είναι το ΚΚΕ, που παράφραζε τον Μάο (η επανάσταση δεν είναι πάρτυ...) για να συνετίσει το ΠΑΣΟΚ, που δεν δέχτηκε την αντιπολίτευση της Β' Πανελλαδικής, που έστειλε την ΕΔΑ στην αγκαλιά του ΠΑΣΟΚ, που αναγνώριζε στο λαό το δικαίωμα να σφάλλει (για να κρατήσει για την ηγεσία-του το αλάθητο), που με την ΕΑΔΕ και την καρικατούρα «ιστορικού συμβιβασμού» που προώθησε έφτασε τελικά το 1,35% — γιά το κόμμα αυτό το αδιέξοδο είναι μάλλον φανερό. Για να εκφραστεί ο κόσμος που πίστεψε σε κάποιες άλλες αρχές, σε κάποιες άλλες διαδικασίες μέσα στο αριστερό κίνημα και συσπειρώθηκε μέσα και γύρω από το Εσωτερικό, για να κερδηθεί το 4% που ψήφισε ΠΑΣΟΚ και «ακούει» στο Εσωτερικό, για να υποστηριχθεί το ΠΑΣΟΚ χωρίς να εξαφανιστούν οι διαφορές και χωρίς να βγαίνει κερδισμένο το ΚΚΕ ή η Δεξιά, για να υπάρξει πράγματι εναλλακτική λύση στον «υπαρκτό σοσιαλισμό» του ΚΚΕ — θα έπρεπε το ΚΚΕ εσωτ. να μετεξελιχθεί (μαζί με την ΕΔΑ και όσους τριγυρίζουν και τους δύο) σε κάτι άλλο. Σ' ένα κόμμα που θα κινηθεί ανάμεσα ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ και θα έχει ν' απευθύνει στο λαό ένα λόγο διαφορετικό από το δικό-τους. Εκτός κι αν ο λόγος αυτός δεν υπάρχει, οπότε όμως δεν έχουν λόγο ύπαρξης ούτε το ΚΚΕ εσωτ. ούτε η ΕΔΑ, ούτε οι διάφοροι ανένταχτοι.

Το πρόβλημα δεν θ' αργήσει να λυθεί. Η ΕΔΑ ανακοίνωσε κιόλας ότι θ' αναλάβει συσπειρωτικές πρωτοβουλίες, το συνέδριο του ΚΚΕ εσωτ. ορίστηκε για το Μάρτιο. Πρόκειται προφανώς για την τελευταία ευκαιρία που διαθέτει αυτός ο χώρος. Είναι αλήθεια πάντως πως το πρόσφατο παρελθόν-του δεν δικαιολογεί μεγάλη δόση αισιοδοξίας.

Ο

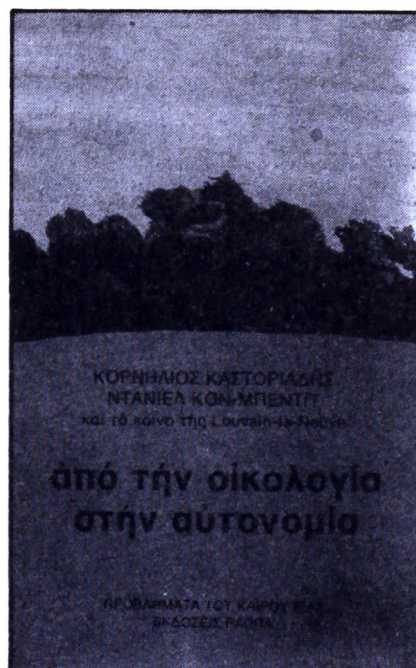
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΑΠΠΑ

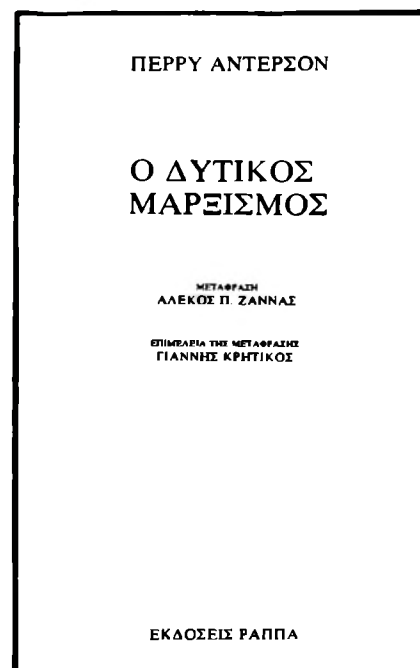
ΖΑΚ ΛΕ ΓΚΟΦ - ΠΙΕΡ ΝΟΡΑ
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΑΝΤΑΜ ΣΑΦ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ
ΝΤΑΝΙΕΛ ΚΟΝ-ΜΠΕΝΤΙΤ
**ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ
ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ**

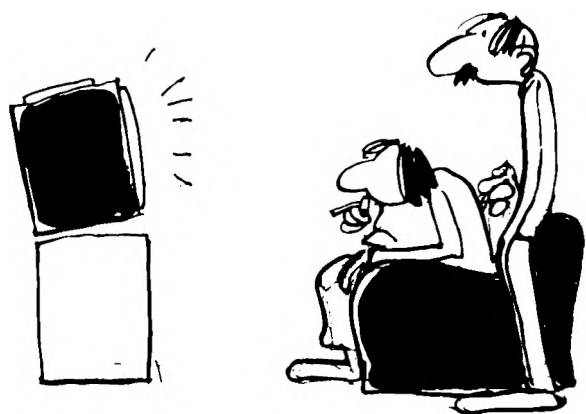

ΠΕΡΡΥ ΑΝΤΕΡΣΟΝ
Ο ΔΥΤΙΚΟΣ ΜΑΡΕΙΣΜΟΣ

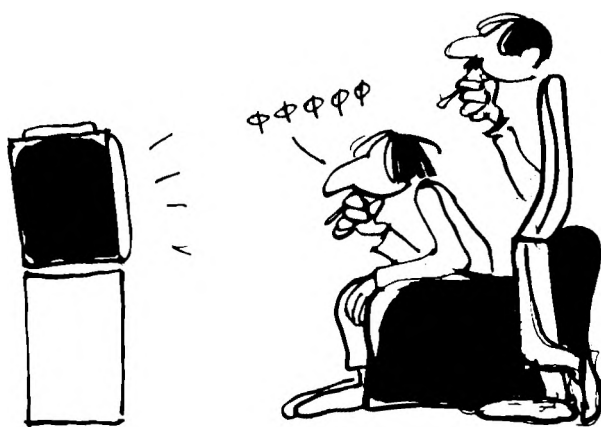
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

ΕΠΙ 180
ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΑΒΟΝ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ
ΤΟΣΟ ΦΟΒΕΡΑ ΤΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΚΛΙΚ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ

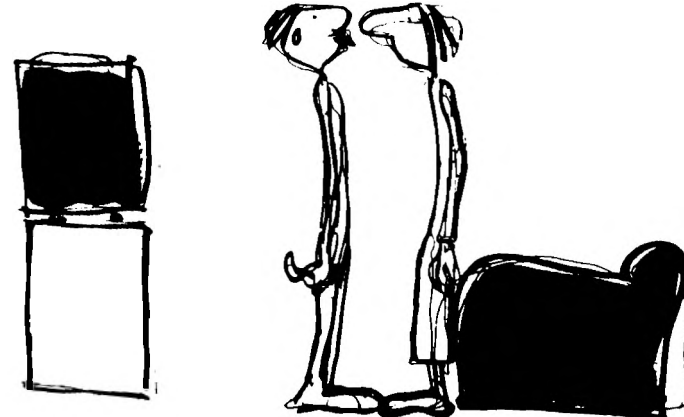
ΑΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ
ΘΑ ΞΕΚΙΝΑΜΕ ΑΠΟ ΤΟ 5
ΤΩΣ ΕΚΑΤΟ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΧΑΜΕΝΗΣ
ΨΗΦΟΥ ΠΑΕΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟ

5 ΤΩΣ ΕΚΑΤΟ ΚΑΙ
ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΞΕΡΕΙΣ
ΤΙ ΘΑ ΠΕΙ ΑΥΤΟ;

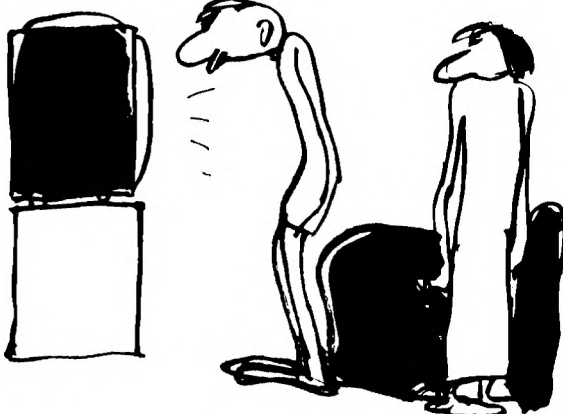

ΕΠΙ 250
ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΑΒΟΝ

ΚΛΙΚ

Μετά την αποτυχία της πολιτικής των ποσοστών θα δοθεί η μάχη της πολιτικής;

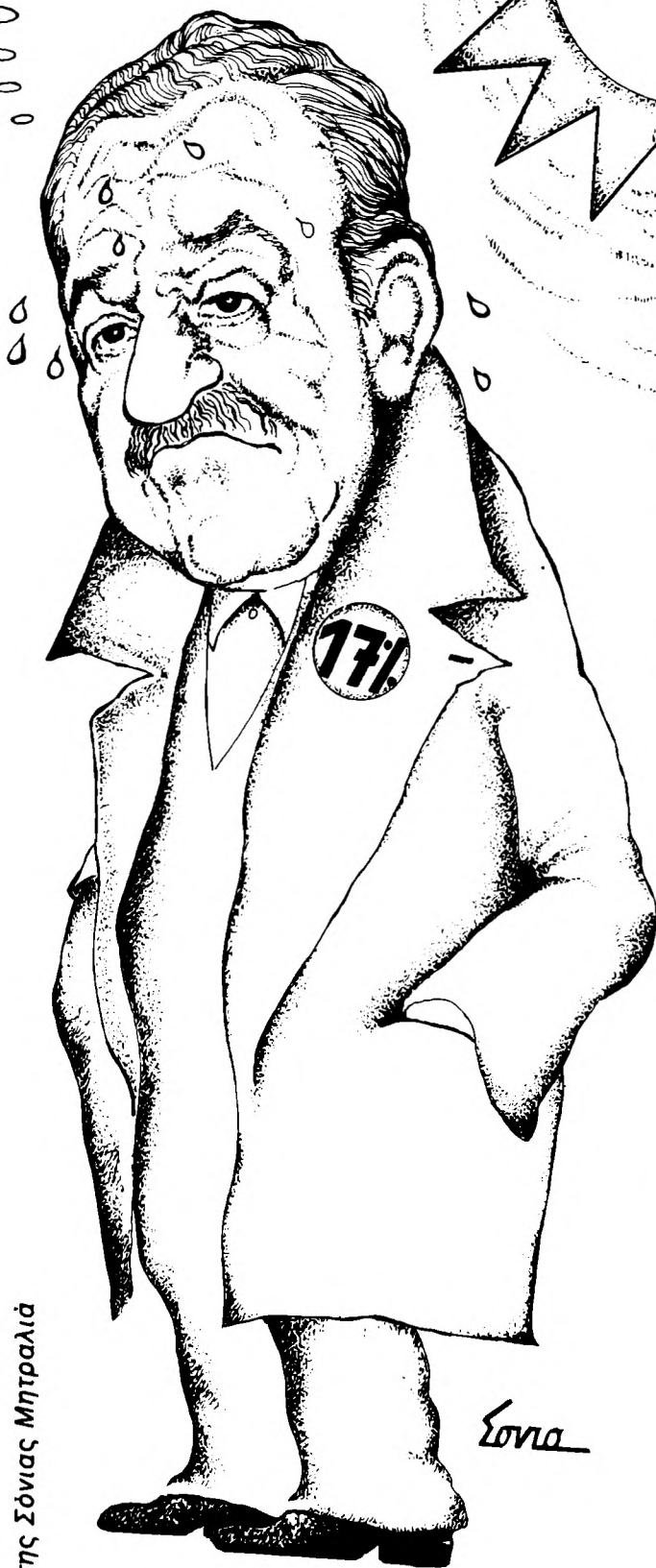
του Χρήστου Κυριαζή

Το ΚΚΕ είναι ο «μέγας παράξενος» αυτών των εκλογών. Κανονικά, στα πλαίσια αυτής της συγκυρίας, η βελτίωση της εκλογικής-του δύναμης κατά 1 1/5% θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ικανοποιητική εμφάνιση, διασφαλιστική μιας αξιοπρεπούς παρουσίας, την ώρα μάλιστα που η ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων φανερώνει μια σαρωτική επίδραση του ΠΑΣΟΚ σε ψηφοφόρους της παραδοσιακής Αριστεράς.

Παρ' όλα αυτά, όμως, εντελώς αντίστροφη είναι η ψυχολογία που επικρατεί στις τάξεις του ΚΚΕ. Δεν θα είναι υπερβολή να χαρακτηριστεί ψυχολογία ήττας, που στη βάση προεκτείνεται σαν διάψευση, απογοήτευση και αίσθημα κενού. Κι αυτό βέβαια οφείλεται στο γεγονός ότι το ΚΚΕ συρρίκνωσε όλη-του την πολιτική στην επιδίωξη του περιφημου 17%, στόχου όμως στην πραγματικότητα α-πολιτικού.

Με λίγα λόγια, το ΚΚΕ αδιαφόρησε στην εκλογική-του τακτική για τα πραγματικά προβλήματα που έθεταν οι εκλογές. Έθεσε ένα στόχο στενότητα κομματικό, που μάλιστα η επιτυχία-του αντιστρατευόταν ευθέως τη μείζονα έκβαση της σύγκρουσης των δημοκρατικών δυνάμεων προς τη Δεξιά. Διότι, όπως δείχνουν τα εκλογικά αποτελέσματα, η επιτυχία του 17% θα σήμαινε αναπόφευκτα αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να συγκροτήσει αυτοδύναμη κυβέρνηση, χωρίς βέβαια να υπάρχει καμιά πολιτική προϋπόθεση για τη δημιουργία μιας κυβέρνη-

Τί τού βρίσκουν
που νά μιν τω ένω;

της Σόνιας Μητραλιά

σης συνεργασίας ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ.

Γι' αυτό άλλωστε, επειδή ο στόχος του 17% ήταν τόσο διάφανα στενοκομματικός, δεν μπόρεσαν να αισθανθούν τα μέλη και στελέχη του ΚΚΕ ως κύρια κατάκτηση την απομάκρυνση της Δεξιάς απ' την κυβέρνηση, αλλά ένιωσαν ως κύρια αποτυχία την μη επίτευξη αυτού του ποσοστού.

Δεν θά 'ταν μάλιστα υπερβολή να ισχυριστεί κανείς ότι αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα θα μπορούσε να σημάνει το οριστικό τέλος μιας ολόκληρης εποχής για το ΚΚΕ, της εποχής δηλαδή της μη πολιτικής λειτουργίας του κόμματος αυτού. Γιατι στην πραγματικότητα, μέχρι

17 ΕΛΡΕΣ ΤΟ ΚΚΕ

Στό 1)3 περίπου των εκλογικών τμημάτων σύμφωνα με στοιχεία που δεν είχαν εξακριβωθεί ακόμα, οι βουλευτικές έδρες κατανέμονται ως εξής:

ΚΚΕ 17 ΠΑΣΟΚ 172 Ν.Δ. 110

Ποσοστά και αληθείες

Το ιστορικό «17%» στόλιζε καθημερινά τις στήλες του «Ρ» και πολύ συχνά ήταν μόνιμη ρουμπρίκα στην κορυφή της πρώτης σελίδας. Όταν στις 19/10 έβγαινε ο «Ρ» της Δευτέρας, πρώτη μέρα μετά τις εκλογές, το 17% απείχε κατά 6% από την υλοποίησή-του. Όμως η «γραμμή» έπρεπε κάπου να σωθεί από τον καταποντισμό που της επιφύλαξαν τα γεγονότα. Έτσι, ο εφευρετικός αρχισυντάκτης, στη θέση της ρουμπρίκας που έβλεπε καθημερινά ο αναγνώστης για το 17%, τοποθέτησε το ανεπανάληπτο «17 βουλευτές εκλέγει το ΚΚΕ», που κι αυτοί γίναν πάντως 13. Τι έλεγε ο γνωστός ιδεαλιστής Hegel για τα γεγονότα; Πως αν δεν συμφωνούν με τη γραμμή, τόσο το χειρότερο γι' αυτά...

σήμερα το κόμμα αυτό περιορίζει όλη-του τη δραστηριότητα σε μια απέραντη ταυτολογία, που το αναπαράγει ως μη-ανισμό: «Ακολουθείστε-με γιατί είμαι το ΚΚΕ, είμαι το ΚΚΕ γι' αυτό ακολουθείστε-με». Και εν μέρει μάλιστα, μετά τη συντριβή του ΚΚΕ εσωτ., αυτή η ταυτολογία χάνει κι άλλον ένα από τους λόγους που της επέτρεπαν να διατηρεί κάποια λειτουργικότητα.

Τώρα το ΚΚΕ είναι υποχρεωμένο όχι να μιλάει για την ύπαρξή-του αλλά να την δικαιολογεί. Με λίγα λόγια, το ΚΚΕ είναι υποχρεωμένο να γίνει κόμμα που ασκεί πολιτική, δηλαδή κόμμα που έχει άποψη για τα γεγονότα και τις άλλες δυ-

νάμεις έξω από τον εαυτό-του.

Το πρόβλημα όμως του ΚΚΕ είναι ακριβώς αυτό: ότι ούτε ιδεολογικά, ούτε θεωρητικά, ούτε πολιτικά και οργανωτικά έχει διαμορφώσει τις προϋποθέσεις για μια παρόμοια στροφή, της μετατροπής-του δηλαδή από κόμμα-μηχανισμό, σε κόμμα πολιτικής παρέμβασης.

Βέβαια, εδώ και εκεί, σε άρθρα στελεχών και σπανιότερα σε κεντρικές πολιτικές παρεμβάσεις, ακόμα και του κ. Φλωράκη, μπορεί να διαιθανθεί κανείς την υποψία για το πρόβλημα, την ανησυχία για τη στασιμότητα που δημιουργεί η τακτική της οργανωτικής αυτοεπιβεβαίωσης. Η τσιμενταρισμένη όμως εσωκομματική συγκρότηση, ακόμα και η αντίσταση των μεσαίων στελεχών, κατεξοχήν φορέων της λογικής του οργανωτισμού, εμποδίζουν εξ αντικειμένου τη γόνιμη διακίνηση μιας αντίστοιχης προβληματικής. Άλλωστε, ο έλεγχος του «Ριζοσπάστη» από τον κ. Φαράκο, τον «Ροβεσπιέρο» του μονολιθισμού, όπως αποκαλείται, διαπαιδαγωγεί καθημερινά το κόμμα στην ισοπέδωση, τη μονοσήμαντη ερμηνεία των γεγονότων, τη λογική του «άσπρου - μαύρου», την απονέκρωση των κριτηρίων και της συνειδητής παρεμβολής στις διαδικασίες. Αλλά όλα αυτά δημιουργούν μέσα στη νέα συγκυρία τους όρους ενός δυσοίωνου «γκέτο» για το ΚΚΕ, που οφείλει να το ανατρέψει αν το ενδιαφέρει η απαλλαγή-του από την ιδιόρρυθμη περιθωριοποίηση που του επιφυλάσσεται.

Και ας σημειωθεί πρόσθετα πως χωρίς στροφή πολιτικής, θα είναι αδύνατο να ασκήσει αντιπολίτευση στο ΠΑΣΟΚ,

Όλοι στο Σύνταγμα ΑΥΡΙΟ στις 21.00

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

ΚΚΕ - ΑΛΛΑΓΗ

ΠΟΛΥΜΟΡΦΗ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΚΕ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟΥ ΚΟΡΥΦΩΝΕΤΑΙ

Νέο βήματα για τη συνειρήνευση της Αριστεράς

ΥΠΕΡΛΟΓΟΤΗΤΑ ΚΚΕ

Ο «Ριζοσπάστης» και η αλήθεια...

Τις πιο εφιαλτικές στιγμές του «1984» θυμίζει ο «Ρ» της 23 Οκτωβρίου, όπου επιχειρείται ένας απολογισμός της προσφοράς-του στην εκλογική μάχη. Το άρθρο διακοσμεί ένα «κολλάζ» διάφορων προεκλογικών τίτλων του «Ρ», όπου έκπληκτοι όλοι ανακαλύπτουμε ότι πουθενά δεν υπάρχει ούτε ένα 17%. Τι συμβαίνει λοιπόν; Ή ο «Ρ» δεν προπαγάνδιζε πριν τις εκλογές το 17%, οπότε ευθύνεται σημαντικά για την αποτυχία του στόχου, ή σήμερα αποκαλύπτεται ότι διαφωνεί με το κεντρικό σύνθημα, οπότε γεννιούνται άλλης τάξεως προβλήματα. Όσο για την αλήθεια... Στα αζήτητα πάντοτε η καημένη...

καθώς με τη χονδροειδή τωρινή-του ανάλυση, ή θα πρέπει να εξυπηρετεί τη Δεξιά, αντιπολιτευόμενη επίσης το ΠΑΣΟΚ, ή να σιγοντάρει ως αριστερός ψάλτης στις κυβερνητικές επιλογές.

Λέγεται ότι ήδη προετοιμάζεται ένα

συνέδριο από οργανωτική επιτροπή με επικεφαλής τον κ. Φλωράκη. Και ψιθυρίζεται ότι αυτή τη φορά θα είναι διαφορετικό απ' τα προηγούμενα και «πολύ ενδιαφέρον». Να δούμε. Έχει άραγε το ΚΚΕ τη δυνατότητα να εκπλήττει; ●

Γραφτείτε συνδρομητές στο ANTI

Είναι

χρήσιμο

για σας

και

βοηθά

το

περιοδικό

Η συνδρομή στο ANTI σας εξασφαλίζει την τακτική παραλαβή του τεύχους στο σπίτι ή στη δουλειά-σας.

Αλλά βοηθά και μας και εξασφαλίζει μια καλύτερη διακίνηση του περιοδικού και οικονομία στην έκδοσή-του.

Όταν το περιοδικό διακινείται μόνον μέσω του Πρακτορείου απαιτείται η εκτύπωση ενός μεγαλύτερου αριθμού τευχών για την ικανοποίηση της ζήτησής-του. Όσο αυξάνονται οι συνδρομητές, τόσο περιορίζεται η εκτύπωση περιττών τευχών και η οικονομία στο χαρτί — που αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο στη διαμόρφωση του κόστους του περιοδικού.

Γραφτείτε σήμερα συνδρομητές στο ANTI.

Έχετε μια τακτική επαφή με την έκδοσή-του και συγχρόνως βοηθάτε το περιοδικό.

ΟΙ ΚΑΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟΥ

Ένα διδακτικό κείμενο του Αρχηγείου Ναυτικού

Επανελημμένα έχει καταγγελθεί η αντισυνταγματική και παράνομη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους στρατευμένους ανάλογα με τα «φρονήματά»-τους, τις πολιτικές-τους πεποιθήσεις δηλαδή. Έχει επισημανθεί επίσης ότι αυτή η διάκριση και στερεί απ' τις Ένοπλες Δυνάμεις τις υπηρεσίες τόσων και τόσων ειδικευμένων στρατευμένων, και δημιουργεί τη βάση ενός απαράδεκτου διχασμού των «έν στολή» πολιτών, και κυρίως διαβρώνει το φρόνημα του ίδιου του στρατεύματος, καλλιεργώντας το χαφιεδισμό, τη χαμέρπεια, την αναξιοπρέπεια, καταστρέφοντας ψυχές και προσωπικότητα των νέων παιδιών που το σύστημα μεταχειρίζεται πότε ως θύτες και πότε ως θύματα.

Το ΑΝΤΙ δημοσιεύει σήμερα, από το αρχείο που διατηρεί σε σχέση με τις υπερβάσεις των μηχανισμών στις Ένοπλες Δυνάμεις, ένα ανατριχιαστικό τόμο, έκδοση του 2ου Γραφείου του Αρχηγείου Ναυτικού, με τίτλο «Οργάνωσις και λειτουργία υπηρεσίας Ασφαλείας Π.Ν.».

Το παράρτημα «Ε» αυτού του τόμου περιλαμβάνει τις κατηγορίες χαρακτηρισμού και τις ειδικότητες που λαμβάνουν ή αποκλείονται με βάση την «επιβάρυνση» του φακέλου. Το θέμα είναι γνωστό και από επανελημμένα δημοσιεύματα του ΑΝΤΙ και δεν θα επεκταθούμε εδώ περισσότερο σ' αυτή την κατάπτυστη αθλιότητα του διαχωρισμού των Ελλήνων σε πρώτης, δευτέρας και τρίτης διαλογής.

Θα επιμείνουμε αντίθετα στο παράρτημα «Θ» με τίτλο «Δίκτυο συλλογής πληροφοριών» και υπότιτλο «Κατηγορία: Στρατολογία Πληροφοριοδοτών».

Στην αρχή του κεφαλαίου διαχωρίζονται οι «πληροφοριοδοτάι», κοινώς χαφιέδες, σε «τυχαίους» και «κανονικούς ή τακτικούς». Αμέσως μετά αναφέρεται ο ιδεώδης αναλογικός αριθμός

«Δέον, λοιπόν, να έχωμεν υπ' όψιν εις απάσας περιπτώσεις τα εξής:

β. Τα προσωπικά κίνητρα, τουτέστιν αντιζηλίας, φιλοδοξίας, τους: «... Θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ του 1/10 και του 1/5 του συνόλου της αριθμητικής δυνάμεως. Π.χ. ο αριθμός πληροφοριοδοτών πλοίου δυνάμεως 100 ανδρών, πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 10-25 ανδρών». Αφού λυθεί λοιπόν το πρόβλημα της ποσότητας, το κείμενο καταπιάνεται με τα θέματα «ποιότητας», τα προβλήματα «στρατολογίας των πληροφοριοδοτών»:

εκδίκησης, φόβος, μελλοντικά βλέψεις κτλ. αποτελούν σημαντικών παραγόντα δια την στρατολογία μεγάλου αριθμού πληροφοριοδοτών.

γ. Αι ηθικά αμοιβαί, αλλά και αι λόγω οικονομικών συνθηκών υλικά τοιαύτα (χρήματα, δώρα κτλ.), έχουν πολλάκις ως συνέπειαν την αύξηση του ρεύματος των πληροφοριοδοτών».

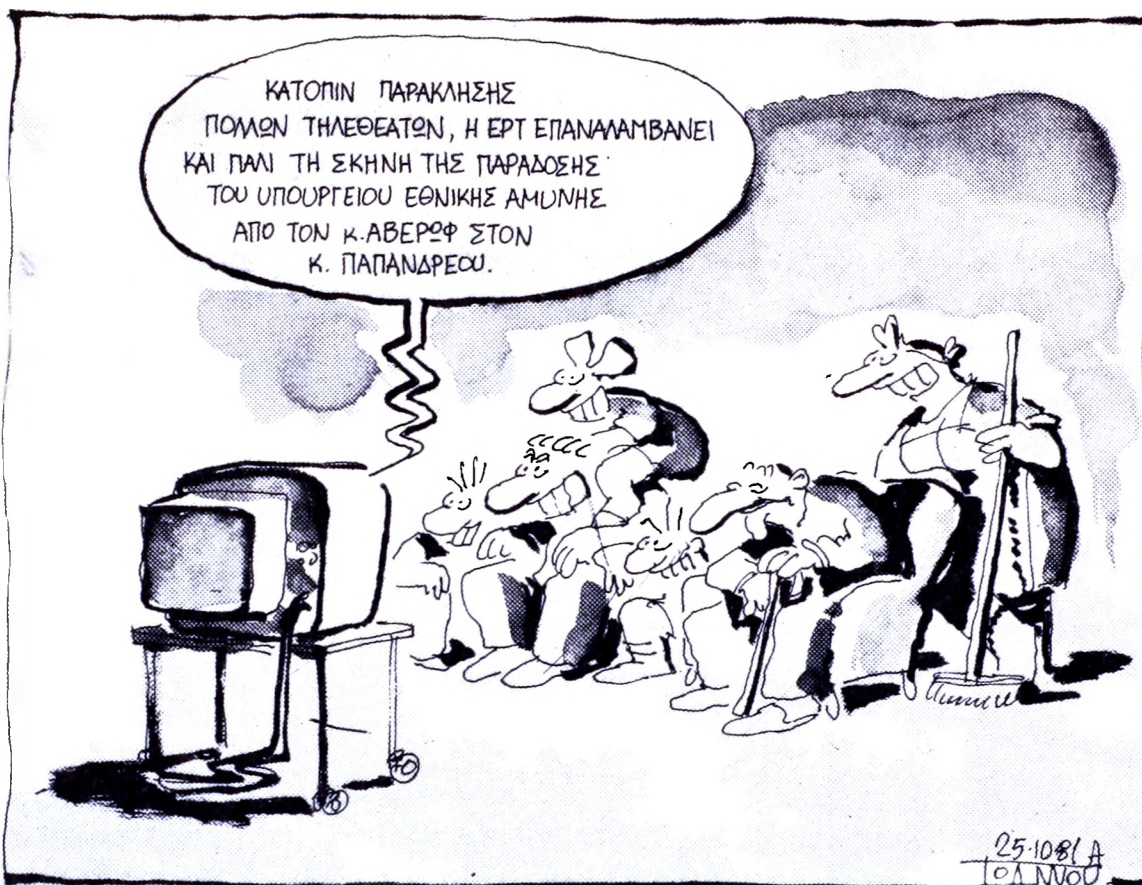
Και το θαυμάσια εύγλωττο αυτό εγχειρίδιο συνεχίζει με το κεφάλαιο: «Μέθοδοι ενεργείας δια στρατολογία πληροφοριοδοτών». Νά η πρώτη παράγραφος:

«Έστω υπ' όψιν ότι κατ' αρχήν ένας μεγάλος αριθμός εκ των πληροφοριοδοτών είναι άτομα άνευ ηθικής αξίας τα οποία χάριν των προσωπικών ωφελημάτων θυσιάζουν τα πάντα».

Και λίγο αργότερα μια πρακτική οδηγία:

«Εκτός των υπερθεν κριτηρίων, υπεισέρχονται και έτεροί τινες παράγοντες εξαρτώμενοι μεγάλως εκ των κρατουσών συνθηκών. Παραδείγματα ίνα κατανοηθή τούτο αναφέρονται κατωτέρω:

α. Προκειμένου να διαπιστώσωμεν την ύπαρξιν κομμουνιστικού δικτύου, δεν θα επιλέξωμεν προς τούτο ως πληροφοριοδοτήν άτομον εγγυημένων κοινωνικών φρονημάτων. Οιαδήποτε

του Γιάννη Ιωάννου

ΠΟΙΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ-ΜΑΣ

Η άποψη του κ. Κονοφάου

Η σοβαρότητα μιας ηγεσίας κρίνεται προφανώς από την αίσθηση αξιολόγησης των κινδύνων που διαθέτει. Παραδίδουμε στην κρίση-σας τη σχετική αίσθηση του κ. Κονοφάου, Διοικητή Στόλου, τότε, ο οποίος καλεί τους «Διοικητές Στολίσκων, Κυβερνήτες και Προϊσταμένους υπηρεσιών... να πατάσσουν αμειλίκτως (τί ωραία και οικεία έκφραση) πάσαν σχετική παράβασιν».

Γιατί όμως ο γνωστός-μας κ. Κονοφάος είναι τόσο πολύ αυστηρός στις παραβάσεις;

Αλλά ας τον παρακολουθήσουμε και στη στρατιωτική-του δράση:

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ-ΣΤΟΛΟΣ-2ον ΕΠΙΤ. ΓΡΑΦΕΙΟΝ

10 Ιουνίου 1976

Γνωρίζεται ότι, κατά πληροφορίας, ωρισμένοι στρατεύσιμοι αναπτύσσουν πολιτικήν προπαγανδιστικήν δραστηριότητα, κατά την διάρκεια της θητείας-των εις τας Ενόπλους Δυνάμεις.

2. Πέραν τούτου, ανεφέρθησαν και περιπτώσεις αναπτύξεως υπό

τούτων δραστηριότητος δια την υποστήριξιν εξτρεμιστικών ή αναρχικών Ομάδων και παρατάξεων. Η δραστηριότης αυτή έχει εκδηλωθή υπό διαφόρους μορφάς, ως διά της κυκλοφορίας απηγορευμένων εντύπων, της αναγραφής συνθημάτων εις χώρους στρατωνισμού, της σχεδιάσεως εμβλημάτων επί της στολής και των ατομικών ειδών, της διαδόσεως ψιθύρων, συζητήσεων κ.ο.κ.

Και αφού επικαλεσθεί το άρθρο 29 του Συντάγματος, συνεχίζει:

4. Κατόπιν των ανωτέρω παραγγέλλονται τα ακόλουθα:

α. Οι Διοικηταί Στολίσκων, Κυβερνήται και Προϊστάμενοι υπηρεσιών, ως υπεύθυνοι διά την τήρησιν των διατασσομένων, να πατάσσουν αμειλίκτως, εν τη γενέσει-της, πάσαν σχετικήν παράβασιν.

β. Να αναφέρονται ιεραρχικώς συγκεκριμένοι περιπτώσεις παραβάσεως προς ανάληψιν υπό του Στόλου περαιτέρω ενεργειών.

5. Ως προς την ανάγνωσιν ημερησίου και περιοδικού τύπου και εντύπων πολιτικής αποχρώσεως, ισχύουν ανωτέρω σχετικά, άτινα και υπομνησκονται διά της παρούσης.

και αν είναι τα προσόντα μεθ' ων κοσμεῖται (sic) ἐν τοιούτον πρόσωπον, δεν θα δυνηθῇ να κινηθῇ ευχερῶς δια την συλλογὴν των αναγκαιούντων στοιχείων, ενώ αντιθέτως, δυσηρεστημένον με το ΚΚΕ άτομον, του οποίου δεν είναι γνωστή η δυσαρέσκεια εις τους κύκλους των κομμουνιστών, θα δυνηθῇ ευχερῶς να φέρη εις πέρας την αποστολήν».

Λίγο μετά ακολουθεί το κεφάλαιο με τον σαφή και λιτό τίτλο «ΑΜΟΙΒΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΟΔΟΤΩΝ». Εδώ διαβάζουμε:

α. Η αμοιβή των πληροφοριοδοτών εμφανίζει μεγάλας δυσχερείας και δέον να τυγχάνη ιδιαιτέρας μελέτης. Είναι αναγκαίον όπως η αμοιβή συνδέεται απολύτως με την αξίαν της πληροφορίας και ουχί με τον αριθμόν των πληροφοριών.

β. Η μεθ' εκάστην παροχήν πληροφορίας τινος αμοιβή πρέπει κατ' αρχήν να αποφεύγεται ίνα προληφθῇ η επιπόνησις υπό των πληροφοριοδοτών πληροφοριών προς εδραίωσιν της απαιτήσεως της αμοιβής.

γ. Αι αμοιβαὶ των πληροφοριοδοτών δεν πρέπει να καθίστανται κατ' αρχήν γνωσταὶ διότι τοιούτον τι θα προκαλέσῃ ενδεχομένως την δημιουργίαν ρεύματος πληροφοριοδοτών ενδιαφερομένων δια την λήψιν μεριδίου».

Και συνεχίζει το θαυμάσιο αυτό εγχειρίδιο ἐπὶ 78 σελίδες τις παρόμοιου τύπου «οδηγίες προς χαφιέδες». Νομίζουμε ὅτι δεν υπάρχει καν ἀνάγκη και του πιο στοιχειώδους σχολιασμοῦ. Τονίζουμε και πάλι ὅτι πρέπει να καταργηθῶν ὅλοι αυτοὶ οι μηχανισμοὶ που απορρυθμίζουν το στρατό, τον εκτρέπουν ἀπ' τα βασικά του καθήκοντα, συνθλίβουν την προσωπικότητα του στρατευμένου, καταργοῦν στην πράξη τα συνταγματικά δικαιώματα και τις ελευθερίες του ατόμου.

Εἶναι καιρὸς ν' αλλάξει κάτι σ' αυτό το βασίλειο.

ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ

Η ΧΑΦΙΕΔΙΚΗ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Νά ένα εκπληκτικό έγγραφο του πολεμικού ναυτικού από το αρχείο του ΑΝΤΙ. Οι κύριοι του Δεύτερου Γραφείου, στο έτος 1978 που κοινοποιήθηκε το έγγραφο, αντί να ασχολούνται με τα πλοία, τη διάταξη, τις επικοινωνίες κτλ. του τουρκικού στόλου, ασχολούνται με την κατάπνιξη του... παλαιστινιακού κινήματος! Είναι απίθανη η τύφλωση στην οποία οδηγεί το πνεῦμα υποτέλειας στην πολιτική της Αμερικής (γιατί τα ελληνικά συμφέροντα ἄλλη στάση απαιτοῦν ἐναντι των Παλαιστινίων και ἄλλη επαγρύπνηση) και η σπατάλη φαιάς ουσίας και μέσων για σκοπούς αλλότριους ἀπὸ εκείνους που επιβάλλει το καθήκον της υπηρεσίας.

Ο ελληνικός λαός δεν φτιάχνει στόλο για να κυνηγά τους παλαιστίνιους αλλά να προασπίζει την ακεραιότητά-του.

Βέβαια ο κ. Κονοφάος ἔχει διαφορετική ἀποψη. Ας την παρακολουθήσουμε:

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ/2ον ΕΓ

ΘΕΜΑ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ (ΥΠΟΠΤΑ ΣΚΑΦΗ)

Κατά πληροφορίας αριθμός πλοίων ἔχει ναυλωθῇ ὑπὸ Παλαιστινίων διὰ πραγματοποιήσιν επιθετικῶν επιχειρήσεων ἐναντίον Αιγυπτιακῶν και Ισραηλινῶν στόχων.

3. Τυχόν εντοπισμός ἢ πληροφορία περὶ των ανωτέρω πλοίων δέον ὥπως αναφέρεται προς οικειαν Ν. Διοίκησιν με κοινοποιήσιν ΓΕΝ/2ονΕΓ και ΑΣ διὰ σήματος.

Το Askaniko Θέατρο

Κ. Παλαμά 15,
τέρμα Δροσοπούλου
στάση Κλωναρίδου
Πληροφορίες - κρατήσεις:
22.85.508 - 25.22.121

Αΐθουσα Άλκός
gabriethéâtre

Η ΜΟΙΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ
Τζων Χέρμπερτ
ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΓΙΑ ΘΕΑΤΕΣ
ΚΑΤΩ ΤΩΝ 18 ΧΡΟΝΩΝ

ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΡΤΖΗ - ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΣΤΙΚΑ

η μυρμηγκουπολη

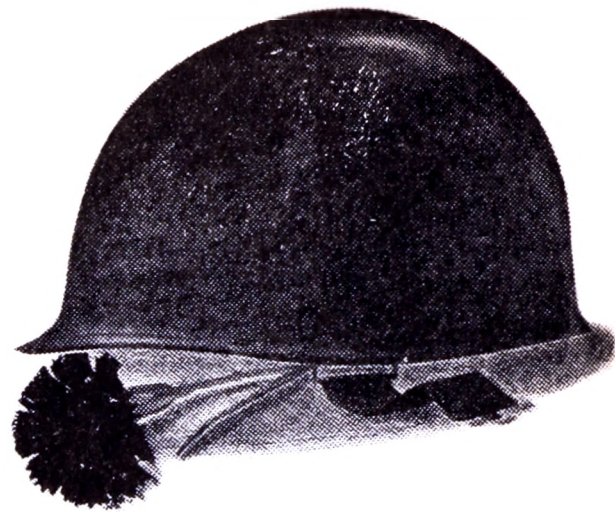
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

Ένα φανταστικό ταξίδι στη μυρμηγκοφωλιά, όπου με τη γλώσσα του παραμυθιού ανακαλύπτουμε την εκπληκτική πραγματικότητα της κοινωνίας των μυρμηγκιών. Πολύχρωμο εικονογραφημένο με φαντασία βιβλίο από δυο νέους Έλληνες συγγραφείς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 17 - ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ. 6448510

Φυτρώνουν γαρίφαλα στις λόγχες;

ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ «ΚΑΨΟΝΙΟΥ»

Ο κ. Αβέρωφ επανειλημμένα είχε τονίσει πως έχει καταργηθεί το «καψόνι» στο στρατό και όσοι στρατιώτες μπορούσαν να διαβάσουν στην «έξοδο» κάποια εφημερίδα κάγχαζαν πικρά με τις δηλώσεις του πρώην υπουργού Αμύνης.

Την αψευδέστερη μαρτυρία για την αλήθεια περί «καψονιού» δίνει η ακόλουθη διαταγή του Αρχηγού Στρατού, αντιστράτηγου κ. Καραγιάννη, που έχει εκδοθεί ήδη περισσότερο από δυο μήνες. Την παραθέτουμε:

1. Παρά της ανωτέρω σχετικής περιήλθεν εις γνώσιν της υπηρεσίας ότι κατώτεροι βαθμοφόροι και ιδία Υπαξιωματικοί και ΔΕΑ υποβάλλουν οπλίτας εις δοκιμασίας (καψόνι) και εις πολλές περιπτώσεις εις ανεπιτρεπτούς σωματικές και ψυχικές τοιαύτας αι οποίαι ουδεμίαν σχέσιν έχουν με την εκπαίδευσιν και την εκτέλεσιν γενικώς της Υπηρεσίας.
2. Επιδίωξις παντός ανωτέρου από του διοικητού μέχρις του τελευταίου βαθμοφόρου πρέπει να είναι η επίτευξις ψυχικής επαφής μετά των κατωτέρων-των και ιδιαιτέρως μετά των κληρωτών, η οποία επιτυγχάνεται δια πατρικής συμπεριφοράς, στοργής και σεβασμού της προσωπικότητας και αποφυγής πάσης ειρωνίας, υβριστικών εκφράσεων και πάσης φύσεως δοκιμασιών.
3. Πάσα αντίθετος προς τα ανωτέρω συμπεριφορά μειώνει την προσωπικότητα και το ηθικόν των οπλιτών, δημιουργεί ψυχικόν χάσμα μεταξύ αυτών και των προϊσταμένων-των και οδηγεί τούτους εις ανεπιτρεπτούς ενεργείας εξικνουμένας ενίοτε μέχρις αποπειρας αυτοκτονίας.
4. Κατόπιν των ανωτέρω καλώ τας Διοικήσεις εις όλην την κλίμακα της ιεραρχίας να επιληφθούν προσωπικώς του σοβαρού τούτου θέματος και να επιβάλλουν αυστηρότατες κυρώσεις εις πάντα παραβάτην και τας τυχόν ευθυνόμενας προϊσταμένας Διοικήσεις τούτων.
5. Το ΓΕΣ θα παρακολουθήσει μετά της επιβαλλομένης προσοχής την πιστήν εφαρμογήν της παρούσης και θα ελέγχει αυστηρώς τας Διοικήσεις εκείνας, αι οποίαι θα ολιγωρήσουν.

Χρειάζονται όμως και ορισμένες παρατηρήσεις. Πριν απ' όλα έπρεπε να πυκνώσουν οι αυτοκτονίες, τα συμπτώματα φυματίωσης, οι περιπτώσεις στρατιωτών που χρειάζονται ψυχική νοσηλεία για να ευαισθητοποιηθεί η ηγεσία του Στρατού; Ή μήπως πράγματι αγνοεί ότι το «καψόνι» μετασχηματίζεται σε δήθεν εκπαιδευτικές δραστηριότητες; Ας ρωτήσει ο κ. Αρχηγός Στρατού για το «κέφι» που δημιουργεί σε πολλούς βαθμοφόρους η περίφημη ΣΩ.ΒΕ. (Σωματική βελτίωση), με τις σαδιστικής επινοήσεως «ασκήσεις» που έχουν ως μόνο στόχο το «σπάσιμο των νεύρων» των στρατευμένων Τα περίφημα «έργα» που προκύπτουν κατευθείαν από θέατρο του παραλόγου. Τις συνεχείς, χωρίς νόημα, σκοπό και συντονισμό ασκήσεις «οπλομαχίας», τις «πλάκες», τις φωνές που υφίστανται οι απλοί στρατιώτες. Είναι καιρός ν' αλλάξουν όλα αυτά, και η διοίκηση ξέρει όταν θέλει και να μπορεί να επιβάλλει μια νέα αντίληψη.

Η διαταγή πάντως του κ. Καραγιάννη είναι θετική στο σύνολό-της και πρέπει να υλοποιηθεί σε όλες τις μονάδες.

Η ΣΧΕΣΗ της νέας εξουσίας με τις Ένοπλες Δυνάμεις αποτελεί, αντικειμενικά, ένα από τα καίρια σημεία τριβής, δοκιμασίας και επαλήθευσης των εξαγγελιών της Αλλαγής. Το αναντίρρητο αυτό γεγονός έρχεται άλλωστε να το επικυρώσει με τον σαφέστερο τρόπο η ανάληψη του υπουργείου Εθνικής Αμύνης από τον ίδιο τον πρωθυπουργό κ. Ανδρέα Παπανδρέου.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ που εκφωνήθηκαν στη διάρκεια της παράδοσης του υπουργείου από τον κ. Αβέρωφ στον κ. Παπανδρέου δεν φανέρωσαν βέβαια το μέγεθος της μεταβολής. Ο κ. Αβέρωφ επιχείρησε (φτωχά) να «σπεκουλάρει» λέγοντας στον κ. Παπανδρέου ότι «*χαίρεται που θα ακολουθηθεί η ίδια πολιτική στις Ένοπλες Δυνάμεις*», ενώ ο κ. Παπανδρέου στην πρώτη-του δήλωση ζήτησε από το Στρατό να παραμείνει «*μακριά απ' την πολιτική*», μια προτροπή που είναι βέβαια αυτόχρημα πολιτική και, όχι παράδοξα, όντως παρόμοια με τις παλιότερες σχετικές προτροπές του κ. Αβέρωφ.

Η κληρονομιά της Εφταετίας

ΒΕΒΑΙΑ, το οποιοδήποτε εγχείρημα που θα προσπαθούσε να μεταβάλει το ισχύον καθεστώς του Στρατού προς οποιαδήποτε κατεύθυνση θα συναντούσε εξαιρετικές δυσκολίες. Γιατί, κύριο γνώρισμα των θεσμοθετημένων λειτουργιών του Στρατού είναι η αυτόνομη δόμησή-του από την υπόλοιπη κοινωνική οργάνωση και την πολιτική εξουσία, υπό της οποίας τον έλεγχο υποτίθεται ότι τελεί.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για μοναδικό παράδειγμα Στρατού ευρωπαϊκής χώρας (εκτός του ισπανικού και τουρκικού) όπου έχει θεσμοποιηθεί η «αυτοδιοίκηση» των Ενόπλων Δυνάμεων, μια σχέση παραλληλίας προς την εκάστοτε πολιτική εξουσία.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, για παράδειγμα, από την εικόνα που καλλιέργησε συστηματικά ο κ. Αβέρωφ, η δομή του Στρατού έχει μια εξαιρετική — και πολιτικά σημαντική — λειτουργική αυτονομία. Η εκάστοτε επιβολή της πολιτικής εξουσίας στο Στρατό δημιουργείται με τη μέθοδο είτε του συμψηφισμού συμφερόντων, είτε, όπως στην περίπτωση του κ. Αβέρωφ, με την παρεμβολή «φίλων» προσώπων στην ηγετική πυραμίδα, που, υποτίθεται, εξασφαλίζει και την «προς τα κάτω» διάχυσή-της.

ΑΝΑΦΕΡΟΥΜΕ χαρακτηριστικά ορισμένες — ακραίες βέβαια — σχετικές αποδείξεις:

● Ο υπουργός Εθν. Αμύνης (δηλαδή ο φορέας της πολιτικής εξουσίας) ασκεί τη διοίκησή-του όχι απευθείας αλλά δια των Αρχηγών των Γενικών Επιτελείων. Τυπικά, ο υπουργός Εθνικής Αμύνης, ακόμα και για να μεταθέσει ένα στρατιώτη απ' τη μια μονάδα στην άλλη, πρέπει να απευθυνθεί στον αρχηγό

του Επιτελείου ο οποίος έχει το δικαίωμα να αρνηθεί... Γενικά, νόμιμες διαταγές προς στρατιωτικούς μπορούν να εκδίδουν μόνο οι αρχηγοί των Επιτελείων για παράδειγμα, αν στασιάσει μια μονάδα μόνο ο αρχηγός του Επιτελείου μπορεί να στείλει τμήματα εναντίον-της, ενώ ο υπουργός δεν έχει ανάλογη δυνατότητα... Τέλος, εκτός από το Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Αμύνης (ΑΣΕΑ), που έχει βασικά πολιτική σύνθεση, με συμμετοχή του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ, όλα τα άλλα διοικητικά όργανα είναι αμιγώς στρατιωτικά, απ' όπου ελέγχεται και κατευθύνεται η οργάνωση, εκπαίδευση κτλ. του στρατεύματος, το κύκλωμα προαγωγών, μεταθέσεων, αποστρατειών, στεγανοποιώντας όλους αυτούς τους τομείς από κάθε πολιτική παρέμβαση*.

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά, λοιπόν, η νέα πολιτική εξουσία είναι ένα «ημίψηλο» πάνω σε μια στολή, ένα «καπέλο», δηλαδή, με ό,τι η έννοια συνεπάγεται. Αν η νέα εξουσία λοιπόν θέλει να ουσιαστικοποιήσει τον έλεγχο επί του Στρατού, οφείλει να προχωρήσει σε θεσμικές αλλαγές επί της οργάνωσης των Ενόπλων Δυνάμεων, αλλιώς οι αλλαγές της κορυφής δεν θα αποτελούν παρά μια συμβατική χειρονομία χωρίς προεκτάσεις ουσίας. Εδώ όμως αρχίζουν και τα προβλήματα.

Εκδημοκρατισμός και «αξιόμαχο»

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ της νέας πολιτικής εξουσίας στο Στρατό είναι υποχρεωμένη να κινηθεί προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού, δηλαδή της εναρμόνισης των Ενόπλων Δυνάμεων προς το καθεστώς που ισχύει συνταγματικά για το σύνολο των δημοσίων υπηρεσιών.

ΕΙΝΑΙ λογικό και αναμενόμενο, βέβαια, ότι ο εκδημοκρατισμός δεν μπορεί να συνδέεται με ένα «κυνήγι κεφαλών» αξιωματικών που υπηρέτησαν τη χούντα αλλά έμπρακτα απέδειξαν ότι και αποσυνδέθηκαν από τα χουντικά κυκλώματα και νομιμόφρονα ασκούν τα καθήκοντά-τους. Η κάθαρση στο σώμα των αξιωματικών οφείλει να συνδεθεί με το άνοιγμα του Φακέλου της Κύπρου, με τους ενεργούς και αμετανόητους χουντικούς πυρήνες, με εκείνους δηλαδή που το ίδιο το σώμα των αξιωματικών θέλει να αποβάλει ούτως ή άλλως από τους κόλπους-του.

Η ΑΝΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ ήδη απόφαση — ύστερα από σύμφωνη γνώμη των κ.κ. Παπανδρέου και Κυπριανού — για το άνοιγμα του «Φακέλου Κύπρου» αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

ΚΥΡΙΩΣ το πρόβλημα του εκδημοκρατισμού πρέπει να αντιμετωπιστεί στη δομική-του διάσταση: Οι Ένοπλες Δυνάμεις οφείλουν να γίνουν οργανικό τμήμα της ελληνικής πολιτείας, να αποστεγανοποιηθούν, να αλλάξει το πνεύμα της λειτουργίας-τους, να μεταβληθεί ριζικά η λειτουργία-τους από μηχανισμό που προσανατολίζεται ισότιμα στην άμυνα των συνόρων και την εσωτερική καταστολή στο σώμα των ένστοπων πολιτών που προασπίζουν την ακεραιότητα και ανεξαρτησία της πατρίδας-τους. Χρειάζεται λοιπόν μια δέσμη μέτρων με εσωτερική συνοχή, συνέπεια, και προπαντός αταλάντευτη επιμονή στη γρήγορη και χωρίς ανασχές εφαρμογή-τους.

ΠΡΙΝ απ' όλα χρειάζεται ριζική ανασκευή του νόμου 660/77 που καθορίζει τα της προηγούμενης οργάνωσης και λειτουργίας των Ενόπλων Δυνάμεων. Χρειάζεται παράλληλα, με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 68 §2 του Συντάγματος, να συγκροτηθεί εξεταστική επιτροπή της Βουλής για θέματα Αμύνης. Χρειάζεται να καθιερωθεί η άμεση αναφορά της στρατιωτικής πυραμίδας στην πολιτική εξουσία, όπως για παράδειγμα στη Δυτ. Γερμανία, όπου ο υπουργός Αμύνης διοικεί τις Ένο-

ΠΟΙΟΣ ΦΤΑΙΕΙ ΓΙ' ΑΥΤΟ;

Το ότι το μέχρι τώρα πνεύμα του στρατού απέβλεπε σε μια εξουθένωση των στρατευμένων είναι γεγονός, το αμφισβητεί ίσως μόνο ο κ. Αβέρωφ. Αλλά και το ότι το τέτοιο καθεστώς του στρατού γινόταν προαγωγός κάθε αντικοινωνικής συμπεριφοράς, αυτό το λέγαν μόνοι οι «κακοί». Που όμως, είχαν τόσο συντριπτικές ενδείξεις και αποδείξεις ώστε να δικαιώνονται συνεχώς απ' τα πράγματα. Ποιά μεγαλύτερη απόδειξη άλλωστε από το «δοκίμιο για χαφιέδες», που παραθέτουμε σε διπλανή στήλη, όπου αποδειχνεται διάφανα η αλλοίωση του φρονήματος και της προσωπικότητας των νέων με σκοπό τη μετατροπή-τους σε πληροφοριοδότες...

Φταίει λοιπόν η «κοινωνία» για το «κατάντημα» ορισμένων νέων, ή μήπως το ίδιο το σύστημα, με επικεφαλής το στρατιωτικό μηχανισμό γεννά αντιδράσεις που οδηγούν τους νέους στα αδιέξοδα;

Παραθέτουμε μια μικρή ανθολογία από τον τοίχο της Ν.Α. σκοπιάς του κέντρου κατατάξεως της Καλαμάτας. Δεν χρειάζονται μάλλον σχόλια. Αξίζει να σημειωθεί πως πολλά από τα γραφτά στη σκοπιά ήταν σε αγγλικά σε στυλ Freek-out.

- η ζωή-μας συννεφιάζει αλλά όχι για πολύ, μετά τη συννεφιά έχει πάντα καλό καιρό...
- ζήτω η λούφα, 60 μέρες φαντάρος, 2 φορές σκοπιά, στ' αρχίδια-σας όλα...
- πάρτε τρελόχαρτο με λίγη ψυχή, δεν είναι δύσκολο, δεν είναι να καθόσαστε...
- γράψε και συ κάτι για την μουρλή σκοπιά...
- γεια-σου μακαρίτισσα JOPLIN όπου κι αν υπάρχουν...
- με την αύριο των φώτων ξεκινήσαμε για τα μέρη που δεν υπάρχουν καθημερινές και σχόλες...
- εμείς διαβάζουμε την ιστορία του κόσμου σε μικρά ονόματα...
- πουτάνα Καλαμάτα εσύ μας τρως τα νιάτα...
- 144 προς 145 (σ.σ. εννοείται «σειρά» από «σειρά») νέοι βοηθήστε και σεις στον αγώνα υπέρ των ναρκωτικών, βοηθήστε στην εξάπλωσή-τους...
- η τελευταία-μου σκοπιά στην Καλαμάτα, πόσες με περιμένουν ακόμα άραγε;
- πουτάνα σκοπιά με έπηξες στη μαλακία.
- μη στρατιωτικοποιείσθε, τα «σειρά, νέος, κογκολέζος, ποντικαράδες, ψάρι, θα πήξεις» εξυπηρετούν αυτούς που θέλουν να πηδάνε τα παιδιά στον στρατό... γι' αυτό μην τους διαιωνίζεις εσύ να πετύχουν τα «ορισμένα συμφέροντα».
- σήμερα φύλαξα σκοπιά 13 ώρες.
- προσέχετε, στον 3ο λόχο οι νέοι υπαξιωματικοί θα γαμήσουνε...
- 1, 2, 3, 4... 50 μέρες, τόσες αφαιρέθηκαν από τη ζωή-μου.
- έξω βρέχει, η ώρα δεν περνά, αλλά, ο χρόνος γυρίζει...
- φίλε-μου σου εύχομαι να μην φυλάξεις εδώ 6 ώρες συνέχεια.

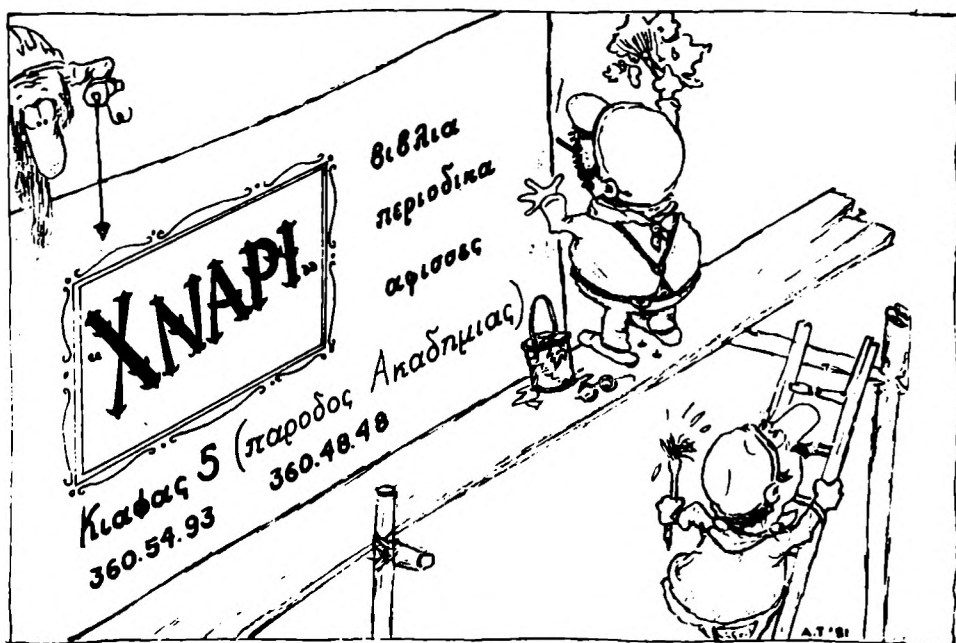
* Αναλυτικότερα για όλα τα σχετικά βλέπε σε τεκμηριωμένο άρθρο του Πάνου Λουκάκου στα «Σύγχρονα Θέματα», τχ. 9.

**νηπιαγωγείο
το αστεράκι**

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί το νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για το παιδί.
- Έλστε να γνωριστούμε και να συζητήσουμε για το παιδί σας.

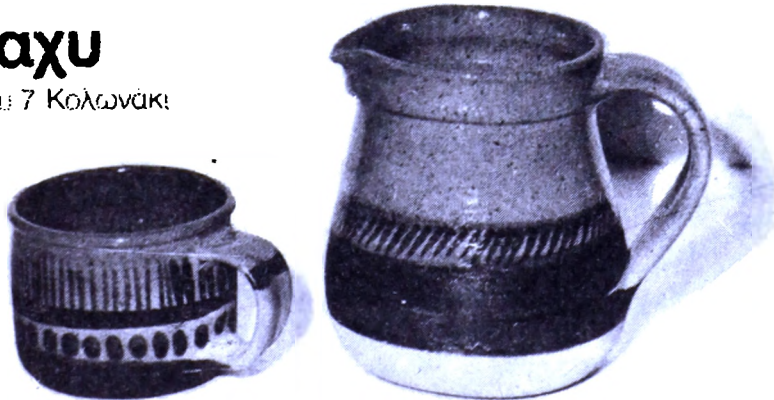
Γκόλφω Π. Εύθυμιου
Βαλαμώνας 4 και Ασκληπιοῦ τηλ. 6447830 – 3635419.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΣΤΑΧΥ
Ξάνθου 7 Κολωνάκι

πλες Δυνάμεις «ιδίω ονόματι» και έχει απόλυτη «στρατιωτική εξουσία».

ΕΙΝΑΙ επιβεβλημένο επίσης να υπάρξει μια «ηθική ανανέωση» στην ηγεσία και στη σύνολη λειτουργία του υπουργείου Εθνικής Αμύνης. Ο στρατός πολύ υπέφερε και πολύ διαβρώθηκε από κλίκες και συναλλαγή, από αλληλοϋπονομεύσεις και δικτυώσεις. Μια αντικειμενικότητα στη λειτουργία του διοικητικού σκέλους — βασική εξαγγελία άλλωστε του ΠΑΣΟΚ — είναι επιτακτική ανάγκη για τις Ένοπλες Δυνάμεις.

ΑΜΕΣΗ παρέμβαση χρειάζεται επίσης στη λειτουργία και το «πνεύμα» των παραγωγικών σχολών, μονίμων και εφέδρων αξιωματικών. Χρειάζεται αναπροσανατολισμός των μη στρατιωτικών μαθημάτων, επιβάλλεται οι νέοι αξιωματικοί να διαπαιδαγωγούνται όπως αρμόζει σε υπεύθυνους πολίτες, δηλαδή ελεύθερα και δημοκρατικά.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ χρειάζεται η χωρίς περιορισμούς και συμβιβασμούς κατάργηση των φακέλων και της χαφιέδικης λειτουργίας του 2ου Γραφείου, σε συνδυασμό μάλιστα με τη διαμόρφωση νέου περιεχόμενου λειτουργίας του 7ου επιτελικού (υπεύθυνου για θέματα εκδόσεων, «ψυχολογικού πολέμου», Ε.Η.Δ. κτλ.), του ιδεολογικού δηλαδή επιτελείου του αντικομμουνισμού και της εθνικοφροσύνης.

ΕΙΝΑΙ ανάγκη, τέλος, η αλλαγή του κανονισμού 20-1, που θεσμοποιεί την αντιδημοκρατική λειτουργία του Στρατού στην καθημερινή πρακτική της ζωής στο στρατόνα. Χρειάζεται να διαφυλαχτούν η αξιοπρέπεια, τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των στρατευμένων πολιτών, που σήμερα, πρακτικά, μόλις διαβαίνουν την πύλη του στρατοπέδου στερούνται βασικά συνταγματικά δικαιώματα, χάρη στις υπερεξουσίες του στρατιωτικού κανονισμού.

ΕΙΝΑΙ βέβαια αυτονόητο ότι αν επιχειρηθούν όλα αυτά θα συναντήσουν και αντιδράσεις και αντιστάσεις. Θα επιχειρηθεί, με βάση έναν συντεχνιασμό και τις επιβιώσεις μιας αντιδραστικής νοοτροπίας, η διάχυση κλίματος ανασφάλειας, απειλών και κινδυνολογικής υστερίας, που ενδέχεται να στεγαστεί πολιτικά από τη «Νέα Δημοκρατία» ή ένα κομμάτι-της.

Η ΝΕΑ κυβέρνηση και οι άλλες δημοκρατικές δυνάμεις δεν πρέπει να διστάσουν να επιβάλουν και να απαιτήσουν την άμεση εφαρμογή των προηγούμενων, που στοιχειοθετούν άλλωστε και το *minimum* των μέτρων για ένα πρώτο βήμα στον εκδημοκρατισμό του Στρατού.

ΤΑ ΜΕΤΡΑ αυτά άλλωστε είναι στην ουσία εκείνα που θα πολλαπλασιάσουν και θα βελτιώσουν το περίφημο «αξιόμαχο» του Στρατού. Κακώς ίσως με τέτοια κατηγορηματικότητα ο κ. Παπανδρέου επαινεσε το έργο που συντελέστηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις. Γιατί με τα οικονομικά μέσα που διετεθήσαν και καλύτερες επιλογές μπορούσαν να γίνουν και καλύτερη αξιοποίηση του μάχιμου δυναμικού. Η ρουτίνα και η ευθυνοφοβία, το «έργο βιτρίνας» που χαρακτηρίζει όλη τη δημόσια διοίκηση, δεν είναι άγνωστα και στο Στρατό. Το αντίθετο μάλιστα. Το έργο του εκδημοκρατισμού λοιπόν είναι η βασική προϋπόθεση της βελτίωσης του «αξιόμαχου», που αποτελεί, σε τελευταία ανάλυση, τον κύριο σκοπό «έργου» του στρατεύματος.

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ λοιπόν να υπάρξει ούτε δισταγμός, ούτε αναβολή. Κάθε καθυστέρηση θα αποδειχτεί ανασχετικός παράγοντας κάθε επιλογής για το Στρατό. Και όσα υπάρχουν και όσα έρχονται, δεν επιτρέπουν ούτε την επανάπαυση, ούτε την παθητική προσαρμογή.

ΔΕΝ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ βέβαια να ανθίσουν γαρίφαλα στις λόγχες. Θέλουμε όμως να διασφαλιστεί ότι θα είναι αιχμηρές μόνο για το σκοπό που η Δημοκρατία τις έταξε και θέλουμε να μην μπορεί κανείς να καθήσει πάνω-τους.

ΑΥΤΑ είναι και τα πιο πολλά από τα λίγα που απαιτεί η στιγμή

ΗΠΑ: Κάποιες αφυπνίσεις

Το «νέο πρόσωπο της Αμερικής» που προσπαθεί να οικοδομήσει η κυβέρνηση Ρήγκαν δεν χαρακτηρίζεται μόνο από την επανεμφάνιση του милитарισμού και από την προσπάθεια ανάκτησης της επιρροής στις ευαίσθητες περιοχές του πλανήτη (Ελ Σαλβαντόρ, Μ. Ανατολή κτλ.). Συνοδεύεται από μία παράλληλη πολιτική στο εσωτερικό μέτωπο, που εκφράζεται από την υιοθέτηση του σκληρού μονιταρισμού, τις περικοπές των δημοσίων δαπανών, ιδιαίτερα των υπηρεσιών Προνοίας, και τη σιωπηλή κατάργηση των αντι-τράστ νόμων, που οδηγεί σε μια χωρίς προηγούμενο εξαγορά μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων για τη δημιουργία «υπεργιγαντιαίων» ολιγοπώλων. Κοινωνική προϋπόθεση αυτής της καπιταλιστικής αναδιοργάνωσης είναι ο περιορισμός και των στοιχειωδών συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και η καλλιέργεια ενός γενικότερου κλίματος υποταγής στο κράτος, μέσα στο οποίο ευδοκίμουν εύκολα τα άνθη του ρατσισμού, της θεοκρατίας και του συλλογικού χαφιεδισμού.

Η ωμή αντιμετώπιση που δοκίμασαν οι ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας κατά την απεργία-τους τον περασμένο Ιούλη στάθηκε μια απτή εκδήλωση για το πώς ο Λευκός Οίκος αντιλαμβάνεται τη ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Οι φυλακίσεις των απεργιακών ηγετών και οι οριστικές απολύσεις όσων συμμετείχαν σκόπευαν ν' αποτελέσουν «ένα σκληρό μάθημα παραδειγματισμού» σ' όσους αποτολμήσουν στο μέλλον να αμφισβητήσουν την πορεία, που χαράζει ο Ρήγκαν και οι στενοί-του συνεργάτες — το λεγόμενο «Συμβούλιο της κουζίνας» (kitchen's cabinet) όπου συμμετέχουν διαλεχτοί τοποτηρητές του Πενταγώνου και μερικών μεγάλων εταιρειών.

Από την άλλη μεριά, η εκστρατεία εναντίον των «άσεμνων και αντιχριστιανικών

βιβλίων», που έχουν κηρύξει τα ποικιλώνυμα εκκλησιαστικά λόμπυ των ΗΠΑ, σηματοδοτεί την ιδεολογία του επερχόμενου σκοταδισμού και προϊδεάζει, φυσικά, για τα χειρότερα — όπως, για παράδειγμα, εκείνο τον αλήστου μνήμης νόμο του Λυντς.

Η θρησκευτική οργάνωση «Ηθική Πλειοψηφία» που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προεκλογική εκστρατεία του Ρήγκαν, έχει ήδη ξεκινήσει καμπάνια απαγόρευσης από τα σχολεία και τις δημόσιες βιβλιοθήκες όσων βιβλίων στρέφονται «εναντίον της οικογένειας, του Θεού και της Βίβλου» και ζητά την καθιέρωση ενός Index Prohibitorum, κατά τα πρότυπα της Παπικής Έδρας τον Μεσαίωνα. Υποψήφιοι συγγραφείς που θα προγραφούν φέρονται οι Φώκνερ, Χένρυ και Άρθουρ Μίλλερ, Χέμινγουαϊ, Τ. Ουίλλιαμς, Β. Γουλφ, Τζων Μίλτον, Χάξλεϋ, ακόμα και ο Σαίξπηρ για τα περισσότερα έργα-του.

Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα πολιτικής και πνευματικής ασφυξίας η διαδήλωση 300.000 εργαζομένων, που πραγματοποιήθηκε στις 20 Σεπτέμβρη μπροστά στο Καπιτώλιο της Ουάσιγκτον, πρέπει να ερμηνευτεί σαν η πιθανή απαρχή ενός ευρύτερου κινήματος εναντίωσης στο «ρηγκανικό κράτος». Η διαδήλωση είχε οργανωθεί από τις δυο μεγάλες ενοποιημένες εργατικές ομοσπονδίες, την Αμερικανική Ομοσπονδία Εργασίας (AFL) και το Κογκρέσο Βιομηχανικών Οργανώσεων (CIO), που πρόσφατα δείχνουν να επαναδραστηριοποιούνται για τη διατήρηση των επαπειλούμενων κατακτήσεων των εργαζομένων. Παρ' όλο που η αμερικάνικη συνδικαλιστική ηγεσία έχει επισύρει και έχει αφήσει αναπάντητες πολλές κατηγορίες εκμαυλισμού και ύποπτων πολιτικών παιχνιδιών, φαίνεται ότι προς το παρόν τουλάχιστον οι υφιστάμενες οργανώσεις θα αποτελέσουν το πλαίσιο διοχέτευσης της εργατικής διαμαρτυρίας. Αρκετοί μιλούν για σύσφιξη των σχέσεων των συνδικάτων με το Δημοκρατικό Κόμμα, άλλοι υποστηρίζουν τη «ρευστή προτίμηση» στα δύο κόμματα ανάλογα με το ποιο είναι διατεθειμένο να ικανοποιεί τα αιτήματά τους, ενώ τέλος μερικοί τολμηρότεροι συνδικαλιστές προπαγανδίζουν τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου «Εργατικού Κόμματος» κατά τα βρετανικά πρότυπα. Με τους τελευταίους συμφωνούν και οι διάφορες τάσεις της αμερικάνικης Νέας Αριστεράς, που έχει αρχίσει κι αυτή να βγαίνει από το περιθώριο των Πανεπιστημιακών Κοινοτήτων και να θυμάται τις παλιές καλές μέρες των αντιπολεμικών διαδηλώσεων για το Βιετνάμ.

Το Σάββατο 20 Σεπτέμβρη αποκλήθηκε «Μέρα Αλληλεγγύης», δείχνοντας έτσι τη γενικότερη αξία του μηνύματος των αγώνων της Πολωνικής εργατικής τάξης και αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα την υποκρισία του Ρήγκαν, που χρησιμοποιεί το Πο-

λωνικό ζήτημα μόνο σαν χαρτί στο τραπέζι σχεδιασμού των νέων εξοπλισμών.

Στη διαδήλωση της Ουάσιγκτον — τη μεγαλύτερη που έγινε στις ΗΠΑ από την εποχή του 1970 — βρέθηκαν μαζί διάφορα στρώματα της αμερικανικής κοινωνίας, που τα ιδιαίτερα συμφέροντά-τους απέχουν αρκετά από το να ταυτίζονται, δοκιμάζονται όμως εξίσου από το σημερινό καθεστώς. Οι εργάτες στις αυτοκινητοβιομηχανίες του Ντητρόιτ, οι οικοδόμοι και οι ανθρακωρύχοι, ανακατεύτηκαν με φοιτητές, οικολόγους, οργανώσεις καταναλωτών και αντι-πυρηνικούς διαδηλωτές, λησμονώντας τις διαφορές-τους, που στο παρελθόν είχαν πάρει ακόμα και τη μορφή οδομαχιών.

Είναι βέβαια αρκετά πρώιμο να μιλήσει κανείς για διαδικασίες διαμόρφωσης ενός κοινωνικού μπλοκ που θα απειλήσει τη σημερινή δομή πραγμάτων στις ΗΠΑ. Σίγουρα όμως η ύπαρξη αυτών των αντιστάσεων, με τις δεδομένες αντιφάσεις-τους, μπορεί να δυσκολέψει αυτή την περίφημη «επανάκτηση της αμερικάνικης υπεροχής». Αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στα γουέστερν, οι «ινδιάνοι των πόλεων» μπορούν καμιά φορά να τρομάξουν τον σερίφη.

ΒΟΡΕΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ: Μετά τις απεργίες πείνας

Όταν στις 26 Σεπτέμβρη ανακοινώθηκε η διακοπή της απεργίας πείνας των Ιρλανδών αγωνιστών στις φυλακές Μαιτζ μερικοί πολιτικοί παρατηρητές βιάστηκαν να την χαρακτηρίσουν σαν την αρχή της κατάρρευσης του «ρεπουμπλικάνικου μετώπου». Δίγες μέρες όμως αργότερα προσπαθούσαν να κρύψουν τη δυσφορία-τους, όταν ο νέος υπουργός Β. Ιρλανδίας Τζιμ Πράιερ ανακοίνωσε την ικανοποίηση αρκετών από τα αιτήματα των απεργών, και δεν κατάφεραν να συγκρατήσουν την οργή-τους όταν ο IRA «ξαναχτύπησε» στην καρδιά του Λονδίνου στις 10 Οκτώβρη.

Η συνολική ρύθμιση του ζητήματος έσωσε βέβαια τα προσχήματα για τη βρετανική κυβέρνηση εμφανίζοντας τους απεργούς να υποχωρούν πρώτοι, αλλά παρέμεινε διάφανη η αγωνία-της να καθυστερήσει την αναστατωμένη κοινή γνώμη και να περιορίσει την ταπείνωση των στρατευμάτων-της σ' έναν «πόλεμο που δεν θα κερδίσουν ποτέ». Όπως είναι γνωστό, από τον Απρίλιο μέχρι σήμερα δέκα μέλη του IRA ή του INLA πέθαναν στις φυλακές Μαιτζ διεκδικώντας να αναγνωριστούν σαν πολιτικοί κρατούμενοι, με αιτήματα να μην φορούν τη στολή του ποινικού καταδίκου, να οργανώνουν μόνοι την εργασία-τους, να μειώνεται σταδιακά ο χρόνος ποινής-τους, να επικοινωνούν ελεύθερα με τους συγκρατούμενους-τους και να δέχονται από ένα δέμα, γράμμα και επισκε-

πτήριο την εβδομάδα. Στην πραγματικότητα τα αιτήματα αυτά αποτελούν επιστροφή στο καθεστώς ειδικής μεταχείρισης, που είχε δεχτεί το 1973 ο τότε υπουργός Β. Ιρλανδίας στην κυβέρνηση Χηθ, Ουίλιαμ Ουάιτλω (σημερινός υπουργός Εσωτερικών της Θάτσερ, που ανήκει στη μετριοπαθή πτέρυγα του Συντηρητικού Κόμματος), σαν «αντιστάθμισμα» στην παραπομπή των μελών του IPA στα ειδικά δικαστήρια Ντίπλοκ, όπου δικάζονταν χωρίς ενόρκους, με ανώνυμες καταθέσεις και χωρίς δικαίωμα έφεσης. Το καθεστώς αυτό ανατράπηκε το 1976 από τον Εργατικό υπουργό Μέρλυν Ρέες, όταν η τότε κυβέρνηση Κάλλαχαν έκανε το «κλασικό βρετανικό σφάλμα» να αντιμετωπίσει ένα εθνικό και πολιτικό ζήτημα σαν πρόβλημα «νόμου και τάξεως».

Ήδη έχει αναγνωριστεί πάλι το δικαίωμα των μελών του IPA να φορούν τα δικά τους ρούχα, να επικοινωνούν ελεύθερα με τους συγκρατούμενους-τους της ίδιας πτέρυγας, και δηλώθηκε ότι εξετάζεται ακόμα το θέμα της εργασίας, της μερικής απασχόλησης και της επικοινωνίας με έξω. Τα δικαιώματα αυτά παραχωρήθηκαν σε όλους τους φυλακισμένους της Βόρειας Ιρλανδίας για να αμβλυνθεί η εντύπωση της υποχώρησης, αλλά αυτό δεν εμπόδισε τον αρχηγό της παραστρατιωτικής οργάνωσης των «Ενωτικών» της προτεσταντικής κοινότητας, Ίαν Παίησλυ, να κατηγορήσει τον Πράιор ότι «ξεπουλήθηκε στον IPA» και να απειλήσει ότι θα συνεχίσει την ένοπλη τρομοκρατία-του εναντίον των καθολικών Ιρλανδών.

Προβλήματα φαίνεται πάντως ότι δημιουργήθηκαν και στις γραμμές του IPA και της πολιτικής-του πτέρυγας Σινν Φάιν, επειδή στην απόφαση των απεργών πείνας έπαιξαν καθοριστικό ρόλο οι πιέσεις των συγγενών-τους και αξιωματούχοι της καθολικής εκκλησίας, που από καιρό τώρα προσπαθούν να εξουδετερώσουν την αυξημένη επιρροή του IPA στην Β. Ιρλανδία. Σήμερα είναι αναμφισβήτητο, ότι μετὰ τις ηρωικές αυτοθυσίες των φυλακισμένων του Μαϊνζ το ιρλανδικό ζήτημα έχει κερδίσει συντριπτικά μεγαλύτερη απήχηση, υποστήριξη και επιτακτικότητα απ' ό,τι τον προηγούμενο χρόνο, πράγμα που βάζει και νέα πιο πολύπλοκα καθήκοντα στην μαχητική-του πρωτοπορία, τον Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό. Όπως είχαμε γράψει και άλλη φορά (βλ. ΑΝΤΙ ΤΙΧ. 178, «Με σφαίρες ή με ψήφους;»), μέσα στον IPA, το Σινν Φάιν και το κίνημα συμπαράστασης που τους περιβάλλει έχουν διαμορφωθεί δύο βασικές τάσεις: η μία που θεωρεί ότι ο μόνος δρόμος για το διώξιμο των Βρετανών περνά από το αντάρτικο πόλεων, εναντίον του αγγλικού κράτους, και η άλλη που πιστεύει ότι βασική συνιστώσα του αγώνα πρέπει να είναι οι μαζικές διαδηλώσεις της καθολικής κοινότητας, η χρησιμοποίηση όλων των προσφερόμενων πολιτικών μέσων και η ενεργοποίηση της βρετανικής, αμερικάνικης αλλά και γενικότερα της παγκόσμιας κοινής γνώμης εναντίον του αποικιοκρατικού καθεστώτος της Βόρειας Ιρλανδίας. Η

πρόσφατη απόφαση του Συνεδρίου του Εργατικού Κόμματος Βρετανίας για βαθμιαία αποχώρηση του Στρατού, μια παλιότερη δήλωση του πρώην πρωθυπουργού Κάλλαχαν για την ανάγκη ανεξαρτητοποίησης της Β. Ιρλανδίας και η συνεχής δραστηριότητα της κυβέρνησης του Δουβλίνου για μεταβατικές ρυθμίσεις με το Λονδίνο που θα τείνουν στην απο-αποικιοποίηση, κάνουν τη δεύτερη τάση να θεωρεί εφικτή μια λύση «τύπου Ροδεσίας», χωρίς την ανάγκη να οδηγηθούν τα πράγματα σε μετωπική ένοπλη αναμέτρηση.

Αντίθετα, η δυναμική τάση του IPA, που είχε μάλιστα αντιταχθεί στην υποψηφιότητα του Μπόμπυ Σαντς γιατί θεωρούσε ότι τέτοιου είδους τακτικές δεν ξεφεύγουν από τα όρια που ανέχεται το Ουεστμίνστερ, συνεχίζει τις βομβιστικές επιθέσεις. Η τελευταία έκρηξη στο Τσέλσου του Λονδίνου ήταν προφανώς μια υπενθύμιση της αποφασιστικότητας αυτής της πτέρυγας του IPA και σκόπευε, μεταξύ των άλλων, να ανακόψει και μια διαρροή των πιο ακραίων μελών-του προς τον Ιρλανδικό Εθνικό Απελευθερωτικό Στρατό (INLA), που θεωρείται πιο ασυμβίβαστος στο ζήτημα της ένοπλης πάλης.

Αυτό που δεν φαίνεται πάντως να μείτρησε στην επανάληψη της «ασυμβίβαστης τακτικής» ήταν η ανάγκη να διαφυλαχτεί η καταχτημένη σήμερα αγωνιστική συσπείρωση των καθολικών Ιρλανδών, γύρω από στόχους πολύ πιο ριζοσπαστικούς από παλιότερα. Αν ο IPA ταυτιστεί ξανά με το πρότυπο της μεμονωμένης βίαιης δράσης, είναι πιθανό η καθολική εκκλησία και οι συντηρητικοί πολιτικοί να του αφαιρέσουν τη σημερινή επιρροή, όπως είχε συμβεί και παλιότερα. Και τότε τα πράγματα θα γίνουν ακόμα πιο δύσκολα.

ΕΣΣΔ: Δημοσκοπήσεις

Όπως είχε συμβεί παλιότερα με τη διαφήμιση, ο Σοβιετικός Τύπος είχε μέχρι σήμερα αποκηρύξει τις συστηματικές αναλύσεις της κοινής γνώμης με τη μέθοδο των δημοσκοπήσεων. Τα γκάλλοπ παρουσιάζονταν συλλήβδην — αν και όχι άδικα μερικές φορές — σαν καλοσχεδιασμένα μέσα χειραγώγησης των μαζών από τα συγκροτήματα των μεγάλων εφημερίδων και είχαν καταχωρηθεί στα «όπλα που χρησιμοποιεί ο αντίπαλος» για τη διαμόρφωση των όρων της πολιτικής και ιδεολογικής του επικυριαρχίας. Η ίδια η κοινωνιολογία είχε εξοβελιστεί από την ακαδημαϊκή κοινότητα σαν «αστική επιστήμη» και η ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων φρόντιζε μόνο να ευθυγραμμίζεται πάντα — ι-

δίως μάλιστα κατά τη σταλινική περίοδο — με τα εγχειρίδια της Ακαδημίας Επιστημών.

Φαίνεται όμως ότι η χωρίς προηγούμενο εξέγερση της Πολωνικής εργατικής τάξης έχει θορυβήσει τους ιθύνοντες της ΕΣΣΔ και των άλλων ανατολικών χωρών σε βαθμό πολύ μεγαλύτερο απ' αυτόν που αποκαλύπτουν οι επιθέσεις-τους εναντίον της Αλληλεγγύης. Στην προσπάθειά-τους να μάθουν κατά πόσο η δυσαρέσκεια των μαζών στις δικές-τους χώρες εγκυμονεί παρόμοιες εξελίξεις, η μέθοδος των δημοσκοπήσεων εμφανίζεται να προτιμάται σαν πιο αξιόπιστη από τις κωδικοποιημένες «αρχές». Σε πρόσφατο άρθρο στην «Πράβδα» ο Ρ. Σαράφωβ γράφει τα εξής:

«Οι δημοσκοπήσεις... είναι ένα ευαίσθητο βαρόμετρο, του οποίου οι ενδείξεις, αν αναλυθούν σωστά, μπορούν να μας αποκαλύψουν βαθιές κοινωνικές διαδικασίες ή φαινόμενα που μόλις γίνονται αντιληπτά...».

Στη συνέχεια, αν και τονίζει σωστά ότι: *«η θεμελιώδης ανεπάρκεια όλων των δημοσκοπήσεων είναι ότι στη βάση μιας ερώτησης σχεδιασμένης για μια συγκεκριμένη κατάσταση βγάζει συχνά κανείς γενικευμένα συμπεράσματα»*, παροτρύνει στην εφαρμογή της μεθόδου, αρκεί τα συμπεράσματα να στηρίζονται σε *«... ακριβείς, αντικειμενικές και διασταυρωμένες πληροφορίες»*.

Το άρθρο δεν προσπαθεί καθόλου να κρύψει την πιεστική ανάγκη διάγνωσης των διαθέσεων της κοινής γνώμης λέγοντας ότι: *«η μελέτη-(της) έχει γίνει εξαιρετικά επείγουσα. Σε σχέση μ' αυτό — συνεχίζει — οι επιστήμονες πρέπει να καταγράψουν το βαθμό εκπλήρωσης των προτιμήσεων των εργατών, όπως επίσης και την έκταση των ηθικών, ψυχολογικών και οικονομικών συνεπειών που έχει η αποτυχία των μέτρων, που λαμβάνονται για ικανοποίηση εύλογων αναγκών»*.

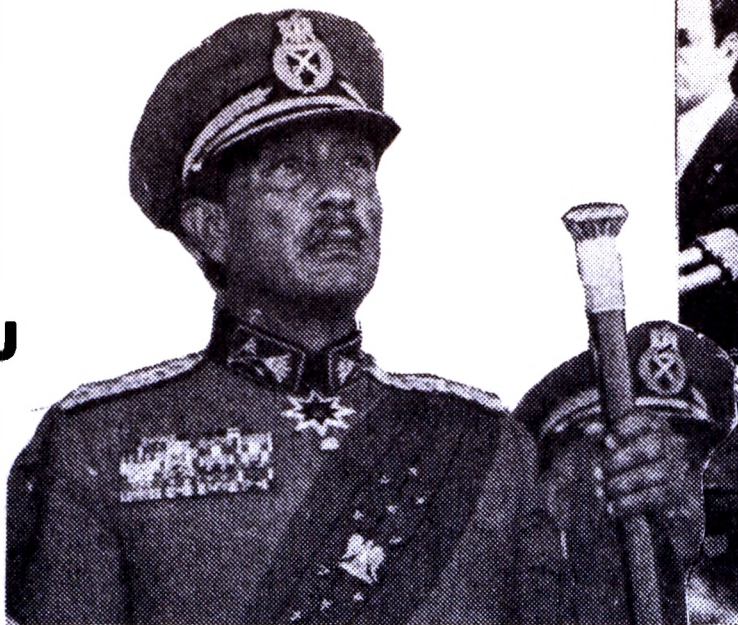
Το άρθρο της «Πράβδα» θα μπορούσε φυσικά να εκληφθεί και σαν μια καλυμμένη ομολογία της αδυναμίας του κομματικού μηχανισμού να δεθεί αρμονικά με τον εργαζόμενο πληθυσμό και να αποτελέσει τον «συλλογικό νου» της κοινωνίας. Με την έννοια αυτή ακόμα και οι καλύτερες δημοσκοπήσεις δεν θα μπορούν να προσφέρουν τίποτα περισσότερο από τη διάγνωση των διαρθρωτικών αδυναμιών. Η λύση-τους βρίσκεται μόνο στην καθιέρωση άλλου τύπου κοινωνικής οργάνωσης, όπου ο πολίτης συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και ο εργαζόμενος διαχειρίζεται τα μέσα παραγωγής. Κάπως έτσι, όπως τα έλεγαν και οι Γραφές.

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ:

Ο Σαντάτ σκοτώθηκε, αλλά η πολιτική-του θα προδίνει ακόμα τους Άραβες

του Νίκου Χριστοδουλάκη

Το ατύχημα για τον στρατηγό Μουμπάρακ, που διαδέχτηκε τον Σαντάτ στην προεδρία της Αιγύπτου, είναι ότι εκτός από την όξυνση των εσωτερικών αντιθέσεων, θα έχει να αντιμετωπίσει και την απροθυμία της Ουάσιγκτον να ολοκληρώσει την Συμφωνία του Καμπ Ντέιβιντ και να εντάξει την Αίγυπτο στην «προνομιακή» κατηγορία των τοποτηρητών της εξωτερικής-της πολιτικής. Η κυβέρνηση Ρήγκαν έχει σχεδόν ανοικτά ομολογήσει την πρόθεσή της να εναποθέσει την εποπτεία της Μέσης Ανατολής και του Περσικού Κόλπου στη δική-της αυξημένη ναυτική και χερσαία παρουσία και στο Ισραήλ — αυτό τον «έμπιστο και δοκιμασμένο χωροφύλακα». Τα αμερικανόφιλα καθεστώτα της Αιγύπτου, του Σουδάν, της Σομαλίας και των χωρών της Αραβικής χερσονήσου θα χρησιμοποιηθούν σαν επιβλητικά στηρίγματα, καθώς κρίνονται μακροπρόθεσμα επισφαλής και βραχυπρόθεσμα ανίκανα να διαχειριστούν τον επιχειρησιακά και τεχνολογικά πολύπλοκο έλεγχο της περιοχής.

Η ίδια η Αίγυπτος συγκεκριμένα, που θεωρείται σαν η πιο δυτικοποιημένη αραβική χώρα, αντιμετωπίζει αυξανόμενες δυσκολίες στη συνέχιση του αποκαλούμενου «εκσυγχρονισμού»-της. Το εθνικό εισόδημα παραμένει χαμηλό, στα 390 δολάρια κατά κεφαλή, οι ανισότητες στην κατανομή-του μεγαλώνουν, η ανεργία κυμαίνεται ήδη στο (επίσημο) 7%, τα κέρδη από το πετρέλαιο έχουν αισθητά περιοριστεί και οι πολυεθνικές εταιρείες δεν δείχνουν τον πρώτο ενθουσιασμό για μεγάλες επενδύσεις, έχοντας νωπή στη μνήμη-τους την Περσική Επανάσταση. Οι θρησκευτικές διαμάχες μεταξύ κοπτικής εκκλησίας, μουσουλμάνων και κρατικής εξουσίας αποτελούν όπως φαίνεται το προείκασμα μιας ευρύτερης κοινωνικής αναταραχής, που οι εκκαθαρίσεις του Αυγούστου - Σεπτεμβρίου είναι αδύνατο να την καταπνίξουν. Ήδη εκατοντάδες θρησκευτικοί ηγέτες, δημοσιογράφοι, πολιτικοί και διανοούμενοι βρίσκονται στη φυλακή ή διωγμένοι από τη δουλειά-τους επειδή απείλησαν την ουσιαστικά μονοκομματική εξουσία, ενώ παράλληλα οι δυσaréσκειες στο στρατό από την εγκατάλειψη της αραβικής ενότητας μορφοποιούνται σε ανοικτές διαφωνίες, που θα υποσκάψουν σύντομα την περιορισμένη επιρροή του Μουμπάρακ και του στρατηγού Γκαζάλα.

Όσο και να ηχεί παράξενα ο θάνατος του Σαντάτ διευκολύνει τη νέα αμερικανική πολιτική να υποβαθμίσει τους Άραβες συμμάχους-της, με το επιχείρημα των επικείμενων κλυδωνισμών που θα υποστούν. Πρώτες ενδείξεις στάθηκαν οι δισταγμοί των Ισραηλινών να ολοκληρώσουν την αποχώρησή-τους από την χερσόνησο του Σινά, η απροθυμία του Ρήγκαν να χορηγήσει σύγχρονο εξοπλισμό στον παραπαίοντα Νυμέριου του Σουδάν και η επιχειρησιακή υπαγωγή των ραντάρ AWACS, που θα πουληθούν στους Σαουδάραβες, στις τοπικές αμερικανικές βάσεις εδάφους, ώστε να εξασφαλιστεί ο απόλυτος έλεγχός-τους.

Ταυτόχρονα απέναντι στο Ισραήλ άρχισε να εφαρμόζεται η πολιτική της «στρατηγικής συνεργασίας», που υιοθετήθηκε κατά την επίσκεψη του Μπέγκιν στην Ουάσιγκτον και που οι απεγνω-

σμένες προσφορές και προσπάθειες του Σαντάτ δεν κατάφεραν να μετριάσουν. Πέρα από το υψηλό επίπεδο στρατιωτικής εκπαίδευσης το Ισραήλ διαθέτει άρτια οργανωμένες μονάδες συντήρησης και επισκευής υλικού καθώς και συγκροτήματα νοσοκομειακής περίθαλψης, που θεωρούνται ανώτερα ακόμα κι απ' αυτά που υπάρχουν στις ΗΠΑ. Και φυσικά δεν διαθέτει κάτι επίσης σημαντικό — αντιαμερικανικά αισθήματα του πληθυσμού.

Όλα αυτά αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για να αποσπάσει κάποιος την απλόχερη εύνοια του Πενταγώνου και της CIA σε μια εποχή που ετοιμάζονται «μαγάλες δουλειές». Πρώτη στην ατζέντα φαίνεται πως είναι η εξόντωση του «ενοχλητικού» Καντάφι. Εκτός από την ύπαρξη σχεδίου καταρτισμένου από την CIA, την Γαλλία του Ζισκάρ και τον Σαντάτ για την πρόκληση αποσταθεροποίησης στη Λιβύη, που αποκαλύφτηκε την πρώτη εβδομάδα του Οκτωβρίου, είναι κοινό μυστικό η συνεχής επιζήτηση αφορμής για ανοιχτή ή καλυμμένη αμερικανική επέμβαση. Το επεισόδιο της Σύρτης ήταν μια πρώτη νύξη των διαθέσεων των ΗΠΑ, που όλοι περιμένουν να εκδηλωθούν απροκάλυπτα. Ο κυνικός αλλά συνήθως καλά πληροφορημένος, «Εκόνομιστ» βεβαίωσε στις 9/10/81 ότι ο Καντάφι δεν θα βγάλει το 1981, καθώς αποκάλυπτε άλλη μια απόπειρα πραξικοπήματος, που είχε οργανωθεί το καλοκαίρι.

Στην άλλη μεριά της Μέσης Ανατολής, η αναταραχή στο Ιράν και η αδυναμία του Ιράκ να κερδίσει τον πόλεμο έχουν πείσει τους Αμερικάνους ότι πρέπει να αναλάβουν προσωπικά την παλινόρθωση της κυριαρχίας-τους στην Περσία και ότι έχουν πιθανότητες να πετύχουν. Αποφασιστικός παράγοντας σε μια τέτοια επιχείρηση θα σταθεί η Τουρκική Χούντα, που σύντομα θα λάβει την αναμενόμενη στρατιωτική βοήθεια των 400 εκατ. δολαρίων. Από Τούρκους παρατηρητές διέρρευσε πρόσφατα η πληροφορία ότι οι Αμερικάνοι έχουν κατασκευάσει τρία μυστικά αεροδρόμια στις περιοχές Μπιτλί, Βαν και Καρς της Ανατολικής Τουρκίας, που βρίσκονται κοντά στα περσικά σύνορα και σε απόσταση βολής από το Ατζερμπαϊτζάν, το Κουρδιστάν και την Τεχεράνη. Τα αεροδρόμια αυτά παρουσιάζουν τελευταία ασυνήθιστη κίνηση βομβαρδιστικών και μεταγωγικών αεροπλάνων, ενώ παρόμοια συμβαίνουν και στις κοντινές στρατιωτικές βάσεις του Ινσιρλικ και Ντιγυάμπακίρ που χρησιμοποιούνται από κοινού με τους Τούρκους βάσει της συμφωνίας του 1980.

Αν σ' όλα αυτά προσθέσει κανείς την αυξημένη παρουσία αεροπλανοφόρων του 6ου και 7ου Στόλου στη Μεσόγειο και τον Περσικό Κόλπο, τις δηλώσεις ότι η Δύση πρέπει να αναλάβει μόνη-της την προστασία των πετρελαιοπηγών, την προεκλογική κινδυνολογία για το μέλλον των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα και την επανάληψη των επιθέσεων (πολιτικών και ένοπλων) εναντίον των Παλαιστινίων, μπορεί να σχηματίσει ένα «σενάριο εν εξελίξει», που θα δυναμιτίσει ξανά τη Μέση Ανατολή και θα έχει απροσδιόριστες συνέπειες για ολόκληρο τον κόσμο.

Τα διεθνή αίτια της δολοφονίας του Αιγυπτίου προέδρου φωτίστηκαν αρκετά από την ειδησεογραφία των ημερών που μεσολάβησαν ανάμεσα στη δολοφονία-του και τη σημερινή έκδοσή-μας. Οι σημειώσεις αυτές από ένα πρόσφατο ταξίδι στην Αίγυπτο, του συνεργάτη-μας **Θόδωρου Πάγκαλου** έχουν σαν σκοπό να φωτίσουν την εσωτερική οικονομική και κοινωνική κρίση του καθεστώτος, που αυτές τις μέρες κλυδωνίζεται από λαϊκές εξεγέρσεις που είναι άγνωστο ακόμα πού θα οδηγήσουν.

— του **Θόδωρου Πάγκαλου** —

Ο Σαντάτ διαφημίζεται σαν ο μεγάλος ειρηνοποιός — σε όλες τις γλώσσες, περιλαμβανομένης και της Ελληνικής.

ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΑΝΤΑΤ **σε κρίση** **Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ** και σε αποσύνθεση

Ο χρόνος είναι διπλά απροσπέλαστος στην Αίγυπτο. Οι φαραωνικές μνήμες του παρελθόντος λειτουργούν συντριπτικά πάνω στη συνειδητοποίηση της σημερινής πραγματικότητας, σχετικοποιώντας κάθε βίωμα, που μπορεί να πολώσει τον παρατηρητή στη μία ή την άλλη κοινωνική διαπίστωση.

Αρχαία έχει βέβαια και η Ελλάδα. Η αιγυπτιακή ιδιομορφία δεν είναι απλά ποσοτική. Δεν πρόκειται δηλαδή για το ότι οι αρχαιότητες της κοιλάδας του Νείλου είναι μία η δύο χιλιετηρίδες παλιότερες ή κατά μερικές χιλιάδες τόνους βαρύτερες. Τα μνημεία που μας εντυπωσιάζουν σε κάθε βήμα καθώς ανεβαίνουμε από την Γκίζα στο Αμπού Σίμπελ είναι πέρα από το χρόνο, γιατί η ίδια η αισθητική-τους σύλληψη στόχευε πέρα από τον άνθρωπο.

Περιήγηση σε άλλο χρόνο και σε άλλο χώρο

Ορθώνονται εκεί, στις έδρες της εξουσίας, για να εξοστρακίσουν κάθε ιδέα ατομικής καταξίωσης έξω από τα πλαίσια μιας ασφυκτικής γραφειοκρατίας. Για να σπείρουν το δέος και το σέβας μπροστά στους ισχυρούς του θεοκρατικού κράτους, Φαραώ και ιερείς, εντολοδόχους μιας λογικής της εξουσίας που προέρχεται από ένα υπεράνθρωπο διάστημα. Πώς να μην αναλογιστεί κανείς τον τρόπο των φελάχων, που μοιάζουν στις τοιχογραφίες να είναι, πριν τρεις χι-

λιάδες χρόνια, πανομοιότυποι με τους σημερινούς, όταν ο εξωγήινος όψης Αμενόφης ο 2ος περνούσε από μπρος-τους μέσα στο ηλιακό πλοίο και αναδυόταν ολόχρυσος προς το άπειρο, κρατώντας στα αδαμαντοκόλλητα δάχτυλά-του το μυστήριο του νερού και του φωτός, της ζωής και του θανάτου, το κλειδί της αναπαραγωγής της φύσης. Τι άξιζε μάλιστα στην οικοδόμηση των κολοσσιαίων οικοδομημάτων, που διαφύλατταν, διαίωνιζαν και κατοχύρωναν ένα τέτοιο μυστήριο, η ζωή μερικών χιλιάδων χωρικών ή δούλων; Το απάνθρωπο σύστημα αξιών της ανατολικής δεσποτείας άφηνε τους εξαθλιωμένους αγρότες χωρίς καμιά καταφυγή. Το μόνο που είχαν να αντιτάξουν στην ανεξέλεγκτη εξουσία ήταν ο πανικός-τους.

Αλλά ο χρόνος δεν είναι διάφορος μόνο με ιστορική προοπτική. Κάτι από εκείνη την αρχαία καταφρόνια για το άτομο και την ύπαρξή-του, δηλαδή σε μεγάλο βαθμό το χρόνο-του, επιζεί και στη σημερινή Αίγυπτο. Χρειάζεται να αναθεωρήσει λοιπόν κανείς όλες τις αντιλήψεις, που στηρίζουν, σε χώρες σαν την Ελλάδα, κριτικές, γιατί οι γραφειοκράτες, τα μεταφορικά μέσα ή οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάσσεται αργοπορούν. Στην Αίγυπτο το αιώνιο «Ινσ Αλλάχ» (Με τη θέληση του Θεού) σημαίνει ίσως σήμερα, ίσως αύριο, ίσως του χρόνου, ίσως ποτέ...

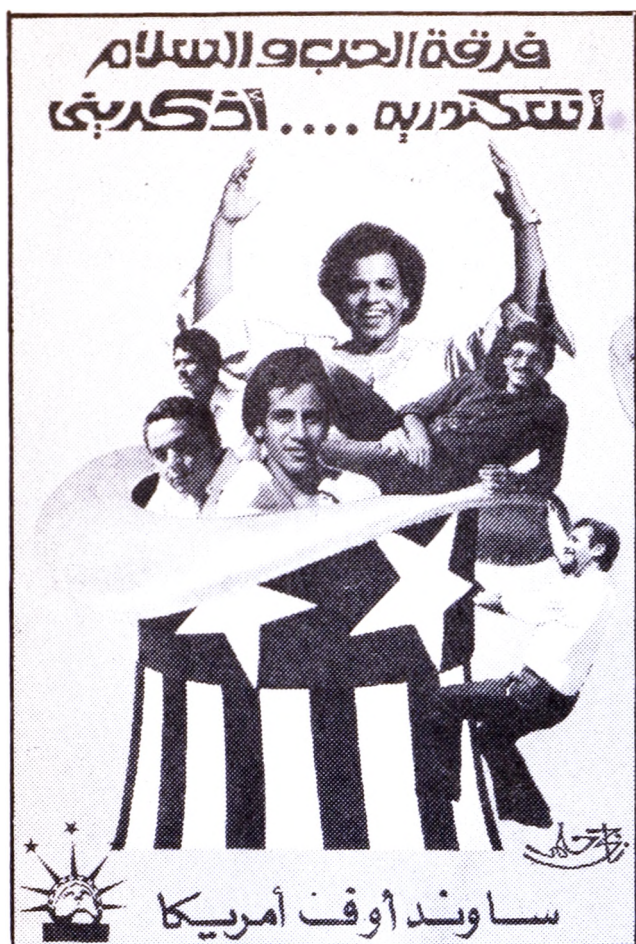
Αλλά και στο χώρο δεν μπορούμε να

προσανατολιστούμε με τις παραδοσιακές-μας αντιλήψεις. Η ίδια η έννοια του ελάχιστου ατομικού χώρου εξαφανίζεται. Η Αίγυπτος είναι μια απέραντη χώρα, πέντε περίπου φορές σαν την Ελλάδα σε έκταση. Από τα πενήντα εκατομμύρια Αιγύπτιους, όμως, το 95% ζει στο 5% των εδαφών, στη στενή λωρίδα που διαμορφώνει ο Νείλος μέσα στην έρημο.

Δέκα εκατομμύρια κατοίκους υποτίθεται ότι έχει το Κάιρο. Σε ορισμένες συνοικίες, όπως το Μπούλακ και η Σούμπρα, συνωστιζονται 125.000 άνθρωποι στο τετραγωνικό χιλιόμετρο. Φανταστείτε μια Καλλιθέα σε ένα, ή μια Πάτρα σε τέσσερα τετραγωνικά χιλιόμετρα! Στις γειτονιές αυτές μπορείτε να περπατήσετε για ώρες χωρίς να πάψει στιγμή κάποιος να σας αγγίζει. Η έννοια του «πλησίον» αποκτά, θα λέγαμε, απτές διαστάσεις.

Μεγαλοχωριατούπολη

Στις συνοικίες αυτές, αστικές και αγροτικές δραστηριότητες, άνθρωποι και ζώα, ανακατεύονται σε ένα αζεδιάλυτο συνοθύλευμα. Ένα πρωτότυπο είδος κατσικοπρόβατου μοιάζει να έχει εγκλιματιστεί στους χωματόδρομους του Καΐρου. Γυρίζει σε μικρά κοπάδια και τρέφεται αποκλειστικά από τα λαδωμένα παλιόχαρτα και τα κάθε είδους σκουπίδια που καλύπτουν το έδαφος. Αλλά και κότες και γαϊδούρια, πού και πού και καμιά γκαμήλα, βόσκουν στους δρό-

Διαφημιστικό πόστερ συγκροτήματος τζαζ.

μους της πόλης, στα προαύλια των μνημείων ή των κρατικών υπηρεσιών, και φτάνουν μέχρι το κέντρο. Εκεί, στο Ταλάτ Χαμπ, στις ταρατσές των πολυώροφων κτιρίων, όπου στεγάζονται γραφεία και πολυεθνικές εταιρείες, οι φύλακες, οι θυρωροί και οι υπηρέτες, που συνήθως προέρχονται από τη Νουβία, στα σύνορα του Σουδάν, χτίζουν καμαράκια, κοτέτσια, μικρά πλυσταριά, ακόμα και χωριάτικους φούρνους ψωμιού. Έτσι, κότες και κατσίκες κατοικούν και πολλαπλασιάζονται πάνω από τις τράπεζες και τις αεροπορικές εταιρείες, κι αν κοιμηθείτε κάπου, στην οδό Σταδίου ας πούμε, τηρουμένων των αναλογιών, έχετε πολλές ελπίδες να σας ξυπνήσει το πρωί ο κόκορας ή ακόμα και το γκάρισμα ενός περαστικού γαϊδαρού.

Οι Αιγύπτιοι, με την εξαίρεση των μικρών αστικών πυρήνων, που διαιώνιστηκαν στις παλιές συνοικίες του Καΐρου και της Αλεξάνδρειας, είναι στενά δεμένοι με τη γη-τους και μεταφέρουν το χωριό-τους παντού όπου πηγαίνουν. Κι είναι πραγματικά αξιοπρόσεχτη η αντίθεση ανάμεσα στην ύπαιθρο, καλλιεργημένη μέχρι την τελευταία-της γωνιά με φροντίδα και τάξη υποδειγματική, και στην πρωτοφανή εικόνα εγκατάλειψης κι αποσύνθεσης που δίνει η πόλη.

Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η τελευταία αυτή κατάσταση δεν είναι δείγμα κι άλλων εντάσεων από εκείνη που ξεριζώνει κάθε χρόνο 600.000 ανθρώπους για να τους ρίξει στους αφόρητα συνωστισμένους δρόμους του Καΐρου.

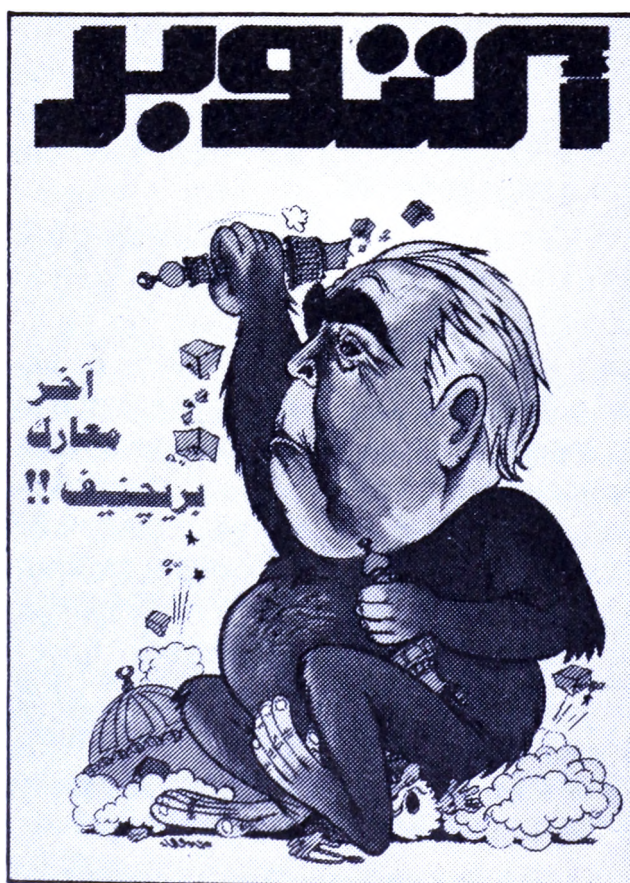
Μια αβάσταχτη εξαθλίωση

Παλιά ήταν της μόδας να επισκέπτονται οι τουρίστες την Πόλη των Νεκρών.

Στο παλιό νεκροταφείο, οι Μουσουλμάνοι είχαν τη συνήθεια να κατασκευάζουν δίπλα στους τάφους των προσφιλών-τους μικρά πλινόκτιστα οικίσματα. Εκεί πήγαιναν και περνούσαν οικογενειακά τις γιορτές τρώγοντας και πίνοντας, κρατώντας έτσι παρέα στους νεκρούς. Όταν άρχισε το μεγάλο ρεύμα της αστυφιλίας, οι ξεριζωμένοι αγρότες πήγαιναν κι άνοιγαν νοικοκυριό σ' εκείνα τα σπιτάκια, κι έτσι ανάμεσα στους τάφους ξεφύτρωσε σιγά - σιγά μια ολόκληρη πολιτεία. Με τις σημερινές όμως συνθήκες εκείνη η τενεκεδούπολη μοιάζει πρότυπος και οργανωμένος οικισμός. Το ανθρώπινο κύμα που δεκαπλασίασε τον πληθυσμό του Καΐρου σε μια δεκαετία, κατάκλυσε σήμερα όλους τους κενούς χώρους. Τείχη, πεζοδρόμια, όχθες υπονόμων, πλευρά σιδηροδρομικών γραμμών έχουν όλα καλυφθεί. Η πραγματική φτώχεια είναι σήμερα συγκεντρωμένη στα νεοκτισμένα πολυόροφα οικοδομήματα, που διαθέτουν ένα φτηνό σκελετό από μπετόν και τοίχους από τούβλα, αλλά ούτε αποχέτευση ούτε φωταγωγούς, μερικές φορές ούτε τρεχούμενο νερό, και που αρκετά συχνά καταρρέουν πάνω στα κεφάλια των ενοίκων.

Από αυτόν τον πληθυσμό, τα δύο τρίτα έχουν ηλικία μικρότερη από τα είκοσι πέντε. Από τους ενήλικους άντρες απασχολείται με τρόπο σταθερό ένας στους τρεις. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι άλλοι κάθονται. Από το πρωί μέχρι το βράδι, όλη αυτή η ανθρωπότητα, ακόμα και παιδιά έξι ή επτά ετών, μοχθούν ασταμάτητα μέσα σε άθλιες συνθήκες για να εξασφαλίσουν μια στοι-

Εξώφυλλο του περιοδικού *October Weekly* — δείγμα του σαντατικού πνεύματος. Παράλληλα ο αιγυπτιακός Τύπος χαρακτήριζε τον Κάρτερ σαν «τον άνθρωπο που εισήγαγε την ηθική στην πολιτική».

Η σαντατική Αίγυπτος υπογράφει με στυλό Parker.

χειώδη διατροφή.

Οι περισσότεροι μοιάζουν να εξασφαλίζουν τις 2500 θερμίδες που χρειάζεται ένας χειρωνακτάς για να συντηρηθεί. Βλέπει κανείς βέβαια τότε - τότε μικρά παιδιά από αυτά που τρέχουν χοροπηδώντας γύρω από τον τουρίστα φωνάζοντας «μπακτσίς - μπακτσίς» να τρώνε πορτοκαλόφλουδες πάνω στους σωρούς των σκουπιδιών. Αλλά αυτό είναι αρκετά σπάνιο. Αντίθετα, σοβαρό πρόβλημα είναι η ποιότητα της τροφής και ιδιαίτερα η έλλειψη ζωικής πρωτεΐνης, που είναι πανάκριβη. Πολλά μικρά παιδιά δειχνουν φανερά τα σημάδια αυτής της έλλειψης, με τους αχαμνούς σβέρκους-τους, το ρυτιδιασμένο δέρμα και τις φουσκωμένες κοιλίες.

Η νέα πλουτοκρατία

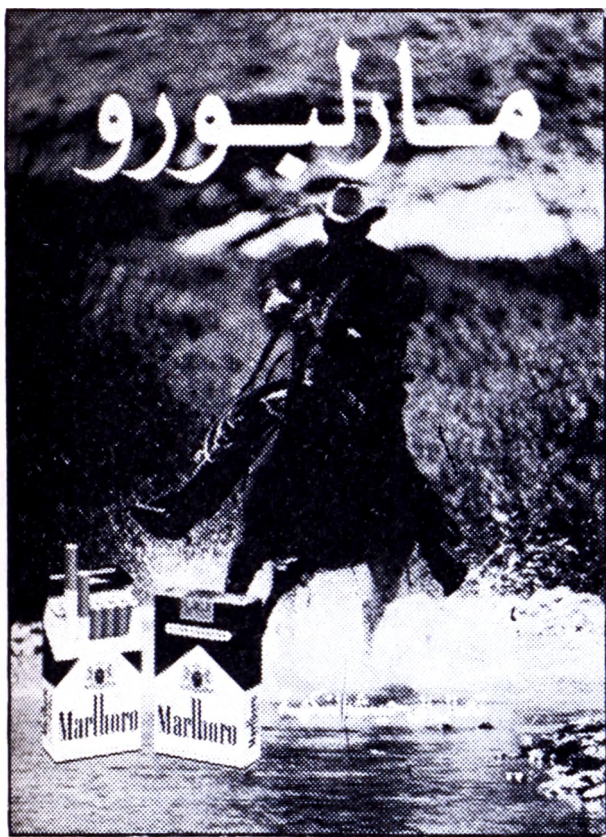
Εργολάβοι, μεγαλέμποροι, βιομήχανοι και, τελευταία ξανά, εκμεταλλευτές γης πλουτίζουν χωρίς μέτρο, χωρίς έλεγχο και χωρίς αιδώ. Η λογική του καθεστώτος είναι απλή, όπως και σε άλλες χώρες που κυριαρχούνται από την αμερικάνικη παρουσία: «Για να υπάρξει πρόοδος πρέπει να γίνονται εξαγωγές, για να υπάρχουν ανταγωνιστικές εξαγωγές χρειάζεται φτηνή εργασία και πλούσιοι που θα επενδύουν. Πλουτίστε λοιπόν όσοι μπορείτε, δουλέψτε για ένα κομμάτι ψωμί οι υπόλοιποι». Στην πράξη, βέβαια, τα έσοδα των εξαγωγών και ακόμη περισσότερο οι διάφορες χρηματικές βοήθειες, που παρέχουν οι κατά καιρούς σύμμαχοι της Αιγύπτου, αφιερώνονται στις πολυτελείς καταναλωτικές εισαγωγές που κατακλύζουν την αγορά. Δεν υπάρχει καταναλωτικό είδος, της παγκόσμιας ολιγαρχίας, που να μην έγινε προσιτό, λίγο μετά το θάνατο του Νάσερ, στους προνομιούχους της Γκεζίρα ή της Ηλιούπολης, «καλών» συνοι-

κίων του Καΐρου.

Η μεσανατολίτικη αυτή ολιγαρχία μοιάζει καταπληκτικά με τη δική-μας. Απλώς όλα τα απεχθή και γελοία χαρακτηριστικά είναι τονισμένα μέχρι τον παροξυσμό.

Οι άντρες είναι συνήθως καμιά εικοσαριά χρόνια γηραιότεροι από τη γυναίκα που τους ακολουθεί υποτακτικά. Αν και φαίνεται ότι ελάχιστοι κάνουν χρήση του δικαιώματος που παρέχει η Κορανική νομοθεσία για να πάρουν περισσότερες από μία γυναίκες, είναι ευρύτατα διαδεδομένη, τουλάχιστον ανάμεσα στους πιο εύπορους, η συνήθεια της αλλαγής γυναίκας κάθε μια η δυο δεκαετίες.

Η απόλυτη υποταγή του θηλυκού στο αρσενικό και της κάθε γενιάς στην αμέσως προηγούμενη, φαίνεται ότι δημιουργ-

Η χώρα των Φαραώ ή αλλιώς η χώρα του Μάρλμπορο...

γεί κατάλληλες συνθήκες για να αναπτυχθεί η παχυσαρκία. Η μέση μεγαλοαστική οικογένεια της Αιγύπτου έχει συνήθως τη χάρη και σχεδόν τον όγκο ενός ελέφαντα.

Η καταναλωτική-τους υστερία συνοδεύεται συνήθως από το πιο κραυγαλέο κακό γούστο. Τα πιο άθλια και ετερόκλητα αντικείμενα κατακλύζουν σπίτια και καταστήματα, και οι Καϊρινές «κυρίες» μοιάζουν συχνά σαν εκθέσεις κοσμημάτων. Αλλά το πιο χαρακτηριστικό αυτής της ολιγαρχίας είναι η ανάληψη και ασύδοτη συμπεριφορά. Τίποτα δεν μοιάζει να τους συνδέει με την αθλιότητα, τη βρώμα και τη διαφθορά που κατακλύζουν τον τόπο-τους. Αδιάφοροι μοιράζουν τα καθιερωμένα μικρομπαχτσίσια σ' αυτούς που τους παρέχουν μια από τις μύριες τόσες καθημερινές μικροεκδουλεύσεις, που έχουν πια

καθιερωθεί, ακόμα κι αν αγγίζουν πολλές φορές τα όρια του παράλογου. Κάτω από μεγαλοπρεπείς απαγορεύσεις στάθμευσης, π.χ., τα αυτοκίνητα παρκάρουν σε τριπλή σειρά (ένα στο πεζοδρόμιο και δύο στο κατάστρωμα). Για να βγει ο από μέσα, υπάρχουν ειδικοί φύλακες - ταξιθέτες που σπρώχνουν το απ' έξω αυτοκίνητο και ανοίγουν δρόμο, ενώ ο μεγαλοπρεπής «μπέης» περιμένει ατσαλάκωτος μέσα στο κουστούμι-του για να δώσει στο δούλο μερικές πενταροδεκάρες, που όμως αποτελούν για τον τελευταίο τη διαφορά ανάμεσα στην επιβίωση και στην ασитία.

Ανοιχτή παλάμη από τα πάνω προς τα κάτω, διαταγές και «μπαχτσίσι» αντίστροφα μοιάζουν να είναι οι μόνες σχέσεις που συνδέουν τον αιγυπτιακό λαό με τη χούφτα των ανθρώπων που τον καταπιέζει και τον εκμεταλλεύεται.

Η σοβούσα εξέγερση

Η ιστορία του αιγυπτιακού λαϊκού κινήματος είναι αρκετά πλούσια σε επεισόδια και γεγονότα. Να τη θυμίσουμε εδώ θα μας πήγαινε πολύ πιο πέρα από τις αρχικές προθέσεις-μας. Ας περιοριστούμε λοιπόν σε ορισμένες γενικές και υποκειμενικές διαπιστώσεις.

Μας εντυπωσίασε η σταθερή δυσαναλογία του φορέα με τις εκδηλώσεις. Τα προοδευτικά ή αντιδραστικά κόμματα είναι πάντα αναιμικά και απομονωμένα στην Αίγυπτο. Αλλά αυτό δεν εμπόδισε ποτέ τα μεγάλα πλήθη, που συσπειρώθηκαν και κινητοποιήθηκαν γύρω από ορισμένες ιδέες και αισθήματα, ν' ανατρέψουν ή να φέρουν σε δυσκολία, με σαρωτικές επαναστατικές εκδηλώσεις, μισητές εξουσίες.

Ο Νάσερ είχε κυβερνήσει αυτόν τον φαινομενικά άβουλο λαό με σιδερένια πυγμή. Μετά μια περίοδο επιφύλαξης πρέπει να παραδεχτούμε ότι το στρατοκρατικό καθεστώς-του βελτίωσε σημαντικά την τύχη των εξαθλιωμένων μαζών της υπαίθρου αλλά και των εργατών και των μικροαστών των πόλεων. Κι αυτό παρά τις επανειλημμένες πολεμικές περιπέτειες, παρά τις σπατάλες μιας ανικανής γραφειοκρατίας και παρά τη δημιουργία μιας «νέας τάξης» ευνοουμένων, από τους αξιωματικούς και τις οικογένειές-τους ιδιαίτερα.

Είχα παρακολουθήσει την κηδεία του Νάσερ, πριν μερικά χρόνια. Ο σπαραγμός του ατελείωτου πλήθους που συνόδευε τον νεκρό στην τελευταία-του κατοικία ήταν εξαιρετικά γνήσιος. Το λαϊκό αισθητήριο είχε συλλάβει ότι οι επίγονοι θα αμφισβητούσαν τις λαϊκές κατακτήσεις και τον προσανατολισμό της Νασερικής Αιγύπτου και θα επέβαλαν

BAR DECADENCE

ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ & ΠΟΥΛΧΕΡΙΑΣ 2

ΑΝΟΙΧΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 8-2 μ.μ.

ΤΗΛ. 88.21.270

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥ ΣΤΡΕΦΗ.

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε

διαβαζε

διαδιδε

την ΑΥΓΗ

τη δίκη 68

ΦΩΝΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΩΣΤΑΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανανεωμένη

παράδοση

από τη σειρά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10-12 τηλ.36.05.520

μια στροφή προς το παρελθόν.

Η στροφή αυτή είναι σήμερα πραγματικότητα. Ο Σαντάτ εκμεταλλευόταν και διάδιδε συστηματικά το φόβο και την επιφύλαξη για τον ισλαμικό κληρικαλισμό και το σοβιετικό επεκτατισμό. Ο πρώτος ήταν πάντα αντιπαθής στους Αιγύπτιους. Όχι μόνο μια σοβαρή μειοψηφία είναι Χριστιανοί, αλλά και οι Μουσουλμάνοι έχουν κάτι από την ευλογία του Ισλάμ της Μαύρης Αφρικής. Οι Σοβιετικοί προνομιοῦχοι σύμμαχοι και σχεδόν επικυρίαρχοι για μια δεκαπενταετία, έχουν αφήσει πίσω-τους μια καθολική σχεδόν αντιπάθεια. Αμφισβητούνται ακόμα κι από συνομιλητές που δεν είναι υποστηρικτές του καθεστώτος κι οι πιο αναμφισβήτητα θετικές πλευρές της οικονομικής και τεχνικής παρουσίας-τους.

Πέρα όμως απ' όλα αυτά αναδεικνύεται η πραγματικότητα. Μια σκληρή ταξική εξουσία, στην υπηρεσία μιας ελάχιστης μειοψηφίας προνομιοῦχων, έχει συνδέσει την παρουσία-της με την ενσωμάτωση της Αιγύπτου στο διεθνές ιμπεριαλιστικό στρατόπεδο και τον παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας.

Η πρώτη επιχείρηση επιτυγχάνει αρκετά καλά. Φιλόξενο καταφύγιο για

τους τυράννους όλου του κόσμου και πρωταθλητής των αντιδραστικών επεμβάσεων στις ξένες χώρες, το καθεστώς παραχώρησε πρόσφατα μεγάλης έκτασης βάσεις και διευκολύνσεις στις ΗΠΑ. Ήταν η πρώτη μεγάλη επιτυχία των Αμερικάνων στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο εδώ και πολλά χρόνια.

Λιγότερο εντυπωσιακή είναι — και δεν φαίνονται πολλές ελπίδες για το άμεσο μέλλον — η οικονομική ανόρθωση που ο μέσος Αιγύπτιος περιμένει από τον πακτωλό της Δύσης. Και γιατί όσα κεφάλαια και αν ρίξει κανείς στον πίθο των Δαναΐδων της σημερινής Αιγύπτου δεν θα τον γεμίσει ποτέ, αλλά και γιατί οι δυτικοί επιχειρηματίες δεν δείχνουν παρά ελάχιστη διάθεση να μετακομίσουν δραστηριότητες σε μια χώρα που έχει ιδιαίτερα περιορισμένη αγορά, που είναι απομονωμένη από τον άμεσο γεωγραφικό-της περίγυρο και όπου οι στοιχειώδεις συγκοινωνίες και τηλεπικοινωνίες λειτουργούν με εντελώς ιδιόρρυθμο και εξωφρενικό τρόπο.

**Όταν οι μάζες «δεν θέλουν»
αλλά και «δεν μπορούν»**

Αργά ή γρήγορα μια σειρά από λαϊκές εξεγέρσεις ανεξέλεγκτες από τη φύση-τους — θα λέγαμε ότι το μυστικό όπλο

του λαϊκού κινήματος σε τέτοιες χώρες είναι το απειράριθμο πλήθος που τρέχει και ουρλιάζει — θα σαρώσει τη σαντατική ολιγαρχία. Η Αριστερά όμως δεν είναι σε θέση να ξεπεράσει το γκέτο της έμμεσης επιρροής ομάδων διανοούμενων που συζητούν πολύ και διαφωνούν έντονα μεταξύ-τους.

Οι Μουσουλμανικές ορθόδοξες και δογματικές τάσεις έχουν αποδείξει ότι δεν είναι σε θέση να μετατρέψουν την ηθική άρνηση του καπιταλισμού σε πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής αναδιοργάνωσης.

Είναι λοιπόν πιθανό ότι θα επιβληθεί ξανά ένα αυταρχικό στρατοκρατικό καθεστώς που θα προβεί σε ορισμένες παροχές. Μια νέα έκδοση του νασερισμού δηλαδή, ή αν θέλετε ένας αιγυπτιακός κανταφισμός.

Όμως λείπει αυτή τη στιγμή ο χαρισματικός ηγέτης που λειτουργεί σαν ηθική συνείδηση τέτοιων καθεστώτων και τα εμποδίζει να αποσυντεθούν με εξαιρετική ταχύτητα, κάτω από την πίεση των γραφειοκρατών.

Εκτός αν η Αίγυπτος βάλει τις μάζες και η Λιβύη τον αρχηγό... Δεν είναι εξ άλλου η πρώτη φορά στην ιστορία που οι κυβερνήτες της χώρας του Νείλου έρχονται από τη γειτονική χώρα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ — ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

Κυκλοφορεί

- Μετάφραση: Άρις Γεωργίου
- Επιμέλεια: Σάκης Παπαδημητρίου
- Με 72 εικόνες
- Περιλαμβάνει ακόμη:
Γλωσσάρι όρων της τζαζ
Επιλογή Δισκογραφίας
Επιλογή Βιβλιογραφίας
Αναλυτικό Ευρετήριο

Κεντρική διάθεση

**Αθήνα: Εκδόσεις «Υποδομή», 3ης Σεπτεμβρίου 22, τηλ. 52.34.790
Θεσ/νίκη: Μ. Κοτζιά & Σια Ο.Ε., Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720**

Οι κυβερνήσεις πέφτουνε μα οι εφημερίδες μένουν...

Η κυβέρνηση της «Ν.Δ.», επιτέλους, απήλθε. Άφησε πίσω της για ορισμένους μια «Ελλάδα ισχυρή» και για τους περισσότερους «καμένη γη». Άφησε, σίγουρα, σωρεία οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων. Στα συγκροτήματα του Τύπου, αλλά και σε μεμονωμένες εφημερίδες των «προνομιούχων» ή «μη προνομιούχων Ελλήνων», αδιάφορο, άφησε κάτι δάνεια που υπογράφηκαν μικρό διάστημα πριν τις εκλογές.

Παρ' όλα αυτά, η ημέρα της «Αλλαγής», χαιρετίστηκε από τις περισσότερες με οχτάστηλους τίτλους, υπενθυμίσεις, επισημάνσεις και οδηγίες.

Έτσι, «νηστεύσασαι» και «μη νηστεύσασαι» τα προηγούμενα χρόνια, στράφηκαν προς την «Αλλαγή». Κι αν τα πρωτοσέλιδα σημειώματα απευθύνονταν σε νικητές και νικημένους με διαφορετικό ύφος, φυσικά, τα βλέμματα παρέμειναν προσηλωμένα στο χέρι που κρατούσε τα χρυσά κλειδιά. Ορισμένοι, μάλιστα, ανερυθρίαστα πρασίνισαν τόσο, ώστε υπέδειξαν και τη συμβολή-τους στην Αλλαγή, αόρατη πριν...

Το «ΑΝΤΙ» τους εύχεται ό,τι ποθούν...

Αυριανή

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΕ ΜΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΓΚΡΕΜΙΣΕ ΕΝΑ ΣΑΠΙΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ 50 ΧΡΟΝΩΝ

Η «Αυριανή» από τις 19 του Οκτώβρη κυκλοφορεί με τον υπό-τίτλο «Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΕ ΜΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΓΚΡΕΜΙΣΕ ΕΝΑ ΣΑΠΙΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ 50 ΧΡΟΝΩΝ».

Τι να πρωτοθαυμάσει κενείς;

Την παντοδυναμία του Τύπου ή τη σεμνότητα μερικών εκδο-τών;

ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ
ΚΟΙΤΑΜΕ
ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΑΣ
ΣΤΟ ΚΑΘΡΕΦΤΗ
ΚΑΙ ΛΕΜΕ:
ΠΟΣΟ ΑΣΧΗΜΟΣ ΕΙΝΑΙ
Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ!

ΦΥΛΑΓΟΜΑΙ
ΓΙΑ ΝΑΧΘΗΣΥΧΟ
ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΜΟΥ.
ΝΑ ΜΗ ΤΟ
ΧΤΥΠΑΩ
ΜΕΤΑ
ΚΑΙ ΕΧΩ
ΤΡΑΒΗΓΜΑΤΑ.

● Μεγάλη αναδρομική έκθεση του Γιάννη Τσαρούχη με έργα-του της περιόδου 1928 - 1981 λειτουργεί στα πλαίσια των «Δημητρίων», από 27 Οκτωβρίου μέχρι και τις 27 Νοεμβρίου στις νέες αίθουσες του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης.

Την έκθεση ετοίμασε το Μακεδονικό Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης και περιλαμβάνει περισσότερα από 160 έργα μικρών και μεγάλων διαστάσεων, λάδια, σχέδια, και ελαφρά ύλη.

● Στη διάρκεια των φετινών ΙΣΤ' «Δημητρίων», ο Δήμος Θεσσαλονίκης αποφάσισε να αφιερώσει ένα τετραήμερο στη Μεταπολεμική Ποίηση των Βαλκανικών Χωρών. Η εκδήλωση διοργανώνεται σε συνεργασία με την Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση και θα πραγματοποιηθεί στις 5, 6, 7 και 8 Νοεμβρίου.

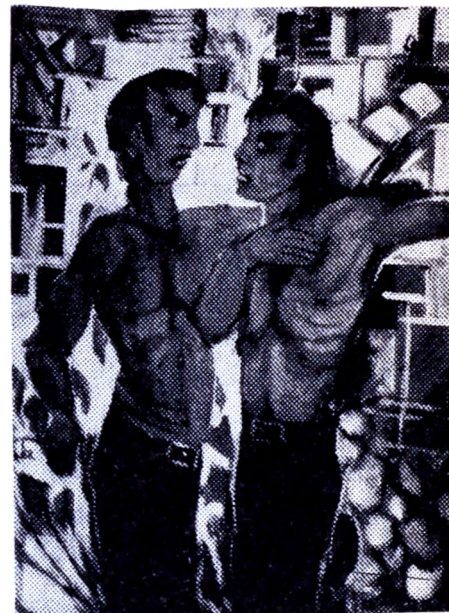
● Στις 26 Οκτωβρίου στην αίθουσα τέχνης ΕΨΙΛΟΝ ΜΙ, εγκαινιάστηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα έκθεση φωτογραφίας με παλιές φωτογραφίες από τη ζωή και την πόλη του Βόλου. Η έκθεση έχει τίτλο «Βόλος - Μνήμες» και γίνεται για να τιμηθεί ο παλιός Βολιώτης φωτογράφος Κώστας Ζημέρης. Θα διαρκέσει μέχρι τις 15 Νοεμβρίου.

● Μια αποκλειστική είδηση καλλιτεχνικού συντάκτη-μας: ο κ. Αβέρωφ, παρά τα λεγόμενα περί του αντιθέτου, αποσύρεται της πολιτικής. Θα επιδοθεί στα γράμματα και τις τέχνες. Και επομένως θα αποδοθεί στους καλλιτεχνικούς-μας συντάκτες. Λέγεται ότι εκτός της λογοτεχνίας θα επιδοθεί και σε μια παλιά-του αγάπη, τη ζωγραφική.

ΦΩΝΑΖΑ :
ΕΧΑΣΑ ΤΗ ΦΩΝΗ ΜΟΥ,
ΚΑΙ ΚΟΥΦΟΙ
ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ
ΚΑΝΑΝΕ
ΠΟΣ ΔΕΝ ΑΚΟΥΓΑΝΕ.

● Στη Γκαλερί Χρυσόθεμις στο Χαλάνδρι, Λεωφ. 25ης Μαρτίου 20, από την επόμενη

Δευτέρα μέχρι τις 18 Νοεμβρίου παρουσιάζεται αναδρομική έκθεση έργων του ζωγράφου Σταύρου Μαρινάκη.

● Ο εκδοτικός οίκος ΔΩΔΩΝΗ κίνησε για τα Γιάννενα. Στις 24 του Οκτώβρη έγιναν τα εγκαίνια στο καινούργιο βιβλιοπωλείο ΔΩΔΩΝΗ, Βλαχλείδη 8, στα Γιάννενα.

Παρ' όλο που είναι γνωστή η κρίση που περνάει το βιβλίο, και στην πρωτεύουσα αλλά και στα υπόλοιπα αστικά κέντρα, ο εκδοτικός οίκος ΔΩΔΩΝΗ ξεκίνησε με την ελπίδα να καταφέρει να επιβιώσει σ' έναν επαρχιακό χώρο με βαθιές πνευματικές ρίζες. Ελπίζουμε ότι η μεταφορά αυτή από την Αθήνα στα Γιάννενα θα τονώσει την από παλαιά υπάρχουσα πνευματική κίνηση, τόσο στην πόλη όσο και στην περιοχή ολόκληρη.

Η απόγνωση της Ρωμοσύνης

του Γιώργου-Αλέξανδρου Μαγκάκη

Μέσα στη βαθιά θλίψη που σωρεύεις τώρα στον τόπο-μας για την κακιά μοίρα-του ρωτιάσαι αυθόρμητα: Και το κράτος τι κάνει; Παιδικό ερώτημα. Ποιό κράτος; Το κράτος της συναλλαγής, της υποτέλειας, της αφροσύνης, της παράνοιας και του ξεχαρβαλώματος, αυτό να παίξει ρόλο καλό; Αυτό ίσα - ίσα ηγείται στο δρόμο της καταστροφής και συχνά αυτό τον ανοίγει.

Έτσι αυτό το κράτος μαράζωσε όλη τη χώρα, ερήμωσε τα χωριά, ξερίζωσε τον κόσμο και τον στοίβαξε στις μεγάλες πολιτείες να γίνεται κοπάδι, χάνοντας την ανθρωπιά-του, γιατί αυτό ζητάνε τα παμφάγα μεγάλα συμφέροντα.

Αυτό κατάντησε την Αθήνα ένα τέρας που σαν πελώρια μπουλντόζα καταστροφής αφανίζει ανεπανάληπτες ομορφιές, τους αιωνόφτιαχτους χαρακτήρες των ανθρώπων, τα έργα της ευαισθησίας-τους, την ελπίδα-τους για μια καλύτερη μοίρα και το μέλλον του τόπου-μας.

Αυτό κατάφερε και τον αγέρα ακόμα να κάνει δηλητήριο, για να είναι κάθε ώρα μαρτύριο και κάθε μέρα ένα βήμα ύπουλου θανάτου.

Αυτό, γλύφοντας τους μεγάλους και μικρούς αετονύχιδες, τους έδωσε το ελεύθερο να σκοτώσουν τους μαγεμένους κόλπους του Σαρωνικού, του Θερμαϊκού, του Παγασητικού, και να τους καταντήσουν από χαρά θεού βούρκους και βόθρους.

Αυτό, ακόμα και τον ονειρεμένο κόλπο της Πύλου, τον φορτωμένο ιστορία, που την πιάνεις και με τα χέρια-σου στις πέτρες, στα μάρμαρα, στα βράχια, στα ντουβάρια, πήγε να τον αφήσει στα νύχια κάποιων καταφερτζήδων που θέλανε σώνει και καλά να στήσουν εκεί τις εγκαταστάσεις της βρώμας και της συφοράς και να ξεριζώσουν τον κόσμο παίρνοντάς-του τη γη και ρίχνοντάς-τον στις φάμπρικες. Μόνο γιατί χάλασε η δουλειά σώθηκε για την ώρα η Πύλος.

Αυτό έφτασε να ξεκοιλιάσει και τους Δελφούς ακόμα με τα έργα-του για τα νερά του Μόρνου και θα ξεπάτωνε και τον αιωνόβιο ελαιώνα-τους αν δεν πέφταν στη μέση ξένοι, κι όχι εμείς, να τον σώσουν, γιατί έτσι θέλανε κάτι παράσιτα απ' αυτά που τα λένε «επιχειρηματίες».

Αυτό σκότωσε την Ελευσίνα σαν ψυχρός δολοφόνος, κάνοντάς-την από μια προικισμένη μικρή πολιτεία την πιο θανάσιμη εργατούπολη του κόσμου.

Αυτό, σ' όποια πόλη-μας κι αν βρεθείς, το βλέπεις να πρωτοπορεί στην καταστροφή-της. Στέκεσαι, ας πούμε, μέσα στην αρμονία της μεγάλης πλατείας στη Σύρα και βλέπεις το πρώτο έκτρωμα που την ξεσκιίζει, το σύγχρονο κτίριο του ΟΤΕ. Βλέπεις την κάτασπρη πολιτεία της Μύκονος, που ασταμάτητα ταξιδεύει στο πέλαγος σαν γλαρόνι, να βαραίνει στη μια μεριά-της από κάτι κτίρια, όμοια με καινούριες φυλακές του Ιντζεδίν, που έχτισε κεί ο ΕΟΤ για ξενοδοχείο. Παντού τα ίδια. Μέσα στην Ανδρίτσαινα, την πέτρινη αυτή αρσενική πολιτεία, έστησε πάλι ο ΕΟΤ ένα παρδαλό

«αθηναϊκό» ξενοδοχείο, λες και κάποιος μπέρδεψε τα σχέδια κι έστειλε κεί αυτά που ήταν για το Παγκράτι.

Αυτό περιγελάει τους απόμαχους αγρότες, που μια ζωή κράτησαν στις πλάτες-τους ολάκερη την κοινωνία, δίνοντάς-τους σύνταξη που φτάνει μοναχά για τον καφέ και το τσιγάρο, και που στην γερóντισσά-τους δεν δίνει σύνταξη δικιά-της, λες και δεν δούλεψε κι αυτή σαν είλωτας για όλους-μας, μα βάζει μοναχά κάτι ψίχουλα πάνω στο ξεροκόμματο του άντρα-της.

Απ' αυτό το κράτος να περιμένεις προκοπή, που κάνει τούτα δώ και τόσα άλλα; Ακόμα και στο στενότατο χώρο του νησιού, σ' αυτή τη μικρή, πανέμορφη σταγόνα Ελλάδας, με τα ελάχιστα μα πολύ οδυνηρά προβλήματα, βλέπεις ανάγλυφα, δίχως αναλύσεις, στατιστικές και άλλα τέτοια περίπλοκα, τι είναι αυτό το κράτος και ποιός ο ρόλος-του.

Πάνε μερικά χρόνια τώρα που στο νησί γεννήθηκε θέμα αποχέτευσης. Τότε κάποιο χαλασμένο μυαλό, απ' αυτά που υπάρχουν αρκετά στους «αρμόδιους», αποφάσισε να κατεβάσει τις βρωμιές από το χωριό πάνω στο λόφο κάτω στο μικρό όρμο, εκεί που βρίσκεται το λιμανάκι. Τις έβγαλε μάλιστα στο μυχό-του, εκεί που δεν το πιάνει καθόλου η θάλασσα, για να μένουν, λες, και ν' αυγατίζουν. Σε λίγο το λιμανάκι αυτό που τό'φτιαξε ο δημιουργός, βάζοντας τα δυνατά-του, σαν ένα διπλό πέταλο με τα βουνά γύρω-του να κυλάνε με χάρη τις καμπύλες-τους και να βουτάνε στη θάλασσα, γέμισε βρώμα. Έγινε συφορά. Τό'λεξαν οι δύστυχοι οι νησιώτες, μα τί να κάνουν που οι «αρμόδιοι», σίγουρα χωρίς να πατήσουν στο νησί, διάλεξαν απ' τα χαρτιά την πιο άμυαλη λύση. Από κεί και πέρα η ιστορία προχώρησε ακόμα πιο τρελά. Οργίστηκαν βέβαια οι νησιώτες, έτρεξαν, φώναξαν. Κινήθηκαν κάποια ώρα οι «αρμόδιοι», φάξαν να βρουν καινούρια λύση κι αποφάσισαν οι βρωμιές να περάσουν τούτη τη φορά κάμπους, λαγκάδια και βουνά και να πάνε να πέσουν πέρα μακριά, στην άλλη άκρη. Έτσι αρχί-νησαν τα ατέλειωτα σκαψίματα, βάστηξαν χρόνια και κάποτε το λεγόμενο δίκτυο ήταν έτοιμο. Τώρα χρειάζοντουσαν οι αντλίες που θ' ανεβάζουν τις βρωμιές στις κορφές. Κάνανε το διαγωνισμό, με χίλια βάσανα τις προμηθεύτηκαν και βγήκαν λάθος. Είχαν πάρει, λέει, αντλίες για καθαρά νερά, που δεν δουλεύουν βέβαια με βρώμικα. Νέος διαγωνισμός, νέα βάσανα, περνάει ο καιρός και ο γιαλός όλο και να βρωμίζει. Επιτέλους κάποια χρονιά ήρθαν οι αντλίες και τότε μόλις ανακαλύφτηκε ότι δεν μπορεί να τις δουλέψει το μικρό ηλεκτρικό εργοστάσιο. Νέοι μπελάδες, νέα τρεχάματα ώσπου να δυναμώσει το εργοστάσιο. Κάποια ώρα έγινε κι αυτό, μπήκαν μπροστά οι αντλίες και τότε ήρθε η πιο μεγάλη συφορά. Το δίκτυο δεν αντέχει στην πίεσή-τους. Τις βάζουν μπροστά και οι σωλήνες σπάνε σε χίλιες μεριές. Έτσι, μαζί με τη θάλασσα γέμισε αφόρητη βρώμα και η στεριά. Βέβαια κάποια ώρα, ύστερα από φωνές, καυγάδες, παρακλήσεις, ήρθε απρόθυμα κάποιος μηχανικός, ήρθε μετά κι ο κύριος Νομάρχης, είδαν αμήχανοι τα χάλια και φύγανε. Τώρα εκεί βρισκόμαστε, κάτω από το μηδέν. Μ' αυτά το κράτος έχανε ό,τι του ήταν δυνατό για ν' αφανίσει το νησί. Μα δεν είναι μονάχα αυτά.

Στο νησί βέβαια ο χρόνος δεν έχει σταματήσει. Η ζωή κυλά, δη-

Το κείμενο περιλαμβάνεται στο βιβλίο του καθηγητή Γιώργου-Αλέξανδρου Μαγκάκη «Από την Ελλάδα στην Αντιελλάδα», που κυκλοφορεί τις μέρες αυτές από τις εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Περιλαμβάνει ένα κείμενο που γράφτηκε στις φυλακές Αβέρωφ το 1969 και μια σειρά άλλα κείμενα — αντιστικτικά στο πρώτο — που γράφτηκαν το καλοκαίρι του 1981' ένα από αυτά και το δημοσιευόμενο.

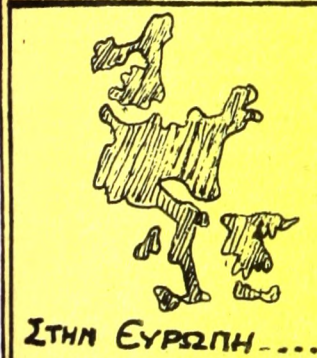
μιουργεί τις καινούριες ανάγκες-της κι οι άνθρωποι θέλουν να χτίσουν. Αυτό το βρήκε ευκαιρία το κράτος για να κάνει άλλη συφορά. Τα σπίτια στο νησί έχουν το δικό-τους ύφος. Κείνη την απλότητα, τη χάρη και την πρακτική εξυπνάδα που κάνει τη ζωή σ' αυτά όσο γίνεται πιο ανθρώπινη και που μονάχα ο λαϊκός τεχνίτης μπόρεσε να συλλάβει. Ολόκληρα πολυτεχνεία να μαζέψεις δεν φτάνουν σήμερα ούτε στο δαχτυλάκι-του. Αυτό το ύφος έπρεπε σίγουρα να προστατευτεί. Την προστασία όμως αυτή την κατάντησε το κράτος-μας τραγέλαφο. Ούτε τα όρια των οικισμών, ούτε τους κανόνες πώς πρέπει να χτίζονται τα σπίτια κατόρθωσε χρόνια τώρα να ξεκαθαρίσει. Όλα μένουν θολά και σατανικά μπερδεμένα, έτσι που κανείς δεν ξέρει πού και πώς μπορεί να χτίσει. Έπεσε κι από πάνω η γραφειοκρατία, έφτιαξε ένα σωρό υπηρεσίες να έχουν γνώμη για τις άδειες, μπερδεψε τις αρμοδιότητες και συμπλήρωσε το τρελοκομείο. Το αποτέλεσμα είναι να φυτρώνουν ασταμάτητα τα αυθαίρετα, όλα βέβαια «αθηναϊκού» τύπου, ν' αρχίζουν για μερικούς τα κυνηγητά, να μπαίνουν μπροστά τα μέσα, να ξεφτελίζονται οι άνθρωποι, να πέφτουν και στους επιτήδειους και κάποια ώρα να κουκουλώνονται τα πράγματα και να μένει η ασχήμια. Έτσι, μ' όλα τούτα βασανίζονται οι νησιώτες. Άλλοι είναι τυχεροί κι άλλοι άτυχοι, μερικοί ξεπουλάνε και τα φρονήματά-τους για ναβάλουν μια σκεπή πάνω από το κεφάλι-τους, οι υπάλληλοι κατανάε να σιχαίνονται τη δουλειά-τους, το ρουσφέτι οργιάζει, η αυθαιρεσία φουντώνει και το νησί καταστρέφεται.

Βλέπεις όλ' αυτά τα στραβά κι ανάποδα και λες «φταίει η κεφαλή», που σίγουρα φταίει. Όμως αυτή η κεφαλή έχει ξεχαρβαλώσει κι ολόκληρο το σώμα. Έτσι, συχνά αλωνίζουν κι οι μικροί.

Στο νησί λίγες είναι οι αρχές. Ο λιμενάρχης, ο τελώνης, ο χωροφύλακας, ο συμβολαιογράφος κι άλλος κανείς. Δεν πάει πολύς καιρός που τα «έργα» των αρχών αυτών, σε μια πολύ εύγλωττη σύμπτωση, σου 'διναν να καταλάβεις το ξεχαρβάλωμα του κράτους-μας. Ο κύριος λιμενάρχης είχε ανοίξει, με άλλο βέβαια όνομα, ένα μπαρ στο λιμάνι κι αυτό ήταν η έγνοια-του. Το πήραν χαμπάρι οι δυο - τρεις λιμενοφύλακες και τό 'ριξαν στη διάλυση. Γλέντι όλο το βράδι και το πρωί που έρχεται το καράβι έφαχνες να τους βρεις. Είχαν ξευχτίσει βλέπεις τα παιδιά και χρειαζόντουσαν ανάπαυση. Ο τελώνης πάλι δεν μπορούσε κι αυτός να υστερήσει. Άνοιξε στο όνομα κάποιου συγγενή-του μαγαζί και πουλούσε κουρελάρια για τους τουρίστες. Πού τον έχανε πού τον έβρισκες ήταν

εκεί να επιβλέπει. Ο συμβολαιογράφος, μόνιμος αυτός στο νησί και πιο οργανωμένος, είχε ανοίξει ξενοδοχείο. Μονάχα ο αστυνόμος, ένας μικρός ανθυπασιιστής, πήγε κάτι να κάνει. Σαν παρέλαβε, κατάλαβε πως με τέσσερις χωροφύλακες δεν μπορούσε να βγάλει πέρα τη δουλειά-του. Πού να συμμαζέψει χιλιάδες τουρίστες, κάθε καρδιάς καρύδι, και καλούς κι ανάποδους, που ξεχύνονται σ' όλο το νησί, τσαντιρώνουν παντού, βρωμίζουν ακτές και θάλασσες, μεθάνε, κλέβουν, ασχημονούν, μαστουρώνουν κιόλας μερικοί, μαχαιρώνονται και στήνουν το δικό-τους κράτος της ασυδοσίας. Άρχισε λοιπόν τις αναφορές και τα διαβήματα να του στείλουν ενίσχυση ν' αντιμετωπίσει την καινούρια αυτή «κατοχή». Δεν έγινε όμως τίποτα. Κάθε καλοκαίρι το νησί είναι σαν να σηκώνει μαύρη πειρατική σημαία και γίνεται δική-του επικράτεια. Ξένοι και δικοί-μας αλήτες έχουν εκεί το δικό-τους νόμο. Πάνε καμιά φορά να επέμβουν οι λιγοστοί χωροφύλακες, τρώνε το πιο συχνά ξύλο και μαζεύονται. Έτσι πήραν κι αυτοί το δρόμο-τους. Ο ένας πριν λίγο καιρό είχε φτιάξει κάτι ντους σε μια παραλία και δούλευε κεί. Εικοσάρι το πλύσιμο. Ο άλλος βοηθούσε τις ελεύθερες ώρες-του σ' ένα μπαρ κι οι άλλοι δύο δεν ξέρω τι κάναν. Βρίσκω μια μέρα αυτόν που δούλευε στο μπαρ και τον ρωτάω: «Πώς το κάνεις αυτό;». — «Να μη βγάλουμε και μεις κανένα μεροκάματο;», μ' απάντησε. — «Να βγάλεις και συ παιδί-μου ένα μεροκάματο», του λέω, «μα με το ρημάδι το κράτος, που σ' έχει υπάλληλο, τι θα γίνει;». — «Εγώ θα σώσω το ρωμέικο;», ήταν η απάντηση. Το πήγαινε στη γνωστή επίκληση που κάνει εύκολο το ροκάνισμα του δύστυχου ρωμέικου. Τι να του πεις; Πως κανένας δεν του ζητάει να το σώσει, μα να κάνει καλά τη δουλειά-του, που γι' αυτή πληρώνεται, κι έτσι να μη βοηθάει στη διάλυση.

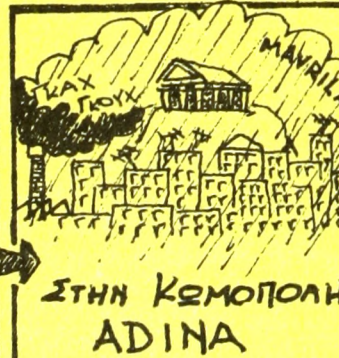
Μ' όλα τούτα πού να περιμένεις σωτηρία από το κράτος; Ίσα - ίσα το θέμα είναι πώς θα σωθούμε απ' αυτό το κράτος, που αντί για φίλος κατάντησε εχθρός. Εχθρός για τον τόπο, εχθρός για τους ανθρώπους-του, εχθρός γι' αυτούς που θά 'ρθουν και θα βρουν ερείπια. Είναι σαν να ταξιδεύει η Ελλάδα με άγριους καιρούς σε δύσκολη θάλασσα, με σάπιο καράβι και πλήρωμα άσχετο που τό 'χει πιάσει η θάλασσα. Και το χειρότερο, με πλοιοκτήτες απ' αυτούς τους κομπιναδόρους που κερδίζουν από τις αβαρίες και τα βουλιάγματα των καραβιών. Τέτοιο το κράτος-μας κι αυτός ο εχθρικός-του ρόλος. Η έχθρα αυτή είναι η άλλη πληγή που θρέφει κι όλες τις άλλες.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ...

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΕΞΑΡΧΕΙΑ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΣ
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ
ΕΔΩ

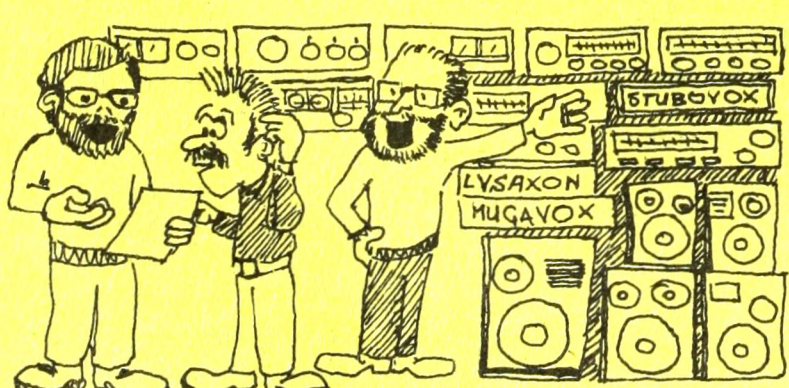
ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΙΧΤΕ
ΤΙΝ ΠΟΡΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΛΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΤΑΕΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να
εξακορυφώση
για εξυπηρέτη
τους ιδαχνεϊς
μέ την ίδια
δυνάμεια και
φιλική διάθεση
όπως και παλιά

Ένας Φυσικός-Ηλεκτρονικός και
Ένας Ηλεκτρολόγος-Ηλεκτρονικός
επίς περιμένουν για να διαλέξετε
μαζί το καλύτερο STEREO και τα
λεφτά σας να πιάσουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Η «καλλιτεχνική συλλογή»

της Εθνικής Τράπεζας

του Αλέξανδρου Γ. Ξύδη

Η Εθνική Τράπεζα είναι ο πρώτος τραπεζιτικός οργανισμός που παρουσιάζει στο κοινό έργα της συλλογής-του — αν εξαιρέσει κανείς τη μικρή περιοδεύουσα έκθεση Θεόφιλου της Εμπορικής Τράπεζας. Πρόκειται για ευρεία επιλογή απ' το σύνολο των έργων που της ανήκουν (182 από ...). Σύνολο που ήταν αρχικά μια «συσσώρευση» παραγγελλμένων κατά καιρούς έργων και με τον καιρό πήρε τη μορφή «συλλογής» όχι επιστημονικά συγκροτημένης. Τα τελευταία χρόνια εμπλουτίζεται με τον κυριότερο τρόπο που μεγαλώνει κάθε συλλογή, την αγορά έργων. Το ξεκίνημά-της ήταν περιστασιακό — τα πορτραίτα των ιδρυτών και των διαδοχικών διοικητών της Τράπεζας, και μερικά έργα που σχετίζονται με την ιστορία-της.

Γι' αυτό ίσως γεννάει η έκθεση την εντύπωση κάποιας έλλειψης μεθόδου, που επιτείνεται από το σκόρπισμα έργων του ίδιου καλλιτέχνη ή μιας ίδιας εποχής σε διαφορετικές αίθουσες, κι από τη μη τήρηση μιας στοιχειώδους χρονολογικής σειράς για διευκόλυνση όσων από τους κοινούς θεατές γυρεύουν μίαν εξελικτική, χρονική συνοχή μες στις βασικές περιόδους που αμυδρά ξέρουν να διακρίνουν στη νεοελληνική τέχνη — ως το 1900 περίπου «Σχολή του Μονάχου», έπειτα άλλες ευρωπαϊκές σχολές και κυρίως του Παρισιού ως το 1935 περίπου, έπειτα αναζήτηση ελληνικών ριζών και εκσυγχρονισμός.

Οι δυο πρώτες περιόδοι αντιπροσωπεύονται εδώ με αρκετά έργα άριστης ποιότητας. Απ' την τρίτη υπάρχουν μόνο λίγα έργα καλλιτεχνών γεννημένων ως το 1929 (γιατί αυτή η αυθαίρετη τομή;) με σοβαρά κενά. Είναι κρίμα που ένας τέτοιος οργανισμός δε μπόρεσε ν' αποκτήσει έργα μερικών μεγάλων της ελληνικής τέχνης, κυρίως της δεύτερης και τρίτης περιόδου, όπως ο Χαλεπάς, ο Μπουζιάνης, η Φλωρά-Καραβία, ο Διαμαντόπουλος (δεν αρκούν οι μεταξοτυπίες-του), που λείπουν ολότελα, ενώ

εκθέτονται έργα των οποίων μόνο φιλικά ή φιλανθρωπικά κριτήρια δικαιολογούν την απόκτηση.

Τα εξαιρετα πορτραίτα ιδρυτών και διοικητών, χαραχρητιστικά δείγματα της προσωπογραφικής δεινότητας του Νικηφόρου Λύτρα, του Παρθένη, του Κόσσου και των αδελφών Φυτάλη, είναι παραγγελίες της διοίκησης της Τράπεζας που είχε την οξυδέρκεια ν' απευθυνθεί κάθε φορά στους καλύτερους καλλιτέχνες. Κατέχει άλλωστε άλλα πορτραίτα ανάλογης ποιότητας που δεν έκρινε σκόπιμο να μας τα δείξει — γιατί;

Αλλά οι διοικήσεις αξίζουν συγχαρητήρια για τον εμπλουτισμό της συλλογής με έργα ποιότητας όχι «περιστασιακά», όπως οι πίνακες του Παπαλουκά, του Μαλέα, του Κόντογλου, οι χαλκογραφίες του Βεντούρα, τα γλυπτά του Απάρτη και του Σκλάβου. Κοντά σ' αυτά εμφανίζονται δυστυχώς αρκετά έργα που ξεφεύγουν απ' τα αισθητικά κριτήρια ποιότητας που θά 'πρεπε να

Κωνσταντίνος Παρθένης: «Προσωπογραφία Δ. Μαξίμου», ελαιογραφία, 1920-22.

διέπουν τέτοιες αγορές — αναφέρομαι και σε καλλιτέχνες που ζουν τώρα, και σε άλλους που ζούσαν, υποθέτω, όταν αγοράστηκαν τα έργα-τους.

Για τέτοιες περιπτώσεις, όπου δεν υπάρχει ολοκληρωμένο και συνολικά γνωστό από το θάνατο

του καλλιτέχνη το πλήρες έργο-του, και όπου λείπει συνεπώς μια κάποια ιστορική προοπτική που θα επέτρεπε νηφαλιότερη κρίση, θα επέστευα ότι η Τράπεζα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει σα σύμβουλό-της έναν ειδικό ή ένα σώμα ειδικών που θα υποδείκνυε αξίες πιο μόνιμες, ακόμα και ανάμεσα στην παραγωγή των πιο νέων καλλιτεχνών.

Γιατί η Εθνική Τράπεζα δε θέλει πια μόνο ν' απαθανατίσει τους αλληλοδιαδόχους διοικητές-της. Αποβλέπει, όπως μας πληροφορεί ο κατάλογος, να «παίξει ένα σημαντικό διαφωτιστικό ρόλο στην εξοικείωση του κοινού με τους νέους Έλληνες καλλιτέχνες... με τη μόνιμη παρουσίασή-τους σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο, την Πινακοθήκη, που θα οργανώσει στο μέλλον».

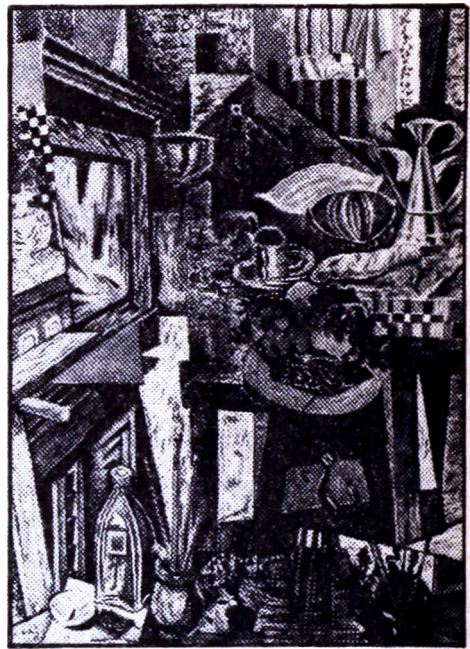
Από τη «συσσώρευση» στη συλλογή στην Πινακοθήκη — αξιέπαινος ο σκοπός και φιλόδοξος ο στόχος. Θα ευχόμασταν μόνο όταν πραγματοποιηθεί, να μη διέπεται από την αντίληψη που πρυτάνευε εδώ.

Γιατί μια έκθεση όπως τούτη, μετά την πρώτη καλή εντύπωση, κινδυνεύει, με τη «δειγματοληπτική»-της αντίληψη, να παραπλανήσει το κοινό όταν δίπλα στον Παρθένη προβάλλει τον Ιθακήσιο, και δίπλα στο Λύτρα το Βικάτο, δίχως καμιά ενδιάμεση τεκμηρίωση, εικαστική ή κριτική, που να δικαιολογεί τέτοιες παραθέσεις. Θα μπορούσα ν' αναφέρω κι άλλες τέτοιες αποπροσανατολιστικές περιπτώσεις — μερικές από τις οποίες θα είχαν αποφευχθεί με προσεχτικότερη ή μεθοδικότερη ανάρτηση των έργων και με αυστηρότερη επιλογή, μια που υπήρξε επιλογή.

Δεν μπορεί να μας διαφεύγει ότι η μελέτη της γένεσης και της εξέλιξης της ελληνικής σύγχρονης τέχνης βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα, ότι η χρησιμότερη «Ελληνική Ζωγραφική 1832 - 1922» του Χρ. Χρήστου, κι αυτό έργο της Εθνικής Τράπεζας που μόλις έχει εκδοθεί (με εξάχρονη καθυστέρηση), δεν μπαίνει εύκολα στα χέρια του καθενός, και ότι δεν υπάρχει κανένας δημόσιος χώρος στην Ελλάδα όπου μπορεί το κοινό να ενημερώνεται με πληρότητα για τη σύγχρονη τέχνη-μας, σήμερα τέχνη σχεδόν του 21ου αιώνα. Συνεπώς το κοινό που είναι έτοιμο να πληροφορηθεί, ίσως και να διδαχτεί, όπως δείχνει το πλήθος των επισκεπτών σε κάθε έκθεση της Πινακοθήκης, στηρίζεται για την κατατόπιση και τον εμπλουτισμό

της παιδείας-του μόνο σε κάτι τέτοιες εκθέσεις, για τις οποίες είναι μεγάλες οι υποχρεώσεις των οργανωτών να τις κάνουν εύληπτες και ακριβείς.

Εύληπτες ώστε να μπορεί να ελέγχει αμέσως ο κάθε επισκέπτης μπροστά στα έργα τη διαίσθησή-του πως άλλη η «Θαλασσογραφία» του Μαγιάση και άλλα τα «Ιστιοφόρα» του Βολανάκη. Ακριβείς ώστε ν' αποφεύγονται στοιχειώδη σφάλματα στον κατάλογο, όπως η λανθασμένη γραφή των ονομάτων των καλλιτεχνών¹ και η εσφαλμένη παράθεση ή και παράλειψη των χρονο-

Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας: «Εργαστήριο», ελαιογραφία, 1964.

λογιών κατασκευής των έργων, κι ας είναι καθαρά γραμμένες στα ίδια τα έργα². Κρίμα επίσης που δεν έγινε δυνατό να περιληφθούν στον κατάλογο τα εκτιθέμενα εξαιρετα έργα του Ρενιέρη απ' τον Λύτρα, του Δροσόπουλου απ' τον Παρθένη, ή να μνημονευθεί κάπου πως τρεις από τους καλλιτέχνες (Βότση, Κάνθος, Χρυσόχορς) είναι Κύπριοι. Δεν βλέπω εξάλλου ποιά η ανάγκη να εκτεθούν τα δυο μέτρια αντιγράφα έργων του von HESS απ' τον Φερεκύδη, ή ορισμένα μετριότατα έργα σύγχρονων καλλιτεχνών αφού δεν εκτίθεται ολόκληρη η συλλογή της Τράπεζας. Θα ήταν χρήσιμο, τέλος, να βρίσκαμε στον κατάλογο συγκεκριμένες ενδείξεις για το συνολικό αριθμό έργων που κατέχει η Τράπεζα, δηλ. τούτα συν τα έργα της Πινακοθήκης του Ιδρύματος στη Θεσσαλονίκη, συν όσα έργα κοσμούν τα καταστήματα της Τράπεζας, συν όσα τυχόν βρίσκονται σε αποθήκες.

Περ' απ' αυτά, που διορθώνονται σχετικά εύκολα, θα έλεγα ότι εφόσον η Εθνική Πινακοθήκη προσπαθεί ν' ανταποκριθεί στο ρόλο που έχει τάξει, ως φαίνεται, στον εαυτό-της, της προβολής

της ελληνικής τέχνης του 19ου αιώνα, η αποστολή οργανισμών σαν την Εθνική Τράπεζα θα μπορούσε, εφόσον τους κατέχει φιλότεχνος ζήλος, να συγκεντρωθεί στην προβολή, με μια πρώτης ποιότητας συλλογή, έργων είτε των πρώτων δεκαετιών του αιώνα-μας, είτε της ολότελα σημερινής τέχνης, με συλλογή για κατάρτιση της οποίας χρειό-
 απαραίτητα οξυδέρκεια και ολ-
 μη στις επιλογές. Αρετές που
 μπορεί καμιά φορά να τις έχουν
 φιλότεχνοι τραπεζίτες, αλλά που
 οπωσδήποτε θα χρειάζονταν ενί-
 σχυση από ειδικευμένους που
 δουλειά-τους είναι να παρακο-
 λουθούν καθημερινά τις εικαστι-
 κές εκφάνσεις «εν τω γίνεσθαι»
 και να ξέρουν να σταθμίζουν την
 αισθητική αξία-τους. Το ότι οι
 Τράπεζες δεν είναι απαραίτητα
 συντηρητικές και άτολμες, όπως
 νομίζεται, το δείχνουν οι συλλο-
 γές που έχουν συγκροτήσει με
 πολλή επιτυχία τράπεζες μικρών
 χωρών, όπως π.χ. η Τράπεζα της
 Ιρλανδίας στο Δουβλίνο, ή η
 Τράπεζα του Αγίου Γοτθάρδου
 στη Ζυρίχη. Έχουν τοποθετήσει
 μέρος των κερδών-τους σε αξιο-
 λογότες συλλογές ολότελα
 σύγχρονων καλλιτεχνών της χώ-
 ρας-τους, που τις έχουν κιόλας ε-
 κτεθειμένες ή έτοιμες για έκθεση
 οπουδήποτε κρίνουν ότι θα βοη-
 θήσουν «στην εξοικείωση του
 κοινού» με τη σημερινή τέχνη.
 Άλλωστε και στον τόπο-μας ορι-
 σμένες τράπεζες — όχι η Εθνική
 — έχουν απευθυνθεί με τόλμη σε
 αξιόλογους σύγχρονους Έλληνες
 καλλιτέχνες για την διακόσμηση
 των καταστημάτων-τους.

Συγχαίροντας την Εθνική Τρά-
 पेζα για την πρωτοβουλία-της να
 μας δείξει το τμήμα αυτό της
 συλλογής-της, εκφράζουμε την
 ευχή να την εμπλουτίσει με πιο
 αυστηρά κριτήρια ποιότητας, να
 εισχωρήσει (δίχως αυθαίρετους
 χρονολογικούς περιορισμούς) με
 τόλμη στο χώρο της σημερινής
 ελληνικής τέχνης, τον ανεξερεύ-
 νητο ακόμα από τους κρατικούς
 φορείς ή άλλους ιδιωτικούς ορ-
 γανισμούς, και να την καταγρά-
 ψει ολόκληρη σ' έναν κατάλογο
 που θα είναι χρήσιμος και στο
 κοινό και στους μελετητές.

□

1. Τα σωστά είναι: *Μαυροΐδης, Μητα-
 ράκης*, και όχι: *Μαυροειδής, Μυταρά-
 κης*. Εξάλλου το: *Στέρης* ήταν ψευδών-
 νυμο του *Γεράσιμου Σταματελάτου*.
 2. *Βαρλάμος αρ. 152 (1965), Γραμμα-
 τόπουλος 81 (1974), Κοντόπουλος 58
 (1971), Μαυροΐδης 77 (1964), 78 (1961),
 Σπέντζα 107 (1964), Συνέσιος 102
 (1966), Παπαλουκάς 38 (1938;), Πρέ-
 κας 100 (1970), Τέτσης 97 (1964-65), α-
 δελφοί Φυτάλη 163 (1875).*

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Περιμένοντας τους βαρβάρους...

*Τι περιμένουμε στον τέταρτο ορο-
 φο συναθροισμένοι;
 Είναι ο Ρωμαίος να φθάσει σή-
 μερα...*

Και ο Ρωμαίος έφθασε. Κι εκεί
 που είχε ακούσει πως στην ΕΡΤ
 υπήρχαν στίφη και ορδές διορι-
 σμένων από την κυβέρνηση της
 Ν.Δ. βρήκε πλήθη καταπράσινα
 ντυμένα, σείοντα πράσινα χέρια,
 που χαμηλώνοντας τις πράσινες
 μακριές βλεφαρίδες-τους, αλά-
 ζαν:

— Εμείς είμαστε ήρωες της
 Αλλαγής. Κάναμε την εσωτερική
 αντίσταση στους φαύλους...

— Και πώς αυτό, απόρησε ο
 Ρωμαίος...

— Μπορεί να είχα πει με δά-
 κρυα στους οφθαλμούς και την
 φωνή-μου πάλλουσα ότι ο Βασι-
 λεύς Κων-σταν-τίνος θα σας μι-
 λήσει, αλλά φορούσα ένδυμα κα-
 ταπράσινο.

— Μα δεν το είδα, παρατήρη-
 σε ο Ρωμαίος...

— Τι σημασία έχει αφού η τη-
 λεόραση τότε ήτο μαυρόασπρη.
 Πάντως είχα τριαντάφυλλο στο
 στήθος με φύλλα καταπράσινα
 και πολύ κόκκινο, ίσως και μου
 φανεί χρήσιμο εις άλλας περι-
 πτώσεις, είπε η τηλεπαρουσιά-
 στρια και υπό τα χειροκροτήμα-
 τα των παρισταμένων απεσύρθη
 σεμνώς...

— Εγώ έφερα την Αλλαγή... είπε
 ο διευθυντής δημοσίων σχέσεων
 κ. Τσουτσιας, φτιάχνοντας ελα-
 φρώς την καταπράσινη γραβάτα-
 του και προσέχοντας πολύ να εί-
 ναι καλά καρφιστωμένο στο κέν-
 τρο το σήμα του ΠΑΣΟΚ. Θυμά-
 στε πώς οργάνωσα το συνέδριο
 της Χαλκιδικής; Τόσο άθλια, ώ-
 στε σήμερα να φθάσει η Ν.Δ. στο
 35%. Θυμάστε που με προσωπι-
 κή εντολή του υφυπουργού Αθλη-
 τισμού πήγα στη Μόσχα; Ήταν
 γιατί ήθελα να δω ποιά λάθη μπο-
 ρεί να γίνουν σε μια σοσιαλιστική
 παράσταση και να είμαι έτοιμος
 να σας βοηθήσω επί τη αναλήψει
 των καθηκόντων-σας κτλ. κτλ.
 Άλλωστε και η γυναίκα-μου

θα σας έχει
 πει ότι στο σπίτι-μας εμείς τρώ-
 γαμε από το κακό-μας μόνο κά-
 ταπράσινα λαχανικά... μια και
 στην ΕΡΤ έπρεπε να καταπίνου-
 με κάθε θαλασσιά αηδία...

— Άξιος, άξιος, φώναξαν τα
 πλήθη, και ο κ. Τσουτσιας,
 κουμβώνοντας και το τελευταίον
 κομβιον από το σακάκι-του, απε-
 σύρθη.

— Εδώ, κύριε Διευθυντά-μου,

είπε ένας τρίτος, επικεφαλής επι-
 τροπής, έχουμε μία κατάσταση
 των φανατικών της Ν.Δ. που εί-
 ναι μιάσματα ανάμεσά-μας και
 να φανταστείτε πως ναι μεν δεν
 μιλούν, αλλά έχουμε σαφείς πλη-
 ροφορίες πως στον ύπνο-τους
 παραμιλούν και πρέπει πάση θυ-
 σία να αποκεφαλιστούν...

— Εργάζονται; παρατήρησε με
 ψυχρόν πρόσωπον ο Ρωμαίος.

— Βεβαίως, αλλά είναι αρκε-
 τόν;

— Έχουν δώσει καλά δείγμα-
 τα δουλειάς; ερώτησε ο Ρωμαίος.

— Βεβαίως. Έχουν δώσει δείγ-
 ματα παραγωγής καλύτερα πλει-
 στάκις από τους εκτός ΕΡΤ πα-
 ραγωγούς, που τους ακριβοπλη-
 ρώνουμε. Αλλά έχει σημασία αυ-
 τό; Όταν δεν μπόρεσαν από την
 Κυριακή μέχρι σήμερα να κάνουν
 αυτοκριτική, όταν δεν έχουν τη
 συνείδηση που απαιτείται για να
 ενστερνισθούν αμέσως τις ιδέες
 της Αλλαγής, όταν έχουν το θρά-
 σος και μέχρι σήμερα δεν έχουν
 κρατήσει ούτε ένα πράσινο φύλ-
 λο επάνω-τους;

Του ενεχείρησαν τότε την κα-
 τάσταση των ονομάτων — τμη-
 ματάρχες και μικροϋπάλληλοι
 καταγραμμένοι — αλλά επειδή
 δεν ήταν γραμμένη σε καταπρά-
 σινο χαρτί, ως ταίριαζε πολύ, ο
 Ρωμαίος απεφάνθη ότι δεν ήσαν
 γνήσια τέκνα της Αλλαγής, αφού
 τους διέφυγε αυτό το σημαντικό,
 και τους απέπεμψε υπό τας απο-
 δοκιμασίας των παρισταμένων
 που τόλμησαν να εκνευρίσουν πι-
 θανώς τον κ. Γενικό...

— Μη στενοχωρείστε, είπε κά-
 ποιος. Εμένα που η αδελφή-μου
 δουλεύει στο ΠΑΣΟΚ τους τελευ-
 ταίους πέντε μήνες και είμαι και
 17 χρόνια υπάλληλος καριέρας,
 θα βρω τρόπο να εξηγήσω στον
 κ. Γενικό τί σημαίνει να μπορεί
 κανείς να επιβιώνει επί 17 συνα-
 πτά έτη σε τούτο το ίδρυμα. Και
 τότε όλοι μαζί απεχώρησαν.

*Γιατί μέσα στην ΕΡΤ μια τέτοια
 απραξία;*

*Τι κάθονται οι Διευθυντές και δεν
 προγραμματίζουν;*

*Γιατί ο Ρωμαίος θα φθάσει
 σήμερα.*

*Τι να προγραμματίσουν πια οι
 διευθυντές;*

*Ο Ρωμαίος σαν έλθει ας προγραμ-
 ματίσει...*

Εξάντας / Λογοτεχνία

Εξάντας / Λογοτεχνία

Τσάρλς Μίνγκους

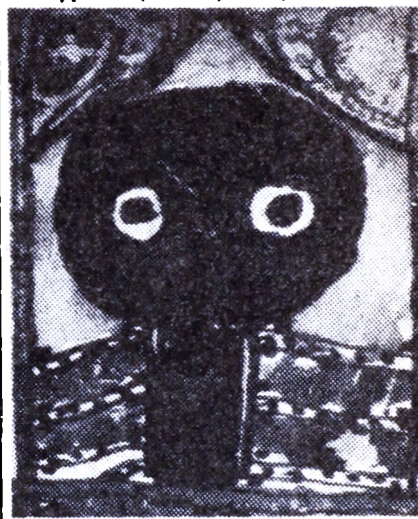
Χειρότερα κι από σκυλιά

Εξάντας / Λογοτεχνία

Ταχάρ Μπέν Ζελούν

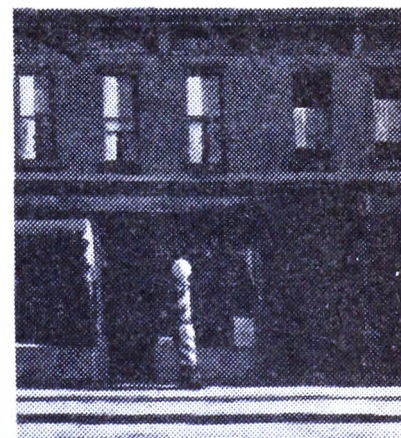
Μοχά ό τρελός, Μοχά ό σοφός

Εξάντας / Λογοτεχνία

Κάρσον Μακ Κάλερς

Ή καρδιά κυνηγάει μονάχη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΞΑΝΤΑΣ

Κεντρική διάθεση:

Κωλέττη 11

τηλ. 36.04.885

— Ωστόσο φτιάξαμε ένα πρόγραμμα, το καλύτερο που μπορούσαμε. Όσο μας άφηναν δηλαδή. Με πολύ Πετρόπουλο, ο οποίος τώρα φαίνεται πως ήταν συμμαθητής με κάποιον του Κινηματος και το Λούνα-Παρκ είχε πολύ σοσιαλιστικό ρεαλισμό και δεν το είχαμε αντιληφθεί. Με πολύ Ράλλη, που τέλος πάντων ο άνθρωπος πήρε μόνο ένα εκατομμύριο από το φιλμ που έφτιαξε με τα επιτεύγματα της Ν.Δ. για να παιζεται στα εκλογικά κέντρα. Μόνο για την άθλια ποιότητα αυτού του φιλμ θα πρέπει να βραβευθεί, ως είπε, γιατί κάτι τέτοια έβλεπε ο κόσμος και ψήφισε φανατικά μέχρι 35% Ν.Δ. Μπορούσε αλλιώς να ήταν κάτι περισσότερο.

*Γιατί ο Φακλής-μας τόσο πρωί
εσηκώθη
και κάθεται στης ΕΡΤ την πιο
μεγάλη πύλη
στο σκαλί επάνω, επίσημος, φο-
ρώντας και γραβάτα;
Γιατί ο Ρωμαίος είναι να φθάσει
σήμερα.
Και ο Φακλής περιμένει να δεχθεί
τον αρχηγό-τους.
Μάλιστα ετοίμασε να δώσει μια
περγαμηνή.*

Νά το κείμενο:

«Εγώ δεν ήμουν ποτέ υπάλληλος, δεν ήμουν ποτέ άνθρωπος. Πάντοτε ήμουν πιστό σκυλί στον κάθε αρχηγό. Πολύ περισσότερο σε σένα, δέσποτα Ρωμαίε Σεβαστέ, που εμφορείσαι από υγιείς αρχές, καθότι πράσινες, και γράμματα γνωρίζεις. Εγώ θα σου προσφέρω: Υπερωρίες κομμένες, μαντρόσκυλα στην είσοδο, ποιός μπαίνει και ποιός βγαίνει, γιατρό να κυνηγά τους ύποπτους αρρώστους — καταπιεσμένος από μια χοντρή, εικόνα-μου και ομοιώμά-μου — την ιδιαιτέρα-μου να φιλά τον Αντρέα, όταν έρχεται στην ΕΡΤ, για να δείχνουμε τον ενθουσιασμό του πλήθους, και την κόρη-μου και την ανηψιά-μου να μεταφράζουν σε όλες τις

γλώσσες τα συγχαρητήρια που θα έρχονται συνέχεια για να εξυμνούν από παντού τον αρχηγό».

Ο Ρωμαίος δεν είπε τίποτε. Μόνο έμεινε λίγη ώρα σκεπτικός. Αυτό το τελευταίο δεν του άρεσε πολύ. Λες και να είχαν κιόλας αρχίσει; Κάτι ήδη είχε ακούσει από τον γελαστό πολύ Κουίκ.

*Γιατί οι δύο-μας ύπατοι και οι
πραίτορες Λειβαδέας και Αναστό-
πουλος
εβγήκαν σήμερα με τες πράσινες,
τες κεντημένες τόγες
γιατί βραχιόλια φόρεσαν με τόσα
πολλά σμαράγδια
γιατί να πάρουν σήμερα καταπρά-
σινα καπέλα
με καταπράσινα φτερά και πού-
λιες κεντημένα;
Γιατί ο Ρωμαίος θα φθάσει σή-
μερα
και τέτοια πράγματα μπορεί να
τον ρίξουνε ξερό.*

Μόνο που άρχισε ο θρήνος γιατί δεν θα γίνει το ταξίδι στο Μιλάνο, που τόσο πολύ είχε ελπίσει ο Αναστόπουλος. Αλλά δεν πειράζει. Είναι έτοιμος και πάλι σαν τότε κατευθείαν γραμμή σπιτί-του να εγκαταστήσει και να γίνει ένας λαμπρός διευθυντής τηλεοράσεως σαν και τότε. Και εκείνοι Κίνημα δεν έλεγαν ότι είχαν κάνει; Επομένως, δεόντως ας του εκτιμηθεί η προϋπηρεσία. Τώρα για τον προγραμματισμό καθόλου δεν σκοτίζεται, αφού ξέρετε πώς γίνονταν αυτά. Εδώ ο δικός-μας και εκεί ο άλλος να φανεί. Και ο Λειβαδέας, είναι έτοιμος να του λυθούν τα χέρια και να τα χυδακτυλολογήσει. Σε κάποιο μπαούλο έχει βρει το μακρινό Λονδίνο και θα το πει. Μπορεί και να νομίσει ο Ρωμαίος πως είχε πάει κυνηγημένος. Άλλωστε, πάντοτε ήταν δημοκρατικός. Τώρα για την παραγωγή, ποιός να μιλήσει... Αυτός μια φορά τα είχε πει και έχει και μερικές δεκάδες χιλιάδες σημειώματα για να το αποδείξει. Και αν βαριέται ο Ρωμαίος; Καθόλου αυτό δε σκέφτεται.

*Γιατί και άξιοι ρήτορες δεν έρχον-
ται σαν πάντα
και ο Μυλωνάς να πει τους
λόγους-του,
να πει και ένα τραγούδι;
Γιατί ο Ρωμαίος θα φθάσει
σήμερα
και φαίνεται πως τούτος εδώ
βαριέται ευφράδειες και ετυμολο-
γίες.
Γιατί να αρχίσει μονομιὰς αυτή η
ανησυχία κι η σύγχυση;
Τα πρόσωπα τί σοβαρά που
εγίναν.
Γιατί αδειάζουν γρήγορα οι
διάδρομοι, το καφενείο,
και όλοι στα γραφεία-τους
γυρνούν συλλογισμένοι;
Λέτε ο Ρωμαίος να κατάλαβε
τί έγινε;*

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Κοινός τόπος

(ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)

ΜΕΡΟΣ Α'

του Λεωτ. Ξανθόπουλου

Το 22ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (5-11 Οκτώβρη), έληξε άδοξα με την ακριτή απονομή των βραβείων, όπως και το περσινό 21ο είχε λήξει άδοξα, όπως και το προέ-σιντο 20ο, όπως και το...

Οι δηλώσεις από το μικρόφωνο των άνισα βραβευμένων σκηνοθετών στη διάρκεια της απονομής, πολλαπλασίασαν τη σύγχυση του κοινού το οποίο με ζωηρές αποδοκimasίες προς όλες τις κατευθύνσεις χωρίστηκε σε διάφορες αλληλοσυγκρουόμενες στις αντιδράσεις-τους ομάδες.

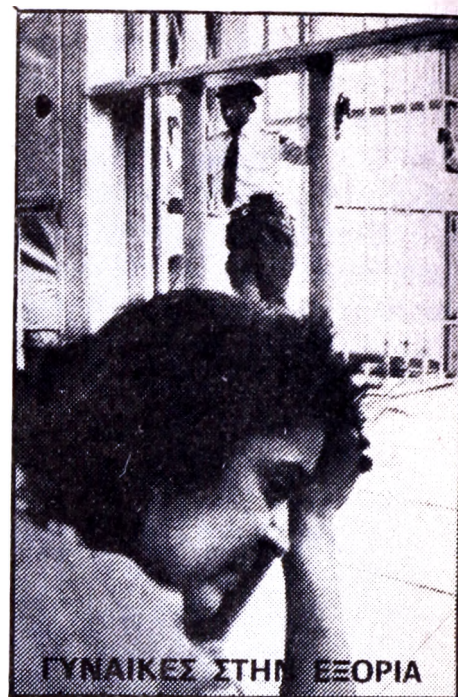
Η προκριματική επιτροπή του Φεστιβάλ εγκαινίασε την αυθαιρετη κρίση απορρίπτοντας 8 ταινίες μεγάλου μήκους από τις 20 που είχαν υποβληθεί στην Γραμματεία και 18 μικρού μήκους από τις 32, αριθμός υπερβολικά υψηλός. Η απόρριψη δεν δικαιολογείται με το επιχείρημα της «χαμηλής στάθμης» των ταινιών.

Οι δύο αυτές — λογοκριτικές στη βάση-τους — επιτροπές, συμπύκνωσαν τις αυθαιρεσίες, τις παραλείψεις και την ανεπάρκεια όλων των επιτροπών που προηγήθηκαν στα Φεστιβάλ των περασμένων ετών.

Το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, με τα χρηματικά-του βραβεία και την απολυταρχική-του δομή, έφτασε φέτος και ξεπέρασε τα όρια της ανοχής και αντοχής-μας και επιβεβαίωσε για μια ακόμη φορά την πολιτιστική ένδεια και την κοντόθωρη πολιτική που περιβάλλουν και κατευθύνουν το θεσμό.

Η αδέξια κριτική επιτροπή με τις υπέρμετρες συμβιβαστικές διαθέσεις, στην προσπάθειά-της να καλύψει «όλο το εύρος των τάσεων του ελληνικού κινηματογράφου», όπως διατύπωσε κιόλας στο σκεπτικό-της, κατακερμάτισε κυριολεκτικά τα βραβεία μοιράζοντάς-τα άδικα και άνισα. Η κριτική επιτροπή αγνόησε βασικά αισθητικά κριτήρια και ταπείνωσε με την απόφασή-της, για μια ακόμη φορά, και τους δημιουργούς των ταινιών και το κοινό που παρακολούθησε την εκδήλωση. Η κρίση της επιτροπής υποβάθμισε την τόσο εύθραυστη υπόσταση του ίδιου του Ελληνικού Κινηματογράφου.

Τα πενιχρά χρηματικά βραβεία που μοιράζονται κάθε χρό-

Από τη μικρού μήκους ταινία του Βαγγέλη Δημητρίου «Γυναίκες στην εξορία».

νο, καλλιεργούν τη διχόνοια, τον ανταγωνισμό και τη διάσπαση ανάμεσα στους σκηνοθέτες - δημιουργούς. Ο σκηνοθέτης πρέπει πάνω απ' όλα να βρίσκει χρήματα για να κάνει τις ταινίες-του κι όχι να λαβαίνει εκ των υστέρων προσβλητικά της αξιοπρέπειάς-του χρηματικά βοηθήματα για να καλύψει ενδεχομένως ένα μικρό μέρος των χρεών που του δημιούργησε η ταινία.

Ο σκηνοθέτης του κινηματογράφου, από τη στιγμή που θα αποφασίσει να μετατρέψει την ιδέα-του σε σενάριο μέχρι την ώρα που το τελικό-του προϊόν θα διανεμηθεί στις κινηματογραφικές αίθουσες, είναι έτσι κι αλλιώς απελπιστικά παγιδευμένος στον ιστό της εξουσίας. Μια σειρά από γραφειοκρατικές διαδικασίες υπουργείων και επιτροπών, του επιβάλλουν την αυτολογοκρισία και στη συνέχεια τη λογοκρισία στα διάφορα στάδια της δουλειάς-του. Όταν στο τέλος η κινηματογραφική ταινία φτάσει στην οθόνη, δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα λιγότερο ή περισσότερο πετυχημένο καταναλωτικό αγαθό στη διάθεση των θεατών. Ο σκηνοθέτης του κινηματογράφου, μέσα από μια υπολογισμένη πορεία ρουτίνας, χρησιμοποιείται έντεχνα και καταναλώνεται αβασάνιστα τόσο από την εξουσία όσο και από τους καταναλωτές, χωρίς να καταφέρνει, όπως ίσως θα τό 'θελε ο ίδιος, να πυροδοτεί συνειδήσεις.

Τα ονόματα στη σύνθεση των επιτροπών δεν έχουν πια καμία σημασία, είναι διακοσμητικά. Μετά την πρόσφατη αναμόρφωση του κανονισμού του Φεστιβάλ, η φετινή σύνθεση της επιτροπής υπήρξε ίσως, από άποψη

Volonté Anarchiste

ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ
ΚΑΙ
ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ
ΤΥΠΟΣ

Ζωδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

Ο Γρηγόρης Ευαγγελάτος, η Μίρκα Παπακωνσταντίνου και η Μαρία Σκούντζου στην ταινία της Φρίντας Λιάππα «Οι δρόμοι της αγάπης είναι νυχτερινοί».

σωματειακής εκπροσώπησης, η δημοκρατικότερη. Αυτή όμως η επιτροπή έβγαλε τις πιο αντιφατικές και ανισόρροπες αποφάσεις. Τα άτομα πίσω από τα ονόματα διαμορφώνουν την ιδεολογία της αρχής. Η επιτροπή ως συλλογικό όργανο, υπήρξε φορέας άσκησης εξουσίας.

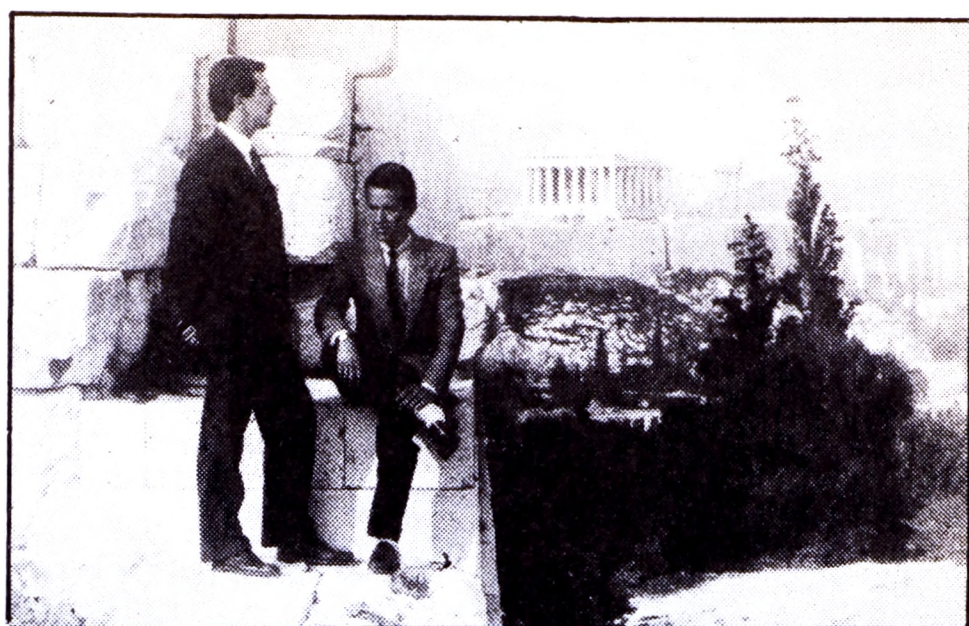
Η προκριματική επιτροπή λειτούργησε κι αυτή αυταρχικά, στερώντας αναίτια σ' ένα μεγάλο αριθμό νέων κυρίως κινηματογραφιστών το δικαίωμα να δοκιμαστούν — να μετρηθούν με το κοινό, την κριτική ανάλυση και τον εαυτό-τους. Κάθε χρόνο στο όνομα της σπουδαιοφάνειας ενός κυριολεκτικά ξεφτισμένου θεατού, στο όνομα ενός μικροαστικού καθωσπρεπισμού και για την υπεράσπιση τάχα της «ποιότητας» της πενιχρής πολιτιστικής βιτρίνας που είναι το Φεστιβάλ, αποκλείονται μια σειρά ταινίες. Τι θα κάνουν οι νέοι κινηματογραφιστές; Πού θα βρουν το αντίκρισμα της δουλειάς-τους και πώς θα βρεθούν; Ποιά έλλειψη γενναιοδωρίας τους καταδικάζει να οργανώνουν εκ των υστέρων, και με τόσες δυσκολίες, προβο-

λές των κομμένων-τους ταινιών (εκδήλωση χωρίς καμιά ουσιαστική λειτουργικότητα); Πώς θα περιμαζέψουν τα σκορπισμένα-τους (μέσα από τη δουλειά που επένδυσαν στη συγκεκριμένη ταινία και το σοκ του αποκλεισμού-τους) κομμάτια για να συνεχίσουν επαγγελματικά με τον κινηματογράφο;

Μια επίσημη απόρριψη σημαίνει: α) αδυναμία της ταινίας να συναντήσει το κοινό που δικαιούται και β) αναστολή της δράσης του σκηνοθέτη ο οποίος μόλις ξεκινάει τον επαγγελματικό-του δρόμο. Ο ευνοχισμός εκπορεύεται από το κράτος.

Αν η μία όψη του εθνικού-μας προσώπου σε εικόνες και ήχους είναι η ελληνική τηλεόραση μαζί με τον φτηνό εμπορικό κινηματογράφο, που μερικώς τον υποκαθιστά, η άλλη όψη, ο αντιποδότης, θα μπορούσε να γίνει το Εθνικό Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Το Φεστιβάλ θα πρέπει να λειτούργησει και σαν διεθνής αγορά ταινιών. Θα πρέπει να προσκαλούνται διευθυντές διεθνών Φεστιβάλ και διανομείς του εξωτε-

Ο Νίκος Μπιτζάνης και ο Τάκης Τσαντίλης στην ταινία του Τάκη Σπετσιώτη «Στην αναπαυτική μεριά».

ρικού για να κλείνονται συμφωνίες για αγορές ταινιών. Μαζί με τη σταδιακή επαγγελματοποίηση του ελληνικού κινηματογράφου, τα τελευταία χρόνια, και την αποκόλλησή-του από τα τοπικά στεγανά, θα πρέπει να επαγγελματοποιηθεί και ο θεσμός του Φεστιβάλ.

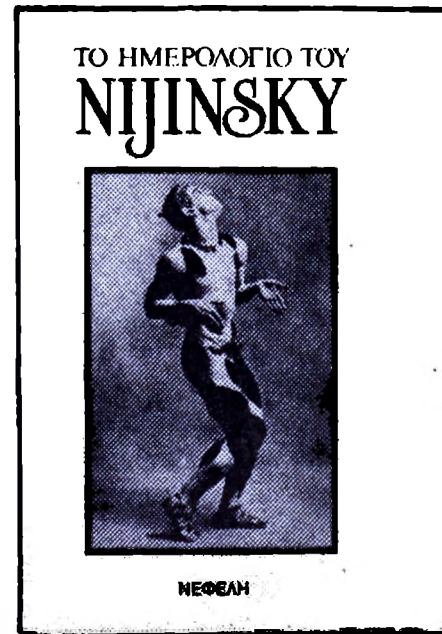
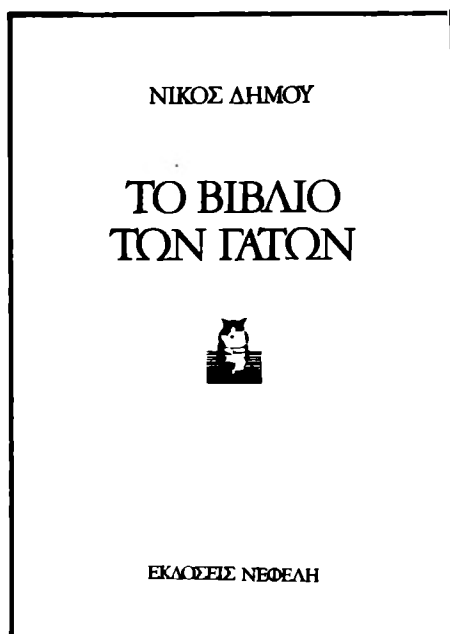
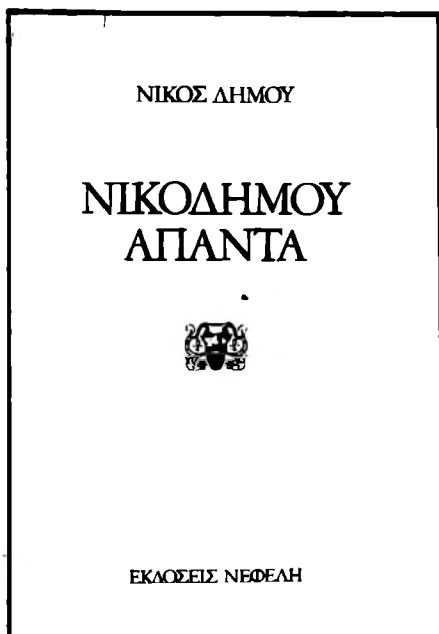
Η ποιότητα του συνόλου των ταινιών στάθηκε φέτος, με μικρές αποκλίσεις, κάπου στον μέσο όρο. Ειδικότερα, το επίπεδο των ταινιών μικρού μήκους που προβλήθηκαν, υπήρξε απογοητευτικό. Η διαπίστωση αυτή δεν νομιμοποιεί με κανένα τρόπο την κρίση της προκριματικής επιτροπής. Σ' ένα εθνικό Φεστιβάλ δεν ερχόμαστε να δούμε τα αριστουργήματα του κινηματογράφου (κι αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση στο κοινό), ερχόμαστε να δούμε το εθνικό κινηματογραφικό-μας πρόσωπο, το σύνολο της ανεξάρτητης κινηματογραφικής παραγωγής της χρονιάς. Ερχόμαστε να κρίνουμε και να αξιολογήσουμε, και πρέπει να είμαστε αρκετά ειλικρινείς και υπομονετικοί και έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε και τις ευχάριστες

(τις λιγοστές) και τις δυσάρεστες πλευρές-μας. Το κοινό του Φεστιβάλ δεν είναι το κοινό μιας κινηματογραφικής αίθουσας που κάνει τις επιλογές-του. Το κοινό του Φεστιβάλ δεν πηγαίνει να δει μια καλή ταινία, πηγαίνει ν' αναμετρηθεί με την ταινία, να βρει ή όχι τον εαυτό-του, να καθρεφτιστεί έστω και σε παραμορφωτικά κάτοπτρα.

Στα πλαίσια των παράλληλων εκδηλώσεων που καθιερώθηκαν για πρώτη φορά φέτος, οι προβολές των βραβευμένων ταινιών ντοκιμαντέρ τα τελευταία 20 χρόνια (που παίζονταν νωρίς το απόγευμα, πριν από το επίσημο πρόγραμμα) πέρασαν απαρατήρητες. Αν και υπήρχε ελεύθερη είσοδος στον κινηματογράφο Αριστοτέλειο, το αχόρταγο για επικαιρότητα κοινό γέμιζε την αίθουσα των διαγωνιστικών προβολών αδιαφορώντας για τις ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους που συνέθεταν το καχεκτικό και αποσπασματικό πρόσωπο του ελληνικού ντοκιμαντέρ.

Σε επόμενο τεύχος του ANTI θα επιχειρηθεί η παρουσίαση των ταινιών του Φεστιβάλ.

Τα τελευταία βιβλία της Νεφέλης

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ Μαυρομιχάλη 9 τηλ. 36.07.744

• Οι εκλογές τέλειωσαν. Τα αποτελέσματα δημιούργησαν βέβαια έναν χάρτη πολύ διαφορετικό από κείνον στον οποίο αναφέρονταν τα γράμματα που από καιρό περιμεναν τη δημοσίευσή τους. Έτσι, στο τεύχος αυτό δημοσιεύουμε όσα αναφέρονται σε πολιτιστικά θέματα ή ζητήματα λόγου και τέχνης. Βλέπετε, η τέχνη είναι αιώνια και τα θέματά της πάντα επίκαιρα...

ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

• Σε εκτενή επιστολή-του το «Πελοποννησιακό Θέατρο» απαντά σε επιστολή του Εκπολιτιστικού και Μορφωτικού Συλλόγου Νέων Τσοτυλίου Κοζάνης. Μεταξύ άλλων αναφέρει:

Με την επιστολή-μας αυτή εκφράζουμε έντονα την αγανάκτησή-μας για τα ασύστολα ψεύδη που γράφει ο Σύλλογος και καλούμε όλους τους υπεύθυνους ν' αποκαταστήσουν την ηθική αξιοπρέπεια του σχήματός-μας, προς αποφυγή δυσαρέστων γι' αυτούς συνεπειών.

Τους πληροφορούμε δε ότι το «Π.Θ.» έχει απόλυτη επίγνωση της αποστολής-του και τα στελέχη-του σέβονται απόλυτα το κοινό και τους φορείς της πόλης που τους φιλοξενεί.

Ο κάθε ενδιαφερόμενος πρέπει να μάθει υπεύθυνα ότι:

• Ο Πρόεδρος του Συλλόγου είχε ενημερωθεί για την καθυστέρηση του σχήματος και την ίδια μέρα αλλά και νωρίτερα, γιατί το «Π.Θ.» θα ερχόταν από την Κόρινθο όπου είχε παιξει την προηγούμενη μέρα.

• Το σχήμα-μας αν κι έφτασε στο Τσοτύλι στις οκτώ και είκοσι κατάφερε να είναι έτοιμο για παράσταση μετά από μία ώρα ακριβώς.

• Η έναρξη των παραστάσεών-μας για όλο το καλοκαίρι είχε οριστεί στις εννιά και μισή. Η διάλεξη πάντα γινόταν μισή ώρα πριν, δηλαδή στις εννιά ακριβώς. Ο Σύλλογος αυθαίρετα και χωρίς να ενημερώσει κανέναν από τους υπεύθυνους του θιάσου άλλαξε ώρα.

• Η διάλεξη και η προβολή ταινιών μαζί με την έκθεση των εικαστικών είναι προσφορά και δεν συμπεριλαμβάνετε στο συμφωνηθέν ποσό.

• Ουδέποτε ηθοποιός ή τεχνικός του σχήματός-μας εκφράστηκε σύμφωνα με όσα γράφει στην «αναφορά»-του ο Σύλλογος. Αντίθετα και σε ανύποπτο χρόνο επαινεσαν την θεατρική αγωγή των παρευρισκομένων.

• Για την αργοπορία της έναρξης υπεύθυνος και υπόλογος είναι μόνο ο Σύλλογος που δεν

φρόντισε νωρίτερα να εξασφαλίσει παροχή ηλεκτρικού ρεύματος αλλά περίμενε την τελευταία στιγμή και αφού τελειώσει με την τοποθέτηση των καθισμάτων ν' ασχοληθεί με το καίριο αυτό σημείο που είχε σαν αποτέλεσμα την ψυχική κόπωση των ηθοποιών και όχι των θεατών, γιατί η προσέλευση συνεχιζόταν μέχρι αργά.

• Για την καλλιτεχνική ποιότητα της παράστασης δεν θα επικαλεσθώ, τουλάχιστον σε πρώτη φάση, ούτε την μαρτυρία των θεατών του Τσοτυλίου, ή των εξήντα περίπου Συλλόγων που συνεργαστήκαμε, των Βουλευτών, Νομαρχών, Δημάρχων, Προέδρων Κοινοτήτων, διακεκριμένων Δημοσιογράφων, επιστημόνων, Ανωτέρων υπαλλήλων του Υπουργείου Παιδείας ή των πενήντα περίπου χιλιάδων θεατών που παρακολούθησαν τις παραστάσεις-μας — τα ονόματα στη διάθεση του καθενός — αλλά τα λόγια του ίδιου του Προέδρου του Εκπολιτιστικού και Μορφωτικού Συλλόγου Νέων Τσοτυλίου που είπε στον διαχειριστή του ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ κ. Σταύρο Γαλάνη λίγες μέρες μετά την παράστασή-μας. Είπε ο κ. Πρόεδρος: «Άρεσε πολύ στο Τσοτύλι το "Π.Θ." και άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις».

Τι έχει λοιπόν να πει για όλα αυτά ο κ. Πρόεδρος. Τι έχει να προσθέσει στο απόκομμα που του στέλνω; Τον πληροφορώ δε ότι στο αρχείο-μας υπάρχουν πάρα πολλά τέτοια αποκόμματα σε πρώτη ζήτηση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Τάκης Σταματάκος

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΒΙΒΛΙΑ

• Από τη διευθύντρια των εκδόσεων «Κέδρος» κ. Αθηνά Καλλιανέση, πήραμε το γράμμα που ακολουθεί και που αναφέρεται σε επιστολή του κ. Θ. Φραγκόπουλου στο προηγούμενο τεύχος:

Αγαπητοί φίλοι,

Με έκπληξή-μου πληροφορήθηκα από το γράμμα του κ. Θ.Δ. Φραγκόπουλου (ΑΝΤΙ, αρ. 191) κάτι που δεν ήξερα: ότι ο ΚΕΔΡΟΣ και οι επιχειρήσεις «Λαμπράκη» και «Καθημερινή» αποτελούν ένα ενιαίο «συγκρότημα». Τον ευχαριστώ ιδιαίτερα για την πληροφορία αυτή, η οποία, άλλωστε, με απαλλάσσει από την υποχρέωση να διαψεύσω την άλλη-του πληροφορία, ότι ο ΚΕΔΡΟΣ εμπόδισε τη δημοσίευση στην «Καθημερινή» του γράμματός-του προς το «Διαβάζω».

Αθηνά Καλλιανέση

• Εξ άλλου από τη σύνταξη του περιοδικού «Διαβάζω» πήραμε το γράμμα που ακολουθεί, σαν απάντηση στον Θ. Φραγκόπουλο — επιστολή-του δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος-μας.

Κύριε Διευθυντά,

Συμφωνούμε με τον επιστολογράφο-σας κ. Θ. Φραγκόπουλο ότι δεν είναι καθόλου ευγενικό ένας συγγραφέας, που έχει στείλει βιβλία-του σε κάποιον, να τα βλέπει μετά στα καροτσάκια. Και φυσικά θα λυπόμαστε και θα αγανακτούσαμε πρώτοι εμείς, αν βρίσκονταν στα καροτσάκια βιβλία με αφιερώσεις προς το «Διαβάζω». Όμως κάπως αλλιώς έχουν τα πράγματα. Και νά γιατί:

1. Δεν νομίζει ο επιστολογράφος-σας ότι παραείναι χοντροκομμένη και γκαϊμπελική η «καταγγελία»-του, ότι μια επιθεώρηση του βιβλίου πουλάει στα καροτσάκια τα βιβλία της βιβλιοθήκης-της; Ένας τεχνίτης πετάει ποτέ τα εργαλεία της δουλειάς-του; Όχι βέβαια, γιατί του χρειάζονται.

2. Κάπου 1.500 βιβλία, σχεδόν όλα με αφιερώσεις, έρχονται κάθε χρόνο στο «Διαβάζω» και απ' αυτά μόνο τέσσερα - πέντε βρέθηκαν, λέει, στα καροτσάκια! Μα, αν πράγματι συμβαίνουν όσα φαντάζεται ο κατά τα άλλα συμπαθής κ. Θ.Φ., γιατί να μην έχει κατακλυστεί η αγορά με τα βιβλία που μας στέλνουν; Και με την ευκαιρία: Βιβλία των συγγραφέων που αναφέρει, με αφιερώσεις μάλιστα, βρίσκονται από το 1978 στα γραφεία του περιοδικού (σας στέλνουμε και σχετικές φωτοτυπίες). Δεν είναι λίγο περιεργο;

3. Κάμποσα από τα βιβλία που μας στέλνουν με το ταχυδρομείο οι συγγραφείς-τους (και δεν έχουμε λόγο να μην τους πιστεύουμε) δεν φτάνουν ποτέ στα χέρια-μας. Διαμαρτυρηθήκαμε αρκετές φορές στα ΕΛΤΑ, αλλά γιατρεία φαίνεται δεν υπάρχει.

4. Έχουμε στα χέρια-μας βιβλία με αφιερώσεις σε άλλα περιοδικά (Αθήνας, Σερρών, Κύπρου κτλ.) ή σε γνωστούς κριτικούς, τα οποία ασφαλώς κατά λάθος ταχυδρομήθηκαν στο «Διαβάζω». Φυσικά τα κρατήσαμε, γιατί σκεφτήκαμε ότι οι κανονικοί παραλήπτες-τους θα πήραν τα αφιερωμένα σε εμάς. Όπως βλέπετε, συμβαίνουν κι αυτά.

5. Όλοι γνωρίζουμε, ότι τα καροτσάκια μόνο ευρείας κατανάλωσης βιβλία δέχονται να πουλάνε και όχι ποιητικές συλλογές λογοτεχνών, που ο ιδιο-

κτήτης του καροτσακιού ασφαλώς αγνοεί την ύπαρξή-τους.

6. Αναρωτιόμαστε, τέλος, αν έχει κάποια σχέση η «καταγγελία» του κ. Θ.Φ. με την προ μηνών αγανάκτησή-του, όταν (παρά τις επίμονες τηλεφωνικές εκκλήσεις-του) δημοσιεύσαμε, όπως οφείλαμε άλλωστε, επιστολή ενός 18χρονου νέου, ο οποίος έκανε κριτική σε βιβλιοκριτική του κ. Θ.Φ. δημοσιευμένη στο «Διαβάζω».

Μετά απ' αυτά, το πού και πώς βρέθηκαν τα 4 βιβλία στα χέρια του κ. Θ.Φ. μας είναι αδιάφορο. Η ουσία είναι αλλού (κάθε στοιχειωδώς έξυπνος και καλόπιστος το καταλαβαίνει αυτό) και έχει σχέση με πάθη, πικρίες, μικρότητες, νοοτροπίες και μεθόδους, που μάλλον δεν ταιριάζουν σε ανθρώπους πνευματικούς...

Αυτά, και δεν πρόκειται να

Ο ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

μας απάσχολήσουν άλλο οι «ανακαλύψεις» του επιστολογράφου-σας για τα καροτσάκια. Το «Διαβάζω», όπως είναι γνωστό, ασχολείται αποκλειστικά με τα βιβλία και τους δημιουργούς-τους και σ' αυτή την αποστολή θα περιοριστεί και στο μέλλον. Μόνο λοιπόν ως συγγραφέας βιβλίων θα μπορούσε να μας απασχολήσει, στο μέλλον, ο κ. Θ.Φ. Εξ άλλου έχουμε πολλή και σοβαρή δουλειά στο περιοδικό-μας και δεν μπορούμε να ξοδεύουμε χρόνο και φαιά ουσία για ν' απαντούμε σε φλυαρίες αέργων.

Φιλικά

η Σύνταξη του «Διαβάζω»

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

• Λίγο καθυστερημένα, κι ως μας συγχωρεί ο επιστολογράφος, δημοσιεύουμε το γράμμα του ποιητή Ν. Φωκά, σχετικά με τη συζήτηση για το Συμπόσιο Ποίησης στην Πάτρα:

Κύριε Διευθυντά,

Πόσο φριχτά θα πρέπει να έχει μετανιώσει ο Κεχαγιόγλου από την ανωνυμογραφία και την δειλά επαινετική-του στάση απέναντι στους ανωτέρους-του (ΑΝΤΙ, τχ. 182) καταφαιίνεται από τις απεγνωσμένες απαντήσεις-του στα εναντίον-του γράμματα (ΑΝΤΙ, τχ. 185).

Σαν κάποιο ζώο που η φύση δεν προίκισε ούτε με νύχια, ούτε με δόντια, ούτε με φωνή, ούτε με αγκάθια, ούτε καν με γρήγορα πόδια (αλλά το πολύ με κάποια δυσσομία) γρυλιζει ή σφυρίζει ή λαχανιάζει, προσπαθώντας να πείσει και τον εαυτό-του ότι ίσως βρυχιέται.

Αντιθετα από τον ίδιο που, όπως λέει σε ιδιαίτερα γλαφυρό ύφος, αναφορικά με τον Πεντζίκη (δειλά και πάλι υπαναχωρώντας) δεν κρίνει «πρόσωπα και έργα στη συνολική, θετικά ή αρνητικά, μονολιθική αξία-τους», εγώ τον κρίνω στο σύνολό-του σαν πνευματικό άνθρωπο — σύνολο που η «συγκεκριμένη-του συμπεριφορά και στάση», αλλά και η συγγραφική-του δεινότητα, καταμαρτυρούν.

Σχετικά με τη σύνταξη της τελευταίας περιόδου στην επιστολή-μου (ΑΝΤΙ, τχ. 185) διευκρινίζω στον Κεχαγιόγλου, επιμελητή, όπως μου λένε, στην έδρα της νεοελληνικής φιλολογίας στη Θεσσαλονίκη, που έχασε ωστόσο κάποιο υποκείμενο προς το τέλος, ότι το «υποκείμενο» είναι ο ίδιος.

Με τιμή
Νίκος Φωκάς

Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ '30

● Ο αναγνώστης-μας κ. Αθ. Μιαούλης, γνωστός από το ποιητικό-του έργο ως Θανάσης Άνθιμος, μας έστειλε την ακόλουθη επιστολή με θέμα την «Γενιά του Μεταπολέμου» στο χώρο της λογοτεχνίας-μας, με αφορμή αντίστοιχο άρθρο του κ. Γ.Π. Σαββίδη στην εφημερίδα ΒΗΜΑ. Κύριε Διευθυντά,

Σ' ένα άρθρο που δημοσίευσε το ΒΗΜΑ στις 12 Ιουλίου του Γ.Π. Σαββίδη, διαβάει κανείς πολλά και πολύ άκριτα πράγμα-

τα, για θέμα δυστυχώς σημαντικό, αν δεν νοείται συμβατικά. Το θέμα είναι η λεγόμενη «Γενιά του Μεταπολέμου». Αν κανείς συμβατικά κι όχι ουσιαστικά, φορμαλιστικά κι όχι με γνώση σε βάθος του υλικού, νοεί τον όρο, δεν νοεί τίποτα. Πιο απλά: Πρόκειται για το αν έχουμε εδώ μια δημιουργική γενιά πέρα απ' τη λεγόμενη γενιά του '30. Το θέμα νομίζω ότι από πολλά χρόνια είναι ξεκαθαρισμένο στην κοινή συνείδηση κι ότι από κανέναν στα σοβαρά δεν μπορεί να ψάχνεται πια για να οριστεί. Κανένας δεν διρωτάται πια αν υπάρχει και ποιά τάχα είναι η γενιά που έζησε κι έδρασε μες στην Κατοχή και εκφράστηκε κυρίως μετά τον πόλεμο. (Όσοι βρίσκονται πράγματι μέσα στο θέμα, το λιγότερο γελάνε με όλους εκείνους που προβληματίζονται και προβληματίζουν γύρω από το ποιά είναι η γενιά, πόσων χρόνων είναι αυτοί που την αποτελούν κι άλλα παρόμοια που σκοπό και μόνον έχουν να θολώνουν τα νερά).

Και το θόλωμα που αποπειράται ο αρθρογράφος μαστορεύεται ως εξής:

α) Θα παραστήσουμε πως ψάχνουμε ποιοι αποτελούν τη γενιά. Θα ριξουμε λοιπόν ονόματα στη μέση.

β) Θα ριξουμε και κάποια ονόματα όντως δημιουργικά (αναφέρει π.χ. ο αρθρογράφος-σας τον Νίκο Καρούζο, τον καλύτερο πράγματι ποιητή σήμερα στον χώρο αυτό), δυο - τρία τέτοια ο-

νόματα, όχι και πολλά, αλλά που να αξίζουν και να μην είναι δικοί-μας, και δίπλα-τους θα φυτέψουμε κι ένα μάτσο άλλους που γλείφουν εμάς. Ατάλαντους; Ατάλαντους! Μη δημιουργικούς; Μη δημιουργικούς! Αλλά Δ ι κ ο ύ ς - μ α ς! Αυτούς που μας αναγνωρίζουν τάχα κύρος! Αυτούς που παραδέχονται στα σοβαρά πως είμαστε μεγάλοι νεοελληνιστές. Κι από δίπλα χρειαζόμαστε και κάποια «υποδομή» αυτού του στησίματος: χρειαζόμαστε κάποιες δήθεν Ιστορίες Λογοτεχνίας που αναγνωρίζουν την ύπαρξη μιας τέτοιας γενιάς και συμπίπτουν κάπως ως προς τα ονόματα των ημετέρων κλικαδών, ενώ συνάμα σβήνουν — όπως εμείς — αξιότατους που δεν είναι δικοί-μας, ώστε και να υποδομηθεί «έγκυρα» και «καθηγητικά» στο κ ο ρ ό ι δ ο, όπως νομίζουμε — την κοινή συνείδηση — η κ λ ι κ α - μ α ς.

Και χρειαζόμαστε δίπλα στις ορισμένες αυτές «Ιστορίες» κι «Ανθολογίες» ασημαντών που δήθεν δίνουν τεκμήρια για το ποιά είναι η γενιά, χρειαζόμαστε να παραθέσουμε και τους τίτλους κάποιων τάχα έγκυρων λογοτεχνικών περιοδικών, δηλαδή κάποιων καθηπτών όπου μέσα πρωτοφάνηκαν τα είδωλα αυτής της γενιάς, δηλαδή τα συλλογικά εκείνα έντυπα που δήθεν την εκφράσαν. Έτσι, προβάλλουμε εκείνα τα ονόματα, εκείνους τους τίτλους περιοδικών που μόνο εμείς θέλουμε.

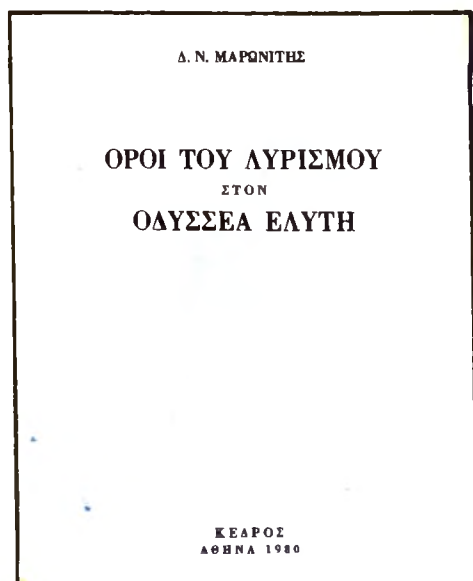
Αυτό αποπειράται να πετύχει αφελέστατα ο αρθρογράφος, αλλά αυτού του είδους οι «τακτικές» και τριμμένες είναι πολύ και εμείς, οι της άλλης όχθης, όσοι καταλαβαίνουμε και ξέρουμε, γελάμε άλλη μια φορά. Γελάμε όταν μες στο χώρο των υποτιθέμενων Ιστοριών Λογοτεχνίας, που ξέρουμε πως δεν υπάρχει ούτε μια αξία του ονόματος, μαθαίνουμε από τον αρθρογράφο-σας ότι υπάρχουν «μελετήματα», στα οποία — λέει — μπορούμε σοβαρά να βασιστούμε! Και τα ονόματα των μελετητών είναι ποιά;

Είναι όλως άγνωστα ονόματα ασημαντών. Αυτοί είναι οι, τάχα, Κριτικοί της κλίκας. Και τα «μεγάλα» περιοδικά που δήθεν εξεκόλασαν τη Γενιά του Μεταπολέμου είναι ακριβώς τα του Προπολέμου έντυπα που εξεκόλασαν τις απάτες των κλικών. Πέρα όμως απ' όλα αυτά, αν βγείτε στο δρόμο, ρωτώντας και κανέναν άσχετο με την Κλικά — και τις μικρότερες κλίκες —, αισθαντικό και γνώστη των πραγμάτων άνθρωπο, θα σας μιλήσει για τους αξίους της Γενιάς του Μεταπολέμου και για το έργο-τους με πραγματικά κριτήρια και ευστοχία σκέψης, γιατί σε τελευταία ανάλυση η κοινή συνείδηση δεν ξεγελιέται. Τα χρυσάφια και οι πλατίνες είναι τ' ανοξείδωτα κι όχι οι ντενεκές. Και αυτό ακριβώς είναι ό,τι ονομάζουμε αντικειμενική εικόνα.

Αθανάσιος Α. Μιαούλης

ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Α' ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ-ΔΟΚΙΜΙΟΥ

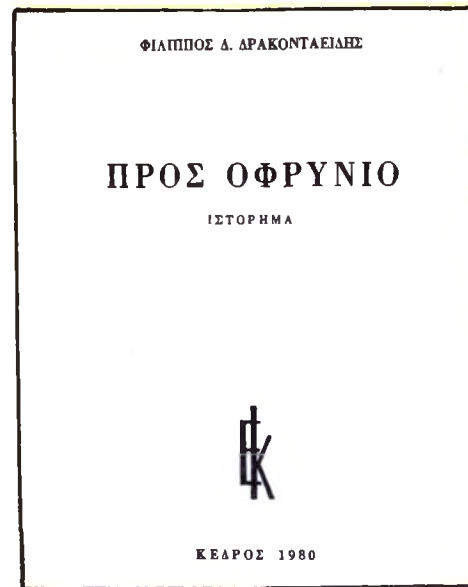
Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ
ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΛΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΣΕΩΝ

ΓΙΩΡΓΗΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ
ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΣΦΑΚΙΩΝ

Β' ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗΣ
ΠΡΟΣ ΟΦΡΥΝΙΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

Προς τους φίλους του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας, σας πληροφορούμε ότι:

- Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρει τα τεύχη από το Νο 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από 10-22
Γ'	23-35
Δ'	36-48
Ε'	49-61
ΣΤ'	62-74
Ζ'	75-89
Η'	90-102
Θ'	103-115
Ι'	116-128
ΙΑ'	129-141
ΙΒ'	142-154
ΙΓ'	155-167
ΙΔ'	168-180

• Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κλπ.), όπως άψογοι είναι οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

• ΤΙΜΗ ΚΑΘΕ ΤΟΜΟΥ: 500 δρχ.

• ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ: (με παράδοση των αντίστοιχων τευχών): 240 δρχ.

• ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ: 60 δρχ.

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

• Από τον αναγνώστη-μας, φοιτητή στη Νομική Θεσ/κης, Π. Καμπερογιάννη πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή με παρατηρήσεις για το γλωσσικό ύφος συνεργατών του ΑΝΤΙ, καθώς και την αναγκαιότητα σαφήνειας σε άρθρα πολιτικού σχολιασμού και ανάλυσης της επικαιρότητας:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Θα έκανε, νομίζω, περισσότερο προσιτό σε περισσότερους αναγνώστες το περιοδικό μια προσπάθεια από μέρους των συνεργατών-του για απλούστερο γλωσσικό ύφος. (Παράδειγμα αρκετά δυσπρόσιτου κειμένου για τους πολλούς το κείμενο του Γιώργου Βέλτσου για τις θεωρητικές αντιστοιχίες στη σκέψη του Φουκώ και του Πουλαντζά). Σε καμία περίπτωση βέβαια δε θα συμβούλευα παρέμβαση της διεύθυνσης προς τον εκάστοτε συγγραφέα ενυπόγραφου άρθρου. Μια γενικότερη όμως τάση του περιοδικού για απλότητα θά 'δινε θάρρος τη δυνατότητα μιας προσέγγισης σε θέματα κοινωνιολογικά, πολιτειολογικά και φιλοσοφικά σ' έναν ευρύτερο αριθμό αναγνωστών. (Δεν ξέρω πόσοι γαλλομαθείς εργάτες μελέτησαν, κ. Βέλτσο, το «L' état, le rounoir, le socialisme», αλλά πέρα από απόφοιτους ή φοιτητές Νομικών, Οικονομικών ή Φιλοσοφικών σχολών δεν ξέρω πόσοι μπόρεσαν να το διαβάσουν). Δεν εισηγούμαι λαϊκισμό αλλά απλότητα. Φαντάζομαι ότι ένας ελιτισμός σοκάρει κάποιους αναγνώστες.

Θα παρακαλούσα τον ΑΝΤΗ-ΝΟΡΑ και τον ΡΕΠΟΡΤΕΡ να είναι συχνά περισσότερο σαφείς. Φράσεις του στυλ «γνωστό στέλεχος γνωστού κόμματος σε γνωστή συγκέντρωση είπε σε γνωστό-του ότι...», ή «κάποιος υπουργός σε ιδιωτική συζήτηση είπε...» — φράσεις που συχνά χρησιμοποιούνται — δεν νομίζω ότι συμβάλλουν σε ουσιαστική ενημέρωση αλλά και σε πολιτική αντιπαράθεση και επιχειρηματολογία υψηλού επιπέδου.

(Αν κρίνεται από το περιοδικό άστοχη, άκαιρη, αμφίβολη ή ό,τι άλλο η αναφορά ονομάτων ή στοιχείων, ή αν προϋποτίθεται ό,τι για να καταλάβει κανείς τα υπονοούμενα ή τις νύξεις πρέπει νά 'ναι Αθηναίος περιφερόμενος μεταξύ Λυκόβρυσης, Βουλής και γραφείων κομματικών ή δημοσιογραφικών, τότε καλύτερα — νομίζω — να μη γραφεί τίποτα: σοκάρει και δεν ενημερώνει).

Τα παραπάνω τα γράφω γιατί νομίζω ότι η κριτική και η όποια παρέμβαση είναι δικαίωμα αλλά και υποχρέωση του αναγνώστη. Δεν είχα πρόθεση να θίξω θέσεις ή πρόσωπα (και τις θέσεις-σας τις αποδέχομαι και τους συνεργάτες-σας δεν έχω λόγο να μην εκτιμώ). Ένα μόνο θυμίζω: Το ΑΝΤΙ το διαβάζουν — και φαντάζομαι να θέλετε να το διαβάζουν — και εργάτες και μαθητές και μικροϋπάλληλοι. Προσπαθείστε να δικαιώσετε την εκτίμηση που πολύς κόσμος τρέφει για το περιοδικό. Προσπαθείστε να αυξήσετε την πολιτική-του εμβέλεια. Θά 'ναι καλό και για μας τους αναγνώστες (τους οιονεί...

εργοδότες-σας) και για σας.

Απλότητα, λοιπόν, σαφήνεια και πολυφωνική ενημέρωση.

Γεια χαρά κι ευχαριστώ
Πάνος Καμπερογιάννης

Ο ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ

• Μακροσκελής η επιστολή του κ. Γ. Παπαδόπουλου, βέβαια, αλλά περί της «ταμπακιέρας» ουδείς λόγος. Και εννοούμε ότι απέφυγε συστηματικά ο επιστολογράφος να μνημονεύσει την επίμαχη φράση, που δεν είναι μόνο μια πρόταση, αλλά μια μαρτυρία πολιτικής στάσης και αρετής. Για μας είναι αδιανόητο και ανεπίτρεπτο ένα άτομο, όποια κι αν είναι η προσφορά-του σε μια αγωνιστική περίοδο, να την οικειοποιείται ως προσωπικό-του κατόρθωμα, όπως κάνει ο κ. Μπουλούκος στο αυτοβιογραφικό-του, λέγοντας ότι η «περίοδος '57 - '63... δίκαια χαρακτηρίζεται σαν περίοδος ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΥ», και αυτό επισημάνανε, χωρίς να μας πείσει ο επιστολογράφος ότι κάναμε λάθος επί της ουσίας, στην οποία ο ίδιος απέφυγε συστηματικά να αναφερθεί.

Κύριε Διευθυντά,

Είμαι αναγνώστης-σας από το πρώτο τεύχος (αυτό που κατασχέθηκε, θυμάστε) κι έχω παρακολουθήσει όλα αυτά τα χρόνια την πορεία του περιοδικού-σας στους σωστούς δημοκρατικούς χώρους.

Στο τελευταίο-σας τεύχος όμως (Νο 190), που κυκλοφόρησε τρεις ημέρες πριν τις εκλογές, έγινε μια ενέργεια που, κατά τη γνώμη-μου, ήταν ανεπίτρεπτη.

Στη σελ. 10 υπάρχει αναφορά

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΒΑΓΓΕΛΗ ΣΑΚΚΑΤΟΥ:

ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΥΡΔΩΝ

— Ιστορία και επικαιρότητα —

- Ο παράλληλος με το δικό-μας εθνικός πολιτισμός-τους.
- Η τελευταία μεγάλη εξέγερση των Κούρδων του Ιράκ.
- Η κατάσταση στο Ιράν και την Τουρκία.
- Συνέντευξη με τον Ισμέτ Σερίφ Βανλύ πάνω στο Εθνικό Ζήτημα των Κούρδων (1959), με προλόγους της Ένωσης των Κούρδων Φοιτητών της Ευρώπης και του Νίκου Πουλιόπουλου, Προέδρου του Ελληνικού Αντιαποικιακού Συνδέσμου (ΕΑΣ). Εισαγωγή και κριτικός επίλογος του συγγραφέα. Εικόνες και χάρτες. Σελίδες 64, σχήμα 58x86, Εκδόσεις «ΣΤΡΑΒΩΝΑΣ», Μαυρομυχήλη 7, Αθήνα 1981.
- ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το πρώτο μέρος του βιβλίου, δηλαδή η μελέτη χωρίς τη συνέντευξη, είχε δοθεί στο «ΑΝΤΙ» και δημοσιεύτηκε περιληπτικά στο με αριθμό 150 από 25.4.1980 τεύχος-του, με τρόπο όμως που δεν ικανοποίησε το συγγραφέα-της, έτσι που δεχτήκαμε τις επανειλημμένες διαμαρτυρίες-του.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΟΥΛ. - ΣΕΠ. 1981
ΤΕΥΧΟΣ 2 - 3. ΤΙΜΗ 90 δρχ.

Ν. Ραίγκ ('Η Δύναμη της Σάρκας)
Νέες ελληνικές ταινίες

Ο γερμανικός πρωταποριακός κίνησος.
Τηλεόραση και έλεγος
Γουίλλιαμ Γουάιλερ - Πάωλ Μόρισσε

Κριτικές: 'Η Ντόνα Φλόρα, 'Εγκλημα χωρίς δολοφόνια, Φάκελος Κόκκινο Παυλόβερ, Οι 2 φίλες, Δρόμος και δρόμος.

Συνεντεύξεις: Τ. Ψαρράς, Δ. Παναγιωτόπουλος, Τζ. Μπαούμαν.

και ειρωνικό σχόλιο-σας στον υποψήφιο, ήδη βουλευτή, του ΠΑΣΟΚ Διονύση Μπουλούκο, γιατί κάποια φράση απ' το βιογραφικό-του των εκλογών δεν άρεσε στον συντάκτη του άρθρου.

Επειδή γνωρίζω τον κ. Διον. Μπουλούκο από τα φοιτητικά χρόνια (1956-1960), ξέρω τους αγώνες-του στο φοιτητικό κίνημα, τη στάση-του και τις διώξεις που υπέστη στη διάρκεια της δικτατορίας, τους αγώνες-του στο χώρο του ΠΑΣΟΚ για την αλλαγή. Και όλα αυτά πάντα με μία έμφυτη σεμνότητα που τον διακρίνει, ιδίωμα συνήθως των πραγματικών αγωνιστών και όχι των ρεκλαμαδόρων.

Για όλη αυτή τη συνέπεια-του σε μια 20χρονη σωστή, δημοκρατική πορεία, τιμήθηκε και εξελέγη δύο φορές στο συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας και προτάθηκε δύο φορές από το ΠΑΣΟΚ σαν υποψήφιος βουλευτής (ήδη εξελέγη). Δεν κατάλαβα λοιπόν τί σκοπό εξυπηρετούσε το άρθρο-σας στη θέση και στο χρόνο που δημοσιεύτηκε. Αυτό περιμέναμε από ένα δημοκρατικό περιοδικό τις παραμονές των εκλογών; Ειρωνικά σχόλια για ένα συνεπή αγωνιστή της Δημοκρατίας;

Θα περίμενε κανείς ότι, παραμονές εκλογών, θα καταχωρούσατε και θα προβάλλατε τη βιογραφία και τη δραστηριότητα των δημοκρατικών υποψηφίων σ' όποιο κόμμα κι αν ανήκαν. Ιδιαίτερα των υποψηφίων του κόμματος της αλλαγής, του ΠΑΣΟΚ. Με στόχο να ριξουμε τη Δεξιά. Κάτι που κι εσείς το επιδιώκετε τόσα χρόνια.

Κι αντί της προβολής που χρειαζόταν η δημοκρατική παράταξη, ο συντάκτης-σας, θεωρώντας κάποια φράση του βιογραφικού υπερβολική, θεώρησε κατάλληλη την ώρα να επιδοθεί σε φραστικές ακροβασίες σε βάρος ενός έντιμου αγωνιστή και δημοκρατικού υποψηφίου; Και κανείς από τη σύνταξη δε βρέθηκε να του υποδείξει το ατόπημα;

Δε βρέθηκε κανείς να του πει: «Ρε παιδί-μου, από μια αγωνιστική ιστορία 20 χρόνων δε βρίσκεις να γράψεις τίποτα επαινετικό, παρά μόνο κατηγορίες για κάποια φράση, που δεν σ' άρεσε;».

Αντί να πιάσει τα βιογραφικά των υποψηφίων της Ν.Δ. που ήταν γεμάτα εμετικές ανοησίες και να τα επικρίνει, έπιασε ενός δημοκράτη, υποψηφίου του ΠΑΣΟΚ, και άρχισε τις ειρωνείες την παραμονή των εκλογών. Μπράβο στον συντάκτη-σας!

Και δεν ήξερε ότι έτσι έκανε ζημιά στον υποψήφιο, χωρίς μάλιστα να του δίνει το χρονικό περιθώριο να πει κι αυτός τις απόψεις-του και να υπερασπιστεί για την κατηγορία που του αποδινόταν;

Δε θέλω να πιστέψω ότι αυτή ήταν η πρόθεση του συντάκτη-σας. Αν δεν ήξερα την ηθική του

περιοδικού-σας, θα έλεγα ότι η όλη υπόθεση ήταν υποβολιμαία. Τώρα απλώς τη χαρακτηρίζω εντελώς λαθεμένη! Και λυπάμαι ιδιαίτερα γιατί μια τέτοια αήθης ενέργεια έγινε από συντάκτη δικό-σας, σ' ένα περιοδικό σαν το ΑΝΤΙ. Κρίμα!

Σας χαιρετώ
Γ.Ν. Παπαδόπουλος
Φυσικός

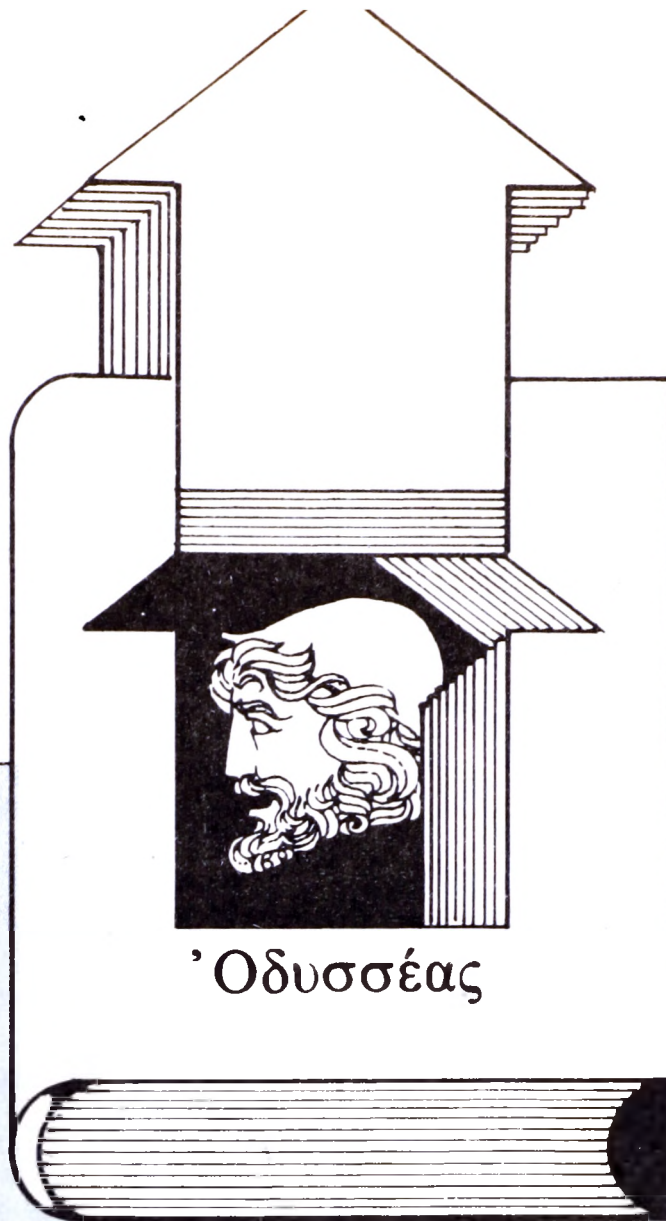
Ο ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΑΛΛΑΓΗΣ

• *Μια πρώτη γεύση από γράμματα που αναφέρονται στην πολιτική συγκυρία. Δημοσιεύουμε στη συνέχεια το πρώτο γράμμα που πήραμε για την αλλαγή που συντελέστηκε: το έστειλε ο αναγνώστης-μας Παρ. Μαρουσάκης, και αναφέρει:*

Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προγραμμάτισε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αλλαγές στα πολιτικά και κοινωνικά-μας πράγματα. Οι πρώτες θα σταθούν σκαλοπάτια για τις δεύτερες, στο μέτρο που θα μπορέσουν να πείσουν πως περπατάμε σε σωστό δρόμο προς τα εμπρός. Η πολύχρονη κοινωνική-μας αγκύλωση, όπως τη συντήρησε με πολλή φροντίδα, υποκρισία και ανεντιμότητα η πολιτική της Δεξιάς, παραμόρφωσε και την πολιτισμική-μας φυσιογνωμία. Σήμερα με το ανέβασμα της υπευθυνότητας του ατόμου στην πολιτική και κοινωνική-του δραστηριότητα (τό 'δειξαν και οι εκλογές) διαπιστώνεται αξιοσημείωτη και απρογραμμάτιστη αλλαγή: αλλαγή στις ιδέες, αλλαγή στους προσανατολισμούς, αλλαγή στη μέθοδο αναζήτησης... Οι προγραμματισμένες αλλαγές της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ θα είναι αποδεκτές και δημιουργικές στο μέτρο που θα ταιριάζουν, θα συμπορεύονται και θα επιδρούν στο απρογραμμάτιστο φυσιολογικό και αστάθμητο φάσμα των αλλαγών στα πράγματα της χώρας-μας.

Στεκόμαστε σε μια βραχυπρόθεσμη δυνατή αλλαγή και την επισημαίνουμε για να συμπληρωθεί η εξαγγελία του κ. Παπανδρέου υπέρ της αναλογικής και της κατάργησης του σταυρού στα ψηφοδέλτια. Πρόκειται για τον προεκλογικό χαρτοπόλεμο και τις κινητοποιήσεις του φιλικού πληθυσμού κάθε κόμματος για τη δημιουργία «κλίματος». Δεν είναι μόνο άτοπη και ασύνετη αυτή η σπατάλη χρημάτων και δυνάμεων, είναι ακόμη άτοπη και ασύνετη η αθλιότητα της ρύπανσης δρόμων, τοίχων και κτισμάτων (καμιά φορά χωρίς εύκολη αποκατάσταση) όπως και η ρύπανση του «ακουστικού χώρου».

Κι όλα μαζί δείχνουν μian απαράδεκτη κοινωνική καθυστέρηση

Η ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΓΚΥΣΤΑΒ ΦΛΩΜΠΕΡ

Ο ΒΟΥΒΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ
ΓΙΟΖΕΦ ΡΟΤ

ΚΡΑΥΓΕΣ ΜΕΣ ΣΤΗ ΣΙΩΠΗ
ΜΑΡΙ ΒΟΜΠΟΥΡ

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ
ΤΖΕ·Ι·ΜΣ ΜΠΟΛΝΤΟΥΙΝ

Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΑΟΥΓΚΟΥΣΤΟ ΡΟΑ ΜΠΑΣΤΟΣ

ΜΑΡΘΑ ΚΟΥΕΣΤ
ΝΤΟΡΙΣ ΛΕΣΙΝΓΚ

Ο ΔΙΧΑΣΜΕΝΟΣ ΥΠΟΚΟΜΗΣ
ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ

ΑΓΚΟΣΤΙΝΟ
ΑΛΜΠΕΡΤΟ ΜΟΡΑΒΙΑ

«Σε κάθε σελίδα αυτού του καταπληκτικού βιβλίου ακούγεται η φωνή του ώριμου καλλιτέχνη και πραγματικού ανθρώπου — αυτό είναι μεγάλη τύχη σ' αυτούς τους άτυχους καιρούς».

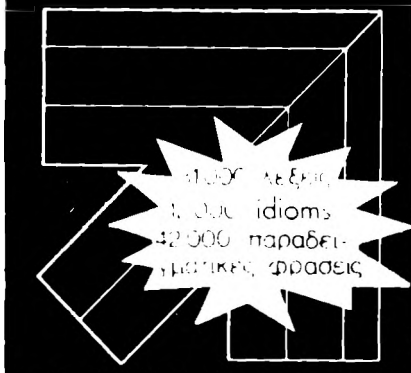
Glaude Roy,
(Le nouvelle observateur)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ
Αναξαγόρα 1, Αθήνα 112
Τηλ: 52.46.241

ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ σε μαθαίνει αγγλικά!

**Oxford
English-Greek
Learner's
Dictionary**

DN Stavaropoulos & AS Hamby

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ!

ΧΡΗΣΤΕΙΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ☎ 6722357

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ιδιαίτερα μαθήματα
καθώς και σε ομάδες
τριών μαθητών
από πεπειραμένο καθηγητή
Τηλ. 726.107

και υποβάθμιση της κοινής λογικής, καθώς οι πολιτικές μερίδες παλεύουν με φωνές και μπογιές να μας επιβάλουν τις ιδέες και τα προγράμματά-τους... Η αντινομία σ' αυτά τα «ανατολίτικα παζάρια» και στη σημερινή θέση του Έλληνα και της χώρας-του (με δέκα και περισσότερα ανώτατα ιδρύματα παιδείας), είναι κραυγαλέα. Νομίζουμε πως όλα αυτά τα ακριβοπληρωμένα και καθόλου «αυθόρμητα» πανηγύρια είναι καιρός να εγκαταλειφθούν. Στη θέση αυτής της προεκλογικής κινητοποίησης μπορεί μελλοντικά (κι αμέσως μάλιστα) να κυριαρχεί η ελεύθερη πλατιά πληροφόρηση από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Μάλιστα, αν καθιερωθεί σταθερά (και από τώρα) μια εκπομπή «πολιτικής αγωγής» κάθε εβδομάδα, διάρκειας μισής ώρας, για το πλατύ κοινό, και αν καθιερωθεί επίσης σταθερά ένα δώρο εκπομπής «στρογγυλού τραπέζιου» σ' αραιότερα χρονικά διαστήματα για δυσκολότερα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, θα είναι το ιδανικότερο μέσο να προαχθεί η σκέψη και να πλουτισθεί η γνώση του κάθε πολίτη. Ακόμη περισσότερο νομίζουμε πως ο πολιτικός διάλογος πρέπει να μπει και στα σχολεία, για μια αποτελεσματική και οπωσδήποτε επιβαλλόμενη προπόνηση του αυριανού πολίτη στη χώρα της δημοκρατίας.

Παρ. Μαρουσάκης

ΑΝΘΡΩΠΑΚΙΑ

• Ένα περιστατικό καταγράφει ο ποιητής Γιάννης Κοντός:

Στην κηδεία του αγαπημένου Τάκη Χατζή ήτανε κόσμος και κόσμος, που τίμησε το μεγάλο συγγραφέα. Ήθελα να παρατηρήσω τα εξής:

Είδα δυο - τρεις ανθρώπους από εκείνους που «τυράνησαν» τον Χατζή όσο ζούσε και παρευρίσκονταν σαν να μην συνέβαινε

τίποτα. Ήτανε όμως και ένα πρόσωπο από την άλλη όχθη έπισης «θλιμμένο». Θυμάμαι όταν όλοι είχανε κινητοποιηθεί το '75 με υπογραφές, παραστάσεις στους αρμοδίους και άλλες ενέργειες για την επιστροφή του εξόριστου συγγραφέα, αυτό το πρόσωπο και άλλα κοιτούσαν τα γεγονότα σαν να ανήκαν σε άλλο πλανήτη. (Για την ιστορία τα μέγιστα συνέβαλε στην επιστροφή του Χατζή ο τίμιος Παναγιώτης Κανελλόπουλος πιέζοντας τον τότε υπουργό Εσωτερικών για το θέμα του διαβατηρίου του εξόριστου συγγραφέα. Ο Αντώνης Σαμαράκης που ξέρεi τις ενέργειες του Παναγιώτη Κανελλόπουλου για την υπόθεση αυτή μπορεί να επιβεβαιώσει τις γραμμές αυτές). Και καλά οι άλλοι είναι τίμιοι με την ιδεολογία-τους και τους σέβομαι, αλλά αυτός τι παριστάνει; Περιφερόμενος παντού και συμφωνώντας με όλους — συγγραφείς πολιτικοποιημένους, συγγραφείς ουδέτερους, εκδότες, ραδιόφωνα, σουρρεαλισμό, παρνασσισμό και βάλε — τέλος πάντων τι παριστάνει συγχέοντας και εξομοιώνοντας π.χ. τον Νικόλαο Κάλλα με τον Πέτρο Χάρη ή τον ενοχλεί ο Βασίλης Βασιλικός και ο Στρατής Τσίρκας ή προσπαθεί να προσεταιριστεί τον Ν.Γ. Πεντζίκη, ένα από τα οξύτερα πνεύματα της νεώτερης λογοτεχνίας-μας, νομίζοντας αφελώς ότι είναι ακίνδυνος. Αυτά δε που λέει στους νέους και στους γέροντες «φούμαρα» και μεγάλο «παραμύθιασμα», και άλλα πολλά.

Δε λέω, ούτε εμείς είμαστε τίποτα άτεγκτοι και στο φουλ πολιτικοποιημένοι, ούτε βέβαια όπως είπε για τον Χατζή και τη γενιά-του ο ποιητής Μανόλης Αναγνωστάκης «στο ένα χέρι την πένα και στο άλλο το όπλο». «Ανθρωπάκια» είμαστε της καθημερινής ζωής, αλλά υπάρχουν και όρια.

Γιάννης Κοντός

ΝΑΙ ΜΕΝ, ΑΛΛΑ...

ΝΑΙ ΜΕΝ

υπάρχουν κι άλλα έντυπα για Συλλέκτες

ΑΛΛΑ

ένα είναι τό πιο υπεύθυνο!

ή Συλλεκτική

Έπιθεώρηση

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ. 732.713 - 732.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΝΕΝΗ ΡΑΪΣ
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφήμισης:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ» Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

• Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
• Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 500δρχ. - Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

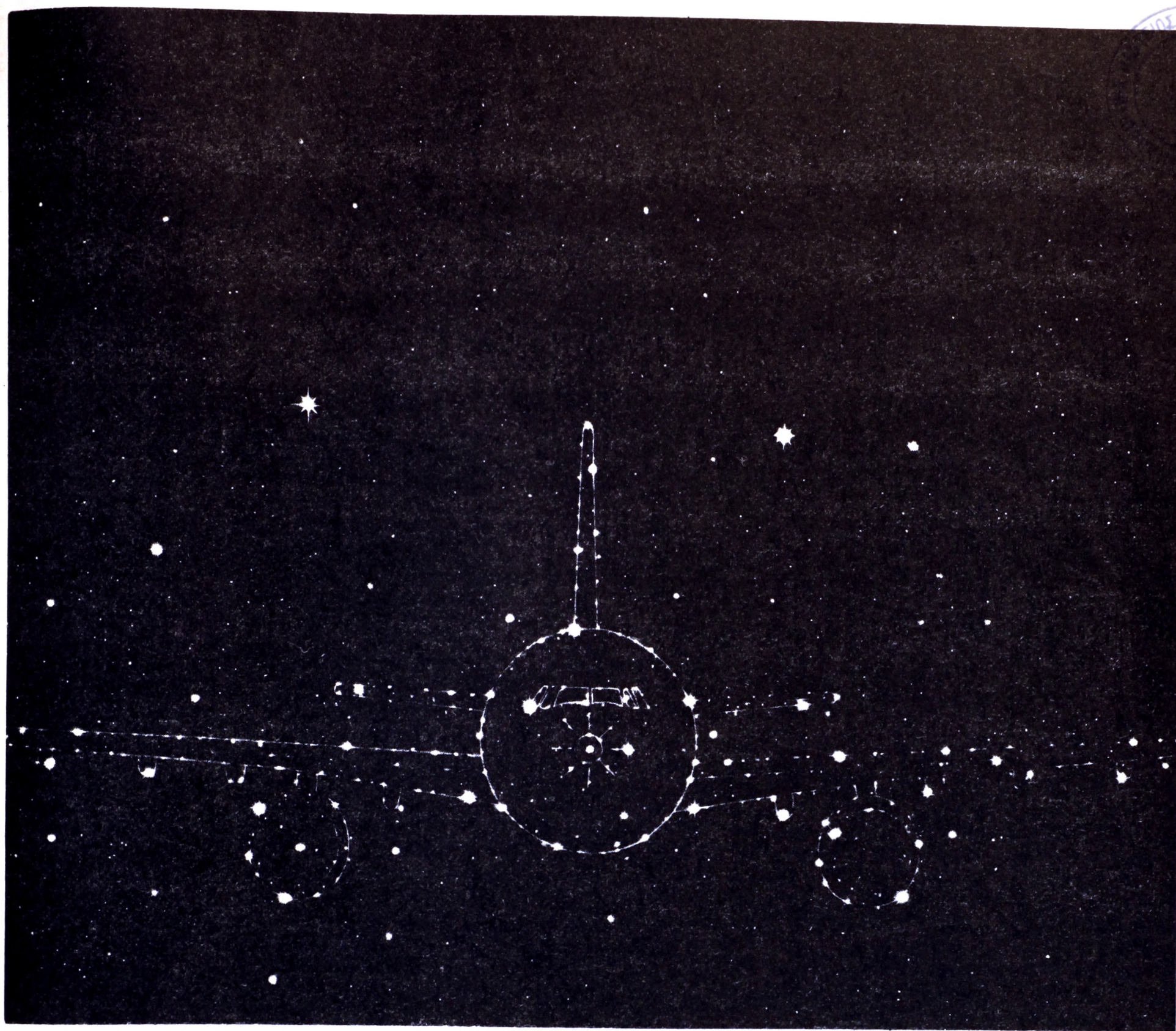
Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

• Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601

• ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
• ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
- για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τοιμσκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Ἡ Ὀλυμπιακή κατακτᾷ τοὺς αἰθέρες με νέο στυλ

Ἀπολαῦστε ἓνα πραγματικὰ
μοντέρνο ταξίδι με τὰ AIRBUS A300
τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας.

Ἀπλετος χώρος γιὰ σᾶς καὶ τὶς
ἀποσκευές σας. Λιγότερος θόρυβος.

Πολυτέλεια. Ἄν προσθέσετε
καὶ τὴν Ὀλυμπιακὴ φιλοξενία,
καὶ τὴν ἄνεση ἐνὸς ἀποκλειστικὰ
δικοῦ μας ἀεροσταθμοῦ στὴν Ἀθήνα,

γιὰ τὶς ἄμεσες ἀνταποκρίσεις σας
ἐσωτερικοῦ-ἐξωτερικοῦ, ἔχετε ἓνα
τελείως διαφορετικὸ ταξίδι.

Γιὰ δουλειὰ ἢ γιὰ ἀναψυχὴ, ὁ ἐπι-
βάτης μας, πρώτης ἢ οἰκονομικῆς θέ-
σεως, ἔχει μία ἀξέχαστη ἐμπειρία,
εἴτε πετᾷ στὸ ἐσωτερικὸ, εἴτε πρὸς
τὰ μεγάλα κέντρα τῆς Εὐρώπης.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Airbus A300

Τέσσερα παιδικά βιβλία

Ιστορίες
καί παραμύδια
από τις χώρες
του Βορρά

Η ΖΩΝΗ
ΜΕ ΤΟ
ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ

Κοναν Ντούλ

Η ΑΛΗΘΙΝΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ
ΓΚΡΙΜΠΟΥΓΙ

Γεωργία Σανδη

Τά παιδικά
διηγήματα
του Τσέχωφ

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ 36 18 457